

**Қарағанды облысы мәслихаттың
2017 жылы 12 желтоқсандағы
ХІІІ сессиясының № 263
шешімімен бекітілген**

ҚАРАҒАНДЫ ОБЛЫСЫН ДАМУДЫҢ 2016-2020 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН БАҒДАРЛАМАСЫ

Қарағанды қ., 2017 жыл

1. БАҒДАРЛАМАНЫҢ ПАСПОРТЫ	3
2. АҒЫМДЫҚ ЖАҒДАЙДЫ ТАЛДАУ	10
2.1. ТЕРРИТОРИЯНЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖАҒДАЙЫН ТАЛДАУ	10
2.1.1. ЭКОНОМИКА	10
2.1.1.1. ӨҢІРЛІК МАКРОЭКОНОМИКА	10
2.1.1.2. ӨНЕРКӘСІП	15
2.1.1.3. АГРОӨНЕРКӘСІПТІК КЕШЕН	37
2.1.1.4. САУДА	43
2.1.1.5. ҚЫЗМЕТТЕР	46
2.1.1.6. ҚҰРЫЛЫС	48
2.1.1.7. ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕС	52
2.1.1.8. ӨҢІРАРАЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ	55
2.1.1.9. ИНВЕСТИЦИЯЛАР ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ДАМУ	58
2.1.2. ӘЛЕУМЕТТІК САЛА	67
2.1.2.1. БІЛІМ БЕРУ	67
2.1.2.2. ЖАСТАР САЯСАТЫ	73
2.1.2.3. ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ	75
2.1.2.4. ЕҢБЕК ЖӘНЕ ХАЛЫҚТЫ ӘЛЕУМЕТТІК ҚОРҒАУ	81
2.1.2.5. МӘДЕНИЕТ	88
2.1.2.6. ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ ЖӘНЕ СПОРТ	90
2.1.2.7. ТУРИЗМ	94
2.1.2.8. ҮШ ТІЛДІ ДАМУ	98
2.1.2.9. ІШКІ САЯСАТ	102
2.1.3. ҚОҒАМДЫҚ ҚАУІПСІЗДІК ЖӘНЕ ҚҰҚЫҚТЫҚ ТӘРТІП	103
2.1.3.1. ҚАУІПСІЗДІК ПЕН ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУ	103
2.1.3.2. ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙЛАРДЫҢ АУЫР САЛДАРЫНЫҢ АЛДЫН АЛУ, ЖОЮ ЖӘНЕ САЛДАРЫН КЕМІТУ	107
2.1.4. ОБЛЫСТЫҢ ИНЖЕНЕРЛІК ИНФРАҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ ДАМУЫ	110
2.1.4.1. БАЙЛАНЫС ЖӘНЕ КОММУНИКАЦИЯ	110
2.1.4.2. ЖОЛДАР	113
2.1.4.3. ТРАНСПОРТ	116
2.1.5. ТҰРҒЫН ҮЙ-КОММУНАЛДЫҚ ШАРУАШЫЛЫҚ	118
2.1.5.1. ЭЛЕКТР ЖӘНЕ ЖЫЛУ ЭНЕРГЕТИКАСЫ	119
2.1.5.2. СУМЕН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ЖӘНЕ СУ БЕРУ (ҚАЛАЛЫҚ ЖӘНЕ АУЫЛДЫҚ МЕКЕНДЕРДЕ)	121
2.1.5.3. ГАЗБЕН ЖАБДЫҚТАУ	122
2.1.5.4. ҚАЛАЛАР МЕН ЕЛДІ МЕКЕНДЕРДІ АБАТТАНДЫРУ	123
2.1.6. ЭКОЛОГИЯ ЖӘНЕ ЖЕР РЕСУРСТАРЫ	125
2.1.6.1. АТМОСФЕРАЛЫҚ АУА	125
2.1.6.2. СУ КӨЗДЕРІ	126
2.1.6.3. ҚАЛДЫҚТАР	128
2.1.6.4. ТОПЫРАҚ ЖӘНЕ ЖЕР РЕСУРСТАРЫ	129
2.1.6.5. ЖАНУАРЛАР ӘЛЕМІ ЖӘНЕ БИОТҰРЛЫҚТЫ САҚТАУ	130
2.1.6.6. ОРМАН	131
2.1.7. МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТТЕР	134
2.2. ТЕРРИТОРИЯНЫҢ ОРТАША ШҰҒЫЛ БАСЫМДЫЛЫҚТА ТҰРАҚТЫ ӘЛЕУМЕТТІК- ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫНЫҢ ЖӘНЕ БӘСЕКЕ АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫН, НЕГІЗГІ МӘСЕЛЕЛЕРІНІҢ, ТӘУЕКЕЛДІКТЕРІНІҢ, ҰСТАП ТҰРУ ФАКТОРЛАРЫНЫҢ КЕШЕНДІ СИПАТТАМАСЫ	1388
3. НЕГІЗГІ БАҒЫТ, МАҚСАТТАР, НЫСАНАЛЫ ИНДИКАТОРЛАР МЕН ОЛАРҒА ЖЕТУ ЖОЛДАРЫ	154
1-бағыт. Экономика	154
2-бағыт. Әлеуметтік сала	162
3-бағыт. Қоғамдық қауіпсіздік және құқықтық тәртіп	1735
4-бағыт. Инфрақұрылым	1768
5-бағыт. Экология және жер ресурстары	18182
6-бағыт. Мемлекеттік қызметтер	1835
4. ҚАЖЕТТІ РЕСУРСТАР	186
ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ҚЫСҚАРТУЛАР ТІЗІМІ	1868

1. БАҒДАРЛАМАНЫҢ ПАСПОРТЫ

Атауы	Қарағанды облысының 2016-2020 жылдарға арналған даму бағдарламасы
Өңдеуге арналған негіздеме	1. Қазақстан Республикасы Президентінің 2009 жылдың 18 шілдесіндегі №827 «Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік жоспарлау Жүйесі туралы» Жарлығы; 2. Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылдың 4 наурызындағы №931 «Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік жоспарлау жүйесінің одан әрі жұмыс істеуінің кейбір мәселелері туралы» Жарлығы
Қарағанды облысының негізгі сипаттамалары	Қарағанды облысы өнеркәсіптің өндіруші секторларының инновациялық дамуының үлкен көрсеткіштеріне, таулы-металлургиялық және көмір өндіруші өндірістердің жоғары қорына ие мемлекеттің үлкен әртараптандырылған индустриалдық орталығы болып табылады
Бағыттары	1 бағыт. Экономика 2 бағыт. Әлеуметтік сала 3 бағыт. Қоғамдық қауіпсіздік және құқықтық тәртіп 4 бағыт. Инфрақұрылым 5 бағыт. Экология және жер ресурстары 6 бағыт. Мемлекеттік қызметтер
Мақсаттары	Мақсат 1.1: Өнір экономикасының тұрақты дамуы Мақсат 1.2: Өндіруші өнеркәсіптің әртараптандырылуы және бәсекеге қабілеттілігі Мақсат 1.3: Агроқешен субъектілері кешенінде бәсекелестікті арттыру үшін жағдай жасау Мақсат 1.4: Дербес сауданың тұрақты экономикалық өсіміне қолайлы жағдай жасау Мақсат 1.5: Аймақта шағын және орта кәсіпкерлікті дамыту үшін қолайлы жағдай жасау Мақсат 1.6: Басқа аймақтармен аймақаралық байланысты нығайту Мақсат 1.7: Инвесторлар үшін тартымды жағдай жасау және инновацияны дамыту Мақсат 1.8: Мемлекеттік-жеке әріптестік тетіктері арқылы инвестициялар тарту Мақсат 2.1: Білім беру қызметтерінің жоғары бәсекеге қабілеттілігін жақсарту Мақсат 2.2: Жастардың аймақты әлеуметтік-экономикалық дамуына қатысуын қамтамасыз ету Мақсат 2.3: Денсаулық сақтау жүйесін дамыту және тұрғындардың денсаулығын арттыру Мақсат 2.4: Есірткіге қарсы иммунитетті нығайту Мақсат 2.5: Азаматтарды әлеуметтік қорғаудың тиімді жүйесі Мақсат 2.6: Ауыл өмірін қамтамасыз етуде қолайлы жағдай жасау, Экономикалық өсім орталықтарын дамыту Мақсат 2.7: Мәдени кеңістікті құру Мақсат 2.8: Дене шынықтыру мен жалпылық спортты дамыту Мақсат 2.9: Қарағанды облысында туристік саланы дамыту

	Мақсат 2.10: Өңірде үш тілді дамыту Мақсат 3.1: Ұлттық тұтастықты қамтамасыз ету және қазақстандық отансүйгіштікті нығайту Мақсат 3.2: Тұрғындардың өмір сүру қауіпсіздігін қамтамасыз етуі Мақсат 3.3: Техногендік апат, табиғат апаттары болған жағдайда қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету Мақсат 4.1: Байланыс пен коммуникацияны дамыту Мақсат 4.2: Әлеуметтік инфрақұрылыстарындағы тұрғынүй қолжетімділігін қамтамасыз ету мақсатында құрылысты дамыту Мақсат 4.3: Сапалы жол желісін дамыту Мақсат 4.4: Қоғамдық жолаушылар көлігіне қолжетімділік Мақсат 4.5: Тұрғындарды сапалы коммуналдық қызметпен және тұрғын үй қауіпсіздігімен қамтамасыз ету Мақсат 5.1: Экологиялық қауіпсіздікпен қамтамасыз ету және қоршаған ортаны қорғау Мақсат 5.2: Жерді, суды, орманды және жануарлар әлемін тиімді пайдалану Мақсат 6.1: Мемлекеттік қызметтің кәсіби жүйесін қалыптастыру
Нысаналы индикаторлар	Экономика: 1. Жалпы өңірлік өнімнің нақты көлемінің индексі, % 2. Халықтың жан басына шаққандағы жалпы өңірлік өнім, адамға/мың теңге 3. Жергілікті бюджетке салықтық және салықтық емес түсімдердің өсу қарқыны, % 4. Өңдеу өнеркәсібіндегі өнім шығарудың нақты көлемінің индексі % - Жеңіл өндірістің өнімінің НКИ, % - Химия өнімінің өнім өндірісінің НКИ, % - Резеңке және пластмасс құралдарын өндірудің НКИ % - Негізгі фармацевтикалық өнім өндірісінің НКИ % - Басқа да металл емес минералды өнім өндірісінің НКИ % - Metallургиялық өндірістің НКИ, % - Қара металлургия өнімін өндірудің НКИ % - Негізгі пайдалы және түсті металл өндірісінің НКИ % - Машина жасау өнімдерін өндірудің НКИ % 5. Тау-кен өндірісі өнім шығару және карьерді өңдеудің НКИ % - Металл кенін қазу НКИ, % - Темір кенін қазудың НКИ, % - Түсті металл кенін қазудың НКИ % 6. Өңдеу өнеркәсібіндегі еңбек өнімділігі, адам/мың АҚШ доллары. - Өңдеу өнеркәсібіндегі еңбек өнімділігінің таза өсімі, алдыңғы жылға қатысты % - Өңдеу өнеркәсібіндегі еңбек өнімділігінің таза өсімі, 2015 жылға қатысты % - Жеңіл өнеркәсіптің еңбек өнімділігінің 2015 жылғы деңгеймен салыстырғанда артуы, % - Химия саласындағы еңбек өнімділігінің 2015 жылғы деңгеймен салыстырғанда артуы, % - Фармацевтика саласындағы еңбек өнімділігінің 2015 жылғы деңгеймен салыстырғанда артуы, % - Өндірістегі басқа да металл емес минералдық өнімнің еңбек өнімділігінің 2015 жылғы деңгеймен салыстырғанда артуы, %

	- Metallургия саласындағы еңбек өнімділігінің 2015 жылғы деңгеймен салыстырғанда артуы, % - Машина жасаудағы еңбек өнімділігінің 2012 жылғы деңгеймен салыстырғанда артуы, %
7.	Өңір экспортының жалпы көлеміндегі шикізат емес тауарлардың көлемін экспорттау үлесі, % - Өңдеу өнеркәсібінің экспорты, алдыңғы жылға қатысты, % - Өңдеу өнеркәсібінің экспорты, 2015 жылға қатысты, % - Қара металлургия экспорты көлемінің өсу қарқыны, 2015 жылғы қатысты - Түсті металлургия экспорты көлемінің өсу қарқыны, 2015 жылғы қатысты - Басқа да металл емес минералды өнім экспорты көлемінің өсу қарқыны, 2015 жылғы қатысты
8.	Өндірілген электроэнергияның жалпы көлеміндегі жаңартылатын энергия көздерінен өндірілген электроэнергия үлесі, %
9.	Мерзімі бұзылып берілген субсидиялар үлесінің төмендеуі, %
10.	Ауыл шаруашылығының негізгі капиталына тартылған инвестициялардың НКИ, %
11.	Тамақ өнімдері өндірісінің негізгі капиталына тартылған НКИ %
12.	Ұйымдастырылған шаруашылықтардағы ірі қара мүйізді және ұсақ қара мүйізді мал басының үлесі, % - Ірі қара мал - Кішкентай мал
13.	Тұқымды өзгерістерге қатысатын ірі қара мүйізді және ұсақ қара мүйізді мал үлесі, % - Ірі қара мал - Кіші мал
14.	Бөлшек сауданың нақты көлемінің индексі, %
15.	Сауда алаңы 2000 шаршы метрден кем емес сауда объектілерінің санын ұлғайту, «Бөлшек сауда» қызметі түрімен, %
16.	Тіркелген жалпы көлемдегі шағын және орта кәсіпкерліктің қолданыстағы субъектілерінің үлесі, %
17.	ЖӨӨ ішіндегі ШОБ үлесі, %
18.	Басқа өңірлерге жөнелтілген өндірілген өнім көлемі (жұмыскерлер саны 50 адамнан астам өнеркәсіптік кәсіпорындар бойынша), млрд. теңге
19.	Резиденттерден сатып алынған тауарлардың жалпы көлемінен басқа өңірлерден сатып алынған тауарлардың үлес салмағы (жұмыскерлер саны 50 адамнан астам көтерме кәсіпорындар бойынша), %
20.	Халықтың жан басына шаққандағы негізгі капиталға инвестициялардың өсу қарқыны, %
21.	Моноқалалар және шағын қалалардағы халықтың жан басына шаққандағы негізгі капиталға инвестициялары, тенге
22.	Негізгі капиталға инвестициялардың жалпы көлеміндегі сыртқы инвестициялардың үлесі, %
23.	Өңдеу кәсіпорындарындағы инвестициялардың көлемі, млрд.тенге
24.	Жұмыс істеп тұрған кәсіпорындардың ішіндегі инновациялық белсенді кәсіпорындардың үлесі, %

25. Жалпы өңірлік өнімнің жалпы көлеміндегі инновациялық өнімнің үлесін ұлғайту, %
26. Шикізаттық емес секторының негізгі капиталына салынған инвестицияның 2015 жылға өсуі (мемлекеттік бюджеттен инвестицияларды қоспағанда), %
27. Жарияланған конкурстар және әзірленген құжаттамалар бойынша оң қорытынды алған МЖӨ жобаларының санын көбейту

Әлеуметтік сала:

1. Жаратылыстану-математика пәндері бойынша мектеп бітірушілердің арасында білім беру бағдарламаларын табысты (өте жақсы/жақсы) меңгерген оқушылардың үлесі, %
2. Балаларды (3-6 жас) мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамту, %
 - оның ішінде жеке меншік мектепке дейінгі ұйымдар желілерін дамыту есебінен %
3. Мүмкіндіктері шектеулі балалардың жалпы санының ішінде балалардың инклюзивтік біліммен қамтылуы үлесі, %
4. Мемлекеттік тапсырыс бойынша техникалық және кәсіптік білім беретін оқу орындары түлектері мен оқуды аяқтағаннан кейінгі бірінші жылы жұмысқа орналастырылғандарының үлесі, %
5. (14-24 жас) жастардың техникалық және кәсіптік біліммен қамтылу үлесі, %
6. Жұмыс істеп тұрған авариялық және үш ауысымдық мектептер саны
7. Мемлекеттік желілер нормативіне сәйкес жалпы білім беру ұйымдарының жұмыс істеуін қамтамасыз ету, %
8. 15-28 жастағы жастардың жалпы санындағы NEET үлесі, % (NEET – ағыл. Not in Education, Employment or Training), %
9. Мемлекеттік жастар саясатының іске асырылуына 14-29 жастағы тұрғындардың қанағаттанушылық деңгейі, %
10. Туу барысындағы күтілетін өмір сүру ұзақтығы, жыл
11. 100 мың тірі туылғандарға шаққандағы аналар өлім-жітімін төмендету
12. 1000 тірі туылғандарға шаққандағы балалар өлім-жітімін төмендету
13. 100 мың тұрғынға шаққандағы жаңадан пайда болған қатерлі ісік аурулардан болатын өлім-жітімді төмендету
14. 15-49 жас ерекшелігі тобындағы адамның иммун тапшылығы вирусының таралуы, 0,2-0,6 % шегінд
15. Дәрігер саны 10 мың адамға шаққанда
16. Орта медқызметкердің саны 10 мың адамға шаққанда
17. Емдеу–диагностикалық процесске инновациялық технологиялар енгізу/ тәулік бойы жұмыс істейтін стационарда жоғары білікті медициналық көмек көлемдері %
18. Есірткіге қатты тәуелді есірткіден емдеу есебінде тұрған есірткіге тәуелді тұлға санының кемуі (өткен жылғымен), %
19. Нашқорлықтың және мінез-құлық ауруларының профилактикасы жөніндегі бағдарламаларды іске асыратын жалпы білім беру мекемелерінің үлесі, мектеп санынан, %
20. Жұмыссыздық деңгейі, %
 - жастардың жұмыссыздық деңгейі, %
 - әйелдер жұмыссыздығының деңгейі, %
21. Жұмысқа орналастыру мәселелер бойынша жүгінген

	адамдардың ішінен жұмысқа орналастырылғандардың үлесі, % 22. Жүгінген нысаналы топтардың ішінен тұрақты жұмысқа орналасқандардың үлесі, % - Еңбекке жарамды жастағы жұмысқа тұрғызылған мүгедектердің саны, адам 23. Өндірістік жарақат деңгейі (бақытсыздық жағдайдың жиілігі коэффициенті 1000 адам) - жойылған еңбек заңнамасын бұзушылықтардың анықталған заң бұзушылықтың жалпы санына қатысты меншікті салмағы, % 24. Жергілікті атқару органы берген рұқсатнамалар бойынша тартылатын шетел жұмыс күші құрамындағы біліктілігі жоғары мамандардың үлес салмағы (квота бойынша тартылған ШЖК), % 25. Атаулы әлеуметтік көмек алушылар ішіндегі еңбекке жарамды адамдардың үлесі, % 26. Арнайы әлеуметтік қызметтерді көрсетумен қамтылған адамдардың үлес салмағы (оларды алуға мұқтаж адамдардың жалпы санының ішінде), % 27. Жеке сектор субъектілері (оның ішінде, үкіметтік емес ұйымдар) ұсынатын арнайы әлеуметтік көрсетілетін қызметтермен қамтылған адамдардың үлесі% 28. Өмір сүру минимумы көлемінен төмен табыс табатын тұрғындар үлесі, % 29. Жұмыспен қамтылуға жәрдемдесудің белсенді формаларына атсалысатын, АЕМ алушылардың үлесі, жұмыссыздар мен өз-өздерін қамтамасыз ететін АЕМ алушылардың жалпы санынан, % 30. Негізгі ауылдық елді мекендерде халық санының өсуі, бірлік. 31. 1000 адамға шаққандағы мәдениет ұйымдарына келушілердің(келу) орташа саны - кітапханаға келушілер - театрға келушілер - концерттік ұйымдарға келушілер - мұражайларға келушілер 32. Дене шынықтырумен және спортпен шұғылданатын азаматтарды қамту 33. Балалар мен жас өспірімдердің жалпы санына қатысты 7 мен 18 жас аралығында балалар-жас өспірімдер спорт мектептерінде және спорт клубтарындаында дене шынықтырумен және спортпен шұғылданатын балалар мен жас өспірімдердің қамтылуы, % 34. Өткен жылмен салыстырғанда ішкі туризм бойынша орналастыру орындары мен қызмет көрсетілген келушілер санының өсуі (резиденттер),% 35. Өткен жылмен салыстырғанда сырттан келу туризмі бойынша орналастыру орындары мен қызмет көрсетілген келушілер санының өсуі (резиденттер емес)% 36. Өткен жылмен салыстырғанда ұсынылған төсек-тәулік санының өсуі,% 37. Мемлекеттік тілді меңгерген ересек тұрғындардың үлесі % 38. Ағылшын тілін меңгерген ересек тұрғындардың үлесі % 39. Үш тілді (мемлекеттік, орыс және ағылшын) меңгерген ересек тұрғындардың үлесі, % Қоғамдық қауіпсіздік және тәртіп: 1. Азаматтық қоғам мен мемлекеттің өзара әрекеттестігі институтын дұрыс бағалайтын тұрғындар үлесі %
--	--

	2. Жол көлік оқиғасында қайтыс болғандар санының кемуі 100 зардап шеккен % 3. Көшелерде жасалған қылмыстардың үлес салмағы, % 4. Жас өспірімдер жасаған қылмыстардың үлес салмағы% 5. Бұрын қылмыс жасаған адамдардың жасаған қылмыстарының үлес салмағы% 6. Отбасылық тұрмыстық салада жасалған қылмыстың үлес салмағы % 7. Мүліктік қылмыстың үлес салмағы % 8. Есірткіні заңсыз айналдыру саласында құқық бұзушылық үшін әкімшілік жазаға тартылған тұлғалар саны, бірлік 9. Заңсыз есірткі айналысы үшін қылмыстық жауапкершілікке тартылған тұлғалардың санының артуы, бірлік. 10. Тартып алынған есірткі саны, кг - Оның ішінде героин, кг 11. Есірткі құралын сатумен байланысты анықталған қылмыс үлесі, жалпы есірткі қылмысы санынан алғанда % 12. Төтенше жағдайға қарсылық көрсету бойынша инфрақұрылымның қамтамасыз етілу деңгейі % Инфрақұрылым: 1. 100 тұрғынға телефон байланысының тіркелген желісінің тығыздығы 2. Интернетті пайдаланушылардың үлесі % 3. Тұрғындардың сандық сауаттылық деңгейі % 4. Құрылыс жұмыстарының нақты көлемінің индексі % 5. Пайдалануға берілген тұрғын үйлердің жалпы ауданы, мың ш. м 6. Әлеуметтік, көліктік инфрақұрылымның паспортталған объектілерінің жалпы санының ішіндегі мүгедектер үшін қолжетімділікпен қамтамасыз етілген әлеуметтік инфрақұрылым объектілерінің үлесі, % 7. Жақсы және қанағаттанарлық жағдайдағы облыстық және аудандық маңызы бар автомобиль жолдарының үлесі % 8. Жолаушылар автокөлігі қатынасымен қамтылмаған елді мекендер үлесі, % 9. Қалаларда орталықтандырылған қолжетімділік: - сумен жабдықтау % - су бұрумен жабдықтау, % 10. Ауылдық елді мекендерде орталықтандырылған қолжетімділік: - сумен жабдықтау, % - су бұрумен жабдықтау, % 11. Жалпы ұзақтықтан жаңғыртылған желілердің үлесі:: - Жылумен жабдықтау, % - газбен жабдықтау, % - электрмен жабдықтау % - сумен жабдықтау % - су бұрумен жабдықтау, % 12. Жалпы ұзақтықтан жаңғыртылған желілердің үлесі моноқалалар және шағын қалаларда:: - Жылумен жабдықтау, % - газбен жабдықтау, % - электрмен жабдықтау % - сумен жабдықтау % - су бұрумен жабдықтау, %
--	---

	13. Капиталды жөндеуді талап етуші нысан кондоминиумының кемуі, % Экологиялық және жер ресурстары: 1. Ластаушы заттардың нормативті көлемі, млн. тонна: - атмосфераға шығарындылар - су объектілеріне төгінділер 2. Экологиялық және санитариялық қағидалар талаптарына сәйкес келетін тұрмыстық қатты қалдықтарды орналастыру объектілерінің үлесі (орналастыру орындарының жалпы санынан), % 3. Пайда болған тұрмыстық қатты қалдықтарды кәдеге жарату үлесі, % 4. Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың халқын қалдықтарды жинау және тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтермен қамту, % 5. Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жердің ауыл шаруашылығы айналымына тартылған үлесін ұлғайту, % 6. Жыртылған жер құрамындағы ауыспалы егіс үлесі (ауыспалы егіс алқабы), % 7. Табиғи жайылымдық жерлердің құрамындағы жайылымдық ауыспалы егістің үлесі (азықтық ауыспалы егіс), % 8. Жергілікті атқарушы органдардың қарамағында орналасқан мемлекеттік орман қоры ауданында 1 орман өртінің орташа ауданы, % 9. Жергілікті атқарушы органдардың қарамағында орналасқан мемлекеттік орман қоры аумағында орманмен жабылған алқап ауданы, мың га. 10. Су шаруашылығының (су шаруашылығының объектілері) және гидромелиоративті жүйелермен жабдықтардың негізгі капиталына мемлекеттік емес инвестициялардың нақты көлемі индексі, % 11. Орман шаруашылығының негізгі капиталына инвестициялардың нақты көлемі индексі, % 12. Ағаш егу шаруашылығы плантациясының негізгі капиталына мемлекеттік емес инвестициялардың нақты көлемі индексі, % 13. Жануарлар дүниесін қайта өндірудің негізгі капиталына тартылған мемлекеттік емес инвестициялардың нақты көлемінің индексі, % Мемлекеттік қызметтер 1. Мемлекеттік қызметкерлердің жиі ауысуы (мемлекеттік қызмет жүйесінен кету), %
--	---

2. АҒЫМДЫҚ ЖАҒДАЙДЫ ТАЛДАУ

2.1. Территорияның әлеуметтік-экономикалық жағдайын талдау

2.1.1. Экономика

2.1.1.1. Өңірлік макроэкономика

2.1.1.1.1. Облыстың экономикалық өсімінің сипаттамасы

Қарағанды облысы елдің үлкен индустриалдық ортасы болып табылады және республиканың басқа өңірлерінің ішінде жетекші төрттікке кіреді. Елдің ЖӨӨ облыстың меншікті салмағы – 7,9 % (2014 ж. -7,3%, 2015 ж. – 7,5%, 2016 ж. – 7,9%).

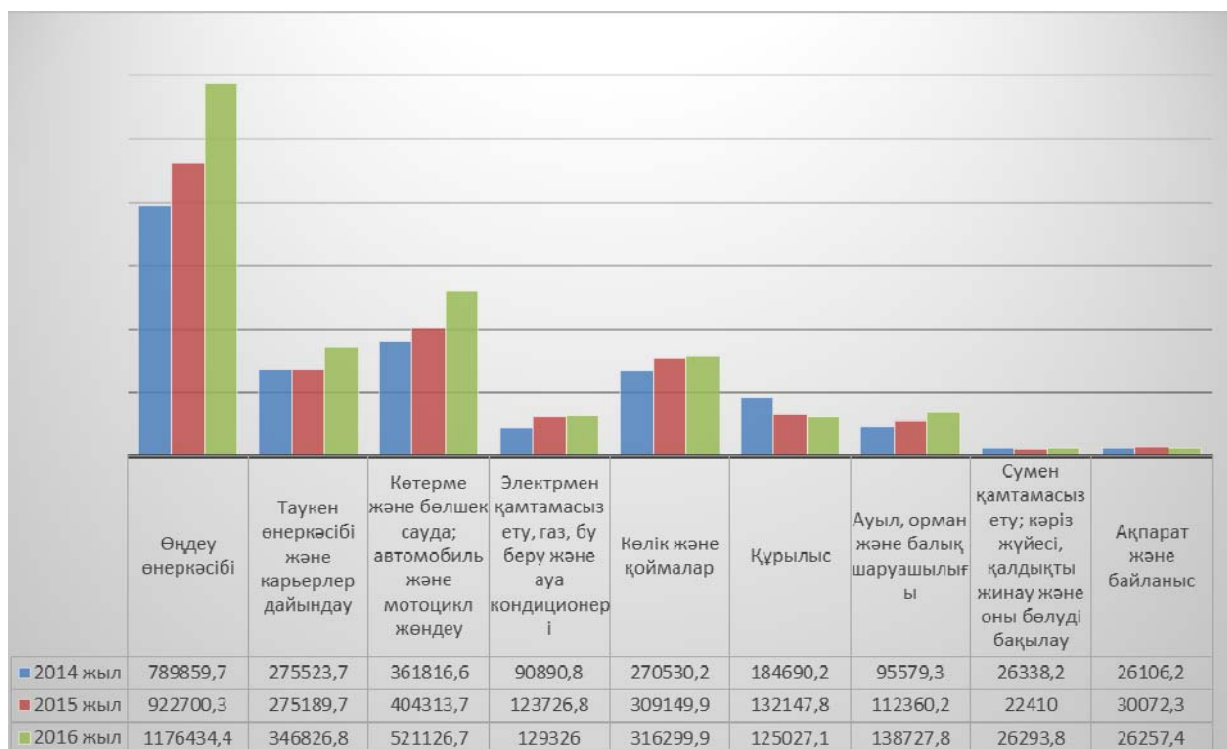
Облыстағы ЖӨӨ 2014-2016 жж. номиналды өсімінің орта жылдық қарқыны 12,4% құрады: 2014 жыл ішінде өсім 10,6%, 2015 жыл ішінде – 7,1%, ал 2016 жыл 19,5% құрады. ЖӨӨ нақты мөлшерінің индексі 2017 жылдың жарты жылдығында 104,7% құраған.

Сурет 1. Қарағанды облысында ЖӨӨ жан басына шаққандағы және ЖӨӨ өсу қарқыны

Жыл сайын жан басына шаққандағы ЖӨӨ арттыруда. 2014 ж. – 2110,6 мың.тг., 2015 ж. – 2248,9 мың.тг. және 2016 ж. – 2682,6 мың теңге.

ЖӨӨ өзгеруіне (облыстың ЖӨӨ 31,7%) өндіруші өнеркәсіп әлдеқайда жоғары ықпал етеді, оған металлургия өнеркәсібі (75,0%), азық-түлік өнімдері өндірісі, оның ішінде сусын өндірісі (6,1%), машина құрылысы (5,25%) және басқалар.

Сурет 2. Қарағанды облысының ЖӨӨ салалық құрылымы, млн. тенге

Дереккөз: Қазақстан Республикасының статистика бойынша Комитеті, Қарағанды облысының статистика Департаменті

2.1.1.1.2. Сыртқы экономикалық тәуелділік сипаттамасы

Қарағанды облысының сыртқы сауда айналымы 2014 жылы АҚШ-тың 4 156,9 млн.долларын құрады (2013 жылы 87,3%), 2015 жылы – АҚШ-тың 3354,6 млн.долларын (2014 жылы 80,7%), 2016 жылы – АҚШ-тың 3 076,2 млн.долларын (2014 жылы 74,0%). Қарағанды облысының 2016 жылғы сыртқы сауда айналымы қысқаруы облыстың экспортталатын негізгі тауарларына дүниежүзілік нарықтағы бағалардың төмендеуінен болды.

2017 жылдың қаңтар-тамыз айларында Қарағанды облысының сыртқы сауда айналымы – АҚШ-тың 2302,4 млн.долларын құрады (2016 жылдың сәйкес кезеңіне қатысты 115,2%). Үш жылдағы сыртқы сауданың айырмасы – жағымды, 2014 жылы – АҚШ-тың 2245,7 млн.долларын, 2015 жылы – АҚШ-тың 1998 млн.долларын, 2016 жылы – 2028,8, 2017 жылдың қаңтар-тамыз айларында – АҚШ-тың 1520,4 млн.долларын құрады.

Облыстың сыртқы сауда айналымының меншікті салмағы 2016 жылы өзінің жалпы республикалық мөлшерінде 6,4% құрады (республика бойынша 6-шы орында).

Қарағанды облысының сыртқы сауда айналымының құрылымы:

- 2014 жылы: экспорт – 77,0%, импорт – 23,0%;
- 2015 жылы: экспорт – 79,8%, импорт – 20,2%;
- 2016 жылы: экспорт – 83,0%, импорт – 17,0%;
- 2017 жылдың қаңтар-тамызында экспорт – 83,0%, импорт – 17,0%.

Облыстың 2016 жылғы экспорттық-импорттық операцияларында континенттер бөлінісінде әлдеқайда шекті салмаққа Азия елдері ие (60,0% немесе АҚШ-тың 1 млрд. 845,9 млн. долл.), Еуропалық одақ елдері (26,5% немесе АҚШ-тың 816,1 млн. долл.), ТМД (9,6% немесе АҚШ-тың 295,5 млн. долл.) және Америка (1,8% немесе АҚШ-тың 56,5 млн. долл.).

Қарағанды облысының кәсіпорындары мен ұйымдары әлемнің шамамен 100 мемлекетімен өздерінің сыртқы экономикалық байланыстарын ұстанды, оның ішінде 56 мемлекетке өнім экспортталып, шамамен 101 мемлекеттен импортталып отырды.

2014 жылы экспорт АҚШ-тың 3 201,4 млн.долл. (2013 жылы 89,1%), 2015 жылы – АҚШ-тың 2676,3 млн.долл. (2014 жылы 83,6%), 2016 жылы – АҚШ-тың 2552,5 млн.долл., 2017 жылдың қаңтар-тамыз айларында АҚШ-тың 1 911,4 млн.долларын (сәйкесінше 2016 жылдың осы мезгілінде 114,7%) құрады.

Кесте 1.

Қарағанды облысы экспортының құрылымындағы тауарлық топтардың үлес салмағы

Тауарлы топтың атауы	2014 ж.	2015 ж.	2016 ж.	2017 ж. қаңтар-тамыз
Металлдар мен олардан жасалатын бұйымдар	68,0	80,8	83,0	82,8
Минералдық өнімдер	23,5	7,9	6,3	7,9
Басқа тауарлар	5,2	7,3	7,4	6,4
Азық – түрлік тауарлары	2,5	1,8	1,6	1,3
Химиялық өнеркәсіп тауарлары	0,6	0,7	1,5	1,3

Дәстүрлі түрде 2014-2016 жылдар бойы облыстың экспорты мөлшеріндегі әлдеқайда жоғары шекті салмаққа металлдар мен олардан жасалатын бұйымдар ие, олардан кейін минералдық тауарлар мен басқа тауарлар бар. Тізімді азық-түлік өнімдері мен химиялық өнеркәсіп тауарлары аяқтайды.

2016 жылы экспорттық операциялар бойынша негізгі серіктес-мемлекеттерге Қытай (экспорттың жалпы мөлшеріндегі 30,5%), Иран (15,5%), Біріккен королдік (13,8%), БАӘ (10,3%), Мальта (7,4%), Өзбекстан (5,1%) жатады.

Сыртқы сауда айналымының жағымды айырмасы 2016 жылы экспорттың есебінен қамтамасыз етілді: жез катодтары және балқымалы жез, темірді жұқа илеу және қоспасыз болат, қатты қоспалы болатты жұқа илеу, тас көмір, күміс.

2014 жылы импорттың мөлшері АҚШ-тың 955,6 млн.долларын (2013 жылы 82,0%), 2015 жылы – АҚШ-тың 678,3 млн.долл. (2014 жылы 71,0%), 2016 жылы – АҚШ-тың 523,7 млн.долл. (2015 жылы 77,2 %), 2017 жылдың қаңтар-тамызында – АҚШ-тың 391,0 мдн.долл. (сәйкесінше 2016 жылдың осы мезгілінде 117,9%) құрады.

Кесте 2.

Қарағанды облысы импортының құрылымындағы тауарлық топтардың үлес салмағы

Тауарлы топтың атауы	2014 ж.	2015 ж.	2016 ж.	2017 ж. қаңтар-тамыз
Машиналар мен жабдықтау	37,2	40,8	40,4	36,5
Химиялық өнеркәсіп өнімі	22,6	20,2	24,8	22,0
Металлдар мен олардан жасалатын бұйымдар	14,2	13,9	13,0	17,1
Азық – түлік өнімдері	10,1	11,5	11,3	14,8
Минералдық тауарлар	4,9	4,1	0,8	0,9

Облыстағы импорттың негізгі үлесі 2016 жылы Қытайға (импорттың жалпы мөлшерінде 25%), Германияға (10,9%), Украинаға (9,3%), Чех мемлекетіне (6,0%), АҚШ (5,1%), Үндістанға (4,0%) тиесілі.

2016 жылы импорттағы әлдеқайда жоғары шекті салмаққа ие: машиналар және жабдықтар (40,4%), химиялық өндірістің өнімдері (24,8%), металлдар және одан жасалатын бұйымдар (13,0%), азық-түлік тауарлары (11,53%), минералды өнімдер (0,8%).

2.1.1.1.3. Бағалардың тұрақтылық сипаттамалары

2014-2016 жж. инфляцияның негізгі тәуекелдеріне келесідегідей факторлар әсер етті: дүниежүзілік нарықтың азық-түлік және шикізат өнімдеріне тұрақсыздығы, ішкі бәсекелестіктің даму деңгейінің жеткіліксіздігі және тауарлар мен қызметтердің жекелеген нарығына жоғары монополияландыру, сонымен қатар валютаның құнсыздануы.

2014 жылы инфляция 108% құрады, оның ішінде: азық-түлік тауарларына – 108,2% немесе өткен жылдың көрсеткішінен 3,5 пайыз төмен, азық – түлік емес тауарларына – 108,1%, ақылы қызметтерге – 107,8%. 2014 жылы инфляцияның қалыптасуында шешуші рөлді ақылы қызметтерге бағаның өсуі болды.

2015 жылы тұтыну бағасының индексі 111,6% құрады. Тамақ өнімдерінің бағасы 12,5% артты, азық-түліктік емес өнім көлемі 8,5%, ақылы қызмет 4,8% артты. Бұл ұлттық валютаның жоспарсыз құнсыздануымен байланысты.

2016 жылы тұтыну бағасының индексі – 108,2 % құрады, соның ішінде: азық-түлік өнімдеріне – 109,4 % немесе алдыңғы жыл көрсеткішімен салыстырғанда 3,1 пайыздық пунктке төмен, азық-түліктік емес өнімдер – 109,5%, ақылы қызметтер – 103%.

Облыстағы тауарлар мен қызметтерге тұтынушылық бағалар индексі 2017 жылдың қазан айында 2016 жылдың желтоқсанымен салыстырғанда 105,2% құрады, соның ішінде: азық-түлік тауарларына - 105%, азық-түлік емес тауарларға – 107,7%, ақылы қызметтерге - 103%.

Облыста бағаның негізсіз өсуіне жол бермеу және бағаны тұрақтандыру мақсатында жүйелі жұмыстар жүргізілуде.

Қаланың негізгі сауда нүктелерінде әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарлардың бағаларының және өндірушілерінің беретін бағаларының мониторингі жүргізілуде.

Мерзім аралық кезеңде нарықтың бағадан 15-20%-ға төмен бағамен сату үшін жеміс-көкөніс өнімдерінің қорларын құру бойынша жұмыс жасалуда.

Облыстың 35 ірі ауыл шаруашылық тауарларын өндірушілерімен 2500 тонна көкөністерді, соның ішінде – 2050 тонна картоп, 300 тонна сәбіз, 100 тонна капуста және 50 тонна қызылша, отырғызу бойынша меморандумдар бекітілген.

Облыстың тұрақтандыру қорында 1354 тонна өнімдер сақталған, соның ішінде: 228 тонна қант, 68 тонна күріш, өсімдік майының 48 мың литрі, қарақұмықтың 68 тоннасы, картоптың 742 тоннасы, 100 тонна сәбіз, 100 тонна пияз.

Қарағанды қаласының әлеуметтік павильондарына әлеуметтік кәсіпкерлік корпорациялармен (ӨКК) картоптың бірінші рет жеткізілуі жүзеге асырылды.

2017 жылдың 10 айында 424 жәрмеңке өткізілді, оларда 2,8 млрд теңге құрайтын 4098,7 тонна өнім сатылды.

2.1.1.1.4. Қарағанды облысындағы макроэкономикалық тұрақтылыққа қол жеткізудің SWOT-сараптамасы

	Оң әсер	Теріс әсер
Ішкі орта	Күшті жақтары: 1) Өндірістік өнім өндіру көлемінің артуы; 2) тұрғындардың әлеуметтік маңызды азық-түлікке қажеттілігін қамтамасыз етуге арналған аймақтық тұрақтандырылған қор бар; 3) сыртқы сауда сальдосы жағымды; 4) тұрақты және либералды бизнес-климат; 5) жұмыссыздық деңгейі төмен; 6) әрекет етуші кіші және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санының артуы.	Әлсіз жақтары: 1) Ресейлік, қытайлық бәсекелестермен салыстырғанда қазақстандық өнімнің бәсекелестігінің төмен болуы; 2) Тұтынушылық тауарлар мен қызметтерге бағаның өсуі; 3) Облыстағы кәсіпорындарда инновациялық өнім көлемі төмендеп отыр; 4) Шикізат базасының таусылуы жаңа металдық кен орындарының аздығы, ресурс дефицитіне алып келеді; 5) Металлургия өндірісіндегі үнемі сынулары мен тоқтап тұруға ұрындыратын негізгі қордың тозуының жоғары болуы (70,74% аймақтың өңдеу кәсіпорындарында), яғни өндірістің ескіруі мен экономикалық тиімділігінің төмендігі; 6) Құрылыс жұмыстарының көлемінің төмендеуі.
	Мүмкіндіктер 1) Еуразиялық экономикалық одақтың интеграциялық әлеуеті; 2) Басқа елдерден біліктілігі жоғары кадрлардың көші-қоны; 3) Облыс металлургия саласында өндіру көлемдері бойынша көсбасшы болып табылады; 4) Өндірістерді автоматтандырумен байланысты, еңбек өнімділігінің жоғарылауы.	Қауіптер 1) Әлемдегі экономикалық өсудің жалпы төмендеуі және геосаяси тұрақсыздықтың өсуі; 2) Бағаның төмендеуі және металға деген әлемдік сұраныстың төмендеуі; 3) Қазақстанның ішкі нарығына Қытай мен Ресейден келетін темір импортының артуы; 4) ҚХР металл өнімдерін өндіру бойынша өз қуатын арттырып отыр және дайын металл өнімін емес қазақстандық кенді пайдаланады.

2.1.1.1.5. Аймақтық экономиканың өзекті мәселелері

- 1) Тауарлардың бәсекелестікке қабілетінің төмендігі
 - a. өнімнің энергия пайдалануының жоғары болуы
 - b. еңбек өнімділігінің төмендігі
 - c. технологиялардың ескіруі
 - d. инновациялық және инвестициялық белсенділіктің төмендеуі
- 2) Сыртқы факторларға байланыстылықтың жоғарылығы

2.1.1.2. Өнеркәсіп

2.1.1.2.1. Әлеуметтік-экономикалық мән

Өндіріс аймақтың экономикасының негізгі қозғаушы күші болып табылады, 2016 жылы:

- ЖӨӨ өндіріс құрылымына – 45,2% (1 678 881,0 млн. теңге) құрайды;
- Өндіріс инвестицияны негізгі пайдаланушы саласы болып отыр - 62% (194 025 млн. теңге);
- Өндірісте облыстың белсенді тұрғындарының көбі жұмыс істейді (175,8 мың адам) еңбекке жарамды жастағы барлық экономикалық белсенді тұрғындардың жалпы санынан алғанда - 26,7%.

2.1.1.2.2. Динамика

2014 жылдан бері аймақтағы өндіріс көлемінің нақты индекс көлемінің өсуі байқалып отыр: 2014 жылы – 103,7%, 2015 жылы – 106,8%, 2016 жылы – 105,1% және 2017 жылдың 9 айы бойынша – 104,2%.

2014 жылдың қаңтар айынан 2017 жылдың қыркүйегіне дейінгі кезеңде өндірісті дамытуға негізгі капиталға 728 141 млн. теңге инвестиция бағытталды.

Кесте 3.

Қарағанды облысының өнеркәсібінің негізгі сипаттамаларының динамикасы

Көрсеткіштер	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015 ж.	2016 ж.	2017 ж. қаңтар – қыркүйек
Өнеркәсіптік кәсіпорын көлемі	млрд. теңге	1 444,0	1416,7	1947,7	1623,7
Өнеркәсіп өнім көлемінің нақты индексі, алдыңғы жылға	%	103,7	106,8	105,1	104,2
ЖӨІ өнеркәсіп өнімінің үлес салмағы	%	40,7	43,3	45,2	47,4*

* - мәлімет 2017 жылдың бірінші жартыжылдығы бойынша

2.1.1.2.3. Құрылым

Өндірістің негізін құрап отырғандар ол өңдеу өндірісі және таукен өндірісі, онда өнімнің барлық көлемінің 89% өндіріледі.

Сурет 3. Қарағанды облысының өндірістік өнеркәсібінің құрылым саласының өзгеру динамикасы, млн. теңге

2014-2016 жылдары өнеркәсіп өндіріс шығару құрылымы:

- Өңдеу өндірісін шығарудың үлес салмағы 13% өсті;
- Таукен өндірісі үлесі 19,5%-дан 10,7%-ға төмендеді;
- Электрмен қамтамасыз ету үлесі, газ беру, бу және ауа кондиционирлеу үлесі 2016 жылы төмендеді (3,4%-ға);

- Сумен қамтамасыз ету, кәріз жүйесі қалдықты жинау мен бөлуді бақылау үлес салмағы өзгерген жоқ деуге болады (0,2%).

Өндірістегі негізгі капиталға инвестициялау құрылымы 2014-2016 жылдарға сақталып отыр:

- Тау-кен өндірісінің үлес салмағы 12,4%-дан 21%-ға өсті;
- Өндіру өнеркәсібінің үлесі 26,3-тен 27,2%-ға дейін өсті;
- Электрмен қамтамасыз ету, газ беру, бу және ауа кондиционирлеудің үлес салмағы 0,3%-ға төмендеді (11,1%-дан 10,8%-ға);

- Сумен қамтамасыз ету, канализациялық жүйе, қалдықтарды жинау мен таратуды бақылау үлесі 0,3%-ға төмендеді (2,7%-дан 3,0%-ға).

Кесте 4.

Қарағанды облысы өнеркәсіп секторының негізгі құралдары жағдайының көрсеткіштер динамикасы

Сала	2014 ж.	2015ж.	2016ж.
Таукен өндірісі және карьерді өңдеу			
<i>Тозу деңгейі</i>	44,5	45,7	45,1
<i>Жаңарту коэффициенті</i>	12,7	6,3	14,1
<i>Жою коэффициенті</i>	1,6	0,8	4,0
Өңдеу өндірісі			
<i>Тозу деңгейі</i>	46,9	51,7	50,5
<i>Жаңарту коэффициенті</i>	8,2	4,6	6,6
<i>Жою коэффициенті</i>	1,5	1,3	1,0
Электрмен қамтамасыз ету, газ, бу беру және ауа кондиционирі			
<i>Тозу деңгейі</i>	42,1	44,2	36,9
<i>Жаңарту коэффициенті</i>	17,1	4,7	19,0
<i>Жою коэффициенті</i>	0,3	0,5	3,2
Сумен қамтамасыз ету; кәріз жүйесі, қалдықты жинау мен оны бөлуді бақылау			
<i>Тозу деңгейі</i>	33,1	34,0	40,6
<i>Жаңарту коэффициенті</i>	3,8	5,8	5,8
<i>Жою коэффициенті</i>	1	0,4	0,7

Бизнесті қолдау Картасына Қарағанды облысынан 103 жоба қосылған.

Индустриализация мемлекеттік бағдарламасының жүзеге асырылуының басталғанынан Карта аясында жалпы соммасы 247,9 млрд. теңге құрайтын 80 жоба қолданысқа енгізілді. Кәсіпорындарда жаңадан 6300 жұмыс орны ашылды.

01.10.2017 жылғы жағдай бойынша енгізілген 80 нысанда жоспарлы қуатты игеру құрады:

- 74 жоба қалыпты техникалық режимде жұмыс жасауда, 70% артық жоспарлы жүктеуі орындалды;

- 3 жоба 50%-дан төмен жұмыс жасауда;

- 3 жобада өнім шығару жоспарланбаған («Қарағанды фармацевтикалық кешені» ЖШС – дәрілерді өндіру процестерінің GMP-ға сәйкестігінің валидациясы және технологиясын сынау жүргізілуде. «Арай KZ» ЖШС – айнымалы қаржылардың және тарату нарығының болмауынан 2017 жылдың қаңтар-қыркүйек айларында өнім шығару жүргізілмеді. Өнімді

өндіру сол жылдың 4 тоқсанында жоспарлануда. «Kaztherm» ЖШС – 2016 жылдың 1 шілдесінен бастап банкрот деп танылды.

2014-2015 жылдары жалпы соммасы 62815,5 млн. теңге құрайтын жаңа 19 өндірістік нысандар әрекетке енгізілді, 1 773 жаңа жұмыс орны құрылды. 2016 жылы жалпы соммасы 102 млрд. 962,6 млн. теңгені құрайтын 10 жоба жүзеге асырылды, 956 жұмыс орны құрылды.

2017 жылдың 9 айында жалпы соммасы 3 млрд. 492 млн. теңге құрайтын 3 жоба іске қосылды, 159 жаңа жұмыс орны құрылды.

2016 жылы кәсіпкердікті қолдау Картасынының жобалары өңірдің жалпы өндірістік өнім көлемінің 7,4% үлесін құрайды:

- 2014 жылы – 73,1 млрд. теңге (1184 жұмыс орны);
- 2015 жылы – 91,2 млрд. теңге (649 жұмыс орны);
- 2016 жылы – 141,4 млрд.теңге (956 жұмыс орны);
- 2017 жыл қаңтар-қыркүйек – 135,2 млрд. теңге (159 жұмыс орны).

2.1.1.2.3.1. Өңдеу өнеркәсібі

Әлеуметтік –экономикалық мәні

Қарағанды облысының еліміздің өңдеу өнеркәсібіне ішкі жалпы өнім үлесі бойынша 2016 жылы 1 орын алды, үлесі 22,1%.

- ЖӨӨ құрылымында өңдеу өнеркәсібі секторына үлес 70,1% (1 176 434,4 млн. теңге) келеді;

- Өңдеу өнеркәсібіне 27,2% (186 398,5 млн. теңге) негізгі капитал инвестициясы бағытталған;

- Өңдеу өнеркәсібінде экономикалық белсенді тұрғын санынан алғанда 13,4% (92,7 мың адам) облыстағы жұмысқа жарамды адам бағытталған, немесе қалалық жерлердегі ұқсас көрсеткіштің 15,7%.

Бастаушы саладағы негізгі кәсіпорындар мыналар:

- Әлемдегі бірінші құрыш өндіретін ірі металлургия трансұлттық компания ArcelorMittal (АҚ «АрселорМиттал Темиртау»), ол Қарағанды облысындағы шахта бассейндері мен толығымен металлургиялық циклдағы кәсіпорындарға ие, ЖЭО, өндірістік қосалқы және қызмет көрсетуші инфрақұрылымдары;

- Көппрофильді таукен-металлургиялық кәсіпорын ЖШС «Корпорация «Қазақмыс», аяқталған өндіріс циклын көрсетеді және бірнеше зауыттар мен кеніштерді және энергия нысандарын біріктіреді.

Динамика

Өңдеу өндіріс көлемі құрады:

2014 жылы – 956,8 млрд.теңге (НКИ – 96,2%). Үлес салмағы – 66,3%.

2015 жылы – 1062,3 млрд.теңге (НКИ – 110,6%). Үлес салмағы – 75%.

2016 жылы – 1530,6 млрд.теңге (НКИ – 107,3%). Үлес салмағы – 78,0%.

2017 жылдың 9 айында өңдеу өнеркәсібіндегі өндіріс көлемі 2016 жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 16,4%-ға өсті (1087,8 млрд.теңге). Үлес салмағы – 78%.

Сараптама көрсеткендей, 2014-2016 жылдары өңдеу өнеркәсібі өндірісінің көлемі 59,9%-ға өсті.

Кесте 5

Қарағанды облысының өңдеу өнеркәсібінің негізгі экономикалық көрсеткіштері

Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015ж.	2016ж.	Қаңтар - қыркүйек 2017 ж.
Өңдеу өнеркәсібі өндіріс көлемі	млрд. теңге	956,8	1062,3	1530,6	1266,7
Өңдеу өнеркәсібінің өнімінің нақты көлем индексі, алдыңғы жылғы	%	96,2	110,6	107,3	103,0

Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015ж.	2016ж.	Қаңтар - қыркүйек 2017 ж.
Өндірістің жалпы көлеміндегі шығарудың үлес салмағы	%	66,3	75	78,6	78,0
Жұмыспен қамтылғандар саны	мың адам	98,5	96,7	92,7	86,5*
Еңбек өнімділігі	мың АҚШ долл.	73,8**	84,0**	65,0**	19***

* - мәлімет қаңтар-маусым 2017 жыл бойынша

** - орташа және ірі кәсіпорындар бойынша есептеу жүргізілді

*** - кәсіпорындардың барлығы бойынша есептеу, 2017 жылдың қаңтар-маусымына алынған деректер

Құрылым

Өңдеу өнеркәсібінің негізін мыналар құрап отыр: металлургия өндірісі (73,1%), машинажасау (7,9%).

Кесте 6.

Өңдеу өнеркәсібінің негізгі өнім түрлерін өндіру

Салаишілік сала атауы	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015ж.	2016ж.	Қаңтар – қыркүйек 2017ж.
Металлургия өндірісі	млн. теңге	653 330	751 469	1 118 569	959 335
Машинажасау	млн. теңге	64 795	66 101	120 798	89 845
Басқа да металл емес минералды өнім өндірісі	млн. теңге	37 592	31 035	30 616	23 979
Химиялық өнім өндіру	млн. теңге	34 104	35 599	49 041	39 273
Дайын металл құралдарын өндіру машина мен құралдардан басқа	млн. теңге	26 119	34 001	35 112	22 001
Резеңке және пластмасс құралдарды өндіру	млн. теңге	14 749	13 047	20 290	15 428
Кокс және мұнай өнімдерін өндіру	млн. теңге	7 878	7 805	9 573	9 143
Жеңіл өнеркәсіп	млн. теңге	4 305	5 267	4 733	4 111
Ағаш және тығын құралдарын өндіру, жиһаздан басқа; соломадан және тоқуға арналған материалдар өндіру	млн. теңге	4 120	1 858	3 383	2 391
Жиһаз өндіру	млн. теңге	2 321	2 124	2 607	1 588
Жазылған материалдарды басып шығару және шығару	млн. теңге	1 741	2 023	2 340	1 065
Қағаз және қағаз өнімдерін өндіру	млн. теңге	1 297	1 735	3 586	3 177
Негізгі фармацевтикалық өнімді өндіру	млн. теңге	635	1 387	1 093	1 335
Басқа да дайын өнімдер өндіру	млн. теңге	605	406	987	797
Барлығы	млн. теңге	956 759	1 062 250	1 530 576	1 266 682

2014-2016 жылдары аралығында салада аздаған өзгерістер болды:

- металлургия өндірісі үлесі 68,2% ден 73,1% өсті,

- машинажасау үлесі артты 6,8% ден 7,9% дейін,

Металлургия өндірісі

Кесте 7.

Қарағанды облысының металлургия өндірісінің негізгі экономикалық көрсеткіштері

Салаишілік сала атауы	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015ж.	2016 ж.	Қаңтар - қыркүйек 2017 ж.
Өнім өндірісі көлемі	млн. теңге	653 330	751 469,3	1 118 569	959 335
Қара металлургия	млн. теңге	351 474	321 137	524 983	475 669
Негізгі бағалы және түсті металл өндірісі	млн. теңге	300 849	402 207	592 710	482818
Металл құю	млн. теңге	1 007	941,5	875	847
НКИ	%	93,8	120,7		
Қара металлургия	%	112,1	99,8	110,1	101,9
Негізгі бағалы және түсті металл өндірісі	%	145,7	101,0	107,6	145,7
Металл құю	%	70,5	99,5	179,0	70,5
Өңдеу өнеркәсібіндегі жалпы көлемдегі шығарудың үлес салмағы	%	68,2	73,1	75,7	68,2
Металлургия өндірісіндегі еңбек өнімділігі	мың АҚШ долл.	144,2	144,2	120,7	16,4*
Қара металлургияны экспорттау көлемі	мың АҚШ долл.	1 043,2	1 043,2	1204,2	1127,1**
Түсті металлургияны экспорттау көлемі	мың АҚШ долл.	1543,4	1543,4	1420,7	1166,9***

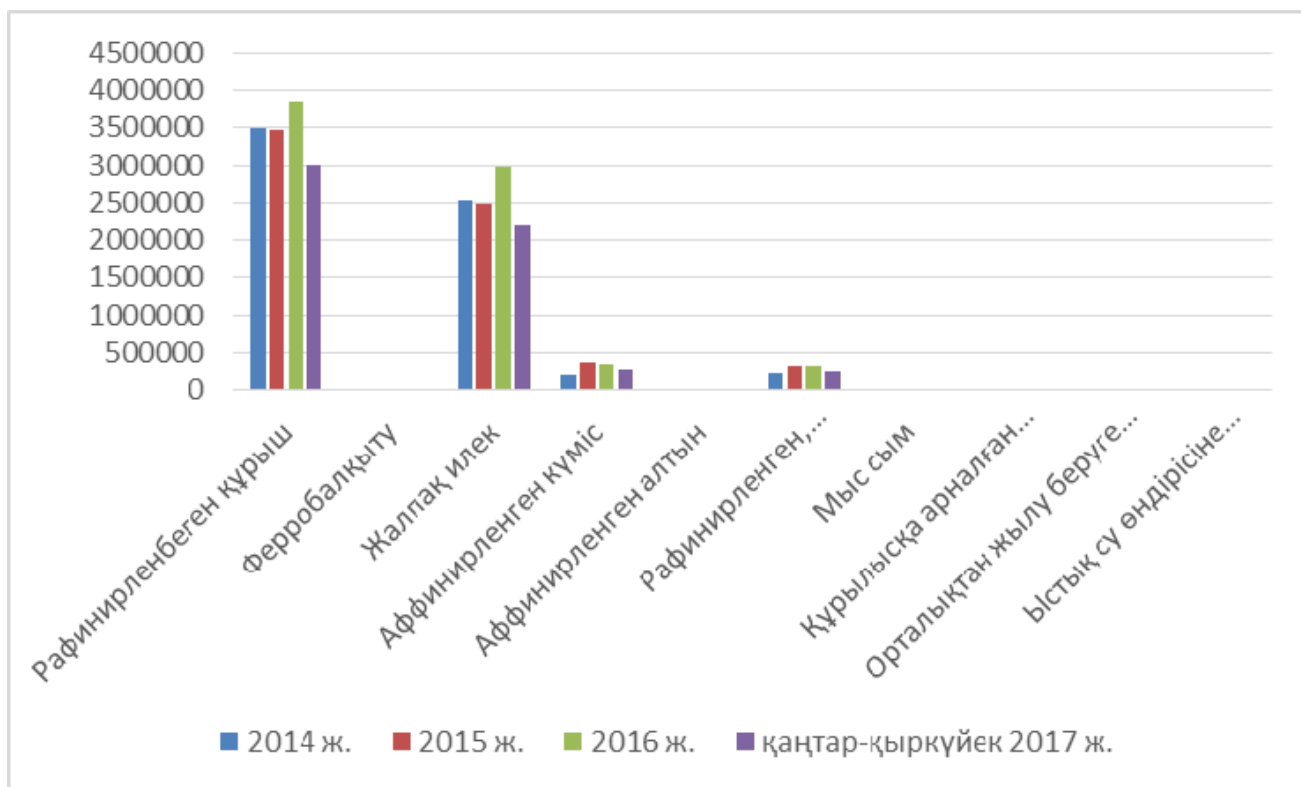
*-2017 жылдың қаңтар-наурыз айларына алынған деректер

** -2017 жылдың қаңтар-маусым айларына алынған деректер

***-2017 жылдың қаңтар-тамыз айларына алынған деректер

Металлургия өндірісіндегі негізгі өнім түрлерін өндіру

Өнім атауы	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015ж.	2016ж.	Қаңтар - қыркүйек 2017 ж.
Қара металлургия					
<i>Рафинирленбеген құрыш</i>	тонна	3 487 388	3 474 758	3 859 637	3 007 069
<i>Ферробалқыту</i>	тонна	18 688	21 745	17 603	11 441
<i>Жалпақ илек</i>	тонна	2 537 186	2 488 981	2 976 934	2 209 658
Негізгі қымбат және түсті металл өндірісі					
<i>Аффинирленген күміс</i>	кг	203 257	367 478	336 946	263 133
<i>аффинирленген алтын</i>	кг	3 422	4 464	6 153	5 392
<i>рафинирленген, өңделмеген, элегирленбеген мыс</i>	тонна	217 482	314 011	314 730	248 008
<i>Мыс сым</i>	тонна	11 087	6 906	-	6 613
Дайын металл өндірісі, машина мен құралдардан басқа					
<i>Құрылысқа арналған жиналатын металлоконструкциялар</i>	тонна	23 923	29 145	21 322	11 117
<i>Орталықтан жылу беруге арналған радиаторлар, электр қыздырусыз, қара металдан жасалған</i>	тонна	2 491	1 395	1 661	768
<i>Ыстық су өндірісіне арналған орталықтан жылу беру қазандықтары немесе қысымы төмен буға арналған қазандықтар</i>	дана	543	693	819	522

Сурет 4. *Металлургиялық өндіріске салыстырмалы талдау*

2014 жылы металлургиялық өндірістің өнімді өндіру көлемі– 653 330 млн. теңгені құрады. 2015 жылы 751469,3 млн. теңге болды немесе өсім 2014 жылмен салыстырғанда 15% болды, 2016 жылы – 1 118 569,1 млн.теңге немесе 2015 жылмен салыстырғанда 71,2%-ға өсу. 2017 жылдың қаңтар-қыркүйегі үшін – 959 335 млрд.теңге.

2015 жылы қара металлургия өндірісі көлемі 1,5%-ға (346 107 млрд.теңге) төмендеді.

«Арселор Миттал Темиртау» АҚ-да 2014 жылдың қарашасында ірі экологиялық жоба – болат балқыту өндірісінің №2 конкерсетінің газ тазарту жүйесі пайдалануға енгізілді.

Елбасы тапсырмасын орындау мақсатында 2014 жылдың қыркүйегінде Жезказған мыс балқыту зауыты қызметі қайта жалғасты, қазанда алғашқы катодтық мыс алынды, 12,4 мың тонна катодты мыс өндірілді.

«АрселорМиттал Темиртау» АҚ-да үлкен инвестициялық жоба пайдалануға енгізілді – құны 176 млн. АҚШ доллары болатын № 3 домна пешін қайта құру (II разрядты күрделі жөндеу).

Қайта жөндеуден кейін пайдалы пеш көлемі 3200 ден 3848 текше метрге немесе 20%-ға, өнімділік жылына 1,7 ден 2,3 млн. тонна шойынға немесе 35%-ға дейін өсті.

Қазан айында үлкен экологиялық жоба - № 3 газ тазалау конвертері енгізілді, сонымен бірге жалпы құны 153,58 млн. АҚШ доллары болатын № № 1, 2 және 3 газ өтетін арналардың конвертерлерін қайта жөндеу комплексті құрылысы аяқталды.

«Корпорация «Қазақмыс» ЖШС 2015 жылы 304 мың тонна катодты мыс (2014 жылы – 206,3 мың тонна) немесе өсім 47,7%, сонымен қатар МЖЗ – 110,9 мың тонна (2014 жылы – 12,4 мың тонна) шығарды. Тамыз айында тәжірибелі-гидрометаллургиялық зауы құрлысын жобалау үшін деректерді жаңарту мақсатында жартылай өнеркәсіптік қондырғы пайдалануға берілді.

2016 жылы болат өндіруді 11,2%(3 857,5 тонна) өсіру, темір бұйымдарын тиеуді – 116,9%-ға (2908,8 тонна) өсіру қамтамасыз етілді.

«Казахмыс-Корпорациясы» ЖШС рафинирленген мыс өндіру 300,7 мың тонна немесе 98,9%, тазартылған алтын – 6154 кг немесе – 37,9%-ға өсті.

Мыс көлемінің төмендеуінің негізгі себебі мыс балқыту пештерін жоспарланған күрделі жөндеу болып табылады.

2017 жылдың 9 айында болат өндірісі 2016 жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 4%-ға жоғарылады және 3 007,1 мың тонна құрады, тазартылған алтын – 19,7%(5,4 мың кг), тазартылған өңделмеген мыс, 6,6% `248,1 мың тонна), мыс сымы – 23,6% (6,6 тонна), күміс – 6% (263,1 мың кг).

«АрселорМитталТемиртау» кәсіпорнының негізгі стратегиялық міндеті Елбасының жылына болаты өндірудің 6 млн.тоннаға өсіре отырып өндірісті дамыту мен жетілдіру бойынша тапсырмасы болып табылады.

Домендік цех жұмысын тұрақтандыру үшін 2017 жылы №6 агломашинаның қайта құрылуы мен күрделі жөндеуі аяқталды.

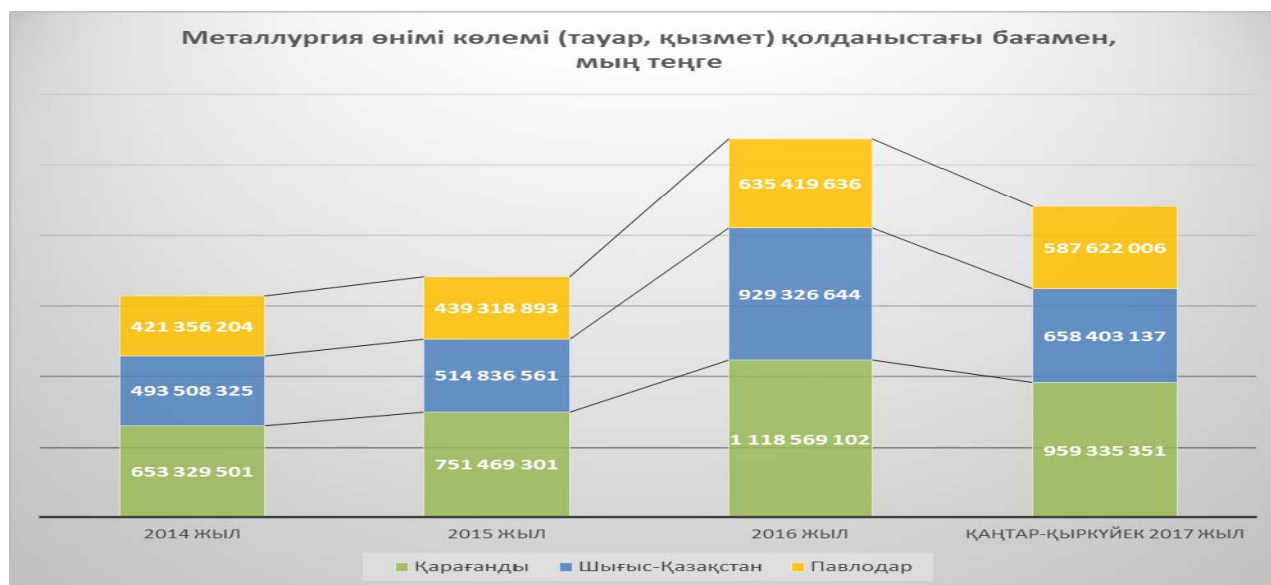
№1 ЛПЦ прокат түрін кеңейту үшін ыстық прокат мүсінін қайта құру және жарамды өнім шығару жалғастырылуда.

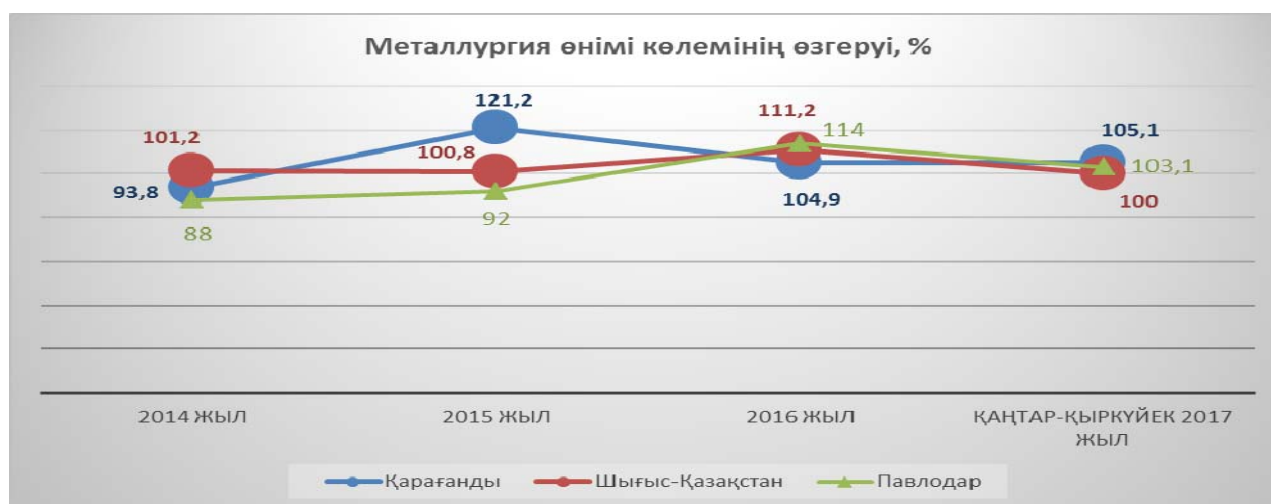
Жылына болаттың жоспарланған шығарымы – 4 200 мың тонна, шойын – 3 800 мың тонна, жазық прокат – 3 141 мың тонна.

«Казахмыс Корпорациясы» ЖШС руда кенінің алдыңғы жылдағы 20,6 млн тоннадан 2017 жылы 24,1 тоннаға немесе 4%-ға өсуі күтіледі.

«Казахмыс Корпорациясы» ЖШС 2041 жылға дейінгі Жезқазған өңірінің дамуы юойынша жоспар құрылды. Жыланды кен орнында жер астынан кен өндіруге кірісті. Жомарт кен орнының құрылысының екінші кезеңі басталды.

Жезқазған кен орнын пайдалану мерзімін ұзарту мақсатымен кара мыс концентраттарын гидрометаллургиялық қайта өңдеу зауытының құрылысы жобасының жүзеге асырылуы жалғасуда.

Сурет 5. Орталық-Шығыс макроаймақтың металлургия өнімін салыстыра сараптау

Машинажасау

Сарапталып отырған кезеңде 2014-2016 жж. машина жасау саласының өндіріс көлемі 86,4% (120,8 млрд.теңгеге) өсті. 2014 жылы көлем 64,8 млрд теңге немесе 2013 жылдың көлеміне 116,4% құрады, 2015 жылы – 66,1 млрд.теңге (сәйкес кезеңге 102%), 2016 жылы – 120,8 млрд.теңге немесе 1,8 есе өсу.

2017 жылдың қаңтар-қыркүйек айларында – 89,8 млрд.теңге, НКИ – 106,2%. Өсім Машина және жабдықтарды жөндеу және қондыру көлемдерінің өсуінің арқасында қамтамасыз етілген.

Кесте 9.

Қарағанды облысының машинажасаудың негізгі экономикалық көрсеткіші

Бап атауы	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015ж.	2016ж.	Қаңтар - қыркүйек 2017 ж.
Өнім өндірісі көлемі	млн. теңге	64 795,2	66 100,8	120 798,1	89 844,7
НКИ	%	115,0	107,2	167,7	106,2
Еңбек өнімділігі	мың долл. АҚШ	9,8**	5,9**	7,6**	4,1***
Өңдеу өндірісінің үлес салмағы	%	6,8	6,2	7,9	7,1
Өндірілген машинажасау өнімі экспорты	мың долл. АҚШ	9 677,9	37 710,6	16 795,5	5 269,6*

* - мәлімет қаңтар-тамыз 2017 жыл бойынша

** - орташа және ірі кәсіпорындар бойынша есептеу жүргізілді

*** - кәсіпорындардың барлығы бойынша есептеу, 2017 жылдың қаңтар-маусымына алынған деректер

Машинажасау өнімі құрылымында шығару үлесі негізінен жөндеу және машина жабдықтауына, құралды жөндеу және орнатуға келіп отыр (73,3%), электр құралы өндірісі 7,1%, компьютер, электрондық және оптикалық өнім өндірісі – 2,0%. Басқа да машина өндірісі және көлік құралдары өнімі 16,0% және 0,6%.

2015 жылы машинажасау саласы облыста 1 089,0 млн. теңгеге инвестицияланды, машина және жабдықтарды жөндеу және қондыру өз есебінен жүргізілді.

Машинажасау саласындағы облыста әрекет етіп отырған негізгі кәсіпорындар: ЖШС «МашЗавод №1», «Қарағанды құю-машинажасау зауыты» - Филиал “Maker” ЖШС,

«Kazcentrelektropovod» ЖШС, ЖШС «Кұрылысмет», «Қарағанды электротехникалық құрылғы зауыты» АҚ, ЖШС «КарГорМаш - М», ЖШС «НПФ «Технология», ЖШС «Пархоменко атындағы Қарағанды машинажасау зауыты».

Жеңіл өнеркәсіп

Өңдеу өндірісінің жалпы көлеміндегі жеңіл өнеркәсіп өнімі 1%-дан төмен құрайды.

Жеңіл өнеркәсіп өнімі өндірісінің көлемі 2014 жылы 4305,0 млн.теңге құрады немесе 2013 жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 7,4%-ға жоғарылаған (НКИ – 112,1%). Үлес салмағы – 0,3%.

Жеңіл өнеркәсіп өнімі өндірісінің көлемі 2015 жылы 5267,3 млн. теңге немесе сәйкесінше 2014 жылға қарағанда 22,4%-ға өсті (НКИ – 118,8%).

Жеңіл өнеркәсіп өнімі индексі 2015 жылы 131,4% құрады, ол 2013 жылғымен салыстырғанда сала ішілік мынаны құрады: мата өнімін өндіру – 80,7%, киім өндірісі – 133,2%, тері өнімдерін өндіру – 426,8%.

Осу дайын мата құралын шығаруды арттыру есебінен қамтамасыз етіліп отыр, киімнен басқа (169,6%), сыртқы киім басқа да киімдер, трикотаждан басқа (109,9%), аяқ киім спорттықтан басқа қорғаныс және ортопедиялық (227,5%). Алайда 2016 жылдың басынан қыркүйекке дейін жеңіл өнеркәсіптегі НКИ төмендеп, 92,9% құрады. Төмендеулер жоғарғы ер киімдері (22,7%), жоғарғы әйел киімдері (6,2%) өндірісінің қысқаруымен түсіндіріледі.

Жеңіл өнеркәсіпті өндіру индексі 2016 жылы – 2015 жылдың сәйкес кезеңінен 91,5%, ішкі салалар тұрғысынан: мата өнімін өндіру – 92,5%, киім өндірісі – 88,2%, тері өнімдерін өндіру – 141,5%.

Төмендеу «Temirtau Associates and Ancillaries» ЖШС және «Ютария ЛТД» ЖШС кәсіпорындарында ерлерге арналған жұмыс киімін өндірудің қысқаруымен (8,7%-ға), сонымен қатар облыстың шағын кәсіпорындарында («Жауынгер и К» ЖШС, «Хауа» ЖШС, ПРК «Мост») өзге киім түрлерін (формалық киімді қосқанда) өндірудің қысқаруымен байланысты. Берілген ішкі салалардың меншікті үлесі ең жоғары болғандықтан (ерлерге арналған жұмыс киімін өндіру – 53,8% және өзге киім түрлері – 19,0%), жалпы жеңіл өнеркәсіп бойынша нақты көлем индексі төмендеген.

2017 жылдың қаңтарынан қыркүйекке дейін жеңіл өнеркәсіптің НКИ тағы да төмендеген және 96,7% құрайды. Төмендеу «Карат» ЖШС тоқылмаған маталардың және олардан жасалатын бұйымдардың өндірісінің (93,9%-ға), «Temirtau Associates and Ancillaries» ЖШС, «Galex Plus» ЖШС қыздар мен әйел адамдарға арналған сыртқы киім өндірісінің (9,5%-ға), «ЕСКО» ЖШС, «Руми-эн» ЖШС және «Тэгам» ЖШС трикотаж шұлықтар өндірісінің төмендеуімен түсіндіріледі.

Кесте 10.

Қарағанды облысының жеңіл өнеркәсібінің негізгі экономикалық көрсеткіштері

Бап атауы	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015 ж.	2016 ж.	Қаңтар – қыркүйек 2017 ж.
Өнім өндірісі көлемі	млн.теңге	4 305,0	5 267,3	4733,4	4110,8
Өткен жылға салыстырғандағы НКИ	%	112,1	118,8	91,5	96,7
Еңбек өнімділігі	мың АҚШ доллары	6,0*	10,7*	5,6*	1,2**
Өңдеу өндірісінің үлес салмағы	%	0,3	0,4	0,3	0,3

*- орташа және ірі кәсіпорындар бойынша есептелген

** - кәсіпорындардың барлығы бойынша есептелген, 2017 жылдың қаңтар-маусым аралығындағы деректер

Барлығы кәсіпорындармен 2016 жылы негізгі капиталға 5,5 млн. теңге инвестиция құйылды, оның ішінде:

- тоқыма бұйымдары өндірісіне 1,2 млн. теңге (НКИ – 82,5%),
- киім өндірісіне – 4,3 млн. теңге (НКИ – 9,5%).

Бүгінгі күні негізгі өндірісті мемлекеттік тапсырыс бойынша шағын кәсіпорындар атқарып отыр және жеке фирмалар арнайы киім мен арнайы аяқ киім өндіру номенклатурасы бойынша тапсырыспен атқарып отыр, ЖШС «Temirtauassociatesandancillaries», ЖШС «ЮтарияLtd», ЖШС «Саран тігін-трикотажды фабрикасы «GalexPlus», ЖШС «Азия-Тех».

Бөлшек саудада шұлық –нәски сегментінде ЖШС «Тэгам», ЖШС «Еско», ЖШС «Руми-Эн» арнайы аяқ киім өндірісінде ЖШС «Қарағанды аяқ киім фабрикасы», ЖШС «PersInternational».

Химиялық өндіріс

2016 жылы саладағы өнеркәсіптік өндіріс көлемі 49,0 млрд теңге құрады, НКИ – 98,9%. Төмендеу «Kazakhmys Smelting (Казахмыс Смэлтинг)» ЖШС күкірт қышқылының (32,9%-ға), «ТЭМК» АҚ карбидтің (7,3%-ға) өндірісінің төмендеуімен түсіндіріледі.

2017 жылдың қаңтар-қыркүйегі үшін өндіріс көлемі 39,3 млрд құрады, НКИ – 108,9%. Жоғарылау оттегінің (9,7%-ға), күкірт қышқылының (6,6%-ға), полиуретанның (67,7%-ға) өндірісінің өсуімен қамтамасыз етілген.

Кесте 11.

Қарағанды облысының химия өндірісінің негізгі экономикалық көрсеткіштері

Баптың атауы	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015ж.	2016ж.	Қаңтар - қыркүйек 2017ж.
Өнім өндірісі көлемі	млн.теңге	34 104	35 599	49041	39 272,5
Өндірістік өнімнің нақты көлем индексі аумақ бойынша, % өткен жылғыға	%	98,6	111,9	98,9	108,9
Еңбек өнімділігі	мың АҚШ доллары	20,9*	17,3*	14,3*	20,7**
Өндеу өндірісінің үлес салмағы	%	3,6	3,4	3,2	3,1

*- орташа және ірі кәсіпорындар бойынша есептелген

** - кәсіпорындардың барлығы бойынша есептелген, 2017 жылдың қаңтар-маусым аралығындағы деректер

2014 жылы тауар өнімі 34 103,7 млн. теңгеге өндірілді, нақты көлем индексі 98,6% болды. Төмендеудің негізгі себебі полиуретан (НКИ-93,4%), полимер негізгідегі бояулар (НКИ-86,1%) өндірісінің төмендеуі.

2015 жылы аймақта кальций карбиді шығарудың артуы байқалды (НКИ – 118,9%) ЖШС «ТЭМК», азотты, минералды немесе химиялық тыңайтқыштар өнімі (114,4%), күкірт қышқылы (109,3%) «АрселорМиталл Теміртау» АҚ.

Химиялық өндіріс өнімдері тау-кен өндірісі және металлургия өндірісіне арналған (қышқыл, газ, жарылғыш құралдары және басқалар).

Негізгі химиялық өнім түрлерін өндіру

Өнім атауы	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015ж.	2016ж.	Қаңтар - қыркүйек 2017ж.
Күкірт қышқылы моногидратта	тонна	980 341	1 106 597	1 108 728	707 999
Анықталмаған және анықталған химиялық құрамдағы карбидтер	тонна	21 534	27 092	25 120	17 060
Полимер негізіндегі бояулар лактар	тонна	1 521	1 178	804	1 119

2016 жылы 2014 жылға қарағанда анықталмаған және анықталған құрамдағы карбидтер шығару 16,6%-ға, күкірт қышқылы моногидратта өндірісі 13,0%, полимер негізіндегі бояу мен лак өндірісі 47,1%-ға төмендегені байқалды.

Химиялық өндірістің сала ішілік сала кәсіпорындары мыналар болып табылады: ЖШС «Теміртау электрометаллургиялық комбинат» (карбид, ферросиликомарганц өндіру), ЖШС «Трек» (пластикалық май өндірісі), АҚ «Максам Қазақстан» (жарылғыш құралдар өндірісі), ЖШС «Эгофом» (пенополиуретана эластикалық (поролон) өндірісі).

Кальций карбиді өнімі технологиясы тиісті түрде жоюды қажет ететін кондициялық емес фракцияның түзілуін меңзейді, осыған байланысты реинтирленген өнімді импорталмастырушы экспортталған өнім шығару жоспарлынып отыр: винилбутилді эфир, винилин, винипол, тұрмыстық химия өнімі, малеин ангидрид, байытылмаған полиэфир шайыры, болашақта синтетикалық кәушік. Осы жобаларды жүзеге асырудың мультипликативті тиімділігі бар аталған өнім химия, таукен-металлургия, құрылыс және басқа да салаларда пайдаланылады.

2016 жылы химиялық саланың бизнес Картасын қолдау аясында құны 194 млн. теңге болатын «Шайыр тау» ЖШС-нің «Кокс-химия өнеркәсібін шығындарын қайта өңдеу бойынша зауыт құрылысы» жобасы іске қосылды, 28 жұмыс орны құрылды.

Фармацевтикалық өндіріс

Өңдеу өнеркәсібі құрылымында фармацевтикалық өнімдерді өндірудің үлесі төмен – 0,1%.

2014 жылы 2013 жылмен салыстырғанда фармацевтикалық өнімді өндіру көлемі 20,4%-ға (527,5 млн. теңге) артты.

2015 жылы өндірілген өнімнің көлемі 1 387,2 млн. теңгені құрайды немесе 2013 жылға қарағанда 263,0%, 2014 жылға қарағанда 218,4%.

2016 жылы өндірілген өнімнің көлемі 1093,9 млн.теңге, немесе 2014 жылға қарағанда 172,1% құрады, 2015 жылға қатысты төмендеу байқалады – 78,9%. 2017 жылдың қаңтар-қыркүйегі аралығында өнім өндіру 1334,9 млн.теңге құрады, НКИ – 134,5%.

2016 жылы фармацевтика саласына 642,4 млн.теңге инвестиция құйылды.

2017 жылдың қаңтар-қыркүйегінде өндірілген өнім көлем 1 334,9 млн.теңге құрады немесе 2016 жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 10,6%-ға өсті (1206,7 млн.теңге).

Бизнес Картаны қолдау аясында 2015 жылы «Қарағанды фармацевттік комплексі» ЖШС – «Қарағанды фармацевттік комплексі үшінші кезекті құрылысы» жобасы (жоба құны 7 348 млн.теңге, 150 жаңа жұмыс орны, жобалау қуаты жылына 4 млн. қаптама) жүзеге асырылды.

Кесте 13.

Қарағанды облысының фармацевтикалық өндірісінің негізгі экономикалық көрсеткіштері

Бап атауы	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015 ж.	2016 ж.	Қаңтар – қыркүйек 2017 ж.
Өнім өндірісі көлемі	млн.теңге	635,2	1 387,2	1092,9	1 334,9
Өндірістік өнімнің нақты көлемі индексі, % алдыңғы жылға	%	121,0	126,4	109,7	134,5
Еңбек өнімділігі	Мың АҚШ доллары	14,5*	18,0*	14,8*	6,9**
Өңдеу өндірісінің үлес салмағы	%	0,07	0,1	0,1	0,1

*- орташа және ірі кәсіпорындар бойынша есептелген

**- кәсіпорындардың барлығы бойынша есептелген, 2017 жылдың қаңтар-маусым аралығындағы деректер

Басқа да металл емес минералды өнім өндірісі

2014 жылы өнімді өндіру көлемі 37 592 млн.теңге құрады.

2015 жылы өнімді өндіру көлемі 2014 жылмен салыстырғанда 18,6%-ға төмендеді.

2017 жылдың қаңтар-қыркүйек аралығында өнімді өндіру 23 978,7 млн.теңге құрады, НКИ – 91,8%. Төмендеу «Nord Пром НС» ЖШС, ТОО «Power Beton» ЖШС кәсіпорындарындағы тауарлық бетонды өндірудің (55,5%) қысқаруымен, «Карцемент» АҚ цементтің (1,0%-ға), «TAS-2006» ЖШС силикатты кірпіш (12,1%) өндірісінің төмендеуімен түсіндіріледі.

Кесте 14.

Қарағанды облысының басқа да металл емес минералды өнімді шығаруының негізгі экономикалық көрсеткіштері

Бап атауы	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015ж.	2016ж.	Қаңтар - қыркүйек 2017 ж.
Өнім өндіріс көлемі	млн.теңге	37 592	31 035	30 616	23 979
НКИ	%	105,2	97,7	110,7	91,8
Еңбек өнімділігі	мың АҚШ доллары	52,7*	34,9*	27,7*	10,8**
Өңдеу өндірісінің үлес салмағы	%	3,9	2,9	2,0	1,9

*- орташа және ірі кәсіпорындар бойынша есептелген

**- кәсіпорындардың барлығы бойынша есептелген, 2017 жылдың қаңтар-маусым аралығындағы деректер

2016 жылы салаға 3 018,7 млн.теңге инвестиция құйылды:

- инвестицияның үлесі негізінен цемент өндіруге, әк пен штукатурка өндірісіне бағытталды (44,1%);

- отқа төзімді бұйымдарды өндіруге (29,6%);

- құрылыс мақсатындағы бетон құралын, цемент және гипс өндіруге (25,2%);

- қалған үлесі басқа да металл емес минералды өнім өндіруге келеді (1,1%).

Бизнес Картасы колдау аясында құрылыс саласында бірнеше жобалар іске қосылды.

2014 жылы – 14,1 млрд.теңгеге 3 жоба, жұмыс орны саны 210 адам, 2015 жылы – 801,1 млн.теңгеге 2 жоба (жұмыс орны 210 адам) іске қосылды.

2017 жылдың бірінші жартыжылдығында құны 3 млрд.172 млн.теңге құрайтын 2 жоба іске қосылып, 119 жұмыс орны ұсынылды.

2.1.1.2.3.2. Тау-кен өндірісі өнеркәсібі

Әлеуметтік-экономикалық мәні

Облыстағы тау-кен өндірісі өнеркәсібінің елдегі тау-кен өндірісінің жалпы көлеміндегі үлесі 6,3 % құрады.

- Өндірістің жалпы ішкі өнімі құрылымындағы тау-кен өндірісінің үлесі – 11,9% (2017 жылдың бірінші жартыжылдығы) (203 773,3 млн.теңге);
- Облыстың негізгі капиталына құйылатын инвестициялардың жалпы көлемінен тау-кен өндірісі 22,3%-н тұтынады (2017 жылдың қаңтар-қыркүйегі) (45 580 млн.теңге).

Динамика

Кесте 15.

Тау-кен өнеркәсібінің негізгі экономикалық көрсеткіштері

Көрсеткіштер	Өлшем бірлігі	2014 ж.	2015 ж.	2016 ж.	Қаңтар - қыркүйек 2017 ж.
Тау-кен өнеркәсібі өндірісінің көлемі	млрд. теңге	281,4	157,4	209,4	201,5
Тау-кен өнеркәсібіндегі өндіріс көлемінің нақты көлем индексі, алдыңғы жылғыға	%	112,7	99,1	104,5	112,0
Жалпы өндіріс көлемін шығарудың үлес салмағы	%	19,5	11,1	10,8	12,4

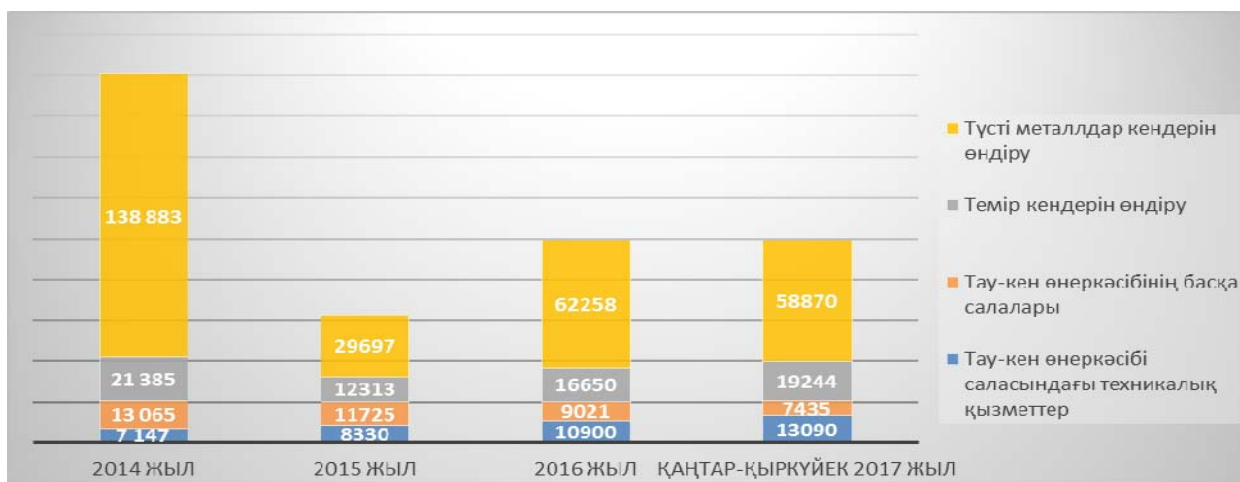
Құрылым

Қарағанды облысының тау-кен өнеркәсібіне көмір өндіру, металл және темір, сонымен қатар, түсті металл кенін өндіру кіреді. Тау-кен өнеркәсібі өндірісі түсті металды өндіру және темір және металл кендерін өндірудің өсуі есебінен айтарлықтай артып отыр.

2016 жылы тау-кен өнеркәсібіндегі өндіріс көлемі 209,4 млрд.теңге құрады, 2014 жылмен салыстырғанда көрсеткіш 25,5%-ға төмендеді; 2015 жылмен – 31%-ға жоғарылады.

2015 жыл үшін өндіріс көлемі 159,9 млрд.теңге құрады, 2014 жылдағы 281,4 млрд.теңгемен салыстырғанда 43,2 %-ға төмендеді.

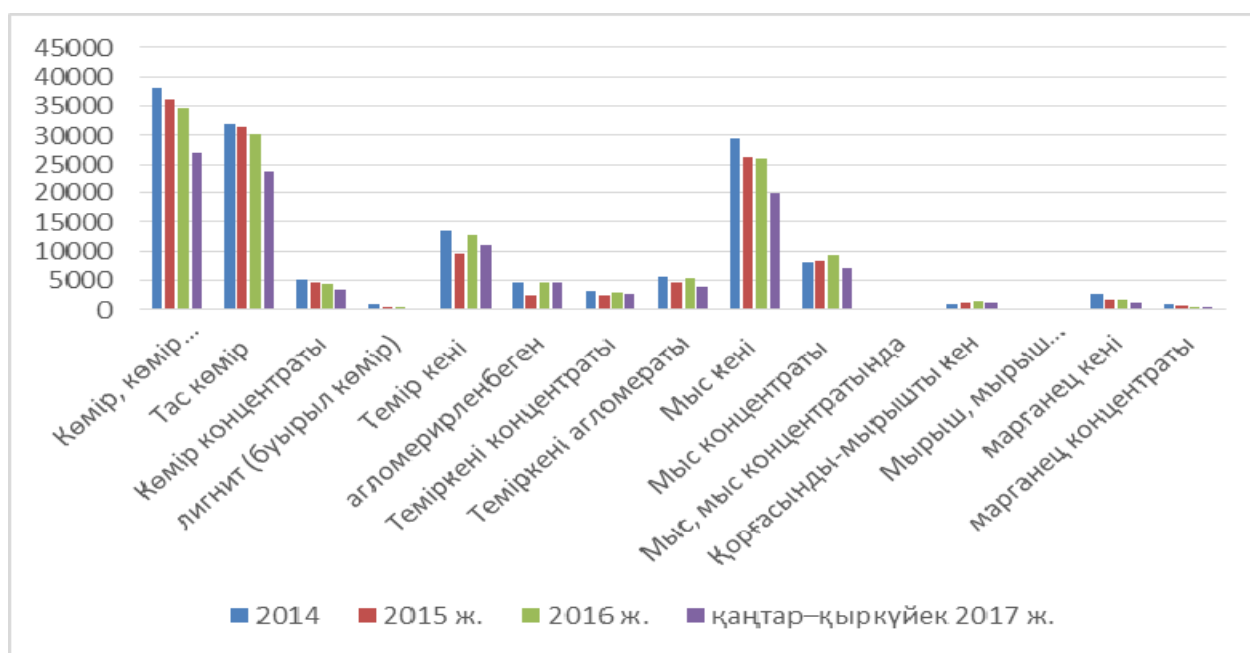
2017 жылдың 9 айы ішінде тау-кен өндірісінде 201,5 млрд.теңгеге өнім шығарылды.

Сурет 6. Тау-кен өнеркәсібі өнімінің өндіріс көлемі салалар айырмашылығында, млн.теңге

Тау-кен өнімі түрлерінің негізгі экономикалық көрсеткіштері

Өнім атауы	Өлшем бірлігі	2014	2015 ж.	2016 ж.	қаңтар – қыркүйек 2017 ж.
Көмір, көмір концентратын қоса алғанда					
Көмір, көмір концентратын қоса алғанда	мың тонна	38 195,80	36 183,6	34624	27 103,8
Тас көмір	мың тонна	32 009,80	31 494,8	30 140,1	23 748,6
Көмір концентраты	мың тонна	5 169,60	4 688,8	4 483,9	3 355,2
лигнит (буырыл көмір)	мың тонна	1 016,40	501,3	519	276,1
Темір кені	мың тонна	13 480,10	9 667,0	12736,2	11 079,2
агломерирленбеген	мың тонна	4 699,30	2 525,9	4 571,8	4 556
Теміркені концентраты	мың тонна	3 218,90	2 429,3	2 889,6	2 723,2
Теміркені агломераты	мың тонна	5 561,90	4 711,8	5 274,8	3 800
Мыс кені	мың тонна	29 616,50	26 310,7	26 058,5	20 001,5
Мыс концентраты	мың тонна	8 184,20	8 346,1	9 340	7 156,3
Мыс, мыс концентратында	мың тонна	246,7	256,8	259,7	198,2
Қорғасынды-мырышты кен	мың тонна	1 032,30	1 165,0	1542,7	1 117,6
Мырыш, мырыш концентратында	мың тонна	36,2	36,7	36,7	26,9
марганец кені	мың тонна	2 599,90	1 644,2	1 600,7	1 194,4
марганец концентраты	мың тонна	1 062,70	630,6	509,5	368,5
Басқа тау-кен және карьерлерді қазу					
Әк және гипс	мың тонна	3 613,90	3 416,7	3 245,4	2 711,8
Табиғи құм	мың т. м.	50,3	58,7	214,8	35,1
гранула, тас қиыршығы және тас ұнтағы; галька, гравий, қиыршық тас немесе ұсатылған тас	мың т. м.	3 510,90	2 714,9	2 168	968,2

Сурет 7. Тау-кен өнеркәсібін салыстырмалы талдау

Облыста 99% марганец кені және марганец концентраты өндіріледі, 87% мыс концентраты, 77% артық мыс кені және мыс, мыс концентраты өндіріледі.

2014 жылы қорғасын мен қорғасын концентраты және мыс, мыс концентратының арнайы өндіріс қуаты 90% асты. Тау-кен өндірісі өнеркәсібінің көлемі 281,4 млрд.теңге құрады.

2015 жылы наурыз айынан бері барит-қорғасын кенін байыту мақсатында марганец байыту зауытын қайта жөндеу жұмыстары басталып, шілде айында қорғасын алғашқы концентраты (өндірістік өнім) шығарылды, сосын «Казцинк» - Риддер ТӨЗ компаниясының құрылымдық бөлімшелеріне қайта өңдеуге жіберілді.

Кәсіпорында «Үшқатын №3» карьерасы кенінде барит-қорғанысты қайта өңдеу үшін «Полиметталдар» бағдарламалары іске асыру жалғасып жатыр, болашақта «Батыс» және «Ұзақ батыс» карьералары іске қосылады.

2016 жылы «Вару Mining» Абыз кендері жұмысқа қосу арқасында көлем өсті және Жезғазған кен орны Жыланды тобында «Шығыс Сары-Оба» шахтасында кен өндіру бойынша жұмыстар басталды.

«Жайрем ТӨЗ» АҚ-да марганец концентратын шығару 22,4%-ға, қорғасын 14,5 есе артты.

«Шұбаркөл Премиум» көмір шығару кәсіпорны бір жылда 514 мың тонна шығарды.

«Қазахмыс Корпорациясы» ЖШС («Куу-Чекинский» и «Молодежный») кендеріндегі көмір өндірісі 7,9 млн.тонна құрады, яғни, 2015 жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда (7,6 млн.теңге) 4,3%-ға өскен.

2017 жылдың 9 айында тау-кен өнеркәсібі өндірісінің және карьерлерді игеру көлемі 201,5 млрд.теңге құрады, яғни 12%-ға өсу.

Металл кендерін өндіру – 78,1 млрд.теңге (104,8%).

Ағымдық жылдағы темір рудасының өндірісі алдыңғы жылдың көрсеткішінен 5,3%-ға өскен (19,2 млрд.теңге).

Кәсіпкерлікті қолдау Қартасы аясында 2014 жылдан 2016 жыл аралығы кезеңінде тау-кен өндірісінде 96 млрд.813 млн.теңге құрайтын, 1057 жұмыс орнымен қамтамасыз текен, келесі жобалар жүзеге асырылды:

- Таукен –металлургиялық кәсіпорынды кеңейту және қайта жабдықтау «Пустынное» алтын өндіру фабрикасына қайта жабдықтау өндіріс қуаты жылына 2 млн. тонна кен (Ақтоғай ауданы), АҚ «АҚ Алтыналмас». Жоба бағасы – 21 512 млн.теңге .Жобалық қуаты жылына - 2 млн.тонна кен және 2,4 млн.тонна алтын. Жұмыс орны саны – 524 адам.

2015 жылы іске қосылған жобалар:

- «Karazhal Operating» ЖШС (Қаражал қ.) барит кендерін қайта өндіру бойынша өндірістік комплекс. Жоба құны 6 млрд.теңге, барит концентратының жоба қуаты 100 мың тонна, 100 жұмыс орны құрылды;

- «Tau-Ken Temir» ЖШС (Қарағанда қ.) техникалық кремний өндіру бойынша № 2 термиялық кен пешін қалпына келтіру және іске қосу. Құны 665 млн. теңге, жоба қуаты 25 000 тонна, жаңа 67 жұмыс орны құрылды;

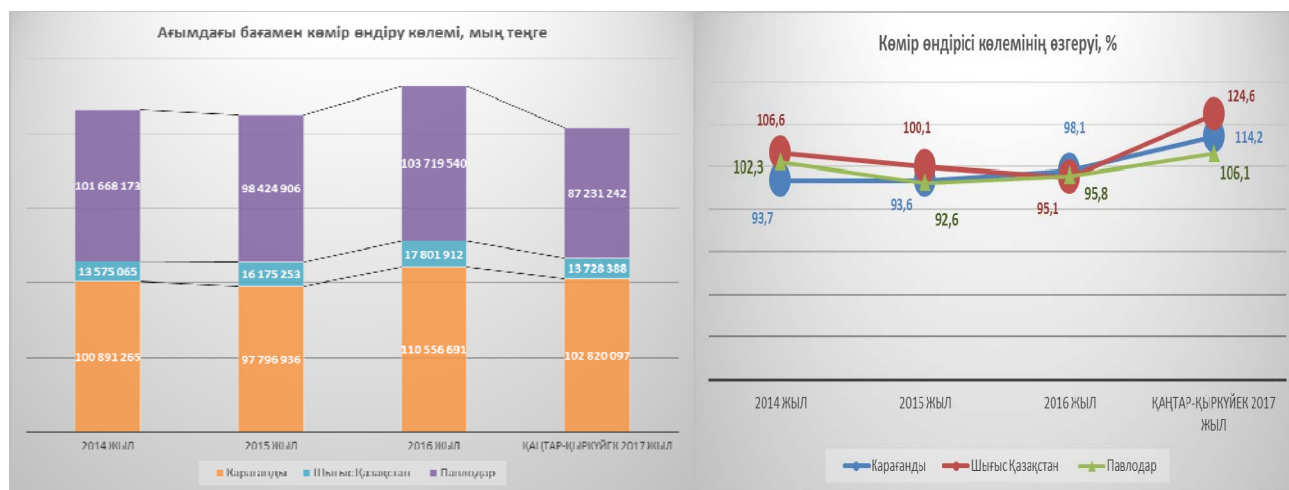
- «Ер Тай» ЖШС (Приозерск қ.) «Приозерск байыту фабрикасын жаңғырту және кеңейту». Құны 115 млн. теңге, жоба қуаты жылына 18 мың тонна. 50 жұмыс орны құрылды.

- «Қоңырат кені үйіндісінде Катод мысын өндіру бойынша өндірістік қуатты арттыру жылына 10 мың тоннадан 15 мың тоннаға дейін» жобасы ЖШС «Қоңырат мыс компаниясы», сомасы 1,9 млрд.теңге. 16 жаңа жұмыс орны ашылды

2016 жылы:

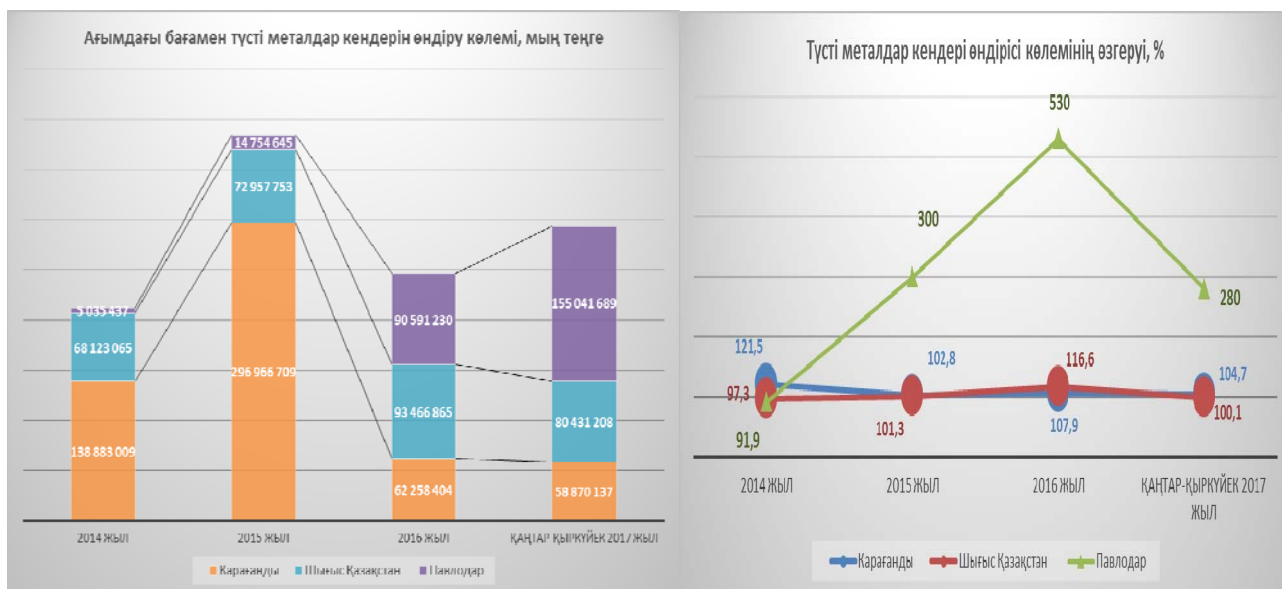
- «Көктасжал» кенорны «Алтай Полиметалл» ЖШС (Қарқаралы ауданы) базасында тау-кен байыту комплексінің құрылысы және пайдалану бойынша жобаны іске қосу жоспарланған. Жоба құны 63 130 млн. теңге, 150 жаңа жұмыс орнын құрылған. Жоба қуаты 3 млн. тонна кен.

- «Жалтырбұлақ» АҚ «Жалтырбұлақ кен орнының алтын бар кендерін қайта өңдеу модулін және шоғырлы сілтісіздендіру құрылғыларының кешенін құру» (Жезқазған қ.). Жоба құны 3 млрд.400 млн.теңге, 150 жұмыс орны құрылды. Жоба құны жылына 500 000-нан 1 000 000 тоннаға дейін кенді қайта өңдеу.

Сурет 8. Орталық Шығыс макроаймақта көмір өндірісінің салыстырмалы сараптамасы

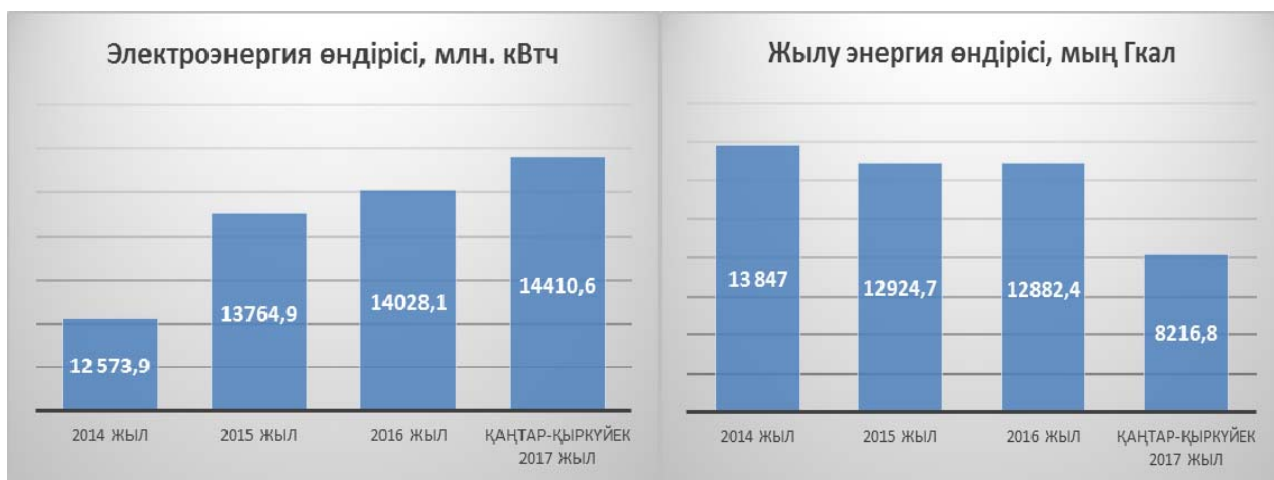
Түсті металл өндіру бойынша облыс Орталық Шығыс макроаймақтың алдыңғы қатарында.

Сурет 9. Орталық Шығыс макроаймақта түсті металл өндірудің салыстырмалы сараптамасы

2.1.1.2.3.3. Электрмен қамтамасыз ету, газ, бу беру және ауа кондиционирлеуі Әлеуметтік –экономикалық мәні

Қарағанды облысы Қазақстанның бірегей электрэнергетикалық жүйесінің Солтүстік зонасына кіреді. 2016 жылы солтүстік энергия көздерінен электроэнергия ағыны 0,6 млрд. кВт•сағ-қа дейін қысқартылды немесе 2015 жылға қарағанда 15% кем.

Сурет 10. Өндірістік электроэнергия мен жылу энергиясы өндірісі динамикасы

Динамика

Салада электроэнергияның өндірісінің, электроэнергиясын бөлу, газ беру және ауа кондициялаудың көлемінің өсуінің жоғары қарқыны 2014-2016 жылдар аралығында байқалуда; салаға мемлекет тарапынан да, кәсіпорындардың өздерімен де негізгі капиталға инвестициялар белсенді түрде құйылды.

Сумен қамтамасыз ету, газ, бу беру, ауа кондиционирлеу құрылымы

Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015 ж.	2016 ж.	Қаңтар – қыркүйек 2017 ж.
Өнім өндіріс көлемі	млн.теңге	182 657	172 577	124624	
Электрэнергиясын өндіру және бөлу, бюеру	млн.теңге	149 254	145 317	145874	109826
Газ тектес отын өндірісі және оны бөлу	млн.теңге	382	292	349	101,8
Бу беру және ауаны кондиционирлеу жүйесі	млн.теңге	33 021	26 969	17201	
НКИ	%	102,6	101,7	101,0	
Электрэнергиясын өндіру, беру және бөлу	%	104,4	105,8	101,3	103,8
Газ тектес отынды өндіру, бөлу	%	104,5	113,1	122,2	87,5
Бу беру және ауаны кондиционирлеу жүйесі	%	104,0	94,2	102,1	

Электр энергиясын облыста өндіруді 9 энергия өндіруші әр түрлі формадағы меншік иесі мекемелері жүзе асырады. Электрэнергиясын жылу станциялары көп өндіреді ЖЭО-1,3 ЖШС "Қарағанды-Энергоорталық". Орташа энергоснабжение облыста орташа алғанда 0,60-0,70 млрд.кВт*с, ол солтүстік энергия көздерімен толықтырылады.

Қарағанды облысының жылумен қамтамасыз етілуін 9 жылу электрстанциясы қамтамасыз етеді, 67 локалды қазандық және 735 автономды жылыту жүйесі қамтамасыз етеді. Облыста жылумен қамтамасыз етуді жүзеге асыратын 29 кәсіпорын бар. Жылумен қамтамасыз ету дефициті облыста орташа алғанда 100 Гкал/ч.

2011 жылы Қарағанды ЖЭО-3 пайдалануға №5 құбыр берілді, станция қуаты 110 МВт артты электр және жылу энергия қуаты 175 Гкал болды. 2016 жылы «Қарағанда Энергоцентр» ЖШС электр қуаты 110 МВт және жылу қуаты 300 Гкал/сағ болатын жаңа энергоблок пайдалануға енгізілді.

2015 жылы инвестициялық бағдарламаны іске асыру аясында ЖЭО-3 жаңа энергоблоқтың (№8 қазандық және №6 турбина) құрылысы аяқталуда, пайдалануға беру жұмыстары жүргізілуде.

«Казахмыс Энерджи» ЖШС энергия көздерінде 2016 жылы Жезқазған және Балхаш ЖЭО екі турбина ауыстырылды, ол орнатылған қуатты 30 МВтқа көбейтті.

2017 жылы «Казахмыс Энерджи» ЖШС үш станциясында 2 қазан және 2 турбинаны орнату бойынша жұмыстар жалғастырылуда, ол өз кезегінде электр энергиясының генерациясының 180 мегаваттқа (МВт) артуын қамтамасыз етеді.

Тұрғын үй қызметтеріне (су, электроэнергия, газ және басқа да отын түрлері) бағлар индексі 2015 жылы айтарлықтай жоғары болды. Электроэнергия өндірушілер бағасының индексі 2015 жылы 102,5%-ға тең болса, 2016 жылы 100,1 %-ға төмендеп, 2017 жылдың 9 айында – 100% болды.

2.1.1.2.4. Энергияны сақтау

Әлеуметтік-экономикалық мәні

Энергияны сақтау бойынша шараларды жүзеге асыру бүгінгі күні өндірісті, тұрғынжай-коммуналдық шаруашылықты және көлік секторын модернизациялаудың негізгі құралдарының бірі болып табылады. Энергияны сақтау мен энерготімділікті жоғарылату бойынша шараларды табысты жүзеге асыру энергетикалық және экологиялық қауіпсіздікті

қамтамасыз етеді, сонымен қатар Қарағанды облысының экономикасының бәсекеге қабілеттілігін арттырады.

Әдетте энергетикалық ресурстарды тұтынудың өсу қарқыны ішкі аймақтық өнімнің өсу динамикасына сәйкес келеді, себебі экономикалық өсім өнім өндірісінің, ресурстарды тұтынудың өсуіне әкеп соқтырады.

Сонымен энергия сақтау экономиканың, әсіресе, өндіріс саласындағы бәсекеге қабілеттілікті арттыру мақсатымен қойылған маңызды міндеттердің бірі болып табылады.

Қарағанды облысында энергоресурстарды сату нарығының тұрақты кеңейтуіне байланысты энергия пайдалануға сұраныс үзіліссіз өсуде. Энергетикалық ресурстардың негізгі тұтынушылары өнеркәсіп секторы, соның ішінде электро және жылу энергия өндірісі болып саналады. Энергетикалық ресурстарды пайдалану көлемінің өсуі аясында энергия жинау технологияларын енгізу және экономиканың барлық, соның ішінде: ТКШ, энергетика, өнеркәсіп, құрылыс, транспорт және т.б. секторларында энергия тиімділігі арттырудың рөлі жоғарылауда.

Қарағанды облысында энергия тиімділігі саясатын жүргізу үшін 2014 жылдың 27 наурызында Қарағанды облысының 2014-2020 жылдары энергия жинақтау және энергия тиімділігін арттыру Кешенді жоспары № 257 облыс мәслихатының XXIII сессиясының шешімімен әзірленген және бекітілген.

2020 жылға дейінгі Қазақстан Республикасының даму стратегиялық жоспарына сәйкес, 2020 жылға жалпы ішкі өнім 2008 жылғы деңгейден 25%-ға энергия сыйымдылығын төмендету бойынша міндеті қойылған.

2017 жылы энергияны сақтау және энергия тиімділігін жоғарылату бойынша іс-шараларға барлық көздерден 12 млрд.теңге шамасында қаражат бөлу жоспарланып отыр, соның ішінде, 2 млрд теңге бюджеттік, 6,3 млрд.теңге энергетикалық және 3,3 млрд.теңге өндірістік секторларда.

2017 жылдың қорытындысы бойынша ресурстарды үнемдеу түріндегі экономикалық әсер күтілуде, нақтырақ айтсақ:

- 91,2 млн.кВт*сағ электроэнергия;
- 2,2 млн.Гкал жылу энергиясы;
- 66,4 млн м3 су;
- 813,6 мың тонна көмір және 16,6 мың тонна мазут;
- 110,8 млн. теңге бюджет қаражаты.

Бұл қаражатқа энергия үнемдейтін шамдарын орнату, көше жарық шамдарын, автоматтандырылған жылу пунктерін (АЖП), пластикалық шыныланған терезе, шатыр және кіреберістерді күрделі жөндеу бойынша, коммуналдық қызмет есебі приборын және реттеу аппараттарын қондырумен жылумен қамтамасыз ету жүйесін ауыстыру бойынша іс-шаралар жоспарланған.

Өндіріс пен энергетика нысандарында сыртқы және ішкі жарық беруді модернизациялау жоспарланып отыр, ескірген жылу беру жүйесін алмастыру, ескірген технологиялық құралдарды жаңа энергия тиімділеріне ауыстыру, сонымен қатар, өндіріс құралғыларының оптималды жұмыс істеуін қамтамасыз ету жоспарланып отыр.

Әр энергия беруші ұйымдар ЖШС «Қарағанды Жарық», ЖШС «КРЭК» және АҚ «ЖРЭК» инвестициялық бағдарлама аясында 100% тұтынушыларды құралдандыру және электрэнергиясын автоматтандыру жүйесін құру шаралары жоспарланып отыр (ЭБЕАЖ).

2017 жылдың 9 айының нәтижесі бойынша бюджет секторы нысандарында келесі негізгі іс-шаралар өткізілді:

- 39 бюджеттік ұйымдар жалпы энергоаудит бойынша қорытынды алды;
- 43 221 дана электр үнемдеу шамдары орнатылған;
- 3147 дана көшені жарықтандыратын электр үнемдегіш шамдар орнатылды;
- 10917,9 м² пластикалық шыны әйнектер орнатылды;

- 2046 нысанда термомодернизация жүргізілді (термомодернизация – жылытылатын ғимарат жеке бөлшектерін жөндеу және ауыстыру, жүргізілген соң энергия шығыны төмендеуге мүмкіндік береді);
- 214 дана реттеу апаратын қондырумен жылу жинау жүйесін ауыстыру жүргізілді;
- 65 дана заманауи экономикалық қазандық және АЖЖ жылу қазандықтарын ауыстыру жүргізілді;
- есеп приборлары орнатылған: электр энергиясы – 34 дана; жылу энергиясы – 21 дана; суық су жинау – 209 дана; және 3 дана ыстық су жинау.
- 22 нысанда тамбур және кіреберіс құрылғы жүргізілді;
- 88 дана ескірген электр жабдықтарын ауыстыруды жүзеге асырылды.

2.1.1.2.5. Жергілікті құрамды дамыту

Өндіріс қуатын қосымша жүктеулерін қарауға мүмкіндік беру үшін сатып алуларға мониторинг жүргізілетін ҚР Үкіметі тізіміне енгізілген 8 жүйелі кәсіпорындар тізімінде («АрселорМиттал Теміртау АҚ, «Корпорация Қазақмыс» ЖШС, «Евразиян Фудс» АҚ, «Қарағанды конфеті» АҚ, «Эфес қазақстан» ЖК АҚ, «Central Asia Cement» АҚ, «Казцентрэлектропровод» ЖШС, «Қарағандарезинотехника» ЖШС) тауарлар, жұмыстар және қызметтерді қазақстандық құрамына мониторинг жүргізу.

3 жылда жүйелік кәсіпорындарда сатып алулар көлемі 1 252,8 млрд. теңге, қазақстандық құрамдар көлемі - 867,6 млрд. теңге құрады, 2016 жылдың қорытындысы бойынша 2014 жылмен салыстырғанда облыста жүйелі кәсіпорындарда жергілікті сатып алулар үлесі 4,0 пайыздық тармаққа өсті, оның ішінде:

- 2014 жылы жалпы соммасы 434,2 млрд. теңге, сонымен қатар отандық өндіріс 290,0 млрд. теңге немесе 66,8%. Өткен жылмен салыстырғанда өсім 1,0 пайыздық тармақты құрады.

- 2015 жылы жалпы соммасы 334,8 млрд. теңге, сонымен қатар отандық өндіріс 234,9 млрд. теңге немесе 70,1%. Өткен жылмен салыстырғанда өсім 3,3 пайыздық тармақты құрады.

- 2016 жылы жалпы соммасы 483,8 млрд. теңге, сонымен қатар отандық өндіріс 342,7 млрд. теңге немесе 70,8%. Өткен жылмен салыстырғанда өсім 0,7 пайыздық тармақты құрады.

2017 жылдың бірінші жарты жылдығында облыста жүйе құрайтын кәсіпорындарда жалпы соммасы 239,8 млрд. теңгеге тауарлар, жұмыстар және қызметтер сатып алынды, қазақстандық құрамдағы тауарлар, жұмыстар және қызметтер бойынша 174,6 млрд. теңге немесе 72,8% құрады:

тауарлар бойынша – 104,3 млрд.теңге;

жұмыстар бойынша – 16,3 млрд. теңге;

қызметтер бойынша – 54,0 млрд.теңге.

Алдыңғы жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда, отандық тауар өндірушілердің тауарлар, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу сомасы 9,4 млрд теңгеге өсті, қазақстандық құрамның үлесі 1,1 пайыздық пунктке өсті.

Соңғы үш жылда Қарағанды облысы Республикадағы 116 жүйе құраушы кәсіпорындар ішінен қазақстандық тауарлар, жұмыстар және қызметтердің жалпы соммасы бойынша 1 орынға ие.

Сонымен қатар, 2017 жылдың мамыр айында Қарағанды облысының әкімшілігі мен аймақ кәсіпорындарының арасында жергілікті құрам бойынша мақсаттық индикаторларды бекіту туралы келісімге қол қойылды: «АрселорМиттал Теміртау» АҚ тауардар бойынша 28,8%-ға дейін (шикізатсыз), «Қазақмыс Холдинг» ЖШС 22,8%-ға дейін (шикізатсыз), «Шұбаркөл көмір» АҚ тауарлар бойынша 18,5%.

2017 жылдың бірінші жартыжылдығы үшін орындалу пайызы келесідей: «АрселорМиттал Темиртау» АҚ – 33,4% (шикізатсыз), «Казахмыс Холдинг» ЖШС 23,0% (шикізатсыз), «Шұбаркөл көмір» АҚ – 16,8%.

Сонымен қатар, Қарағанды облысының әкімшілігі мен АҚ «ҰК «Астана ЭКСПО-2017» арасында халықаралық «Астана ЭКСПО-2017» көрмесін ұйымдастыру және өткізу бойынша Меморандум және бірлесіп өткізілетін іс-шаралар Жоспарына қол қойылды.

Өзара серіктестік туралы бекітілген келісімдерге сәйкес, Қарағанды облысы әкімшілігі, АҚ «ҰК «Астана ЭКСПО-2017» және аймақтың тауар өндірушілері арасында облыс аймағында немесе ЭКСПО құрылыс алаңдарындағы өзара тиімді серіктестікті қарастыру бойынша 7 кездесу ұйымдастырылды.

2014-2017 жж. Астана Экспо-2017 жәрмеңкесін дайындау мен өткізу бойынша, ЭКСПО-2017 объектілерінің құрылыс ұйымдары мен Қарағанды облыстарының кәсіпорындары арасында жалпы сомасы 9,6 млрд теңгеге тауармен жабдықтау бойынша 35 келісімшарт, қызмет көрсету бойынша Қарағанды облысының кәсіпорындарымен жалпы сомасы 292,1 млн.теңгеге 7 келісімшарт бекітілді.

Сондай-ақ, «Абу-Даби Плаза» көп функциональды комплекс құрылысының бас мердігерлері және өндіріс Басқармасы арасында облыстың тауар өндірушілерін қолдау бойынша Қарағанды облысы өндіріс мүмкіндігін дамыту бойынша Республикалық форумды өткізу аясында Меморандум бекітілді.

Бүгінгі күні, жалпы сомасы 1,5 млрд. теңге болатын «Абу-Даби Плаза» бас мердігерімен облыс кәсіпорындарымен 8 келісім шарт бекітілді.

2.1.1.2.6. Өндіріс өнімінің артуының жетістіктеріне SWOT-сараптама

	Оң әсері	Теріс әсері
Ішкі орта	Күшті жақтары :	Әлсіз жақтары:
	1) ИИДМБ аясында жаңа жобаларды жүзеге асыру;	1) Қосымша құн бағасы шегі жоғары өнімнің үлесінің кемдігі;
	2) Металлургия-метал өңдеу саласындағы аздаған экономикалық әлеует, машинажасу және фармацевтика және химия өндірісіндегі инновациялық әлеует;	2) Негізгі қордың жаңару қарқынының жеткіліксіздігі;
	3) Анық байқалатын экспортбағытталушы салалар-көшбасшылары (қара және түсті металлургия);	3) Ескірген дәстүрлі және энерго-, еңбек- және материалсыйымдылығы жоғары өндірістің басымдығы
	4) Таукен өндірісі мен машинажасау қуатының жоғары жүктемесі;	4) Машинажасау, құрылыс индустриясындағы еңбек өнімділігінің кемуі;
	5) Машина жасау зауыттарының әлеуеті жоғары; мамандар, станок паркі, зауыт алаңдар;	5) Жеңіл өнеркәсіптегі кәсіпорын қуаты жүктемесінің төмендігі (18 -35% жылына).
	6) ТҰК болуы;	
	7) Энергосақтау саласында мемлекеттік саясаттың принциптері мен механизмін енгізу;	
	8) Республика кәсіпорындары ішінен 116 жүйекұрушы кәсіпорыннан облысымыз қазақстандық тауар мен қызметті сатып алу жағынан 1 орын алып отыр.	

Мүмкіндіктер

- 1) Минералды шикізаттың көп қорының болуы;
- 2) Экономикалық белсенді тұрғындардың санының артуы;
- 3) Мемлекеттік және салалық бағдарламаларды жүзеге асыру арқылы мемлекеттік қолдау көрсету
- 4) Машинажасау және металөңдеу салаларын дамыту үшін инвестициялық-инновациялық әлеуеттің элементтерінің кешенінің болуы (ЖШС «Технопарк «Сарыарқа», СЭЗ «Сарыарқа» (АҚ «Қарағанды -Инвест»);
- 5) Индустриалды инфрақұрылымды дамыту (ЖЭО-4 Қарағанды қ. салу, ЖЭО – 2 Жезқазған қ.);
- 6) Қазіргі заманғы кәсіби білім беру үшін ресурстар кешенінің болуы;
- 7) Химиялық өнімге үлкен сұраныстың болуы;
- 8) Құрылыс материалдарына деген үлкен сұраныстың болуы.

Қауіптер

- 1) Әлемде экономикалық өсудің баяулауы, геосаяси тұрақсыздықтың өсуі;
- 2) Металлға деген әлемдік сұраныстың төмендеуі ;
- 3) Құрыштың Қазақстанға Қытай мен Ресейден импортталуының артуы;
- 4) Аймақтық экономиканың салалық диспропорциясындағы техникалық дамудағы артта қалушылықтың салдарынан ішкі нарықтың сыртқы нарыққа тәуелділігі;
- 5) Экономикалық өсудің баяулауы салдарынан құрылыс саласының көлемінің кемуі.

2.1.1.2.7. Аймақтық өндірістің өзекті мәселелері

- Өндірістік өнімді өзіндік құны мен сапасына қатысты ішкі басқарылатын позициялардың әлсіздігі.
- негізгі қордың тозуының жоғарылығы.
- өндірістік қуаттың жүктелуінің төмендігі.

2.1.1.3. Агроөнеркәсіптік кешен

2.1.1.3.1. Ауыл шаруашылығы

АӨК өзегі ауылшаруашылық өнімін өндіру болып табылады, 2016 жылдың нәтижесінде Қарағанды облысының ауыл шаруашылық өнімі 6,3% құрады, ол елдегі ауылшаруашылық өнімінен 7 орын алып отыр:

–Қарағанды облысының құрылымында ауыл шаруашылығына 3,7% (138727,8 млн. теңге) көлемі келеді;

–Ауыл шаруашылығы, орман және балық шаруашылығы (9154,9 млн. теңге) негізгі капиталға инвестицияның 3% тұтынады;

–Ауыл шаруашылығы, орман және балық шаруашылығында барлық экономикалық белсенді тұрғындар ішінен жұмыс істейтін жастағы азаматтардың 8,5% (59,28 мың адам) жұмыс істейді.

Салада ішкі жалпы өнім көлемінің артуы бойынша тұрақсыздық артып отыр.

Кесте 18.

Қарағанды облысының ауыл шаруашылықтың негізгі экономикалық көрсеткіші

Баптың атауы	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015ж.	2016 ж.	Қаңтар-қыркүйек 2017 ж.
Ауыл шаруашылығының жалпы өнім көлемі, оның ішінде	млрд. теңге	143,8	197,3	229,3	175,1
өсімдік шаруашылығы		55,7	84,9	95,5	71,5
малшаруашылығы		87,5	111,8	133,1	103,6

Баптың атауы	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015ж.	2016 ж.	Қаңтар-қыркүйек 2017 ж.
Ауылшаруашылығының нақты көлем индексі, % алдыңғы жылға, оның ішінде	%	99,7	106	108,8	99,9
өсімдік шаруашылығы		92,8	109,6	115,3	95,5
малшаруашылығы		104,9	103,5	103,7	102,9

Ауылшаруашылық өнімінің НКИ төмендеуі 2014 жылы өсімдік шаруашылық өнімін шығаруды 12% климаттық жағдайға қатысты кемітумен байланысты.

Ауылшаруашылықты дамытудағы артық болатын негізгі бағыттар –малшаруашылығы, ол ауылшаруашылық саласының ішкі жалпы өнім көлемінін 56,7% алып отыр (2015 жыл). Екінші бағыт- дәнді дақыл егу (дән, картоп, көкөністер).

Жалпы, соңғы 3 жылда ауыл шаруашылығы бойынша өнім (қызмет) оң динамика көрсетуде: 2014 жылы 143 812,9 млн. теңге және 2015 жылы 197 273,0 млн. теңге, ал 2016 жылы – 229 594,2 млн.теңге, 2017 жылдың қаңтар-қыркүйек айларында - 175186,9 млн.теңге (өткен жылғы асы мерзімдегі НКИ көрсеткіші бойынша – 99,9%).

Егіншілік шаруашылығында жалпы өнім шығарудың (қызмет) болмашы бәсеңсуі байқалады: 2014 жылы 55738,8 млн.теңгеден, 2015 жылы 84 875,7 млн. теңгеге дейін, 2016 жылы 96417,5 млн.теңгеге дейін өсу байқалған, 2017 жылдың қаңтар-қыркүйегі үшін – 71493,5 млн.теңге (НКИ – 95,5%).

Мал шаруашылығында жалпы өнім өндіру (қызмет) өсу тенденциясы байқалады: 2014 жылы 87 539,1 млн. теңгеден 2015 жылы 111812,2 млн. теңгеге дейін, 2016 жылы 132694,7 млн.теңге болса, 2017 жылдың қаңтар-қыркүйек аралығында – 103283,0 млн.теңге (алдыңғы жылдың сәйкес кезеңіне қатысты НКИ 102,9%-ға тең).

Мал шаруашылық өнімдерін өндіру және іске асыру көлемін арттыруға мал шаруашылығын дамытуға мемлекеттік қолдау көрсету түрткі болды. Солай, тек 2014 жылы мал шаруашылығына бюджеттен 3,7 млрд. теңге, 2015 жылы – 6,1 млрд. теңге, 2016 жылы – 6,1 млрд.теңге, ағымдағы жылдың алғашқы 9 айында – 2,3 млрд. теңге субсидия алды.

Ауыл шаруашылық дақылдарын егу аймағы 1121,9 мың.гектар құрады.

Облыста белсенді түрде ауыл шаруашылық дақылдарын игеруге жаңа технологиялар енгізілуде.

2015 жылы ылғалды қорғау технологиясы жердің жалпы алаңының 80,9%, ал 2016 жылы 78,3% қолданылды, ол 2017 жылы егін алаңдарының өсуімен байланысты, су үнемдеу тамшылап суғару технологиясын қолданып картоп және көкөніс отырғызу алаңы 1 069,5 гектар жетті. Ауыл шаруашылық культурасының өнімділігі және жалпы жинау табиғат-климаттық жағдайларға байланысты. Солай, 2014 жылы дәнді және бұршақ культураларын жайлы жалпы жинау 650,8 мың тонна, 2015 жылы – 638 мың тоннаны құрады. 2016 жылы дән өндіру көлемі 955,9 мың тонна құраса, 2017 жылдың 9 айында 789,0 мың тонна құрады.

Сараптама көрсетіп отырғандай, қазіргі заманғы техникамен жабдықталған ауылшаруашылық кәсіпорындары ауа райына көп тәуелді еме, ауыл шаруашылық дақылдарын өсіру технологиялары бар және өсіру ауданына сәйкес келетін сұрыптары бар.

Малшаруашылық өнімінің артуы мал басын арттырудағы, мал өнімділігі мен құс өніміндегі агроөндірістік кешеннің жұмыстарын толыққанды арттыруға ықпал етіп отыр.

ІҚМ барлық санаттар бойынша мал басы 2014 жылы 467,1 мың бас, 2015 жылы -472,5 мың басқа жетті, 2016 жылы – 480,2 мың бас, 2017 жылдың 1 қазанда – 508,9 мың басқа жетті.

Жылқы санының 2014 жылы – 22,1 мың басқа (231,7 мың бас), 2015 жылы – 13,6 мың басқа (245,3 мың бас), 2016 жылы 263,9 мың басқа, 2017 жылдың 1 қазанында 282,3 мың басқа артқаны байқалады.

Сонымен қатар, құс саны 2014 жылы 3464,7 мың бастан 3462,2 мың басқа, 2015 жылы 3 462,0 мың басқа өсіп отыр, 2016 жылы – 3262,2 мың бас, 2017 жылдың 1 қазанында құс саны 4006,6 мың басты құрайды.

Соңғы үш жылда ауыл шаруашылық кәсіпорындарында: ІҚМ басы – 32%, жылқы – 40,9%-ға өсті, фермерлік шаруашылықтарда ІҚМ басы 19,8%-ға, жылқылар басы – 23,7%-ға өссе, тұрғындар шаруашылықтарында жылқылар басы 9,8%-ға артты.

Асыл тұқымды ядроны құру бойынша асыл тұқымды мал басын дамытуды қамтамасыз ету бойынша мақсатты бағытталған жұмыстар арқасында ауылшаруашылық жануарларының базасы құрылды. Солай, асыл тұқымды жануарлар мал басын өсіруге мемлекеттік қолдау көмектеседі. Асыл тұқымды малды сатып алуға, ұрықтандыру және асыл тұқымдандыру жұмыстары жүргізіледі, шетелдік асыл тұқымды мал әкелу, сонымен қатар асыл бұқаларды күтіп ұстауға субсидия бөлінеді.

«2017-2021 жылдарға арналған агроөнеркәсіптік кешенді дамыту бағдарламасы» бағдарламасының аясында 2016 жылы облыста экспортқа бұқаның 1374 басы шығарылған, жалпы салмағы 168,2 тонна құрайды.

Облыс бойынша «ҰБХ «КазАгро» АҚ қатысуымен сомасы 3236 млн.теңге құрайтын екі жоба жүзеге асырылуда.

«Ірі қара мал етінің экспорттық шаруашылықтары саласындағы әлеуетін дамыту» жобасы аясында 2014 жылы 532 асыл тұқымды мал басы шетелден алып келінді, 2015 жылы – 1055 бас, 2016 жылы – РФ 509 бас асыл тұқымды ірі қара мал алынған.

2016 жылы Абай ауданында «АПХ «Сарыарқа» ЖШС 3000 басқа бағу алаңын салу жобасын қолданысқа енгізді. «Жаке» КХ Бұхаржырау ауданында тамақтандыру алаңының құрылысын жалғастыруда және Абай ауданында «Нияз Батыр» ПК 3000 мал басына құрылыс басталды.

Тауарлық малды дамыту, оның генетикалық әлеуеті мен өнімдік сапаларын жақсартуға арналған «Сыбаға» бағдарламасы бойынша, 2014 жылдан 2016 жылға дейінгі аралықта 17,3 мың асыл тұқымды аналық мал басы және бұқалар сатып алынды.

2017 жылдың 9 айында «Сыбаға» бағдарламасы бойынша 877 мал басы (асыл тұқымды аналық – 835 бас, бұқа айғыры – 42 бас), «Құлан» бағдарламасы бойынша 314 жылқы, «Алтын Асық» бағдарламасы бойынша 471 қой сатып алынды.

2.1.1.3.2. Тамақ өнімі өндірісі

Тамақ өнімі көлемі 2016 жылы 113211 млн. теңгеге және 5% жалпы өңдеу өндірісінің көлеміне жетті.

2014 жылы НКИ 104,3%, 2015 жылы – 98,8%, 2016 жылы – 97,8% құраса, 2017 жылдың 9 айында – 99,9 % құрады.Өнім өндіріс көлемінің НКИ төмендеуі кәсіпорындардағы тауарды өткізудің төмендеумен байланысты.

Кесте 19.

Қарағанды облысының тамақ өнімдерінің негізгі экономикалық көрсеткіштері

Баптың атауы	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015ж.	2016 ж.	Қаңтар–тамыз 2017ж.
Өнім өндірісі көлемі	млн.теңге	86 793	93 433	113 211	81 339
НКИ	%	104,3	98,8	97,8	99,9
Өңдеу өндірісінің үлес салмағы	%	9,1%	6,6%	5,8%	5,0%

2016 жылдың қорытындысы бойынша тамақ өнімі өндірісі құрылымында ұн тарту өндірісі көп орын алып отыр, өсімдік және мал майы (18,4%), крахмал және крахмал өндірісі

(31,1%), нан, бөлке нан және ұн өнімдері (16,4%), етті және ет өнімін өңдеу мен консервілеу (10%).

Облыста табиғи үйде өсірілген құс еті өнімдерін, былғары немесе салқындатылған, дайын және консервіленген өнімдер еттен, етті субөнімдерден немесе жануарлар қанынан, маргарин және ұқсас өнімді өндіру, сұйық өңделген сүт және қаймақ, өзге сүтті өнімдер, балмұздақ және астық мұз, дақылдар, ірі тартылған ұн, балғын нан, қатқан нан және печенье, ұзақ сақталатын кондитер өнімдері және тәтті нан, макарондар, кеспе, кускус және ұқсас ұн өнімдерін өндіру көлемінің оң динамикасы байқалады.

2015-2016 жылдары етті қайта өңдеу және консервілеу, еттен жасалған өнімдер, балықты қайта өңдеу және консервілеу, шаян тектес моллюска және сүт өнімдерін шығарудың, ірі тартылған ұн өнімдері, крахмал және крахмалдық өнімдер, жануарларға арналған дайын тамақ және өзге өнімдер өндірісінің төмендегені байқалады.

2017 жылдың 9 айының қаңтар айынан бастап келесі азық-түлік өнімдерін өндіру өскені байқалады:

- Ет және азықтық субөнімдер 6,6 %-ға;
- Балық, піскен немесе өзге әдіспен консервіленген, икра және оны ауыстырушылар – 13,9%;
- Сары май және сүт пасталары 5,2%-ға;
- Ірімшік және сыр – 11,2 %-ға;
- Өзге сүт өнімдері – 0,1%;
- Балмұздақ және ас мұзы – 10,6%-ға;
- Кеспе, макарон, кускус және ұқсас ұн өнімдері 3 есе;
- Ауыл шаруашылығы жануарларына арналған дайын тағамдар, ұн мен люцерна гранулаларынан басқа 2,2 есе.

Келесі өнімдерді өндіру азайған:

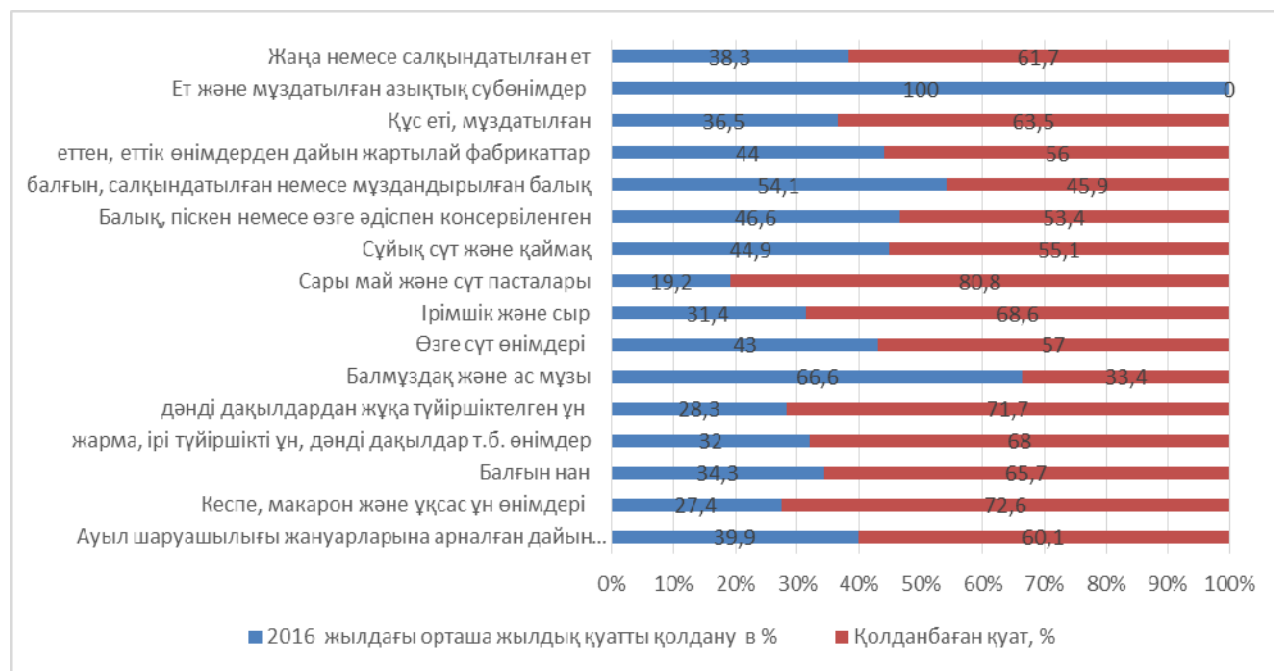
- Үй құсының еті, жас және салқындатылған – 5,6%-ға;
- шұжық және еттен жасалған өнімдер, жанама ет өнімдері - 3,4%;
- балғын, салқындатылған немесе мұздандырылған балық – 62,8%;
- сұйық сүт және қаймақ – 2,4%;
- дәнді дақылдардан және өсімдік ұны, жұқа түйіршіктелген ұн 8,4%;
- жарма, ірі түйіршікті ұн, гранулалар, дәнді дақылдар т.б. өнімдер – 61,4%;
- кебек, бидай, дәндерді өңдеуден қалдықтар – 1,3%;
- балғын нан – 11,5%;
- тәтті нандар және кондитерлік өнімдер, ұн, балғын (ұзақ сақталмайтын) 11,6%;
- қатқан нандар және печенье, кондитерлік өнімдер және ұзақ сақталатын тәтті нандар 8,3%;
- шоколад, шоколад және қанттан кондитерлік өнімдер – 93,9%;
- еттен (үй құсының етін қосқанда), еттік субөнімдерден немесе жануарлар қанынан дайын жартылай фабрикаттар – 2,4%.

Кесте 20.

Негізгі тамақ өнімінің негізгі түрлерін өндіру, млн. теңге

Тамақ өнімі	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015ж.	2016 ж.	Қаңтар – қыркүйек 2017 ж.
Маргарин және ұқсас өнімдер	тонн	50 710	50 877	55256	36699
Ұн және дәнді дақылдар мен өсімдіктер; қоспалар және майдалап тартудан жасалған өнімдер	тонн	557 685	444 589	435 885	313 772
Колбаса ұқсас өнімдер, көже	тонн	4 824	4 739	5 234	3937

өнімдері немесе мал қаны өнімдері					
Сүт өнімдері	тонн	21 587	20 776	21 302	16 145
Ыстық нан	тонн	74 753	80 039	73 716	56 242
Ет және тамақ өнімдері	тонн	16 122	15 940	12 521	9 108
Сыр және ірімшік	тонн	1 634	1 607	1 443	1 046
Шоколад, кондитерлік өнімдер шоколад және қанттан жасалған өнімдер	тонн	3 167	2 571	418	413
Дәнді дақылдар, ірі тартылған ұннан жасалған өнімдер дәнді дақыл өнімдері	тонн	1 500	880	1 340	945
Өңделген сүт және сұйық қоймалжың кілегей сүт	тонн	9 646	10 114	13 137	9 621
Шай майы	тонн	290	249	238	211
Макарон, кеспе, кускус және ұксас ұн өнімдері	тонн	999	1 298	4472	2 514

Сурет 11. 2016 жылы негізгі азық-түлік өнімдерін өндірудегі орташа жылдық қуатты қолдану, %

Ауыл шаруашылығын дамыту үшін кәсіпкерлікті қолдау Картасының аясында 2016 жылы үш жоба енгізілген: 1 жоба «Қарағанды-Нан Корпорациясы» ЖШС базасында «Өндірісті кеңейту және модернизация» және Жезқазған қаласында екі жоба: «Тәтті» ЖК «Нан өнімдерін жасау цехының құрылысы» және «Төлеуов» ЖК «Кондитерлік өнімдерді жасау цехының құрылысы».

2017 жылдың 9 айында енгізілген:

- 1 жоба («Колбаса цехының құрылысы» «Волынка» ЖШС);
- 1 жоба – «НУХ «КазАгро» АҚ институттарының қатысуымен – «Сублимациялық әдіспен табиғи бие сүтінен құрғақ ұнтақ өндірісі» «Евразия Инвест ЛТД» ЖШС;
- Картадан тыс – 16 жоба («Балық шаруашылығын құру және халықты балық өнімдерімен қамтамасыз ету» (КХ «Асель», Қарқаралы ауданы, 12 млн.теңге), жеміс көкөніс өнімдерінің 2000 тоннасына көкөніс қоймасының құрылысы («КХ «Кугабаев», Нұра ауданы,

50 млн.теңге), 600 гектарға картоп өсіру («Шахтерское» ЖШС, Нұра ауданы), фермерлік жылыжай құрылысы («Ырыс» ЖШС, Нұра ауданы), тамшылай суаруды ұйымдастыру («Ю Тенг Агро» ЖШС, Нұра ауданы), 600 басқа МТФ құру («Еңбек 95» ЖШС, Осакаровка ауданы, 150 млн теңге), 15000 тоннаға картоп қоймасының құрылысы («Найдоровское» ЖШС, Осакаровка ауданы, 120 млн.теңге), Есіл ауылындағы «Ясная поляна» КХ наубайханасын кеңейту (КХ «Ясная поляна», Осакаровка ауданы, 46 млн.теңге), сүтті қабылдау пунктін ашу (КХ «Шопенов, Шет ауданы, 7 млн.теңге), мұздатқыш құрылғысы бар цех құрылысы (АПК «Алға», Шет ауданы, 22 млн.теңге), 100 басқа арналған тамақтану алаңының құрылысы (КХ «Ауесбаева», Шет ауданы, 15 млн.теңге), шағын сүт өңдеуші кәсіпорнының құрылысы (КХ «Жандос», Шет ауданы, 80 млн.теңге), 100 басқа арналған соғымдық пункт құрылысы (КХ «Туркей», Ұлытау ауданы, 3 млн.теңге), дайын азық-түлік өнімдері мен жартылай фабрикаттар өндірісі («FoodAgroLogistics» ЖШС, Қарағанды қаласы, 19,7 млн.теңге), «Құс фабрикасының кеңейтілуі мен модернизациясы» (КХ «АхтямовР.Н.»», Сәтпаев қаласы, 130 млн.теңге), етті өңдеу бойынша цех («Қаз-ЕТ» ЖК, Сәтпаев қаласы, 60 млн.теңге).

2.1.1.3.3. АӨК қол жеткізу өнімнің артуының жетістіктеріне SWOT-сараптама

	Оң әсері	Теріс әсері
Ішкі орта	Күшті жақтары	Әлсіз жақтары:
	1) Егіс көлемінің артуы; 2) Мал басының өсуі; 3) А\Ш жерлерін кәсіпорындардың белсенді түрде пайдалануы; 4) Ылғалқорғау шараларын пайдалану; 5) АӨК өңдеу саласында сатылған инновациялық өнім көлемі үлесі жалпы көлемнен алғанда артып отыр; 6) Мемлекеттік қолдау.	1) Кәсіпкерлік субъектілерінің тұрақтылығының төмен деңгейі; 2) Ірі немесе орташа ауылшаруашылық кәсіпорындарының үлесі кемігені байқалып отыр, одан келіп: а) Малдың өнімділігінің аздығы; б) Негізгі өсімдік шаруашылығы дақылдарының өнімінің төмендігі; с) Еңбек өнімділігінің төмендігі; 3) Технологиялық құралдардың ескіруі; 4) Облыстағы өңдеу өндірісінің өндірістік – техникалық базасының төмендігі; 5) Тәуекелді сақтандыру жүйесінің төмендігі, қаржыландыру мен сақтандыру жүйелерінің тиімділігінің аздығы.

Мүмкіндіктер

- 1) А\Ш жарамды жер ресурстары;
- 2) Жерді тиімді және пайдалы пайдалану шаралары;
- 3) Салалық бағдарламалар мен мемлекеттік бағдарламаны жүзеге асыра отырып мемлекеттік қолдау көрсету;
- 4) Облыстағы сүт өніміне деген сұраныстың жоғары әлеуеті;
- 5) Елдегі ет өніміне деген сұраныстың жоғары әлеуеті;
- 6) Аймақаралық байланысты қалыптастыру;
- 7) Қазақстан Республикасының 2017-2021 жылдарға арналған агроөнеркәсіптік кешенді дамыту Бағдарламасын жүзеге асыру;
- 8) Еркін кәсіпкерлік қызметтің артуы.

Қауіптер

- 1) Күрт континенталды климат;
- 2) Табиғи катаклизмалар;
- 3) Ірі А\Ш кәсіпорындарын құруға арналған бос (жарамды) жердің болмауы;
- 4) Топырақтың тозуы;
- 5) Суару, сумен қамтамасыз ету және балық шаруашылықтарына пайдаланылатын кейбір ірі су көздерінің ластануы;
- 6) Дайын өнімді сату нарығының болмауы – макроэкономикалық тәуекелдер, олар саладағы өнім бағасына әлемдік баға конъюктурасының құлдырауынан болып отыр;
- 7) Бірнеше өнімдер түрі бойынша ЖСҰ кірумен байланысты халықаралық нарық бәсекелестігінің артуы;
- 8) Қазіргі заманғы Ауылшаруашылық техникасының қымбаттылығы;
- 9) Мақсатты сату нарықтарына дейін өнімді тасымалдау бойынша инфрақұрылымның қатты тозуы және осыған байланысты жеткізу бағасының артуы;
- 10) Малдың, өсімдіктің ауруларының таралуы табиғи ортаның ластануы;
- 11) Шағын А\Ш өндірушілерін біріктірудің нақты механизмдері мен формаларының болмауы.

2.1.1.3.4. Агроөндірістік кешеннің өзекті мәселелері

- 1) Мелиорацияланған жерлер сапасының төмендеуі;
- 2) Ауыл шаруашылығы техникасының бұзылуының жоғары дәрежесі және жаңартудың төмен қарқыны;
- 3) Жоғары өндірістік күшке ие шетелдік құрылғылардың қымбаттығы;
- 4) Ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілердің төлем қабілетілігінің төмендігі;
- 5) Несиелеу кезінде пайыздық ставкалар жоғары болғандықтан және кепілдік қамтаманың болмауынан екінші деңгейдегі банктердің несиелік қаражаттарының қолжетімсіздігі;
- 6) Ауыл шаруашылық дақылдарын игеруге арналған алдыңғы қатарлы технологияларды өндірудің қарқынының төмендігі;
- 7) Астықты қазып алу және сақтауға арналған материалды-техникалық база жағдайы нашарлады және дәнді қазуға арналған техникалық құрылғылар физикалық тұрғыдан ескірді;
- 8) Астық өндіруді кеңейту үшін ауыл шаруашылық тауар өндірушілерінің айналым қаражаттарының шектеулігі және несиелік ресурстардың төмен қолжетімділігі;
- 9) Шағын шаруалардың көпшілігі үшін ликвидті кепілдік қамтаманың жоқтығынан, екінші деңгей банктерінің және КазАгро даму институттарының пайыздық ставкаларының жоғарылығынан несиелік ресурстар қолжетімсіз;
- 10) Қайта өңдейтін кәсіпорындардың толықтай жұмыспен қамтылмауы, негізінен дайын өнімді сату нарықтарының болмауынан.

2.1.1.4. Сауда

Сауда аймақтағы ірі экономикалық қызметтердің бірі болып саналады. Жыл сайын сауда секторының облыстың ЖӨӨ құрылымына қосатын үлесінің өсетіндігі байқалады. 2014 жылы

сауданың ЖӨӨ құрылымына үлесі 12,5%, 2015 жылы - 13%, 2016 жылы – 14%, 2014 жылмен салыстырғанда үш пайыздық пунктке өскен.

Аймақ жеткілікті дамыған сауда желілерімен сипатталады: облыста 12131 сауда нысандары, 1257 қоғамдық тамақтану нысандары және 49 нарық бар. Супермаркеттер желісі жылдан жылға кеңейіп келеді. 2017 жылдың 9 ай қорытындысы бойынша супермаркеттер саны 2016 жылға қарағанда 4 бірлікке өсті.

Кесте 21.

Қарағанды облысының сауда нысандарын дамыту

Көрсеткіш атауы	Өлшем бірлігі	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл
сауда нысандары саны, оның ішінде :	бірлік	8798	12869	13 437
-сауда нысандары	бірлік	7199	11080	12 131
- қоғамдық тамақтану нысандары	бірлік	1543	1739	1257
- сауда базарлары	бірлік	56	50	49

Дереккөз: ҚР статистика бойынша комитеті

Сонымен қатар, жыл сайын жаңа салынып жатқан сауда нысандар саны артып келеді.

- 2014 жылы инвестиция соммасы 2 млрд. теңгеден көп болатын 75 жаңа сауда нысандары қолданысқа берілді, 1002 жаңа жұмыс орны құрылды;

- 2015 жылы инвестициясы 3,4 млрд. теңгеге 84 сауда нысандары, 761 жұмыс орны құрылды;

- 2016 жылы инвестициясы 13,5 млрд.теңгеге 91 сауда нысандары, 1441 жұмыс орны құрылды;

- 2017 жылдың қаңтар-қыркүйек айларында 3,8 млрд. теңгеге 60 нысан, 820 жұмыс орны құрылды.

Бөлшек сауда тауар айналым көлемі жалпы оң динамиканы көрсетті, содан бөлшек сауда үлесі Қарағанды қаласында аз көлемде – 77,2%, Теміртауда – 9,3%, яғни тұрғындар саны көп елді мекендерде үлесі көп.

Жалпы республикалық көрсеткіштегі сауданың үлес салмағы орташа 8,8 % (2014 жылы – 8,9%, 2015 жылы – 8,9%, 2016 жылы – 8,7%) болды.

Соңғы үш жылда бөлшек сауда тауар айналым көлемі Алматы, Астана қалалары және Шығыс Қазақстан облысынан кейін облыс 4 орын алып отыр.

Орташа есеппен жалпыұлттық индексі (2013-2015 жылдар) сауда үлесі 9% -ды құрайды. Бөлшек сауда айналымы облыс тұрғысынан соңғы 3 жыл Алматы, Астана қалалары және Шығыс Қазақстан облысының кейін 4-ші орында тұр.

Кесте 22.

Қарағанды облысында сауданы дамыту көрсеткіші

Көрсеткіш атауы	Өлшем бірлігі	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл (қаңтар - қыркүйек)
Жалпы бөлшек сауда көлемі. Оның ішінде:	млрд. теңге	561,5	581,6	690,3	571,2
- ЖК және базар айналыстары (жалпы бөлшек сауда көлемінен үлес салмағы, %)	млрд. теңге	328,6 (58,5%)	371,2 (63,8%)	448,5 (65%)	348,5 (61%)

- саудамен айналысатын кәсіпорындар айналысы (занды тұлға) (жалпы бөлшек сауда көлемінен үлес салмағы, %) (жалпы бөлшек сауда көлемінен үлес салмағы, %)	млрд. теңге	232,8 (41,5%)	210,4 (36,2%)	241,8 (35%)	222,7 (39%)
Бөлшек сауда НКИ	%	105,5	99,0	100,9	108,7

Дереккөз: ҚР Статистика бойынша комитеті, Қарағанды облысының Статистика департаменті

2014 жылы бөлшек сауда айналымы 2013 жылмен салыстырғанда 5,5% өсіммен 561,5 млрд теңгені құрады, 2015 жылдың соңында бөлшек тауар айналымының көлемі 2014 жылға қарағанда 1% -ға кем 581,6 млрд теңгені құрады, 2016 жылы – 690,3 млрд.теңге, 2015 жылдың деңгейінен 0,9%-ға жоғары.

Бөлшек және көтерме сауда төмендеуінің негізгі себебі халықтың сатып алу қабілетінің төмендеуіне көрініс табады тауарлар бағасының өсуі, әкелді теңге еркін өзгермелі айырбас бағамы тамыз 2015 Қазақстан Республикасының көшу болып табылады. Сондай-ақ екінші деңгейдегі банктердің халыққа несие беру төмендетілді.

2017 жылдың қаңтар-қыркүйек айларында бөлшек сауда көлемі 571,2 млрд теңгені құрады және 8,7% -ға, 2016 жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда өсті.

Облыстағы көтерме сауда нарығында 2014 жылы 759,5 миллиард теңгеге тауарлар сатылған, ол 2016 жылдан 4,7%-ға жоғары. 2015 жылы – 771,5 млрд.теңге, алдыңғы жылдан 2,3%-ға аз. 2016 жылы – 947,0 млрд теңге, 2015 жылмен салыстырғанда 4,3%-ға өскен. 2017 жылдың қаңтар-қыркүйек айларында көтерме тауар айналымының көлемі 582,9 млрд.теңге құрады, ол 2016 жылдың сәйкес кезеңінен 5,4%-ға жоғары.

Елдің және аймақтың тұрғындарын азық-түлік өнімдерімен қамтамасыз ету, сонымен қатар, көрші мемлекеттерге де шығу әлеуетімен, қоймалық және логистикалық инфрақұрылымды дамыту мақсатымен, 2017 жылдың маусым айында «Альфарух» ЖШС азық-түлік көтерме-тарату логистикалық орталығының құрылысы басталды. Жобаның бірінші кезегін іске қосу 2018 жылдың төртінші тоқсанына жоспарланған, бірінші кезеңнің құны 10,5 млрд.теңге құрайды. Оған көтерме-азық-түлік орталығының, қоймалардың, көкөніс сақтауға арналған қоймаларды, кедендік рәсімдеу зоналарының құрылысы кіреді. Көтерме-логистикалық орталықтың қуаты тауарларды жүктеу мен босату және жүктерді өңдеу бойынша жылына 350 мың тоннадан астам құрайды.

Тауар айналысын арттыру үшін және облыс тұрғындарын жергілікті өндірушілердің ауылшаруашылық өнімдермен қамтамасыз ету үшін облыс қалаларында жәрмеңкелер өткізіледі:

- 2014 жылы - 355 жәрмеңке өткізілді сомасы 1,8 млрд.теңге ;
- 2015 жылы -514 жәрмеңке 3,1 млрд.теңге;
- 2016 жылы – 485 жәрмеңке 3,2 млрд.теңгеге;
- 2017 жылы (қантар-қыркүйек) – 407 жәрмеңке 2,8 млрд.теңгеге.

Облыстағы тамақ өнімінің тұтынушылық нарығында 40 универсалды және 9 арнайы тауар базарлары жұмыс істейді. 3 коммуналдық базар: Қарағанды қ., Сәтбаев қ., Қаражал қалаларында жұмыс істейді. Ол өнімді жеке базарларға қарағанда 10-15% төмен бағамен сату мүмкіндігін береді.

Одан басқа, сауда базарларында және ірі дүкендерде саяжай өнімдерін сатуға жеңілдетілген ақымен орын беріледі, барлығы облыс бойынша шамамен 364 орын берілген.

2015 жылдан бастап 2017 жылдың қазан айына дейін сауда нысандарын қазіргі заманғы форматқа жеткізу мақсатында ББ «Бизнестің жол картасы 2020» бағдарлама аясында

кәсіпкерлердің 144 жобасы, соның ішінде сауда нысандарын салу мен қайта жөндеу бойынша 13 жоба қолдау алды.

2.1.1.4.1. Сауда өнімін шығару жетістігіне SWOT-сараптама

	Оң әсері	Теріс әсері
Ішкі орта	Күшті жақтары: 1) Жоғары кәсіпкерлік белсенділік 2) Жоғары қарқынды бәсекелестік 3) Нарықта сатылатын ассортименттің түрлерінің көптігі 4) Қазіргі заманғы сауда формаларын енгізу	Әлсіз жақтары: 1) Қойма және логистика инфрақұрылымы аз дамыған. 2) Тұтынушылық нарығының инфрақұрылымы аз дамыған, атап айтқанда, қазіргі заманғы дизайнға және қосалқы аумақты көркейту, көлік қою орындарының болмауы және велосипед орындарының болмауы. 3) Тұтынушылық нарығындағы кәсіпорындар саласында мобильдігі аз тұрғындарға арналған топтардың болмауы (пандустар, арба қою орындары және т.б.). 4) Қоғамдық тамақтану желісінің аздығы. Тез әрі сапалы тамақтануда аумақтың аз қамтылуы және бағалық қолжетімділіктің болмауы.
	Мүмкіндіктер 1) «Бизнестің жол картасы 2020» ББ 2) Сауда сервисі қызметі байқалып отыр: қазіргі заманғы технологиялар, тауар қызметінің формалары мен әдістері (қашықтықтан және интернет сауданы жетілдіру мен дамыту). 3) Аймақаралық байланысты құру 4) Кәсіпкерлік қызметінің еркіндігінің артуы	Қауіптер 1) Қазіргі заманғы тауар құралдарының қымбаттығы. 2) Сауда қызметін қамтамасыз етудегі заңнамамен қамтамасыз ету әлсіздігі 3) Әлемдегі экономикалық өсудің баяулауы геосаяси тұрақсыздық

2.1.1.4.2. Сауданы дамытудың өзекті мәселелері

- 1) Сауда қызметін реттеудегі заңнамалық қамтамасыз етудің әлсіздігі;
- 2) Ішкі сауда инфрақұрылымы жүйесінің деңгейінің төмен болуы (қазіргі заманғы көліктік-логистикалық орталықтардың болмауы).

2.1.1.5. Қызметтер

Экономиканың бақыланбайтын секторын есепке ала отырып көрсетілген қызмет көлемі 2016 жылы 152,5 млрд. теңгені құрады. Көрсетілген қызметтер құрылымында қызметтің негізгі түрі бойынша қызмет көрсететін кәсіпорындар көлемдері ең жоғары (67% немесе 102,1 млрд.теңге) меншікті салмаққа ие. Қызмет көрсету саласына профильдік емес кәсіпорындардың кірісі 17,6% (26,8 млрд.теңге) болса, жеке кәсіпкерлер ұсынған қызметтер үлесіне 13,4% (20,4 млрд.теңге), қызметтің екінші түрі бойынша көрсетілген көлемдердің меншікті салмағы 2% немесе 3,1 млрд.теңге құрады.

Көрсетілген қызметтердің жалпы көлемінде 30,9% жылжымайтын мүлікпен байланысты қызметтер, 15% - архитектура, инженерлік зерттеулер, техникалық сынақтар мен

сараптамалар бойынша қызметтер, 8,1% - тергеу жүргізу және қауіпсіздікті қамтамасыз ету қызметтері, 6,2% - спорттық қызметтер мен демалысты ұйымдастыру бойынша қызметтер құрады.

Кәсіпорындар қаражаты және мемлекеттік бюджет есебінен көрсетілген қызметтердің 91,5%-ы төленді, халық қаражаты есебінен – көлемнің 8,5%-ы.

Аймақ тұрғысынан көрсетілген қызметтердің ең үлкен көлемі облыс орталығына тиесілі (66,5%). Облыстың өзге аймақтарында бұл көрсеткіш 9,8%-дан (Балхаш қ.) 0,3%-ға (Қаражал қ.) дейін өзгерді.

2.1.1.4.1. Қызмет саласының SWOT-сараптамасы

	Оң әсері	Теріс әсері
Ішкі орта	Күшті жақтары: 1) Кәсіпкерлік қызметтің деңгейінің жоғары болуы 2) Шағын кәсіпкерлердің орындайтын қызмет көлемінің артуы; 3) Көтерме және бөлшек сауданың белсенді түрде дамуы	Әлсіз жақтары: 1) Облыс орталықтағы көрсетілген қызмет пен облыстың басқа да аумақтарындағы көрсетілген қызмет арасындағы көлемнің айырмашылығының жоғары болуы. 2) Көлік және логистикада, қаржы және сақтандыру қызметіндегі, туризм және кәсіби қызметтегі еңбек өнімділігінің төмен болуы. 3) Көліктік-логистикалық инфрақұрылымға және жылжымайтын мүлік пен сауда нысандарына едәуір инвестиция қажет. 4) Ақпараттық байланыста, қаржылық қызмет, сауда, жылжымайтын мүлік операцияларында, кәсіби қызметтерде, білім беруде сапаны, қызмет қолжетімділігін арттыруда күрт өзгерістер қажет
	Мүмкіндіктер 1) Келесі бағдарламаларды жүзеге асыру: Қазақстан Республикасында қызмет көрсету саласын дамыту бойынша 2020-жылға дейінгі Бағдарлама; - «Бизнестің жол картасы 2020»; 2) Аймақаралық байланысты қалыптастыру 3) Кәсіпкерлік қызмет еркіндігінің артуы	Қауіптер 1) Әлемдегі экономикалық өсудің баяулауы, геосаяси тұрақсыздықтың артуы 2) Еңбек нарығының тиімділігінің аз болуы, сауда саласында кәсіби кадрларды дамытудың аздығы 3) Білікті ресурстардың көші-қоны

2.1.1.4.2. Қызмет көрсету саласындағы өзекті мәселелер

1) Барлық салада да еңбек өнімділігінің, сапасының, қолжетімділігінің және қызмет бағасының төмендігі байқалады.

2) Сауда мен көліктік-логистикалық орталыққа едәуір инвестиция қажет.

2.1.1.6. Құрылыс

2.1.1.6.1. Әлеуметтік-экономикалық мәні

Құрылыс жұмыстарындағы республикадағы құрылыс көлемінен облыстың алатын көлемі 2016 жылы 4,6% болды (2017 жылдың 9 айында – 4,5%):

- ЖӨӨ құрылымында Қарағанды облысындағы құрылысқа 5,9% (2 758,8 млн. теңге) келеді;

- құрылыс негізгі капиталға құйылған инвестицияның 0,2% (1 562,1 млн. теңге) тұтынып отыр;

- құрылыста барлық экономикалық белсенді жұмыс істей алатын жастағы тұрғындардың ішінен 6,2% (39,6 мың адам) жұмыс істейді.

2014 жылы қалалық аймақта тұрғын үймен қамтамасыз етушілік – 22,1 ш.м, ауылдық жерде – 20,1 ш.м., 2015 жылы қалалық аймақта тұрғын үймен қамтылушылық – 22,3 ш.м., ауылдық жерде – 20,0 ш.м. 2016 жылы қалалық жердегі тұрғын үймен қамтылушылық – 23,6 ш.м., ауылдық жерде – 20,2 ш.м., тұрғын үймен қамтылушылықта қала және ауылдық жерлердегі айырмашылық байқалады.

2.1.1.6.2. Динамика

Облыста 2014-2016 жылдары құрылыс нарығында тұрақсыз динамика байқалады.

2014 жылы құрылыс-жөндеу жұмыстар көлемі 2,1%-ға өсті және 179,8 млрд теңге құрады, күрделі жөндеу 21,6%-ға төмендеп, ағымдағы жөндеу 5,4%-ға өскендігі байқалады, 2015 жылы күрделі жөндеу 0,6%-ға, ағымдағы жөндеу 0,7% өсті; 2016 жылы көлемі 122,5 млрд теңге құрап, 5,9%-ға төмендесе, күрделі жөндеу 37%-ға (9,9 млрд.теңге) төмендеп, ағымдық жөндеу 9,2%-ға (16,5 млрд.теңге) өсті.

2017 жылдың қаңтар-қыркүйек айларында 2016 жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда құрылыс-жөндеу жұмыстарының көлемінің 8,6%-ға төмендеуі, күрделі жөндеудің 7,5%-ға, ағымдық жөндеудің 26,5%-ға өсуі байқалады.

Кесте 23.

Қарағанды облысындағы құрылыстың негізгі көрсеткіштері

Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015ж.	2016 ж.	Қаңтар – қыркүйек 2017 ж.
Орындалған құрылыс жұмыстары көлемі	млрд. теңге	224,6	161,2	149	101,7
Құрылыс жұмыстары НКИ көлемі	%	100,6	69,9	88,4	91,3
Пайдалануға енгізілген тұрғынжай ғимараттарының жалпы алаңы	мың ш.м.	315,5	320,7	340,8	308,5
Оның ішінде Ауылдық жерде	мың ш.м.	66,0	72,3	37,6	
Ауылдық жерде пайдалануға берілген тұрғынжай ғимараты үлесі	%	20,9	22,5	18,2	14,7
1000 адамға есептегендегі салынған тұрғынжай үйлері	ш.м.	229,6	231,5		
Тұрғынжай құрылысының	млрд.теңге	25,7	33,8	28,8	33,9

инвестициясы					
Қолданыстағы кәсіпорындар саны (заңды тұлғалар) ремзім соңына	бірлік	2 267	2 295	2498	

Дереккөз: ҚР Статистика бойынша комитеті, Қарағанды облысының Статистика департаменті

Құрылыс ұйымдарының негізгі қорларының тозу деңгейі 2014 жылы 4,8%-ға жоғарылады, жаңару коэффициенті 3,3%-ға төмендеді, сонымен қатар жою коэффициенті 0,3%-ға өсті. 2015 жылы тозу 3,8%-ға жоғарыласса, жаңару коэффициенті 2,7%-ға дейін төмендеді, жою коэффициенті 0,7%-ға өсті. 2016 жылы көрсеткіш 2,9%-ға төмендеп, жаңару коэффициенті 2,1%-ға иөмендеді, жою коэффициенті 3,6%-ға өсті.

Сурет 12. Құрылыс саласындағы кәсіпорынның негізгі қорының тозуы мен оны жою, жаңарту коэффициенті, %

2014-2016 жж.аралығында құрылыстағы бағалар индексі 104,3% деңгейін сақтады (2014 жыл – 105,6%, 2015 жыл – 102,5%, 2016 жыл – 104,0%, 2017 жылдың қыркүйегі үшін – 100,3%), ол облыстағы тұтынушылық бағалар деңгейінен төмен болды.

2.1.1.6.3. Құрылым

2014-2016 жылдар аралығында Қарағанды және Сәтпаев қалаларында тұрғынжай алаңдары ең көп қолданысқа берілді – 417 351 және 77 121 ш.м тиісінше.

2016 жылы өткен жылмен салыстырғанда қолданысқа берілген тұрғынжай алаңдары облыстың барлық тоғыз аймағында да артып отыр 106,3% ден 518%. Қалалар арасында көшбасшылыққа ие болған Қарағанды және Сәтпаев - 518%-ға немесе 65 899 ш.м.

2014 жылы 1281 жаңа нысан салынды, оның ішінде: тұрғын (1 071 бірлік) және тұрғын емес (210 бірлік) тағайындау. Тұрғын емес нысандар: өндіріске арналған нысандар (13), ауылшаруашылық (38), сауда (45), мәдени-сауық (2) және басқа нысандар (112) болып табылады. Білім беру және денсаулық сақтау салаларында 2 жалпы білім беру мектепері (1320 оқу орны), 4 мектепке дейінгі ұйымдар (950 орын), 2 амбулаториялық-емханалық ұйымдар (бір ауысымда 50 адам) нысандар пайдалануға берілді.

2015 жылы 1 730 жаңа ғимарат (1 513 тұрғын нысаны және 217 тұрғын емес нысан) құрылысы аяқталды. Тұрғын емес нысандардан 9 өндірістік, 13 ауылшаруашылық, 45 сауда, 10 мәдени-сауық және 140 басқада нысандар пайдалануға берілді.

2016 жылы жаңа 1022 ғимараттың құрылысы аяқталды, соның ішінде 705 тұрғын және 217 тұрғын емес нысандар. Тұрғын емес нысандар ішінде көлік, байланыс және коммуникацияның 64 нысаны, 20 өндірістік, 71 сауда, 31 ауылшаруашылық, 7 мәдени-ойын-сауық және 124 өзге нысандар пайдалануға берілді.

2017 жылдың қантар-қыркүйек айларында 937 жаңа ғимараттар, соның ішінде 757 тұрғын және 180 тұрғын емес нысандар құрылысы аяқталды. Тұрғын емес нысандар ішінде көлік, байланыс және телекоммуникацияның 37 объектісі, 9 өндірістік, 49 сауда, 30 ауылшаруашылық, 5 мәдени-ойын-сауық және 50 өзге нысандар пайдалануға берілді.

«Аймақтардың 2020 жылға дейін дамуы» бағдарламасы бойынша енгізілген нысандар құрамында:

- 2014 жылы – 315,5 мың ш.м. немесе 2013 жылдың деңгейімен салыстырғанда 105,5%, 2015 жылы – 320,7 мың ш.м. тұрғын үй немесе 2014 жылдың деңгейімен салыстырғанда 101,6%, 2016 жылы – 340,8 мың ш.м. тұрғын үй немесе 2015 жылдың деңгейімен салыстырғанда 106%.

2017 жылдың 9 айында «Нұрлы Жер» бағдарламасының аясында тұрғын үйдің 263,1 мың ш.м. енгізілді.

- Қолданысқа 9 айында «Нұрлы Жер» бағдарламасының аясында тұрғын үйдің 263,1 мың ш.м. енгізілді. , 49 сауда, 30 ауылш– 2781 мемлекеттік. Жаңа пәтерлер ішінде жеке тұрғын үйге 511,8 мың ш.м. немесе 57,6% келсе, коммерциялық тұрғын жай – 240,7 мың ш.м. немесе 27%, мемлекеттік секторға - 25%, атап айтсақ 224,5 мың ш.м. келеді.

Жалпы алғанда 2014-2016 жылдары және 2017 жыл 9 айында тұрғын үй құрылысына 103,7 млрд. теңге (2014 жыл – 25,7 млрд. теңге, 2015 жылы – 33,8 млрд. теңге, 2016 жылы – 35,8 млрд. теңге, 2017 жылдың 9 айында – 33,9 млрд.теңге) жіберілді. Жалпы алғанда 2014-2016 жылдары және 2017 жылдың 9 айында жалпы енгізілген тұрғын алаңының 59,4% жеке қаржы есебінен, республикалық бюджеттен 25,6%, ал қалған бөлігі жергілікті бюджет, жеке инвестициялар және банк кредиттері есебінен қаржыландырылды.

Кесте 24.

«Қолжетімді тұрғынжай-2020» бағдарламасын жүзеге асыру

Атауы	2014 жыл		2015 жыл		2016 ж.		Қаңтар-қыркүйек 2017 жыл
	алаң мың ш.м	пәтер саны	алаң мың ш.м	пәтер саны	алаң мың ш.м	пәтер саны	алаң мың ш.м
Жалға алынған-коммуналдық тұрғынжай	29,5	617	15,9	245	13,5	259	3,6
Несиелік тұрғынжай	14,8	206	10,8	171	-	-	14,6
Қызметтік (жалға алынған) тұрғынжай							
Жергілікті бюджет есебінен коммуналдық тұрғынжай	27,6	46	39,8	429	72,6	808	92,8
Жеке тұрғынжай	188,5	1236	190,4	1134	132,9	619	121,4
Жеке инвестор есебінен коммерциялық тұрғынжай	55,1	327	63,8	604	121,8	1123	76,1
Барлығы	315,5	2432	320,7	2583	340,8	2809	308,5

Құрылыс жұмыстарының көп бөлігін жеке меншіктегі құрылыс кәсіпорындары салды:

- 2015 жылы – 94,8%. Шетелдік және мемлекеттік меншік формасындағы құрылыс кәсіпорындары 4,4% және 0,8% болды.
- 2016 жылы – 93,7%. Шетелдік және мемлекеттік меншік формасындағы құрылыс кәсіпорындары 5,6% және 0,7% болды.

- 2017 жылдың 9 айында – 96,9%. Шетелдік және мемлекеттік меншік формасындағы құрылыс кәсіпорындары 2,1% және 1% болды.

Құрылыс өндірудің жетістіктерінің өсуінің SWOT-сараптамасы

	Оң әсері	Теріс әсері
Ішкі орта	Күшті жақтары: 1) тұрғын үйді пайдалануға беруді орындау; 2) Кәсіпкерлік белсенділіктің деңгейінің жоғары болуы 3) Құрылыстың құнын арзандатуға мүмкіндік беретін, істеп тұрған үй салушы комбинаттың болуы.	Әлсіз жақтары: 1) Тұрғын үй құрылысын, жеке тұрғын үй құрылысын дамытуға қажетті градоқұрылыс құжаттамаларымен облыс аймақтарының қамтамасыз етілмеуі; 2) құрылыс материалдарын сырттан сатып алу 3) Мемлекеттік тұрғын үй қорынан үй алуға кезекте тұрған азаматтар санының өсуі; 4) тозу деңгейімен салыстырғанда негізгі қорды жаңартудың коэффициентінің төмен болуы 5) жалпы облыс бойынша инвестиция көлемінен негізгі капитал үлесінің төмендігі 6) ірі және орташа кәсіпорындардың рентабельділігінің төмендігі; 7) тұрғынжай салудың өзіндік құнының жоғарылығы
	Мүмкіндіктер 1) «Нұрлы Жер» тұрғын үй құрылысы бағдарламасы, «Нұрлы Жол» мемлекеттік бағдарламасының арқасында тұрғын үй ғимараттарын салуға инвестициялардың құйылуы; 2) «100 қадам» аясында облыстағы құрылыс процесін оңтайландыру 3) Құрылыс материалдары өндірісінің даму әлеуеті.	Қауіптер 1) Әлемдегі экономикалық өсудің баяулауы геосаяси тұрақсыздықтың артуы 2) отандық құрылыс материалдарының дамымағандығы 3) құрылыс индустриясы нарығында төмен тиімділігі; 4) құрылыс материалдарының қымбаттауы, үй құнының жоғарылауына әкеп соқтырады; 5) Елді мекендердің облыс орталығынан алыста болуы; 6) Облысқа әрі қарайғы көшіп келушілердің көбеюі, қолжетімді тұрғын үйге мұқтаждар санына әсер етеді.

2.1.1.6.5. Құрылысты дамытудың өзекті мәселелері

Қарағанды облысындағы құрылысты сараптау жалпы алғанда мына мәселелерді анықтап отыр:

- сала көптеген шағын кәсіпорындарға шоғырланған;
- құрылыс ұйымдарының тиімділігінің төмендігі;
- негізгі капиталға құйылатын жалпы инвестицияның төмендеуі ;

- құрылыс ұйымдарының негізгі қорының тозу деңгейінің артуы;
- тұрғынжаймен қамтамасыз етілу деңгейі жоғары болуына қарамастан, тұрғынжай сатып алу қолжетімділік деңгейі әлі де жоғары болып отыр (8,9 жыл), ол өзіндік бағаның жоғары екенін көрсетіп отыр.

Көрсетіліп отырған факторлар мен салдар қарқыны саланы дамытуды кешеуілдетеді:

- шағын жалгерлік ұйымдар көбіне материалдық-техникалық базасы аз болады немесе қаржылық және техникалық құжаттарды сапалы орындау үшін білікті мамандары жеткіліксіз болады, сондықтан саланың шағын кәсіпорынға базалануы оларға техникалық реттеуге қатысты қолдауды, білікті кеңестер беру арқылы қолдауды, құрылыс инфрақұрылысын дамытуды және қаржыландыруды талап етеді;

- тиімділігінің төмен болуы отандық құрылыс индустрияның төмендігін көрсетіп отыр: негізгі құрылыс материалдарын сырттан әкелу (цемент, құрылыс фаянс, шатыр материалдары, әрлеу материалдары) және құралдар, құрылыс бағасына әсер етеді, ал жеткізудегі ритімсіздік құрылыс мерзіміне теріс әсер етеді;

- одан басқа, саланы дамытуды кешеуілдететін факторлар, қала салу құжатының болмауы құрылыс салынатын елді мекендердің алыста орналасуы.

2.1.1.7. Шағын және орта бизнес

Облыс экономикасының басым бағыттарының бірі шағын және орта бизнесті дамыту болып табылады.

Облыс бойынша тіркелген шағын және орта бизнес субъектілерінің (бұдан әрі - ШОБ) саны 2016 жылы 100525 бірлік құрады, ол 2015 жылмен салыстырғанда (100490 бірлік) 0,04%-ға жоғары және 2014 жылдың деңгейінен 7,1% төмен (108210 бірлік). Төмендеу тарату мен қайта тіркеудің жеңілдетілген рәсімдерін ендіру себебімен болды.

2017 жылдың қантар-қыркүйек айларында тіркелген ШОБ субъектілерінің саны 0,6%-ға өсті (101259 бірлік).

2016 жылы белсенді ШОБ субъектілерінің саны 85 034 бірлік құрады және 2015 жылмен салыстырғанда (86906 бірлік) 872 бірлікке азайды немесе 1%-ға, 2014 жылмен салыстырғанда (67557 бірлік) 17477 бірлікке немесе 25,9%-ға өсу байқалады.

2017 жылдың 9 айы үшін белсенді ШОБ субъектілерінің саны 2016 жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 3,4%-ға (80852 бірлік) өсті.

Белсенді ШОБ субъектілерінің жалпы тіркелгендер санындағы үлесі 2016 жылы 84,6% құрады, ол 2015 жылдан 0,9 пайыздық пунктке төмен және 2014 жылғы деңгейден 22,2 пайыздық пунктке жоғары, 2017 жылдың 1 қазанында 79,8% құрады.

Ағымдық жылда 2017 жылдағы белсенді жеке кәсіпкерлердің үлесінің күрт төмендеуіне байланысты кәсіпкерлік субъектілерінің үлесінің төмендеуі күтілуде, ол мемлекеттік кірістер Комитетінің деректерінің негізінде Қазақстан Республикасының статистика Комитетінің бизнес-регистрді қайта жаңартуымен түсіндіріледі (есеп бермейтін 7,5 мың ЖК бойынша «белсенді емес» деген статус беріліп, ситуациялық код өзгертілді және статустың өзгергені жайлы ресми шешімдері бар).

ШОБ жұмыс істеушілер саны 2016 жылы 230,8 мың адамды құрады, ол 2015 жылмен салыстырғанда (235,1 мың адам) 1,8% немесе 4,3 мың адамға аз және 2014 жылмен салыстырғанда (222,2 мың адам) 3,9% немесе 8,6 мың адамға артық.

ШОБ субъектілерінің өнімдерді шығаруы 2016 жылы 820,3 млрд.теңге құрады, 2015 жылмен салыстырғанда нақты көлемде 103,0 млрд.теңгеге (717,3 млрд.теңге) артық және 2014 жылмен салыстырғанда 159,5 млрд теңгеге (660,8 млрд.теңге) артық. Соңғы үш жыл ішінде ШОБ субъектілерінің өнімдерді шығаруы 24,1%-ға өсті.

2017 жылдың қантар-маусымында ШОБ субъектілерінің өнім шығаруы 387,8 млрд.теңге құрады немесе 2016 жылдың қантар-маусымына қарағанда 29%-ға немесе 87,1 млрд.теңгеге өскен.

ШОБ нақты көлем индексі 2016 жылы – 101,3% (2015 жылға), 2015 жылы – 101,8% (2014 жылға), 2017 жылдың жартыжылдығына - 120% құрады.

ШОБ жаппай аймақтық өнімдегі үлесі 2016 жылдың нәтижесі бойынша 12,1% құрады.

2015 жылмен салыстырғанда ШОБ ЖАӨ үлесі 0,6 пайыздық пунктке төмендеді (12,7%) және 2014 жылмен салыстырғанда – 0,3 пайыздық пунктке (12,4%). Көрсеткіштің кері динамикасы соңғы 10 жылда алғаш рет байқалуда. ШОБ ЖАӨ үлесінің төмендеуі өндірістің белсенді дамуымен, соның ішінде «Арселор Миттал Темиртау» АҚ, «Казахмыс» Корпорациясы ЖШС жүйе құрушы ірі кәсіпорындардың және «Индустриализациялау картасы» аясында өзге де ірі жобалардың белсенді дамуымен түсіндіріледі, бұл жағдай Қарағанды облысын көшбасшылық орындардың бірін алуға алып келген (ҚР бойынша 4 орын) ЖАӨ өсуіне әкеп соқтырды.

Облыс ЖАӨ құрамындағы ШОБ үлесін арттыру мақсатымен әкімшілік бұйрығымен (2017 жылдың 17 шілдесі №43/07) 2017-2019 жылдарға Қарағанды облысында «Бизнес жүргізу және жаппай кәсіпкерлікті, соның ішінде жанұялық кәсіпкерлікті дамытуға шарттарды жақсарту бойынша жоспар» құрылды және бекітілді.

Кесте 25

Өңірде ШОБ дамытудың жекелеген көрсеткіштері

Көрсеткіштер	Өлшем бірлігі	2014	2015	2016	2017 ж. Қаңтар-қыркүйек
ШОБ тіркелген субъектілерінің саны	бірл.	108210	100490	100525	101259
ШОБ белсенді субъектілерінің саны	бірл.	67557	85906*	85034	80852
ШОБ тіркелген субъектілерінің жалпы көлеміндегі белсенділер үлесі	%	62,4	85,5**	84,6	79,8
ШОБ жұмыс істейтіндер саны	Мың адам.	222,2	235,1	230,8	230,8**
ШОБ субъектілерінің өнімдерді шығаруы	млрд. теңге	660,8	717,3	820,3	387,8**
ЖӨӨ ішіндегі ШОБ үлесі	%	12,4	12,7	12,1	-

* ШОБ жұмыс істеп тұрғандар саны

** деректер 2017 жылдың 6 айы үшін

2010 жылдан бері шағын және орта бизнес кәсіпкерлігін қолдау мақсатында «Бизнестің даму картасы 2020» бағдарламасы жүзеге асырылып отыр (әрі қарай БЖК -2020). 2015 жылы оның негізінде «Бизнестің даму картасы 2020» қабылданды және сәтті жүзеге асырылуда.

БЖК-2020 Қарағанды облысында жүзеге асыру үшін республикалық бюджеттен 2014 – 2016 жылдары 8,1 млрд. теңге бөлінді, 396 жоба субсидирленді, 119 несие бойынша жартылай кепілдемемен қамтамасыз етілді, 109 грант берілді, инфрақұрылым 5 нысанға жеткізілді.

Кесте 26.

«Бизнестің жол картасы 2020» бағдарлама аясында құрал айырымында қаржыландырылған өтініштер саны

Қолдау құралы	2014 ж	2015 ж	2016 ж
3 бағыт бойынша субсидирлеу	115	140	141
Кепілденгені	19	56	44
Гранттар	48	44	17
Өндірістік инфрақұрылымды дамыту	2	3	-

БЖК 2020 бағдарламасы бойынша 2014 – 2016 жылдары 23,2 мыңнан артық жұмыс орны сақталып және 8,2 мыңнан артық жұмыс орны құрылды.

Кесте 27.

«Бизнестің жол картасы 2020» бағдарламасы аясында компоненттер айырымында оқытылған қатысушылар саны

Қолдау құралы	2014 ж	2015 ж	2016 ж
Бизнес кеңесші 1	1796	955	1053
Бизнес кеңесші 2	232	125	150
Топ-менеджментке оқыту	26	30	38
Іскери байланыстар	42	33	76
Шағын кәсіпкер мектебі	48	-	-
Аға сенбор	2	-	2

«Бизнес кеңесші» компоненті бойынша ШОБ қаржылық емес қолдау көрсету аясында 2014 жылдан бастап барлығы 4311 кәсіпкер, «Топ-менеджментті оқыту» компонентісінің аясында – ШОБ 94 басшылары, «Іскерлік байланыстар» компонентінің аясында – 151 кәсіпкер оқытылды. Жеке кәсіпкерліктің 6520 субъектілері үшін 9248 сервистік қызметтер көрсетілді.

Азаматтарды кәсіпкерлікке белсенді түрде тарту үшін 2017 жылдан бастап 2017-2021 жылдарға Тиімді уақыт өткізу мен жаппай кәсіпкерлікті дамыту бағдарламасы жүзеге асырылуда. 2017 жылы қалаларда жаппай кәсіпкерлікті дамытудың екінші бағытын жүзеге асыру үшін республикалық бюджеттен 1 млрд.теңгеден астам ақша бөлінді, олардың 912,1 млн.теңгесі микронесиелеуге, және 109,5 млн.теңге кепілдемеге. 2017 жылдың қыркүйек-қазан айларында кәсіпкерлердің 5 жобасы 49,1 млн.теңгеге қаржыланды. «Бастау Бизнес» жобасы бойынша кәсіпкерліктің негіздеріне 1073 өзін-өзі жұмыспен қамтыған және жұмыссыз азаматтар оқытылды.

«Бизнестің даму картасы 2020» бірыңғай бағдарламасын экономиканың маңызды салаларында пайыздық ставкаларды субсидиялау және несиелерді кепілдеу құралдарын қолдану арқылы жүзеге асыру шағын кәсіпорындар көлемдерін ұлғайтуға мүмкіндік берді: өндіру өнеркәсібінде 2015 жылдағы 81,4 млрд.теңгеден 2016 жылы 140 млрд.теңгеге дейін, ауыл шаруашылығында 8,6-дан 11,2 млрд.теңгеге, құрылыста 93,4-тен 111,3 млрд.теңгеге дейін.

2.1.1.7.1. ШОБ дамыту жетістігінің SWOT-сараптамасы

	Оң әсер	Теріс әсер
Ішкі орта	Күшті жақтары:	Әлсіз жақтары:
	1) шағын кәсіпкерлік субъектілерінің өнім шығару көлемі, өнім шығару, қызмет көрсету көлемдерінің жыл сайынғы өсуі 2) сауда, құрылыс, өңдеу өндірісі, ғылыми, кәсіби және техникалық қызметтегі қызмет көрсету салаларының дамуы 3) жыл сайынғы жоғары кәсіпкерлік белсенділіктің өсуі	1) шаруа қожалығында (фермер шарушылығындағы) өнім шығару деңгейінің төмендігі 2) қала мен аудандарға кәсіпкерлік белсенділіктің диспропорциялануы 3) өнімді сыртқа сатуды қалыптастырудағы қиындықтар, сыртқы нарықты маркетингілік зерттеудегі қиындықтар 4) өнімді экспорттауда қиындықтардың болуы

Мүмкіндіктер

- 1) Мемлекеттік бағдарламалар арқылы мемлекеттік қолдау көрсету
- 2) Кедендік одақ нарығына шығудағы кедергіні төмендету
- 3) Дайын технологияның болуы

Қауіптер

- 1) мемлекеттік қаржылық қолдауының қысқаруы
- 2) ШОБ салықтық салмақтар
- 3) нормативтік-құқықтық актілердің жиі өзгеруі
- 4) бастаушы кәсіпкерлердің өз ісін ашудағы бұрынғы капиталының болмауы, мемлекеттік қолдау көрсетуде «бизнес құруға арналған мүлік» түсінігінің болмауы
- 5) құрылыс пен көліктік инфрақұрылымдағы кешеуілдеулер

2.1.1.7.2. ШОБ дамытудың өзекті мәселелері

ШОБ Қарағанды облысында дамытуды сараптау мынандай қиындықтарды анықтап отыр:

- дайын өнімді сыртқа сату желісін қалыптастырудағы қиындықтар, сыртқы нарықтың маркетингілік зерттеудегі қиындықтар.
- облыстағы жекелеген кәсіпкерлердің кепілге қоятын мүлкінің бағасын төмендету, ол несие алу ресурстарына қолжетімдікті кемітеді және бағдарламаға қатысуды кемітеді.

2.1.1.8. Өңіраралық ынтымақтастық

Өзге облыстар резидентінен сатып алынған тауарлар көлемі:

- 2014 жылы 53615,4 млн.теңге;

- 2015 жылы 2014 жылғы деңгеймен салыстырғанда 1,7 есе (92 210,4 млн.теңге).

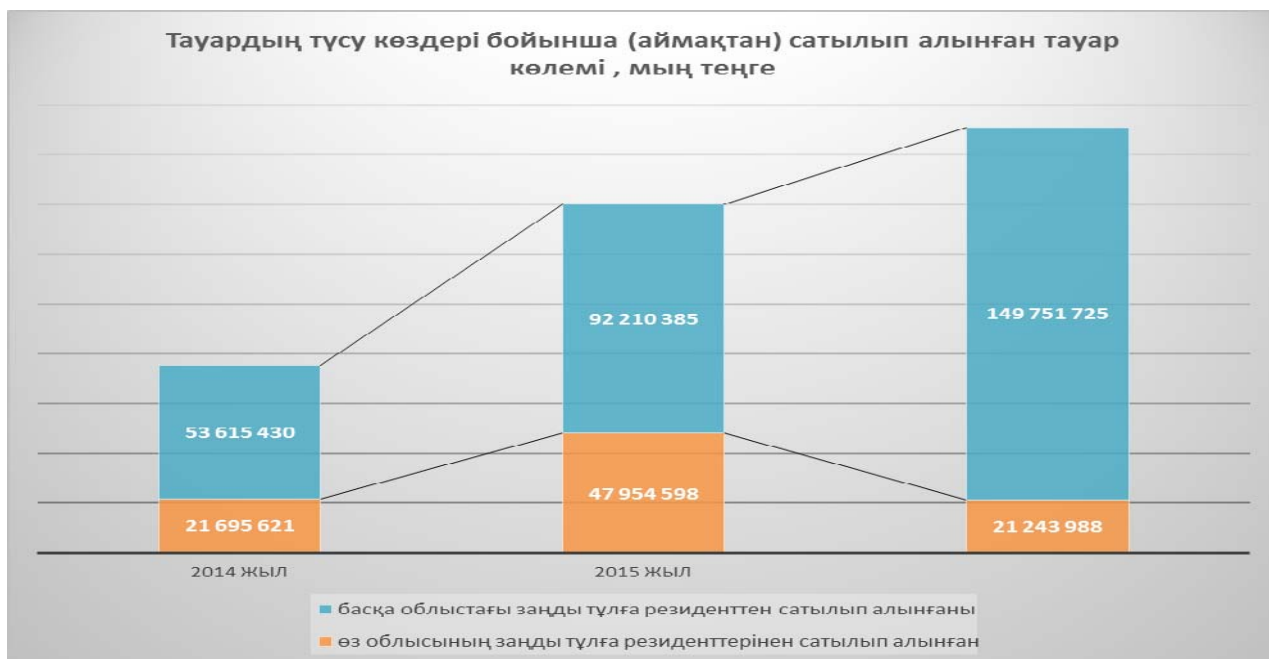
Сонымен қатар, өз облыс резиденттерінен сатып алу көлемі 2,2 есе өсті және 47954,6 млн.теңге құрады. Резидент емес заңды тұлғалардан сатып алудың үлес салмағы басқа облыстардағы заңды тұлға резиденттер мен резидент емес заңды тұлғалардан сатып алудың жалпы көлемінен 44,2% құрап отыр. Аталған көрсеткіш 14,6% кеміді.

- 2016 жылы 2015 жылғы деңгейге қарағанда 1,7 есе артты (149 751 725 млн.теңге). Резидент емес заңды тұлғалардан сатып алудың үлес салмағы басқа облыстардағы заңды тұлға резиденттер мен резидент емес заңды тұлғалардан сатып алудың жалпы көлемінен 33,9% құрап отыр. Аталған көрсеткіш 10,3% кеміді.

Кесте 28

Тауардың түсу көздері бойынша (аймақтан) сатылып алынған тауар көлемі

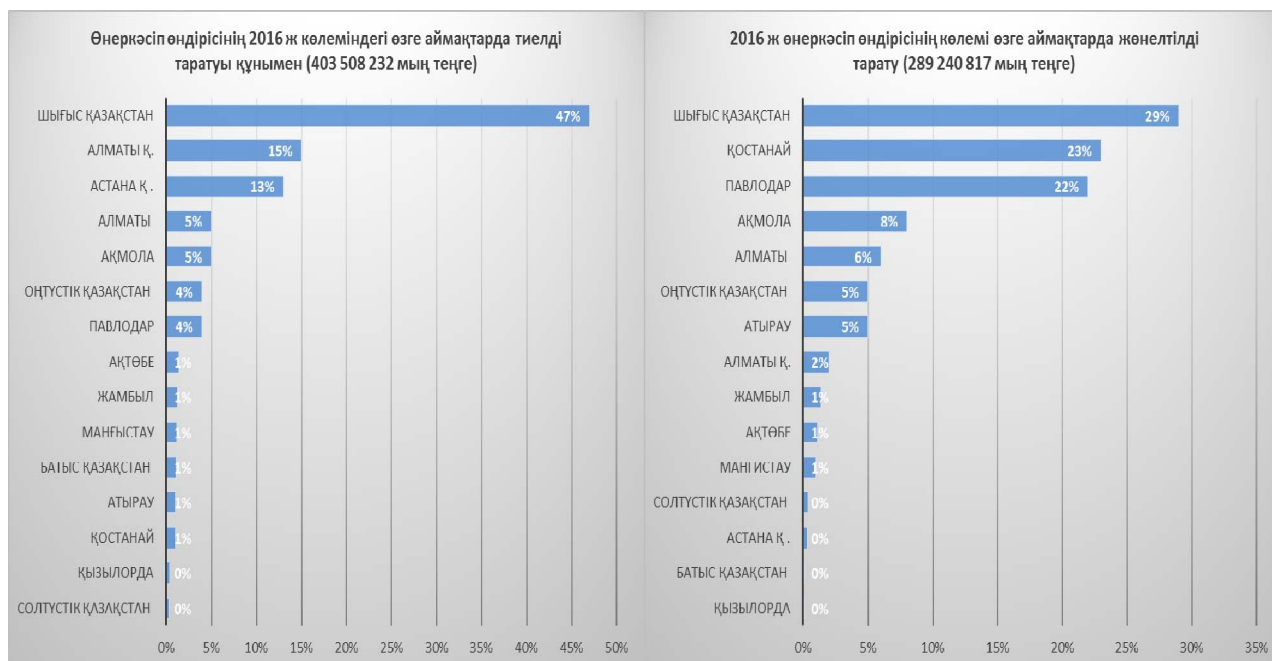
Көрсеткіштер	2014 ж	2015 ж	2016 ж.
Өз облысының заңды тұлға резиденттерінен сатылып алынған	21 695 621	47 954 598	21 243 988
Басқа облыстағы заңды тұлға резиденттен сатылып алынғаны	53 615 430	92 210 385	149 751 725
Заңды тұлға резидент емес заңды тұлғадан сатылып алынған	76 622 031	72 993 347	76 813 172

Сурет 13. Тауардың түскен көздері бойынша (өңірлер) сатып алынған тауарлардың көлемі, мың. теңге

2016 жылдан өндірістік өнімді тиіп жөнелту басталды, Шығыс-Қазақстан (47%), Алматы облысы және Астана қаласымен бірге барлық тиіп жөнелтулерден 73%, басқа региондарда соммасы 301,4 млрд. теңгеге жүзеге асырылды.

Қарағанды облысында өнеркәсіп өнімінің ең ірі тиіп жөнелту Павлодар (22%) және Шығыс Қазақстан (29%), Қостанай (23%) облыстарында жүргізілді, облысқа барлық жөнелтудің 73%-ын 212,2 млрд теңге көлемінде өз өнімдерін тиеді.

Сурет 14. Аймақаралық қарқынды түрдегі тауар алмасуды сараптау

Аймақаралық кооперацияны дамыту мақсатында және жергілікті тауарөндірушілерді қолдау мақсатында Қарағанды облысының әкімдігі еліміздің басқа облыстарымен өзара тиімді қатынастарды нығайту бойынша бірнеше шараларды жүзеге асырды.

2017 жылдың маусымында «ТенгизШевройл» (ТШО) ЖШС, Карашығанақ Петролеум Оперейтинг (КПО), Норт Каспиан Оперейтинг Компани (НКОК) сынды мұнай-газ компанияларының «Сары-арқа» СЭЗ территориясына Қазақстанның мұнай-газ саласының инженерлік желілерінде отандық өндірушілер өнімдерін қолдану мәселелерін талқылауға кездесу ұйымдастырылды.

Аталған іс-шара 2015 жылы басталған мұнай-газ компанияларымен аймақаралық серіктестікті дамыту бойынша жұмыстардың жалғасы болып табылады, ол кезде Қарағанды облысына ТШО, КПО ірі мұнай-газ компаниялары шақырылған болатын. Иссапар кезінде аталған компаниялардың басшылары үшін облыстың өндірістік әлеуеті және аймақта шығарылатын тауарлар номенклатурасы көрсетілген болатын.

Батыс Қазақстан, Атырау, Шығыс Қазақстан облыстарына, Алматы қаласына бару іс-шаралары ұйымдастырылды, оларда Қарағанды облысының 70-тен астам кәсіпорындары атсалысып, өздерінің өнімдерінің 50-ден астам болашақ тапсырыс берушілерімен кездесіп келіссөздер жүргізді.

Сапар нәтижесінде, Қарағанды аймағының тауар өндірушілері Қазақстан Республикасындағы көрші облыстардың ұйымдарымен 2,6 млрд.теңге соммаға келісімшарттар бекітті.

Алматыда, (2016 жылдың 1 маусымы) аймақаралық кооперацияны және қазақстандық өндірісті дамыту.

2016 жылдың 27 сәуірінде өткен «Karaganda Invest 2016» инвестициялық форумы аясында Қарағанды, Солтүстік Қазақстан және Атырау облыстарының әкімдігі арасындағы аймақаралық ынтымақтастық және қазақстандық қамтуды дамыту үшін Меморандумға қол қойылды.

2016 жыл 21 қазанда, 16 өндірушілер инвестициялық форумы нарықтық кеңейту мүмкіндігімен қарау үшін, Қарағанды облысының кәсіпорындары мен 12 ірі өнеркәсіптік және энергетикалық компаниялардың ШҚО арасындағы диалог алаңын өткізді Өскемен қаласында «Алтай Invest 2016» Қарағанды облысына сапар ұйымдастырды.

2017 жылдың 27-29 маусым аралығында Қарағанды қаласында «Mining Week Kazakhstan-2017» тау-кен кешені үшін және жер қойнауын тиімді қолдануға арналған технологиялар мен құрылғылардың 13 Халықаралық жәрмеңкесі өтті. Жәрмеңке мақсаты әр түрлі елдердің кен өндіру және металлургия өнеркәсібінің мамандарының тәжірибе және жаңа технологиялармен алмасу, біріккен бизнес-жобалар құру үшін кездесуі болып табылады.

Аталған іс-шараға 12 елден 89 компания қатысты, тау-кен өндіру және металлургия өндірісінің аймақтағы кәсіпорындарына әр түрлі елдердегі жетекші әлемдік мамандармен кездесіп, жаңа технологиялармен және тәжірибемен алмасу мүмкіндігі туды.

Отандық тауар өндірушілерді қолдау және импортты алмастыру мүмкіндіктерін қарастыру мақсатында Қазақстан Республикасы инвестициялар бойынша Министрлігінің «Отандық өнімдерді дамыту бойынша ұлттық агенттік «NADLoC» АҚ «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасымен және төрт ірі кәсіпорынмен («АрселорМитталТемиртау» АҚ, «Евразийская Группа» ЖШС, «Казахмыс Корпорациясы» ЖШС, «КазЦинк» ЖШС) бірге аталған жүйе құраушы кәсіпорындардың деректерінің негізінде Қазақстан территориясында шығарылмайтын, бірақ шығаруға әлеуеті бар сыртқа импортталатын тауарлар тізімін анықтады.

2017 жылдың 18 сәуірінде Қарағанды қаласында отандық өндірушілер – жүйе құрушы кәсіпорындар үшін болашақты тауарлар мен қызмет ұсынуы мүмкін жабдықтаушылар, қазақстандық индустрияның гиганттарының қажеттіліктерін біліп, олармен іскерлік байланыстарды орнату мүмкіндігін алған жиналыс өткізілді.

Аталған жиналыста «Отандық өнімдерді дамыту бойынша ұлттық агенттік «NADLoC» АҚ, Қарағанды облысы мен Республика облыстарының жүйе құраушы кәсіпорындары, сонымен қатар елуден астам аймақ тауар өндірушілері қатысты.

Қазіргі таңда, жүйе құраушы кәсіпорындардың шығыс материалдарының реестрлері Республиканың және Қарағанды облысының өндірістік кәсіпорындарының мекен-жайларына жаңа өндіріс орындарын құру немесе жұмыс жасап тұрған орындарды модернизациялау арқылы импортты алмастырушы инвестициялық жобаларды жүзеге асыру мүмкіндігін қарастыру үшін бағытталды.

2017 жылдың 12-13 қазанында Ақтөбе қаласында «Казахмыс Корпорациясы» ЖШС қатысқан Халықаралық «Aktobe Invest -2017» инвестициялық форумы өтті.

2.1.1.8.1. Өңіраралық ынтымақтастықтың өзекті мәселелері

- Кейбір жергілікті өнімдердің импорттық өнімдермен салыстырғандағы бәсекеге қабілеттілігінің төмендігі;
- Еңбек ресурстарының мобильділігінің төмендігі.

2.1.1.9. Инвестициялар және инновациялық даму

2.1.1.9.1. Инвестициялар

2014-2016 жылдары Қарағанды облысы республикада негізгі капиталға инвестиция тарту орташа үлесі бойынша 5,0% (8 орын) құрайды, 2017 жылдың 9 айында– 3,6% (10 орын) құрады.

2014 жылы негізгі капиталды инвестициялау көлемі 411,8 млрд. теңге немесе 2013 жылы «Жезқазған-Сексеуіл», «Арқалық-Шұбаркөл» темір жолы, трубопровода «Атасу-Алашанькоу» құбыры құрылысы жобасы бойынша үлкен инвестициялар есебінен 2013 жылы 96,6% төмендеді.

2015 жылы негізгі капиталды инвестициялау көлемі 343,4 млрд. теңге немесе «Қазақмыс» Корпорациясы» ЖШС, «АрселорМиттал Теміртау» АҚ, «Жайрем ГОК» АҚ, сонымен қатар «Қазақстан темір жолы» ҰК» АҚ және «Қазақстан-Қытай құбыры» ЖШС жүйе құраушы кәсіпорындар көлемі есебінен 2014 жылы 81,1% төмендеді.

2016 жылы негізгі капиталға инвестиция көлемі 317,6 млрд теңге құрады немесе 2015 жылдың кезеңіне қатысты 89,9%. Көлемдердің төмендеуі жүйе құрушы кәсіпорындардың есебінен - «АрселорМиттал Теміртау» АҚ, «АК Алтын Алмас» АҚ, «ҚТЖ»ҰК» АҚ филиалы, «Шұбаркөл көмір» АҚ, «Қазавтожол» ҰК» АҚ Қарағанды облыстық филиалы.

2016жыл қаңтар-қыркүйектерде негізгі капиталды инвестициялау көлемі 204,7 млрд. теңге немесе 2016 жыл деңгейі 92,6% құрады.

Кесте 29.

Негізгі капиталға инвестициялау көздері

Инвестиция көздері	2014 ж.		2015 ж.		2016 ж.		Қаңтар – қыркүйек 2017 жыл	
	млрд. теңге	%	млрд. теңге	%	млрд. теңге	%	млрд. теңге	%
Мемлекетік қаржы	89,1	21,6	65,8	19,2	89,1	21,6	65,8	19,2
Жеке қаржы	264,5	64,2	246,7	72	264,5	64,2	246,7	72
Қарызға алған қаржы	58,2	14,2	30,9	8,8	58,2	14,2	30,9	8,8
Барлығы	411,8	100,0	343,4	100	411,8	100	343,4	100

Дереккөз: Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің статистика бойынша Комитетінің Қарағанды облыстық Статистика департаменті

2014 жылдан 2017 жылдың 9 айы бойынша барлық инвестицияның көпшілік бөлігі өндіріске келеді – 723,4 млрд.теңге, сонымен қатар үштен бірі өңдеу өндірісіне келеді – 350,4 млрд.теңге, және төрттен бір бөлігі – 247,3 млрд.теңге – көлік пен қоймалауға. Ғылыми және техникалық қызметке – 5,5 млрд.теңге, өнер, демалыс пен ойын-сауыққа – 5,3 млрд.теңге, қаржылық және сақтандыру қызметіне – 4 млрд.теңге.

2014-2016 жылдары негізгі капиталдың орташа сыртқы инвестиция үлесі 34,6% немесе 123,7 млрд. теңгені құрайды, 2017 жыл 9 айында – 35,5% немесе 72,7 млрд. теңге.

Кесте 30.

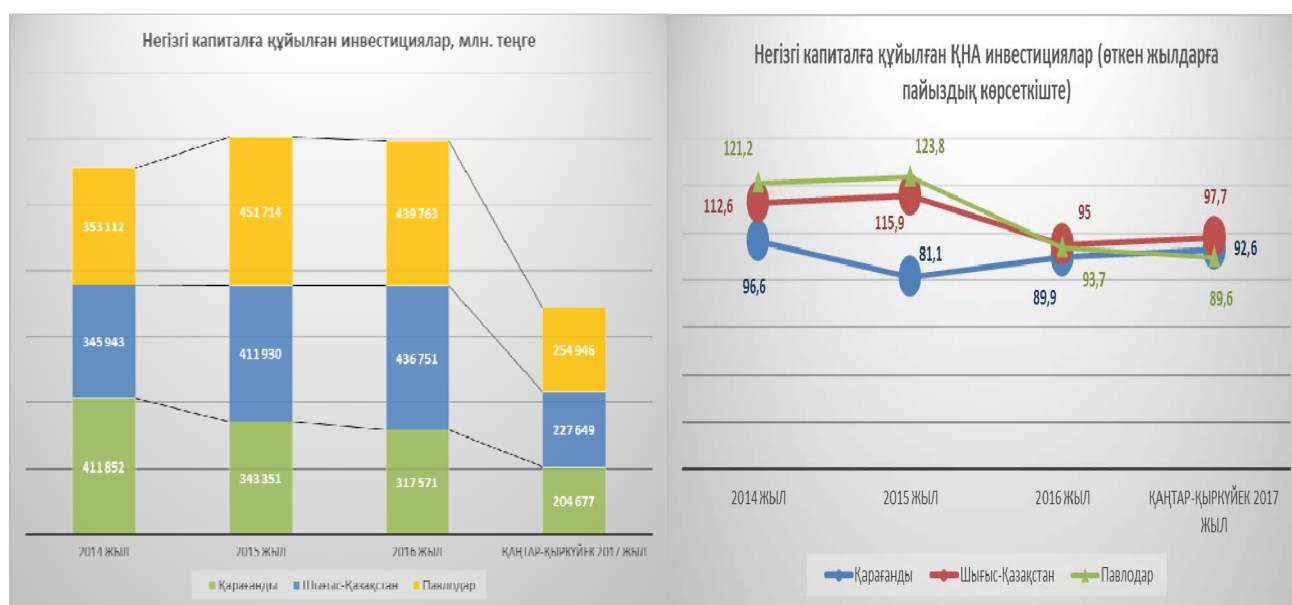
Инвестициялық қызмет көрсеткіші

Атауы /жылдар	2014 ж.	2015 ж.	2016 ж.	2017 ж. 9 айы
Негізгі капитал инвестициясы, млрд. теңге	411,8	343,4	317,6	204,7
ҚР бойынша көрсеткіштің инвестициялық үлес салмағы, %	6,2	4,9	4,1	3,6
Негізгі капиталға инвестициялаудың жалпы көлеміндегі сыртқы инвестиция үлесі, %	34,3	34,1	35,5	35,5
Өңірлік жалпы өнімдегі негізгі капиталдың инвестиция көлемі, %	13,6	10,0	8,6	7,2*

*мәлімет қаңтар –маусым 2017 жыл бойынша

Облыс бойынша 2014-2016 жылдар аралығында негізгі капиталға инвестициялардың ең көп бөлігі Қарағанды қаласында 266,24 млрд теңге көлемінде игерілген немесе жалпы облыстық көлемнен 24,8% құрайды, Теміртау қаласында – 172,6 млрд.теңге немесе 16,1%, Улытау ауданында – 106,4 млрд.теңге немесе 9,9%.

2017 жылдың қаңтар-қыркүйегі үшін облыс аймақтарының меншікті салмағында негізгі капиталға инвестициялар көлемінде көшбасшылық орындарды Қарағанды және Теміртау қалалары иеленген – 27,6% және 12,2 % сәйкесінше.

Сурет 15. Орталық Шығыс макроаймақ бойынша инвестицияны салыстыра сараптау

Өндіріске инвестициялау

Аймақты дамыту көбінесе оған инвестициялық ағысты тарту үшін қолайлы орта құруға байланысты болады. Ондай ортаны құру нарықта тиімділігі жоғары инфрақұрылым құрушы компаниялардың болуына тәуелді, оны дамытуға ықпал етуші мемлекеттік ұйымдардың өнімді жұмысына сонымен қатар бизнесті жүзеге асыру үшін жана ресурстар іздеуші жергілікті компаниялар мен кәсіпорындардың белсенділігіне тәуелді болады.

Кесте 31.

Негізгі капиталға инвестициялау, млрд. теңге

Көрсеткіш	2014 ж.	2015 ж.	2016 ж.	2017 ж. 9 айы
Негізгі капиталға инвестициялау	411,8	343,4	317,6	204,7
Оның ішінде сыртқы инвестициялар	141,3	117,1	112,6	72,7
Өндіріске инвестициялау	216,1	194,3	192,0	120,8
Оның ішінде өңдеу өндірісіне инвестициялау	108,3	99,1	86,4	56,5
Инвестициялар көзі				
Республикалық бюджеттен	78,3	59,0	57,7	24,6
Жергілікті бюджеттен	10,9	6,7	6,1	13,3
Жеке қаржыдан	264,5	246,7	217,9	152,3
Банк кредиті	15,4	20,7	16,2	9,0
Шетелдік банктер	-	-	-	-
Басқа да қарыз ақшалар	42,8	9,5	19,7	5,4
Оның ішінде резиденттер емес	8,0	4,1	15,5	1,8

2014 жылдан 2017 жылдың 9 айы бойынша Қарағанды облысына 1277,5 млрд теңге инвестиция жасалынды, сонымен қатар өндіріске 723,4 млрд. теңге, өңдеуші өндіріске 350,4 млрд. теңге инвестицияланды.

Көрсетілген кезеңде (2014 жыл-2017 жыл 9 айы) негізгі қаржыландыру көзі кәсіпорындардың меншікті қаражаты болды (69,0%). Бюджеттік қаражат үлесі 20,0%, қарызға алу – 10,9% құрады.

2.1.1.9.2. Инновациялар

Мемлекеттік инновациялық саясаттың негізгі міндеттері дәстүрлі салаларының технологиялық алшақтықты азайту үшін, сондай-экономикалық инновациялар жаңа бағыттарын іргетасы қаланды.

2014-2016 жылдары кезеңінде инновациялық өнімнің көлемі әрекеттегі баға көлемі 71,3 млрд. теңгені құрайды.

2014 жылмен салыстырғанда 2015 жылы инновациялық өнім көлемі 44,9% -ға жоғарылап, (2014 жылы - 21,6 млрд теңге) 31,3 млрд теңгені құрады. 32,4 млрд. теңгеге өнім сатып алынды, 2014 жылы қарағанда (2014 - 22,2 млрд. теңге) 45,9% -ға жоғары.

2014 жылғы қорытынды бойынша Қарағанды облысының 1902 кәсіпорынына инновациялық қызметіне статистикалық бақылау жүргізілді. 2014 жылы инновацияның бар екенін 159 кәсіпорын көрсетті (2013 жылы – 148 кәсіпорын).

Барлық инновациялық түрлер бойынша инновациялық белсенділік 8,4% құрады, технологиялық инновация бойынша инновациялық белсенділік (тамақ және процестік) 4,0%.

Инновация барлық түрлерін ең жоғарғы белсенділігі ірі кәсіпорындар арасында байқалды - 25,1%. 2014 жылы есеп берген ірі 179 компаниялар ішінен – 45 инновациялар болды.

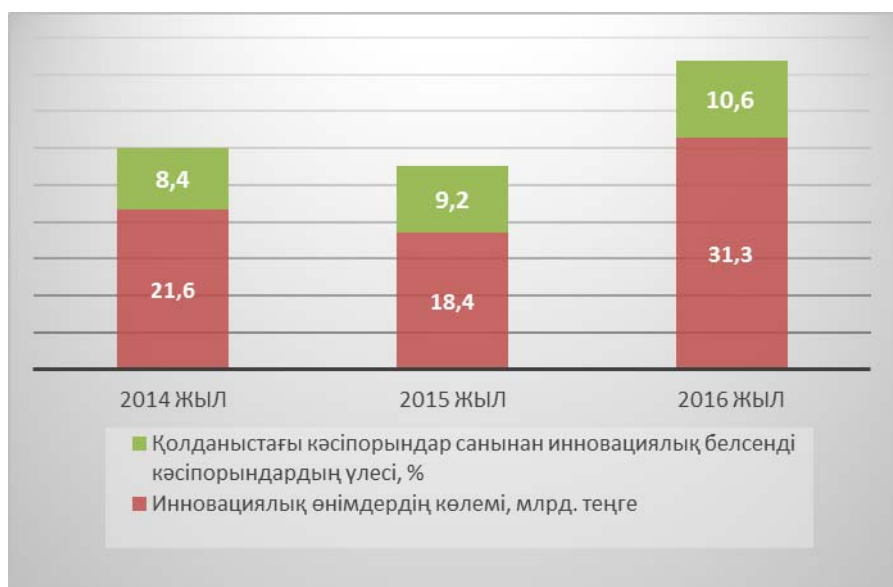
2015 жылғы қорытынды бойынша Қарағанды облысының 2340 кәсіпорынына инновациялық қызметіне статистикалық бақылау жүргізілді. 2015 жылы инновацияның бар екенін 216 (2014 жылы – 159 кәсіпорын) кәсіпорын көрсетті.

2016 жылы облыстың 2235 кәсіпорны кәсіпорындардың инновациялық қызметін таңдаулы зерттеуге қатысты. Азық-түліктік, процестік, ұйымдастырушылық және маркетингілік инновацияларға ие кәсіпорындар саны 2016 жылы 2015 жылмен салыстырғанда 10%-ға өсті және 238 кәсіпорынды құрды.

Кәсіпорындардың инновациялардың барлық түрлері бойынша инновациялық белсенділігі 10,6% құрады. Азық-түліктік және процестік инновациялар бойынша кәсіпорындар белсенділігі – 3,8%.

2016 жылы өндірілген инновациялық өнім көлемі 31,3 млрд теңге құрады, сатылған өнім көлемі – 32,4 млрд теңге. Өндірілген және сатылған инновациялық өнім көлемдерінің өсуі 2015 жылмен салыстырғанда 70% құрады.

4,6% - өнімнің, процестің, ұйымдастырушылық және маркетингітік инновация арқылы кәсіпорындардың инновациялық белсенділігі өнім және технологиялық инновациялар бойынша 9,2% құрады.

Сурет 16. Инновациялық белсенділік көрсеткішінің динамикасы және тамақ және процестік инновацияның шығындары, млн. теңге

Экспортқа шығарылған инновациялық өнім көлемі алдыңғы жылмен салыстырғанда екі есе өсті және 19 млрд теңге құрады.

Азық-түліктік және процестік инновацияларға шығындар 2015 жылмен салыстырғанда 20%-ға өсті және 26,1 млрд теңгені құрады. Олардың 74%-ы өндіруші өнеркәсіп кәсіпорындарына тиесілі.

Азық-түліктік және процестік инновациялар бойынша негізгі қаржыландыру көзі кәсіпорындардың жеке меншік қаражаты болып табылады, олар 2016 жылдағы инновациялық қызметті жүзеге асыруға кеткен шығындардың барлығының 92,5%-н жапты.

Инновацияны дамытудың инфрақұрылымы

Инновациялық қызметті аймақтағы ЖШС «Технопарк Сары-Арқа» Аймақтық инновациялар офисі жүзеге асырып отыр.

Аймақтағы инновациялық белсенділікті арттыру мақсатымен Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің, қоғамдық университеттерінде 2017 жылы инновация кеңселері құру мәселесі қарастырылуда.

Инновациялық және стартап компаниялар Аймақтық кеңсе өткізу үшін Технопарк 340 шаршы метр жалпы алаңы үй-жайларды бөлінді:

Аймақ 1 - инноваторлар мен «бір терезе» қағидаты бойынша консалтингтік қызметтерді қамтамасыз ету үшін АИК консультанттар үшін жұмыс орындары, жалпы алаңы 140 шаршы метр кем емес.

Аймақ 2 - инновациялық старт үшін кеңсе үй-жайлар - жалпы ауданы компаниясы 200 шаршы метр.

Қалыптасқан жұмыс орны (көзделген жиһаз, компьютерлік жабдықтар, кеңсе тауарлары), инфрақұрылым (телефон, интернет) жүргізілген.

Қарағанды облысында металлургия-металл өңдеу Кластерін дамытуды жүзеге асыру аясында технопаркпен ҒЗИ және ЖОО ғылыми мақсатта бірігіп қолданатын, қазіргі заманғы микроқұрылымдық талдау зертханасы (аккредитация аттестаты КЗ.И.10.1345 04.12№2012) құрылды және жұмыс жасауда. Зертхана қазіргі заманғы проба дайындау құрылғыларымен, минералогиялық және металлографиялық сараптамаға арналған және шашылатын материалдармен жұмыс жасауға арналған микроскоптармен жабдықталған.

Зертхана кендерді, түсті, қара, сирек кездесетін металдар концентраттарының құрылымын сараптау, металл бұйымдарының сапасын бақылау, металлдар мен қорытпалардағы микроқоспалардың құрылымдары мен енгізулерін, құрамын анықтау бойынша ғылыми қызметтер ұсынады.

Инжиниринг қызметі литейі өндірісін дайындаудың сандық технологиясы Кешеніс негізінде «Көліктік машина жасау конструкторлық бюросы» ЖШС бірге ұсынылады.

Кесте 32.

Саланы дамытудың негізгі ғылыми –техникалық бағыттары

№ р/с	Басым бағыттар	Дамудың негізгі ғылыми-техникалық бағыттары инновациялық кластерлер
1.	Көмір өнеркәсібі	– Көмірді байыту және сапасы жоғары энергетикалық көмір концентратын өндіру; – Көмірді селективтік жағудың технологиясы; – Метан газын өндірістік өндіру және өңдеу.
2.	Қара металлургия	– Жаңа қорытпа түрлерін өндіру; – Металлургиялық өндіріс шектерін арттыру.
3.	Түсті металлургия	– Металы бар кенді және техногендік минералдық түзілімдерді синерго-активтенген ұсату және байыту.
4.	Химиялық өндіріс	– Жұқа органикалық синтез және полимердің химиясы; – Өндірістік химия; – Фармация.
5.	Машинажасау	– Тау-шахталық және байыту құралдарын жасау; – Цифрлық технологияны және дәлдігі жоғары құюды дамыту; – Қатты ыстыққа төзімді материал жасау.
6.	Құрылыс материалдарын өндіру	– Металлургиялық техногендік қалдықтан клинкерсіз тұтқыр және құрғақ қоспа алу, оны азаматтық және жол құрылысында қолдану .
7.	Ауыл шаруашылығы	– Дәнді терең өңдеу және өнім алу; – Ауылшаруашылық малына және балықтарға арналған жем мен жем қоспаларын өндіру.
8.	Энергетика	– Энергияның баламалық көздерін құру.

Инновацияны дамыту бойынша атқарылған жұмыстар туралы ақпарат

2014-2016 жылдары Технопарк Сары-Арқа ұйымдастырылған және 3000-нан астам адамды қамтыған, индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау құралдарын насихаттауға бағытталған іс-шараларға 50-ден астам қатысты.

Жалпы сомасы технологияларды коммерцияландыру бойынша инновациялық жобаларды дамыту үшін 16 оқыту семинарлары - 400 адамнан астам.

2014-2016 Жылдары Технопарк Сары-Арқа қызметкерлері инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау шараларының шарттары, нысандары мен тетіктері туралы 500-ден астам жеке консультациялар талапкерлер мен әлеуетті серіктестер өткізді. 2015-2016 жылдары, облыстың өнеркәсіптік кәсіпорындарында 30-дан астам шығыстық кездесулер.

2016 жылы бірге облыс әкімдігі халықаралық көрмесіне қатысуға 40 жоба таңдап «EXPO-2017: Болашақ энергиясы» алынған. Барлық жобалар Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің қарауына жіберілген және сондай-ақ кейіннен жарнамалық бейне тіркеу үшін «Астана ЭКСПО» ауыстырылды және залында «Қазақстан» оларды орналастыру.

2015-2016 жылдары мектеп жасындағы балалар арасында инновациялық жобаларды іріктеу үшін 4 конкурс, колледждер мен жоғары оқу орындарының студенттері болды:

- «Startup Ideas Pitches 2015» «startup» жобалар арасында конкурс. 15 жоба конкурсқа қатысты: Қарағанды облысының колледждер мен жоғары оқу орындарының студенттері және бастыпқы кәсіпкерлер;

- «EXPO-2017: Болашақ энергиясы» тақырыбына арналған «startup» бизнес-жобалар конкурсы. Конкурсқа Қарағанды облысында 26 бизнес-жоба қатысты.

- жастардың ғылыми-техникалық шығармашылық байқауы «Нобель күні». Байқауға Назарбаев Университеті (Астана), Биотехнология (Астана) ұлттық орталығының жас ғалымдардың Қарағанды, Астана, Шымкент ЖОО студенттері қатысты.

- Қарағанды облысы әкімінің қатысуымен, - халықаралық көрме «Болашақтың энергиясы ЭКСПО-2017» тақырыбына арналған жастар байқауы «Сарыарқа болашағы». Байқау 67 жобалардың 100-ден астам делегат қатысты. Бұл конкурс бірге АҚ ӘКК «ҰК» «Сарыарқа» және білім басқармасымен, жыл сайынғы негізде өтеді.

Технопарк қаржыландыру үшін өтінімдерді дайындауға көмек көрсетті.

Кесте 33.

Қаржыландыру алған жобалар саны, бірлік.

Жыл	2012ж.	2013ж.	2014ж.	2015ж.	2016ж.
Жоба бойынша көмек көрсету	21	30	23	18	14
Қаржыландыру алу	Қаржыландыру болған жок	13	9	7	6

«Фитофармацевтический кластер» Консорциум қатысушылар құрамына Сары-Арқа технопарк кірді. Өңірлік фитофармацевтикалық кластері Қарағанды облысы әкімдігінің бастамасымен құрылған. Консорциум «Фитофармацевтикалық кластері», фармацевтикалық саласы үшін білікті мамандар даярлау, жаңа дәрілік препараттарды және оларды өндіруге арналған байланысты өнімдерді әзірлеу және өндіру, фармацевтика, маркетинг және таратумен айналысатын компанияларды шөп шикізат өндірумен айналысатын облыс кәсіпорындары мен ұйымдарының біріктіреді

Білім беру және өңірлік инновациялық жүйені дамыту саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру шеңберінде ынтымақтастық мақсатында Қарағанды облысының білім беру басқармасымен ынтымақтастық туралы меморандум қол қойылды.

Студенттер арасында инновациялық жобалар мен технологияларды коммерцияландыру үшін перспективалы бірге жұмыс мақсатында Қарағанды мемлекеттік техникалық университетінің іскерлік клубының ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойды.

Инновациялық Қарағанды облысында жобаларды, сондай-ақ мемлекеттік қолдау құралдарын тренингтер, семинарлар мен кездесулер арқылы нақтылау бірлескен ғылыми-

зерттеу және іске асыру шеңберінде ынтымақтастық мақсатында мамандандырылған мектеп-интернатының «Дарын» компаниясымен ынтымақтастық туралы келісімге қол қойды.

Аймақтағы индустриялық-инновациялық жобаларды іске асыру үшін қолайлы жағдайлар жасау мақсатында Қарағанды облысының Өңірлік кәсіпкерлер палатасымен ынтымақтастық туралы келісімге қол қойды.

2014 жылдан бастап Технопаркте Қарағанды мемлекеттік техникалық университетінің «Экономика және менеджмент» кафедрасының филиалы ашылды, мұнда жоғарғы курстағы студенттер жыл сайын тәжірибеден өтуге келеді.

2016 жылы Аймақтық иновациялық кеңсе (АИК) айданында Технопаркте 6 иновациялық стартап-компаниялары орналастырылған, сонымен қатар 5 бөлшекті бизнес-жоспар әзірленді, 4 компанияның нәтижесі бойынша өнім өндіру жүріп жатыр, қалған стартап-компаниялары қызмет көрсететін болады.

2.1.1.9.3. Инновациялық және инвестициялық дамудың SWOT-сараптамасы

	Оң әсері	Теріс әсері
Ішкі орта	Күшті жақтары: 1) облыста инновацияны дамытудың инфрақұрылымы жасалды 2) қолайлы бизнес-климат экономикалық және саяси тұрақтылықпен қолдау көрсетіліп отыр. 3) аймақтың инвестициялық тартымдылығының жоғары болуы бай табиғи және минералдық ресурстарының болуынан.	Әлсіз жақтары : 1) өндіріс саласында фармацевтикадан басқа, жоғары технологиялық және ғылыми ауқымды өнім шығару мүлдем жоқ. 2) инвестицияны тарту бойынша бәсекелестік жағдайдың әлсіздігі (кедендік және валюталық режим). 3) инвестиция тартуды қамтамасыз ететін инфрақұрылымның дамымауы (арнайы зоналар, қаржылық, банктік ақпараттық, сараптамалық, консалтингілік, транспорттық және т.б.). 4) инновациялық белсенді кәсіпорындардың санының кемуі
	Мүмкіндіктер 1) аймақаралық байланысты қалыптастыру 2) «Инвестор – 2020» бағдарламасы аясында мемлекеттік қолдау көрсеті . 3) Қазақстанның орталығында орналасқандықтан қолайлы болып табылатын геоэкономикалық жағдай, мультикөліктік желі Астана-Алматы серіктес қалаларды дамытуға және урбаникалық шоғырлану аумағында агломерациондық-желілік орналасуға жағдай жасайды.	Қауіптер 1) әлемдегі экономикалық дамудың баяулауы және геосаяси тұрақсыздық 2) шикізат базисының сарқылуынан инвестициялық тартымдылығының кемуі; 3) негізі капиталға құятын инвестиция көлемінің аздығынан қолда бар өндірістік –өнеркәсіптік әлеуеті жоғалту.

2.1.1.9.4. Инвестициялық және инновациялық дамудың өзекті мәселелері

- Экономиканың шикізаттық емес секторының инвестициялық тартымдылығының аздығы (әкімшіліктік барьерлер, дамымаған көліктік және коммуникациялық

инфрақұрылым, білікті жұмыс күшінің аздығы, Қазақстандық нарықтың сыйымдылығының аздығы)

- Инвестиция салудың әлеуетті нарығы туралы жеткілікті түрдегі ақпараттың болмауы және Қазақстандық компаниялардың осы нарыққа шығу әдісінің жеткіліксіздігі.

- Аймақтық технопарктердің жергілікті атқарушы органдармен аз қатынастарының арқасында инновациялық жобаларды іздеудегі қиындықтар.

2.1.9.5. Мемлекеттік-жеке меншік әріптестік

2015 жылдың 31 қазанындағы Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік-жеке меншік әріптестік» туралы Заңының 25 бабына сәйкес, Қарағанды облысында МЖӘ жобаларын сараптауға «СПК «Сарыарқа» ҰК» АҚ заңды тұлғасы тағайындалды (2017 жылдың 10 наурызы №16/02 әкімшілік қаулысы).

2017 жылдың 9 айы үшін Қарағанды облысында мемлекеттік-жекеменшік әріптестік механизмінің қолдануымен 21 жоба жүзеге асырылды (7 млрд. 41 млн.теңгеге):

- 17 жоба денсаулық сақтау саласында (3 191 млн теңге сомада). Аталған салада МЖӘ жобалары мемлекеттік медициналық ұйымдарда 5 жыл мерзімге қайтарусыз орындар беру арқылы жүзеге асырылады;

- білім саласында 4 жоба (3 млрд.850 млн.теңге сомада). Бұл салада МЖӘ жобалары облыс аймақтарының қаражатының есебінен мектепке дейінгі ұйымдарда мемлекеттік білім тапсырысын 10-20 жылдық мерзімге орналастыруға бағытталған.

2.1.1.9.6. Саланың жағдайының SWOT-сараптамасы

	Оң әсері	Теріс әсері
Ішкі орта	Күшті жақтары:	Әлсіз жақтары :
	1) техника мен технологияларды дамыту бойынша бөлімшелері бар ірі кәсіпорындардың болуы; 2) Қарағанды қаласында индустриялық аймақтар болуы; 3) Практикалық ескертулерді есепке ала отырып, ҚК «МЖӘ туралы» Заңына және №725 мемлекеттік-жеке меншік әріптестік жобаларын жоспарлау және жүзеге асыру Ережелеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу; 4) МЖӘ механизмдерін пайдаланып бизнес-жобаларды орында мүмкіндіктері туралы мемлекеттік органдарының интернет-ресурстары, БАҚ арқылы ақпаратты алуға қолжетімділік.	1) облысында мемлекеттік-жеке меншік әріптестік институтын жеткіліксіз дамуы; 2) бірыңғай оператордың болмауы: ғылым, өнеркәсіп және университеттер өзара іс-қимылының болмауы; 3) бизнестің инновациялық және инвестициялық белсенділігінің деңгейлері төмендігі; 4) мемлекеттік-жеке меншік әріптестікті дамыту, жүзеге асыру және жобаларды басқару бизнес саласында жұмыс тәжірибесі және жергілікті мемлекеттік органдардың болмауы; 5) аймақта инвестрлерге қызмет көрсету Орталығының болмауы.

Мүмкіндіктер

- 1) 2020 жылға дейінгі Қазақстан Республикасының инновациялық Концепциясын дамыту және Жол Картасын іске асыру бойынша мүмкіндіктерді пайдалану;
- 2) Ұлттық іс-қимыл жоспары «100 нақты қадамдарды» аясында стратегиялық бағдар индустриялық даму, инвестициялық және инновациялық;
- 3) ЕурАзЭҚ-тың, ДСҰ-ға енуіне байланысты шетелдік инвесторлар тарту;
- 4) «Мемлекеттік-жеке меншік әріптестік туралы» Қазақстан Республикасы Заңының шеңберінде мемлекеттік-жеке меншік әріптестік нысандарын кеңейту.
- 5) МЖӨ жобалары бойынша үлгі құжаттама дайындау.

Қауіптер

- 1) Екінші деңгейдегі банктердің инновациялық жобалармен, әсіресе стартаптармен және қызмет көрсету саласының компанияларымен байланысты тәуекелдерге баруға дайын еместігі;
- 2) сыртқы жағдайларының өзгеруіне (қаржы-экономикалық тұрақсыздық) және жобаның сапасыз зерттеу байланысты өз міндеттемелерін жеке әріптес орындамау.

2.1.1.9.4. Өзекті мәселелер

- кәсіпорындар арасындағы байланыстарды әлсіз, облыс академиялық және қызмет көрсету ұйымдары, яғни, бірыңғай оператордың болмауы;
- бизнес инновациялық қызметтің төмен деңгейі;
- аймақтық инновациялық жүйенің болмауы;
- қаржыландыру және кәсіпорындардың төмен техникалық дайындығы болмауы, инновациялық технологиялар туралы ақпараттың болмауы, инновациялар жоғары шығындар.

Экономикалық өсу орталықтарын дамыту

Қарағанды облысы тұрғындар өмірінің сапасын аумақтық-кеңістіктік тұрғыда тұрақты дамуын қамтамасыз ету мақсатында елдің аймақтық-кеңістіктік дамуының Болжалдық схемасының негізгі ережелеріне, мемлекеттік және үкіметтік бағдарламаларға, жергілікті деңгейде құрылған құжаттарға сәйкес дамуда.

2020 жылға дейінгі аймақтардың даму Бағдарламасы аясында «экономикалық өсу орталықтары» ретінде анықталды:

- «екінші деңгей» қалалары – Қарағанды қаласы – облыс орталығы, Орталық-Шығыс макроаймақтың негізгі тірек қалаларының бірі;
- «үшінші деңгей» қалалары – 8 моноқала: Абай, Балхаш, Жезқазған, Қаражал, Сарань, Сатпаев, Темиртау, Шахтинск, 2 шағын қала: Қарқаралы және Приозерск.
- ауылдық аймақтар, тірек ауылдық пункттері қосқанда.

Облыс орталығы – Қарағанды қаласында облыстың өндірістік өнеркәсібінің 16,1% шоғырланған: машина жасау, азық-түлік өндірісінің, энергетиканың ірі кәсіпорындары. Облыстың инвестицияларының көлеміндегі қаланың үлесі 30,5% құрайды, бөлшек сауда айналымы көлемінде – 76,4%, құрылыс жұмыстарында – 30,7%. Қалада 42573 ШОБ белсенді субъектілері бар немесе облыстық көрсеткіштің 48,4%.

Облыстағы 8 моноқалада (Темиртау, Абай, Балхаш, Жезқазған, Қаражал, Саран, Сәтпаев, Шахтинск.) облыстың 44% халқы (582,6 мың адам) тұрады, облыстың 74% өнеркәсіптік өндіріс көлемі келеді, моноқалаларда 35% шағын және орта бизнес субъектілеріне (87 984 бірліктен 30 966 бірлік) келеді.

2013 жылдан бастап (2013-2015 және 2016ж. 9 айы) Республикалық және жергілікті бюджеттерден олардың дамуына 18,4 млрд бағытталған. 391 жоба іске асырылды. 6 325 уақытша жұмыс орны құрылды.

2014 жылдан бастап (2014-2017 жж) республикалық және жергілікті бюджеттен олардың дамуына 22,9 млрд теңге бағытталған. Бөлінген қаражаттың сараптамасы көрсеткіндей, қаражаттың көп бөлігі моноқалалардың инфрақұрылымы мен орналасуының дамуына бағытталады – 20,9 млрд.теңге (132 жоба) немесе бөлінген қаражаттың жалпы көлемінің 91,3%.

2013 жылдан бастап моноқалаларда инвестиция сомасы 8,2 млрд.теңге болатын 7 жоба іске қосылды. 520 жаңа жұмыс орындары құрылды. 2017 жылы Теміртау қаласында «жылу блоктарын өндіру бойынша зауыттың құрылысы» жобасы «КазГазоБло» ЖШС 1,5 млрд теңге инвестиция көлемімен басталды, 68 жаңа жұмыс орындары құрылды. Жоба қуаты жылыа 150 мың м3 құрылыс материалдарын құрайды.

2020 жылға дейін өңірлік даму Бағдарламасы аясында 2017 жылы Сатпаев моноқаласын дамытуға соммасы 1,4 млрд. теңгеге 6 жобаны іске қосуға қаражат бөлінген. Құлау аймағына түскен, тұрғындарға арналған тұрғын үйлерге инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылымның құрылысын аяқтауға (1,3 млрд. теңге) және тұрғызылып жатқан тұрғын үйлерге магистральдық жылу желісін және сыртқы электрмен қатамасыз ету желісінің құрылысына (0,1 млрд, теңге) қаражат бөлінді.

Приозерск және Қарқаралы 2 кіші қалаларында облыстың 1,6% (21,6 мың адам) халқы тұрады. Өнеркәсіптік өндіріс көлемі шағын қалалардың үлесі 0,4% -ды құрады. Қарқаралы және Приозерскті дамыту негізгі келешегі бар бағыттары туризм саласы болып табылады.

Мониторингтің қорытындысы бойынша облыстың 419 ауылдық елді мекендерін әлеуметтік-экономикалық дамыту, оның ішінде әлеуеті жоғару дамуға – 58, орта дамуға 310, төмен -51 жатады. 2016 жыл үшін сараптама нәтижесін талдау бойынша, ауылдық пункттер тұрғысынан, 7 ауыл орташа даму әлеуетінен жоғары деңгейге ауысты (ауылдар: Ақтоғай ауданында Сәуле; Бұхар жырау ауданындағы Белағаш; Қарқаралы ауданындағы Ынталы; Нұра ауданындағы Жараспай; Осакаровка ауданындағы Сарыөзек, Шұңқыркөл және Центральное). 9 ауылдық пункт төмен даму әлеуетінен орташаға көшті: (ауылдар: Ақтоғай ауданында Бегазы, Өндіріс, Жидебай, Жаңаарқа ауданында Қарамола, Қарқаралы ауданында Шілдебай, Атантай, Айыр; Шет ауданында Аяқшы және Жезқазған қаласындағы Қорғанбай ауылы). Орталықтанған сумен қамтамасыз етуге қолжетімділікті 231 ауылдық пунктке (55%) ұсыну жоспарланып отыр.

Облыс бойынша 21 тірек ауылдық пункттері анықталған. 2014 жылдан бастап (2014-2016 жж.) тірек ауылдық пункттерде барлық қаражат көздері есебінен 11 млрд теңге соммаға 568 іс-шара жүзеге асырылды. Тірек ауылдық пункттерде ет өнімдерін, кож-блок өнімдерін өндіру бойынша, 150 орынға тамақтану алаңдары, 2 шағын-наубайхана жобалары іске қосылды, мектептер, балабақшалар жөнделді, ауыл ішіндегі жолдардың орташа жөндеуі жүргізіліп, жұмыссыздарға қоғамдық жұмыстар, жас мамандар үшін – жастап практикасы және т.б. ұйымдастырылды.

2.1.2. Әлеуметтік сала

2.1.2.1. Білім беру

Білім саласында 2016-2019 жылдарға арналған Қазақстан Республикасындағы білім беруді дамыту Мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыру бойынша жұмыстар жүргізілді, оның аясында білім беру сапасын жоғарылату және қолжетімділігін қамтамасыз ету, ауылдағы білім беруді дамыту бойынша іс-шаралар жүзеге асырылды.

Облыста мектепке дейінгі ұйым бар, онда 5-6 жастағы балаларға мектеп алды дайындық жасалады.

2017-2018 оқу жылы басында облыста 532 мектепке дейінгі ұйым қызмет етіп отыр, оның ішінде: 213 балалар бақшасы және 319 мини-орталықтар 2014 жылмен салыстырғанда 29 нысанға көп.

Мектепке дейінгі біліммен 1 жастан 6 жасқа дейінгі балаларды қамтамасыз ету үш жылда 87 %-дан 87,6%-ға дейін өсті: 2014 жылы - 87%, 2015 жылы - 87%, 2016 жылы – 87,6%. 2017 жылдың 9 айында 88,2% деңгейіне жетті. Мектепке дейінгі біліммен 3 жастан 6 жасқа дейінгі балаларды қамтамасыз ету үш жылда 97,4%-дан 98,2%-ға дейін өсті: 2014 жылы – 97,4%, 2015 жылы – 97,5%, 2016 жылы – 98%. 2017 жылдың 9 айында 98,2% деңгейіне жетті.

Кесте 34.

Мектепке дейінгі ұйым желісінің даму динамикасы

Жылдар	БММ саны	мини-орталықтар саны	БММ қамтылған балалар	МО қамтылған балалар	Жалпы балаларды қамту (1-ден 6 жасқа дейінгі) %
2013 ж.	503	312	50353	13113	87
2014 ж.	503	312	51231	13637	87
2015 ж.	507	312	51591	13861	87
9 ай 2016 ж.	508	311	51768	13474	87

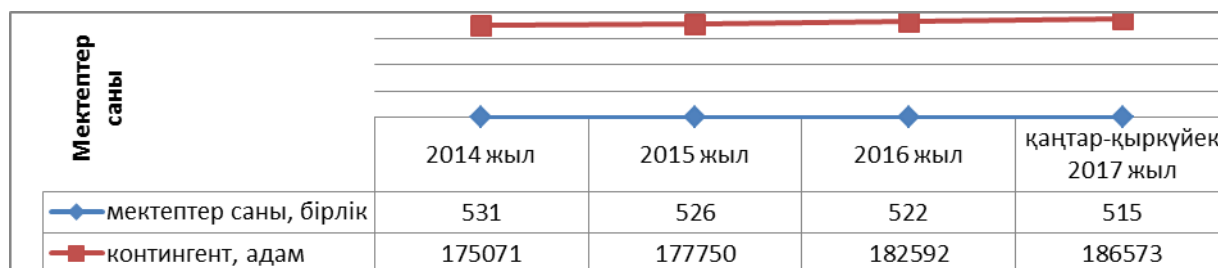
Облыс бойынша мектепке дейінгі ұйымдарға кезек 16 мың балаға өсті және шамамен 48 мың баланы құрайды (2014 жылы – 32 мың бала). Ең үлкен кезек Қарағанды және Теміртау қалаларында байқалады. Қарағанды қаласында соңғы үш жылда 1-ден 6 жасқа дейінгі балалардың кезегі 21 204 адамнан 22683 адамға жетті, Теміртау қаласында 3 395-тен 7907 адамға дейін өсті. Жетіспеушілік мәселесін шешу үшін басты назар мемлекеттік-жеке меншік әріптестік элементтерімен жеке балабақшаларды ашуға аударылады.

Сарапталып отырған кезеңде пайдалануға 3517 орындық 27 жеке мектепке дейінгі ұйым, соның ішінде 2810 орындық 19 балабақша және 707 орындық 8 мини-орталық (2014 жылы – 1205 орындық 9 мектепке дейінгі ұйым, соның ішінде 1050 орындық 6 балабақша және 155 орындық 3 мини-орталық; 2015 жылы – 5 жеке меншік мектепке дейінгі ұйым, соның ішінде 320 орындық балабақша, 492 орындық мини-орталық; 2016 жылы – 13 мектепке дейінгі ұйым 1500 орынға, соның ішінде 1440 орындық 12 балабақша. 60 орындық 1 мини-орталық).

2017-2018 жж.оқу жылының басында облыста 29 жеке меншік балабақшалар мен мини-орталықтар жұмыс жасауда. Оларда 5 282 орында мемлекеттік тапсырыс берілген.

Қазіргі жұмыс жасайтын мини-орталықтар мен балабақшаларды кеңейту арқылы 2304 қосымша орын құрылды (2014 жыл – 275 орын, 2015 – 605 орын, 2016 жылы – 484 орын, 2017 жылдың 9 айы – 940 орын).

Ауылдық елді мекендерде аз толықтырылған бастауыш мектептерді жою және ауылдық жерлерден халықтың қалаға көшуі есебінен білім беру мектептерінің саны 16 бірлікке азайды және 515 бірлік құрады.

Сурет 17. Жалпы білім беретін мемлекеттік күндізгі мектептер желісінің өзгеру желісі динамикасы

Жалпы білім беру мектептерінің желісінің азаюына қарамастан, оқушылардың контингенті 11502 балаға көбейді және: 2014 жылы – 175051 бала, 2015 жылы – 177 750 бала, 2016 жылы – 182 592 бала құрады. 2017 жылдың 1 қазанында контингент 186 573 құрады.

Білім беру сапасын жақсарту мақсатында облыста мектептерді қазіргі заманғы компьютерлік техникамен, жаңа модификациядағы пәндік кабинеттермен, интерактивті құралдармен және кеңжақты Интернетке қолжетімділік қамтамасыз ету бойынша жүйелі жұмыстар жүргізілуде. Ол 2014 жылы бір оқушыға бір компьютерден келу көлемін 5,5-тен 5 адамға қысқартты, алмастыруды қажет ететін компьютер техникасын 9,2% тен 5% кемітті. Кеңжақты Интернетке қосылу көрсеткіші 2014 жылмен салыстырғанда 93%-дан 94%-ға артты. Жаңа модификациялы кабинеттерді болуы 2014 жылмен салыстырғанда 57,5% -дан 64,6%-ға дейін өсті.

Қарағанды облысы бірқатар инновациялық жобалар бойынша негізгі республикалық алаң ретінде таңдалған: «Электрондық мектеп», «Робототехника білім беруде», «Үштілдік және инклюзивті білім беру». Облыс мектептерінде инновациялық жобалар белсенді түрде енгізілуде.

50 пилоттық білім беру ұйымдарын және 5 ресурстық орталықтарда аясында айқындалған, Жол картасын жүзеге асыратын үш тілде білім беруді дамытуда.

Облыста «робототехника білім беру» пилоттық жобасы аясында робототехника лабораториясы бар мектептер саны 43-тен 200-ге дейін өсті. Робототехниканы білім беруге қосу бойынша облыс республикада көшбасшылық орында.

«Электронды сынып журналы» жобасын енгізген мектептер саны, 65-тен 230-ға дейін өсті, ол дәстүрлі сынып журналынан оқушылардың үлгерімін бақылаудың электронды түріне ауысуға және мұғалімдердің еңбек шығынын айтарлықтай қысқартуға мүмкіндік берді.

Назарбаев Зияткерлік мектептерінің тәжірибесін қолданатын мектептер саны 27-ден 50-ге дейін артты.

60 мектептер мен колледждерде Synergy ғылыми-білім қорымен бірге «Болашақ инженерлері» жобасын енгізу басталды.

2016 жылдан бастап «Edu Mark» қосымшасы іске қосылды, ол баланың үлгерімі және сабаққа қатысуы туралы ақпарат алып, ата-аналар қауымдастығын құруға, мәселелерді мұғалімдермен талқылауға мүмкіндік береді.

Bilimland жобасының аясында облыстың барлық мектептері сандық білім ресурстарына қосылған, яғни ең жақсы видео-сабақтар, электрондық оқулықтар, үш тілдегі әдістемелік құралдарға қосылған.

2017-2018 оқу жылының басынан Қарағанды, Балхаш, Жезқазған қалаларында дарынды балаларға арналған 3 арнайы мектеп-интернат ашылды.

2017 жылдың қаңтарынан бастап Шахтинскіде мектепке дейінгі ұйымдарда орын алу кезінде жемқорлыққа жол бермеу мақсатымен «МДҰ электронды кезек» жобасы жүзеге асырылады. Балаларды кезекке тұрғызу ғана емес, балабақшаға тіркеу үшін рұқсатнаманы алу да автоматтандырылады. Сонымен қатар, аталған тәжірибені облыстың барлық аймақтарында жүзеге асыру жоспарланып отыр.

Бірыңғай интерактивті жүйе құру үшін «Инклюзивті балабақша – инклюзивті мектеп – инклюзивті колледж» жобасы жүзеге асырылуда. Жобаға 115 білім беру ұйымдары енгізілген. 700-ден астам мұғалім инклюзивті практика мәселелері бойынша оқудан өтті.

2016 жылы эксплуатацияға 3 білім беру объектісі берілді: Қарағанды қаласындағы қимыл-тірек аппараты бұзылған балаларға арналған облыстық мектеп-интернатқа қосымша 70 орындық құрылыс, Жаңаарқа ауданының Жұмажанова ауылында жалпы білім беру мектебі 150 орынға, Қарағанды қаласында 320 орынға балабақша.

Апатты жағдайдағы мектептер санын азайту үшін мақсатты бағытталған жұмыстар жүргізілуде. 2014 жылы облыста 4 апаттық мектеп (Курма а., Абай ауданы, Бетбұлақ а. Ұлытау ауданы, Теміртау қаласындағы №15 ОМ, Ақтоғай ауданы Сарышаған ауылындағы ОМ) жұмыс істеуде.

2016 жылы апаттық мектептер орнына 320 орынға Абай ауданындағы Курма ауылында мектеп пайдалануға берілді. 2017 жылдың соңына дейін Ұлытай ауданындағы Бетбұлақ ауылында 80 орынға арналған мектеп құрылысын аяқтау жоспарланып отыр.

2017 жылдың қыркүйек айында Ақтоғай ауданындағы Сарышаған ауылындағы (464 орындық) апаттық мектептің орнына Ұлттық фонд қаражаты есебінен мектеп салу басталды. Теміртау қаласында мектеп (600 орынға) салу бойынша соттық талқылаулар жүргізілуде.

2015 жылы халықтың өсуіне байланысты алғаш рет екі мектепте (Қарағанды қ. №101 мектеп-лицейі және Сәтпаев қ. №16 мектебі) сабақ үш ауысымда өткізіледі.

Ағымдағы жылы «Нұрлы жол» бағдарламасы бойынша үш ауысымды сабақты жою мақсатында Сәтпаев қ. 600 орынды мектеп құрылысы аяқталды және ағымдағы жылы Қарағанды қ. 1200 орынды мектеп құрылысы аяқтау жоспарланған.

2016-2017 оқу жылында ауылдық жерлерден және Қарағанды қ. көші-қонға және туудың артуына байланысты №23 және №81 үш ауысымды апатты проблемасын шешу үшін жаңа мектеп салу қажеттілігі туындады. 2017 жылы үш ауысым мәселесін шешу үшін Қарағандыда Панель Центр (1200 орынға) шағын ауданында мектеп құрылысы басталды, 30 шағын ауданда (1200 орынға) мектеп құрылысы бойынша конкурстық процедуралар жүргізілуде.

Ауылдық жерлерде білім беру сапасын жақсарту өзекті болып табылады, 2017-2018 жылдың басына қарай қалған мектептердің 46,5%-ы шағын комплектілі болып табылады. Саласындағы осы мектептердің проблемаларын шешу үшін әр түрлі деңгейдегі 133 шағын мектеп біріктіру 28 ресурстық орталық болып табылады.

Облыстағы мектептік білім беру 19859 педагогикалық жұмысшылар күшімен іске асырылады, оның ішінде 16999 әйелдер немесе 85,6%, соның ішінде ауылдық жерлерде 44,1%.

10 238 оқытушының (немесе 53%) жоғары және бірінші санаты бар. Облыстағы жас мамандар саны үш жылда 1844 құрады, соның ішінде 2017-2018 оқу жылында білім беруді ұйымдастыруға 614 жас маман жұмысқа алынып, оның ішінде ауылдық аймақтарға 315 пән мұғалімдері жіберілген.

Жас мамандар ағыны 580-дан 614-ке дейін артты, соның ішінде жылдай бойынша: 2014 жылы – 580, 2015 жылы – 587, 2016 жыл – 613, 2017 жылдың 9 айында - 614).

Жаңа формациядағы педагогты қалыптастыру үшін үш деңгейлі бағдарламалар бойынша квалификацияны жоғарылату курстары жүргізіледі. Облыс бойынша деңгейлік курстарды 7038 педагог немесе 35,4% өтті.

2017 жылдың 1 қазанына жаңартылған бағдарлама бойынша 8277 педагог немесе 51,4% өз квалификациясын жоғарылатты, тілдік курстарды жаратылыстану-математикалық циклдың 843 мұғалімі өтті.

2017-2018 оқу жылы басында облыстың 393 мектебінде балалар үшін (жалпы мектептер санының 79,2%) ыстық тамақ ұйымдастырылған. Ыстық тамақ 176 6979 бала үшін немесе балалар санының 97,7%-на ұйымдастырылған, 2014 жылмен салыстырғанда 34078 оқушыға артық. Аз қамтылған отбасылар, жетім балалар мен студенттердің ата-анасының қамқорлығынсыз қалған тегін ыстық тамақпен қамтамасыз етілген (2014 жылы - 100%).

2014-2016 жж және 2017 жылдың 9 айынан бастап 7358 оқушыны мектепке жеткізу, соның ішінде апта сайын – 2165 баланы, күнде – 5193 баланы (2014 – 1600 бала, соның ішінде апта сайын – 700, күнде – 900; 2015 жылы – 1745 бала, соның ішінде, апта сайын – 566, күнде – 1179; 2016 жылы – 1835 бала, соның ішінде, апта сайын – 446, күнде – 1389; 2017 жылдың 9 айы – 2178 бала, соның ішінде апта сайын – 453, күнде – 1725 бала).

Облыста жетім балалар және балалар, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалар үшін 21 білім беру ұйымы іске қосылды, оның 3-еуі мемлекеттік емес болып табылады. 2014 жылмен салыстырғанда жетім балалар және балалар, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалар мекемелер желісі 6 бірлікке қысқартылды. Осы мекемелерде 867 астам ата-анасының қамқорлығынсыз қалған және жетім балалар өмір сүреді. Ағымдағы жылдың 9 айында балалар үйінен 109 (2014 жылы – 73 бала) бала отбасыға алынды, соның ішінде 6 қамқорлыққа алуға (2014 – 20 бала) рәсімделді, 37 өз отбасына (2014 жылы – 43) оралды, патронаттық тәрбиеге

берілген – 52 бала (2014 – 4 бала), асырап алынған – 5 бала (2014 жылы – 6 бала), қабылдаушы жанұяға – 6 бала (2014 жылы -0), жанұялық типтегі балалар үйіне – 3 (2014-0) жіберілді.

Ерекше көңіл арнайы және инклюзивті білімге аударылады. Облыста барлық арнайы түзету мекемелерінде сақталған және инклюзивті білім беру үшін шарттары құрылады.

Арнайы (түзету) білім беру желісі 17-ден 23 біплікке дейін ұлғайды, оның ішінде 10 мүмкіндігі шектеулі балаларға арналған арнайы (түзету) мектеп-интернаттары бар, оларда 1621 бала тұрады және оқиды, 2014 жылғы көрсеткішпен салыстырғанда 37 балаға азайды.

7 психико-педагогикалық түзету кабинеті жұмыс істейді, соның ішінде 212 баланы қамтитын 3 ауылдық ауданда. Берілген көрсеткіштің 40 балаға төмендеуі 3 айдан 1 жылға дейінгі балалардың өз-өздеріне келу мерзімінің көбеюімен байланысты.

4 психолого-медико-педагогикалық кеңес, даму проблемалары бар балалар үшін «Үміт» оңалту орталығы жұмыс істейді, бұл 2014 жылмен салыстырғанда 0 жастан 18 жасқа дейінгі балаларды диагностикадан өткізу және тексеруді 4620-дан 5947 балаға дейін жоғарылату мүмкіндігін берді.

Облыста дамуда мүмкіндіктері шектелген 150 бала тәрбиеленетін 1 арнайы «Бөбек» балабақшасы жұмыс жасайды. 2017 жылдың шілде айында Жезқазған, Шахтинск, Теміртау қалаларында және Қарқаралы ауданында 4 түзету кабинеті және Балхаш қаласында бір психолого-медико-педагогикалық кеңес ашық. Сонымен қатар, 80 орынға дамуда проблемалары бар балаларға арналған оңалту орталығының жобалық қуаты кеңейтілген.

Осының бәрі балалар мүгедектігінің ертерек алдын алу және уақытылы педагогикалық түзету мен көмек көрсету мүмкіндігін береді.

2016 жылдан бері қимыл-тірек аппараты бұзылған балаларға арналған мектеп-интернатта тәрбиешілерді алыстан оқыту, үйде оқитын балалармен интерактивті мобильдік «R.BOT 100» сериялы бағдарламалық-техникалық кешенді қолдану бойынша эксперимент жүргізілуде. Аталған робот ерекше мүмкіндіктерге ие балаға оқу сыныбында отырған роботты басқару мүмкіндігін береді.

2014-2016 жылдары қосымша білім беру ұйымдарының желісі 57-ден 64-ке дейін өсті, оның ішінде 6-дан 12-ге дейін – жеке меншік. Қосымша білім беру ұйымдарының жалпы санынан: 4 оқушылар сарайы және 2 үйі, 12 балалар-жасөспірімдер орталығы, 1 жас техникатер станциясы, 1 жас натуралисттер станциясы, 1 жас туристтер станциясы, 13 музыка мектебі, 3 көркемөнер мектебі, 21 өнер мектебі, 6 қала сыртындағы лагерь.

2014-2016 жж. және 2017 жылдың 9 айында қосымша білім беру ұйымдарында балалар және жас өспірімдермен қамту 44021 оқушыға көбейді, 2014 жылы – 40 309 оқушы, 2015 жылы – 50 250 оқушы, 2016 жылы – 51407 оқушы, 2017 жылдың 9 айында – 84430 оқушыны құрады (1-11 сынып оқушыларының жалпы санынан 45,2%).

ТКББ жүйесінде 73 колледж әрекет етіп отыр, оның ішінде 47 мемлекеттік және 26 мемлекеттік емес.

2014 жылмен Нұра көп функционалды колледж ашылды, 2016 жылы 3 колледж: Қарағанды мемлекеттік техникалық университетінде «инновационных технологиялар колледжі» ҚМУ; Қарағанды мемлекеттік индустриальді университетінде «Техникалық-экономикалық колледжі» ҚМУ; «Қарағанды дәрігерлік интер-колледжі» ЖУ ашылды, 2017 жылы – Қарағанды мемлекеттік медициналық университетінде орташа медициналық жұмыскерлер дайындау Факультеті.

Ол ТКББ желісі ұйымдары 5 бірлікке азайды атап өткен жөн. Сонымен қатар, студенттер контингентін 9954 азаюы байқалады. Сол кезеңде саласындағы техникалық және кәсіптік білім беру оқу орындарының желісі: төмендеуі жая қарсы жасалған жоқ 9 түлектері мен 11 сынып саны мен колледждер жабылу төмендеуіне байланысты болып табылады.

ТКББ ұйымдар желісінің өзгеру динамикасы

2014ж.		2015 ж.		2016 ж.		9 ай . 2017ж.	
Бірлік саны	контингент, адам	Бірлік саны	контингент, адам	Бірлік саны	контингент, адам	Бірлік саны	контингент, адам
74	47 491	71	43 612	73	41 561	73	40 278

Арнайы техникалық және кәсіби білім беру жүйесінде мамандарды даярлау 15 сала бойынша жүргізіледі, 111 мамандық (2014 жылы – 86 мамандық), 196 біліктілік (2014 жылы – 152 мамандық).

Енгізіліп жатқан қосалқы оқыту колледждер саны 29-ден 40-қа дейін өсті және жалпы оқу мекемелер санының 54,8% құрайды (2014 жылы – 27 колледж, 2015 жылы – 29 колледж, 2016 жылы – 31 колледж, 2017 жылдың 9 айында – 40 колледж).

Техникалық және кәсіби білім беру оқу орындарының түлектерінің оқуды бітіргеннен кейінгі бірінші жылдағы жұмысқа тұрғызу көрсеткіші 2014 жылмен салыстырғанда 77,8%-дан 77,4%-ға төмендеді (2014 жылы – 77,8%, 2015 жылы - 78%, 2016 жылы – 77,2%, 2017 жылдың 9 айында – 77,4%).

Төмендеу себебі өз білімін ЖОО алуды жалғастырған түлектер санының, Қарулы күштер қатарына шақырылған және Қазақстан Республикасынан шекара асып кетушілер санының ұлғаюымен түсіндіріледі.

Техникалық және кәсіби білім беру ұйымдарынан шыққандар 1544 адамға қысқартылды (не 13,4%): (2014 жылы – 11 516 адам; 2015 жылы – 10 905 адам; 2016 жылы – 10793 адам, 2017 жылдың 9 айында – 9972 адам). Колледж түлектерінің санының азаюы халықтың көшуімен, демографиялық жағдаймен, ЖОО түсудің жаңа талаптарын енгізумен түсіндіріледі.

Оқу орнынан шыққаннан кейін білімін жалғастырушы студенттердің үлесі 2,9%-ға өсті (2014 жылы – 5,4%, 2015 жылы – 7,5%, 2016 жылы – 6,9%, 2017 жылдың 9 айы – 8,3%).

Жастар (14-24 жыл) техникалық типтік жасына және кәсіптік білім берумен қамту үлесі 0,9% -ға азайды және 2014 жылы – 19,3%, 2015 жылы – 18,8%, 2016 жылы – 18,3%, 2017 жылдың 9 айында – 18,4% құрады, бұл қабылдау жүргізілмеген колледждердің жабылуымен байланысты 9 және 11 сынып түлектерінің санының азаюынан болды.

Техникалық және кәсіби білім беру жүйесіндегі оқу дәрежесін арттыруды қамтамасыз ету үшін облыста 8-11 клас оқушылары арасында кәсіби бағыттау шаралары өткізіледі (ерте кәсіби бағыттау негізінде үздіксіз білім беру моделін енгізу, БАҚ бару және т.б.).

Мектептердің колледждермен және ЖОО өкілдерімен өзара әрекеттесу үшін жағдай жасау мақсатымен, кәсіби бағыттау кабинеттерін ашу, түліктің жеке кәсібибағытталған портфолиосын құру және оның мектептен кейінгі білім-кәсіби маршрутын жобалау бойынша жұмыстар жалғастырылуда. «Мамандықтар навигаторы» мобильдік құрылғыларға арналған қосымша жұмыс жасауда, ол әрбір оқушыға бастауыш кәсіби-психологиялық диагностикадан өтіп, таңдалған мамандық туралы ақпарат алуға, түсуге болатын колледждер тізімін анықтап, зейнеткер мамандықтар мен болашақтың мамандықтары туралы ақпарат ала алады.

«Тегін кәсіби-техникалық білім» жобасы бойынша 7 мыңнан астам студент оқуды бастады, тиімді жұмысбастылық пен жаппай кәсіпкерлікті дамыту Бағдарламасы бойынша 700 адам.

2017 жылдан бастап облыстың 2 колледжінде қолданбалы бакалавриат енгізілген, олар жоғары колледж атанды. Берілген бағыт бойынша облыстың тағы да үш колледжі жұмыс жасайды.

Барлық колледждерде «IT-технологиялар негіздері» курсы енгізілген. «Колледж студенттерінің кәсіпкерлік икемдерін дамыту» жобасы барлық мемлекеттік және 9 жеке меншік колледжде сәтті жүзеге асырылуда. Колледждер базасында 23 бизнес-мектеп ашылған.

2.1.2.1.1. Білім беруді дамытудың SWOT-сараптамасы

	Оң әсері	Теріс әсері
Ішкі орта	Күшті жақтары: 1) білім берудің түзету желісі дамыған; 2) ТКББ ұйымы желісі дамыған; 3) жоғары және бірінші санатты педагог үлесі артып отыр; 4) қазіргі заманғы кешенді білім беруге арналған ресурс кешендерінің болуы; 5) инновациялық жобаларды енгізу; 6) профбағыттау жұмыстарын даму; 7) мектеп оқушыларының контингентінің артуы. 8) білім беру сапасының жоғары деңгейі 9) жанұялық типтегі балалар үйлерінің ашылуы; 10) жанұяларға берілген балалар үйі тәрбиеленушілерінің санының артуы	Әлсіз жақтары: 1) балабақшалардағы орындардың жетіспеушілігі; 2) Мемлекеттік-жеке меншік серіктестік элементімен мектепке дейінгі ұйымдарды ашу бойынша жобалардың санының жеткіліксіздігі;
Сыртқы орта	Мүмкіндіктер 1) 2016-2019 жылдарға Қазақстан Республикасында білім мен ғылымды дамытудың Мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыру; 2) Электронды оқытудың жаңа технологиялары; 3) Аз комплектілі мектептер үшін ресурстық орталықтарының санының артуы; 4) жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды патронаттық тәрбиеге беру.	Қауіптер 1) көші-қон процесінің артуы; 2) шағын көмектілік мектептер санының көптігі.

2.1.2.1.2. Білім беруді дамытудың өзекті мәселелері

- балалар бақшасындағы орын дефициті, балаларды мектепке дейінгі дайындықпен толық қамтылмағандық;
- көп тілді білім беруді жүзеге асыру үшін педагог-пән оқытушыларының дефициті, үш тілдегі оқыту әдістемелік құралдардың жоқтығы;
- мектептердегі үш ауысым;
- апаттық мектептердің бар болуы.

2.1.2.2. Жастар саясаты

Жастар саясаты зияткерлік және рухани адамгершіліктік жеке тұлғаны қалыптастыруға бағытталған, оған еліміздің болашағын қамтамасыз етуде үлкен жауапкершілік жүктеліп отыр. Мемлекеттік жастар саясаты жастардың мемлекеттік «Қазақстан-2020» «Болашаққа сапар» саясаты Концепциясы аясында жүзеге асырылады: жас адамды қалыптастыру мен дамытуға қоғам мүддесіне және әлеуметтік маңызды бастамасына қажетті оның шығармашылық әлеуетін толық жүзеге асыруға қажетті саяси-құқықтық, әлеуметтік-экономикалық жағдай жасалады.

01.01.2017 облыстағы 14 жастан 29 жасқа дейінгі жастардың саны 304269 мың адам немесе жалпы халық санынан 22% құрады.

Мемлекеттік жастар саясаты деңгейінде 14 жастан 29-ға дейінгі жастарды қанағаттандыру тиімділігін арттыруға бағытталған, өткізілген іс-шаралар нәтижесінде 2014 жылы мемлекеттік саясаты жастар қатынасында 71,9% (2015 жылы – 76,6%, 2016 жылы – 88,4%) құрады.

Қоғамдық бірлестіктерде, іс-шаралар және жастарға арналған әлеуметтік-маңызды жобаларда жылдан жылға жастар саны артып келеді.

2014 жылы облыста 80 жастардың қоғамдық бірлестіктері тіркелді, 2015 жылы – 83, 2016 жылы – 85. Жастар арасында мемлекеттік саясатты жүзеге асыру тиімділігін арттыру үшін, сонымен қатар мемлекеттің қоғамдық бірлестікпен өзара әрекеттестігі үшін облыс әкімдігінде кеңес беру кеңесу органы құрылды, ол жастар ісі бойынша Кеңес деп аталады. Жастардың өзін өзі көрсетуін арттыру үшін оның әлеуетін арттыру мақсатында 1 облыстық 18 ресурстық жастармен жұмыс Орталықтары жұмыс істеп отыр (барлық облыс аумағында).

Жастардың кәсіпкерлігін қолдау үшін ауылда облыс әкімінің гранты жаңа кәсіп ашуға немес қолданыстағы кәсіпорынды жаңартуға облыс әкімінің гранттары бөлінеді. 2014 жылы 10 кәсіпорын грант иесі болды, жалпы сомасы 3 млн. теңге. 2015 жылы 11 грантты берді, жалпы сомасы 3 млн. 700 тыс. теңге және 2016 жылы 7 грант, 2 млн. теңгеге. Одан басқа, ұқсас жобалар бірнеше ауылды жерлерде жүзеге асырылып отыр.

Облыста жоғары оқу орны түлектерін арналған жас мемлекеттік қызметкер мектебі ұйымдастырылған. Оның негізгі мақсаты мемлекеттік қызмет қатарына мақсаты бар белсенді жастар өкілдерін тарту болып отыр. жобаның жүзеге асырылуынан бастап 1 мың жас оқытылды. Олардың көпшілігі өз қызметін мемлекеттік қызметтен бастады.

Жұмыс таппаған және жұмыспен қамту ұйымында тіркелген жоғары оқу орны түлектерін, колледждер мен кәсіби мектептер түлектерін қолдау үшін «Жастар саясаты» бағдарламасы бойынша жұмыс орындары қарастырылған. Жұмыс уақыты 6 айға созылады.

Жастар арасында дарынды балаларды анықтау мақсатында ғылыми жұмыстарға олимпиадалар, конкурстар қоғамдық, жаратылыстыну, гуманитарлық пәндерден жарыстар өткізіледі. Жастардың қоғамдағы еңбектері мен ғылымға қосқан үлестері үшін оларға арнайы сыйақылар беріледі.

Кеңейтілген жастардың медиялық кеңістігі облыста 2014-2016 жылдары 12 жастарға арналған БАҚ басылды.

Кесте 36.

Жастардың жұмыссыздығы деңгейінің динамикасы

2014 жыл	2015 жыл	2016 ж.	2 тоқ. 2017 ж.
4,3%	5,0%	5,1%	5,0%

Жастар арасында жұмысшылар деңгейін төмендету мақсатында «Дипломмен ауылға», «Жастар саясаты», «Жасыл ел» бағдарламалары іске асырылуда. Бағдарламалар 2014-2016 жылдары және 2017 жылдың 9 айында 15077 адамды (2014 ж. – 4 960 адам, 2015 ж. – 5 124 адам, 2016 ж.-2803 адам, 2017жылдың 9 айында – 2 190 адам) жұмысқа тұрғызуға себеп болды.

2017 жыл 2 тоқсан деректері бойынша жалпы жастар санының NEET үлесі орташа республикалық көрсеткіштен 4,8%-ға жоғары.

2014-2016 жылдары және 2017 жылдың 9 айында 70 946 адам (2014 ж. – 14 389 адам, 2015 ж. – 17508 адам, 2016 ж.-21 329 адам, 2017жылдың 9 айында – 17 720 адам) жұмысқа тұрғызылды.

Жастар санының көп бөлігі ірі қалаларда Қарағанды, Теміртау, Жезқазған және сонымен қатар Абай ауданында тұрады. Жастар санының төмен деңгейі Приозерск, Қаражал, Ұлытау аудандарында тұрады.

Кесте 37.

NEET динамика үлесі

2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2 тоқсан 2017 жыл
12,8%	12,7%	13%	13%.

Өзін-өзі жұмыспен қамтушы жастарға құқықтық көмек көрсету үшін, әсіресе ауылдарда, «Кеңесорталығы» жобасы жүзеге асырылуда. Балалар үйлерінің түлектерін әлеуметтік бейімдеу тиімді қызмет етеді.

2014 жылдан бастап жастарды әлеуметтік қолдауды жақсарту бойынша Кешенді жоспарлар жүзеге асырылуда:

- 2014-2016 жылдарда жетім балалар мен балаларының қамқорынсыз қалған балаларды қамтамасыз ету;
- Облыс әкімінің қаулысымен бекітілген.

2.1.2.1.1. Жастар саясатының SWOT-сараптамасы

	Оң әсері	Теріс әсері
Ішкі орта	Күшті жақтары: 1) жастар ортасын жақсарту; 2) жастардың бастамаларын қолдау.	Әлсіз жақтары: 1) Жастар ортасында жүйелі және ұзақ мерзімді жұмыс қатысуымен жобалардың саны аз.
Сыртқы	Мүмкіндіктер 1) Мемлекеттік жастар саясатын іске асыру тиімділігін арттыру.	Қауіптер 1) Өткізіліп жатқан іс-шараларға жастардың қызығушылығының болмауы.

2.1.2.2.1. Жастар саясатының өзекті мәселелері

- жұмыссыз жастар мен өзін-өзі қамтыған жастарды жұмысқа тарту жобаларының жеткіліксіздігі, жұмысқа тұру проблемалары;
- 15-28 жастағы жас жұмыссыздықтың сақталуы;
- жоғары білім алудағы оқу ақысының жоғарылығы.

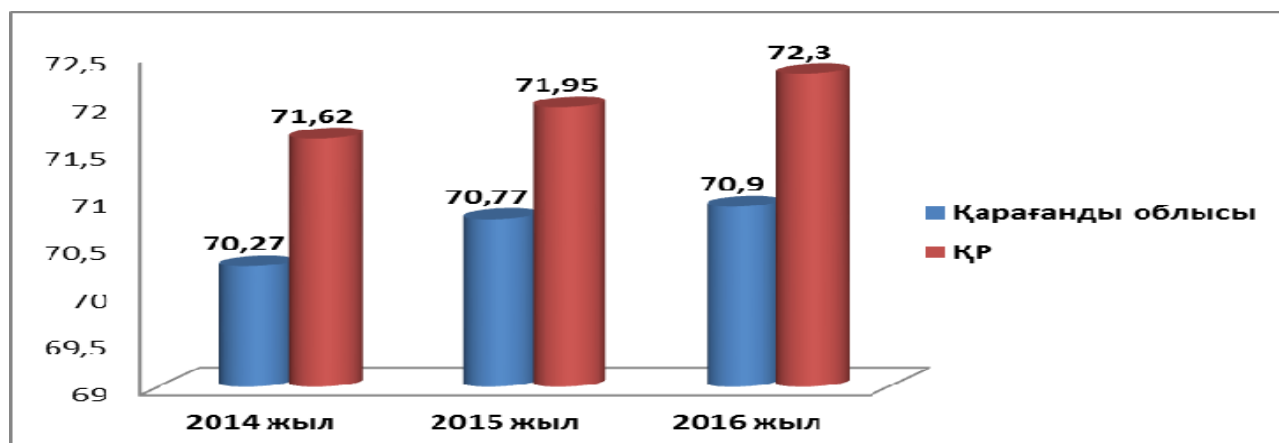
2.1.2.3. Денсаулық сақтау

Денсаулық сақтаудың нәтижелілігінің негізгі көрсеткіштерінің бірі – күтілетін өмір ұзақтығы. 2014-2016 жылдар аралығында өмір сүру жасы 0,9% көтерілді. 2014 жылы өмір сүру жасы 70,27 жасты, 2015 жылы 70,77 жасты, 2016 жылы 70,9 жасты құрады.

Кесте 38.

Туғанда күтілетін өмір сүру жасы (жас)

	2014 жылы	2015 жылы	2016 жылы
Қарағанды облысы	70,27	70,77	70,9
Қазақстан Республикасы	71,62	71,95	72,3

Сурет 18. Туғанда күтілетін өмір сүру жасы (жас)

Үш жылда (2014-2016 жылдары) жалпы өлім 0,4% жоғарылады, оның ішінде көрсеткіштің 2014 жылы – 5,7%-ға, ал 2015 ж. – 0,6%-ға төмендеуі байқалып, одан кейін 2016 жылы көрсеткіш 0,3%-ға жоғарылады, ол қатерлі ісіктен қайтыс болудың көбеюімен байланысты.

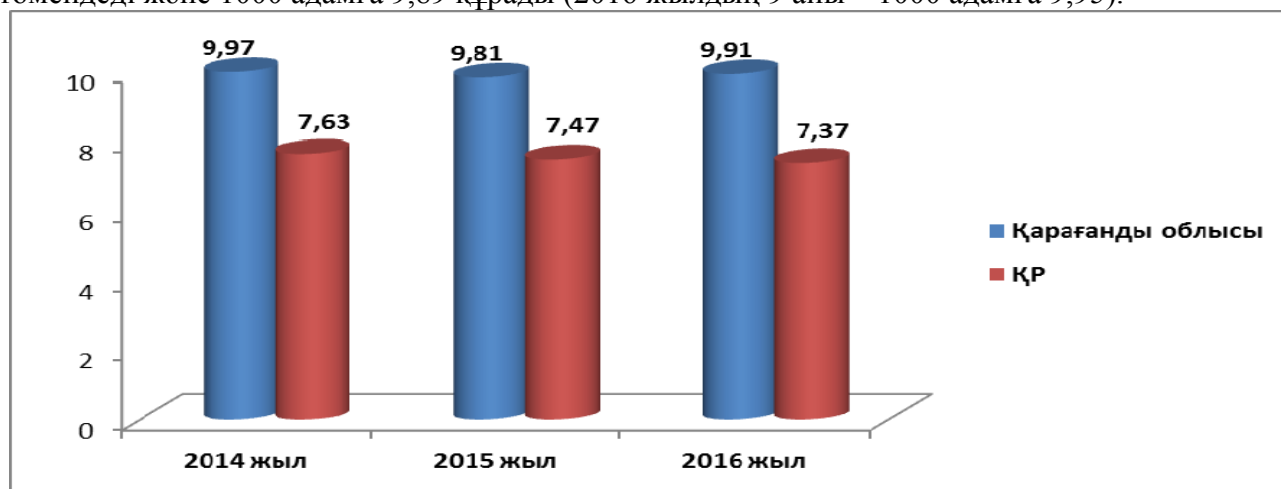
Жалпы өлім көрсеткіші мынаны құрады:

- 2014 жылы 1000 адамға 9,87 келеді, ол республикалық көрсеткіш деңгейі 22,6% жоғары, республика бойынша 12 орында;

- 2015 жылы 1000 адамға 9,81 келеді, ол республикалық көрсеткіш деңгейі 23,8% жоғары, республика бойынша 12 орында;

- 2016 жылы 1000 адамға 9,91 келеді, ол республикалық көрсеткіш деңгейінен 34,5%-ға жоғары, республика бойынша 12 орында.

- 2017 жылдың 9 айында сәйкес кезеңмен салыстырғанда жалпы өлім көрсеткіші 0,6 %-ға төмендеді және 1000 адамға 9,89 құрады (2016 жылдың 9 айы – 1000 адамға 9,95).

Сурет 19. жалпы өлім 1000 адамға

Үш жылда қан айналымы жүйесі ауруларынан (ҚАЖА) өлу тұрақсыз болып қалуда, содан 2014-2016 жылдары көрсеткіш 3,9% артты. 2014 жылы өлім көрсеткіші 4,7%-ға төмендеген болса, онда 2015 ж. өлім 16,7%-ға артты (өлім себептерін қайта кодтауға байланысты), 2016 жылы 10,9%-ға төмендеді.

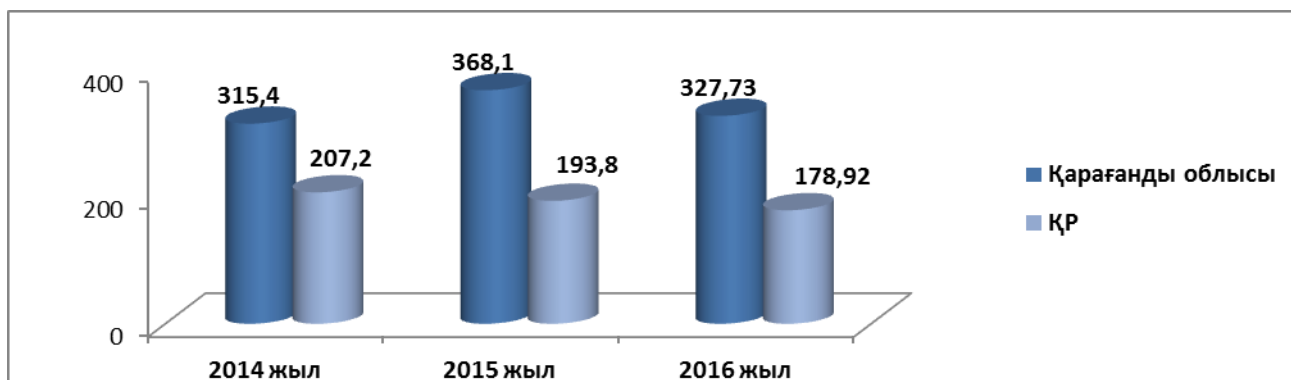
ҚАЖА себебінен өлім құрады:

2014 жылы 100 мың адамға 315,4 құрады ол республикалық көрсеткіш деңгейінен 34,3% жоғары, республика бойынша рейтингте 14 орында.

2015 жылы 100 мың адамға 368,1 құрады ол республикалық көрсеткіш деңгейінен 47,4% жоғары, республика бойынша рейтингте 16 орында.

2016 жылы 100 мың адамға 327,73 құрады, ол республикалық көрсеткіш деңгейінен 83,2% жоғары, республика бойынша рейтингте 16 орында.

2017 жылдың 9 айында сәйкес кезеңмен салыстырғанда ҚАЖА-дан өлім 1,5%-ға төмендеді және 100 мың адамға 222,2 құрады (2016 жылдың 9 айында – 100 мың адамға 225,6).

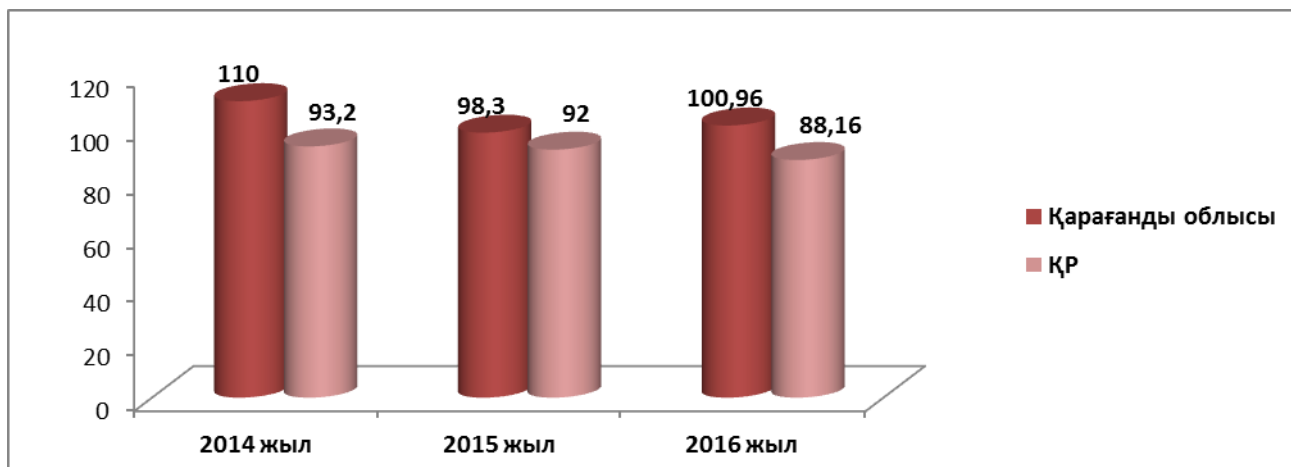
Сурет 20. ҚАЖА-дан өлгендер саны 100 мыңға

Облыста қатерлі ісіктен өлу үрдісі төмендеуі байқалады: 2014-2016 жылдары – 8,2%-ға төмендеді, оның ішінде 2014 ж. – 13,2%, 2015 ж. – 10,6%. 2016 жылы қатерлік ісікпен ауруға шалдығудың көбеюі әсерінен өлім көрсеткішінің 2,7%-ға өсуі тіркелді.

2017 жылдың 9 айында сәйкес кезеңмен салыстырғанда өлім көрсеткіші 7,9%-ға төмендеді және 100 мың адамға 66,8 құрады (2016 жылдың 9 айында – 100 мың адамға 72,6).

2014 жылы қатерлі ісіктен өлгендер 100 мың адамға 110,0 құрады, ол республикалық көрсеткіш деңгейінен 18% жоғары, республика бойынша рейтингте 12 орында. 2015 жылы 100 мың адамға 98,3 құрады, ол республикалық деңгейден 6,8%-ға жоғары, республика бойынша 12 орында.

2016 жылы 100 мың адамға 100,96-ға дейін өсті, республикалық деңгейден 14,5%-ға жоғары, республика бойынша 11 орын.

Сурет 21. Қатерлі ісіктен өлгендер, 1000 адамға

Үш жылда (2014-2016 жж.) облыста туберкулезден өлім деңгейінің төмендеуі байқалады, көрсеткіш 19,7%-ға төмендеді, соның ішінде 2014 жылы – 7,5%-ға, 2015 жылы – 5,8%-ға, 2016 жылы – 14,8%.

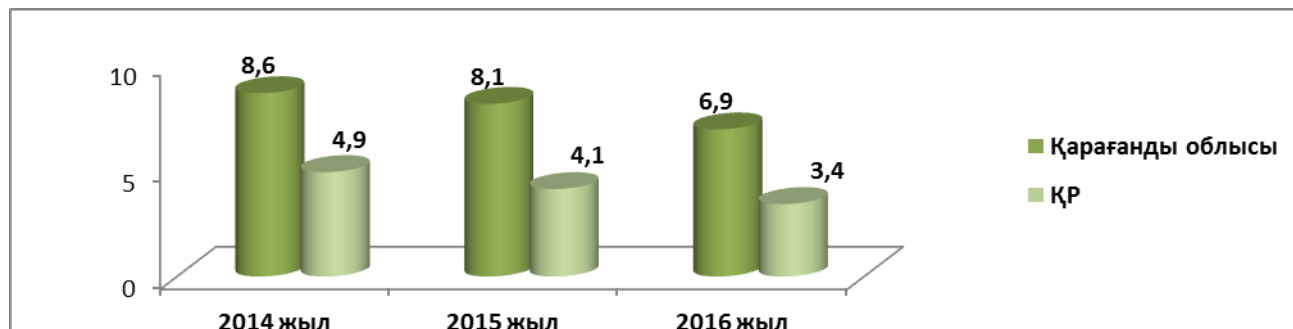
Төмендегідей туберкулезден өлім-жітім көрсеткіші болды:

- 2014 жылы - 16-ші орында рейтингіде, 75,5% ұлттық деңгейден жоғары болып, 100 мың тұрғынға шаққанда 8,6;

- 2015 жылы 97,6%-ы, республика бойынша 16-ші орында ұлттық деңгейден жоғары болып табылады 8,1 100 мың халыққа;

- 2016 жылы – 100 мың адамға 6,9, республикалық деңгейден 102,9% жоғары, республика бойынша 16 орын.

2017 жылдың 9 айында алдыңғы жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда туберкулезден өлім 28%-ға төмендеді және 100 мың адамға 3,6 құрады (2016 жылдың 9 айында – 100 мың адамға 5,0).

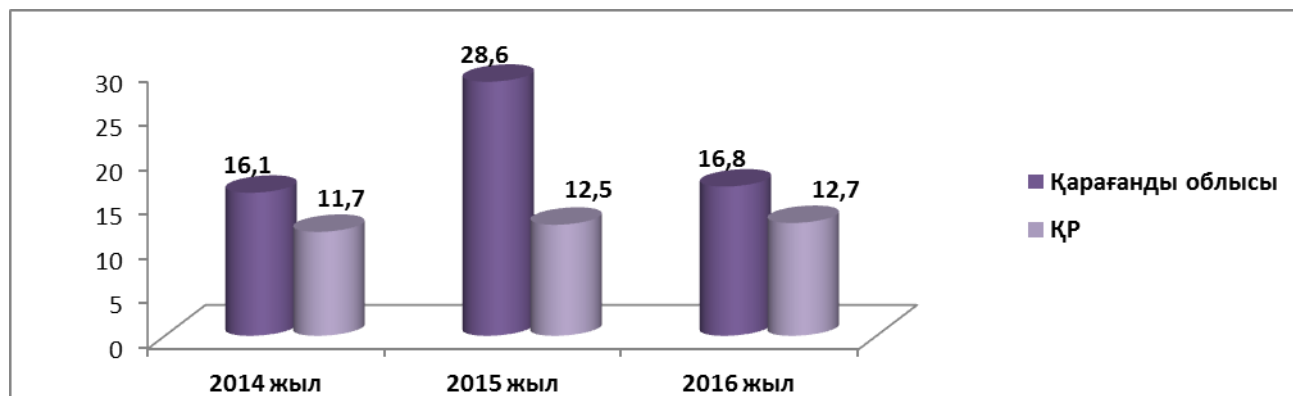

Сурет 22. Туберкулезден өлгендер, 1000 адамға

Үш жылда, яғни 2014-2016 жылдар аралығында ана өлімі 4,3%-ға артты, сонымен қатар өзгеру үрдісі көрсеткіші тұрақсыз. Одан ары 2014 ж. – 3,9 есеге, 2015ж. – 1,8 есеге өсу байқалды, 2016 жылы 1,7 есе төмендеді. Ана өлімінің негізгі себебі екі қабаттылықпен, туумен және туудан кейінгі мерзіммен байланысты емес соматикалық аурулар болып табылады.

Ана өлімі мынаны құрады: 2014 жылы 100 мың тірі туылған адамға 16,1, ол республикалық көрсеткіштен 1,4 есе жоғары, республика бойынша рейтингте 11 орын; 2015 жылы 100 мың тірі туылған адамға 28,6, ол республикалық көрсеткіштен 2,3 есе жоғары, республика бойынша рейтингте 14 орын, 2016 жылы 100 мың тірі туылған адамға 16,8, республикалық деңгейден 1,3 есе жоғары, республика бойынша 12 орын.

2017 жылы 9 айында жылы 100 мың адамға 11,7 құрады, өткен жылдың осы мезгілімен салыстырғанда 29,1% төмендеді (2016 ж. 9 айында – 1000 мың адамға 16,5).

Сурет 23. 100 мың тірі туылғанға ана өлімі көрсеткіші

2014-2016 жылдары нәрестелер өлімі 9,7% төмендеді, оның ішінде 2014 ж. – 5%, 2015 ж. – 3%, 2016 ж. – 6,9%.

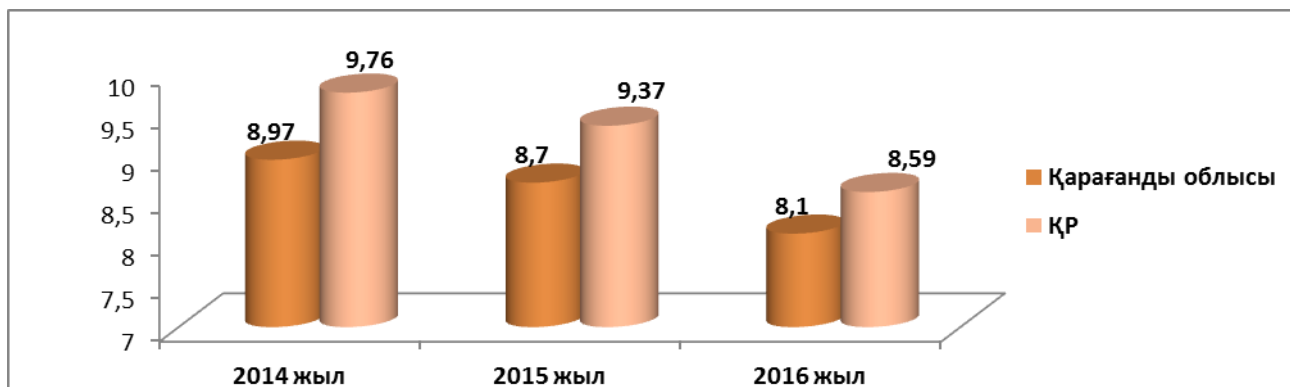
Нәресте өлімі мынаны құрады:

- 2014 жылы 1000 тірі туылған нәрестеге 8,97 құрады ол республикалық көрсеткіш деңгейінен 8,1% жоғары, республика бойынша рейтингте 6 орында.

- 2015 жылы 1000 тірі туылған нәрестеге 8,7 құрады ол республикалық көрсеткіш деңгейінен 7,2% жоғары, республика бойынша рейтингте 8 орында.

- 2016 жылы 1000 тірі туылған нәрестеге 8,1 құрады ол республикалық көрсеткіш деңгейінен 5,7% жоғары, республика бойынша рейтингте 7 орында.

- 2017 жылдың 9 айында 1000 тірі туылған нәрестеге 7,4 құрады, өткен жылдың осы мезгілімен салыстырғанда 9,7% төмендеді (2016 ж. 9 айы – 8,2).

Сурет 24. 1000 тірі туылған нәрестеге нәресте өлімі көрсеткіші

2014-2016 жылдары АИТВ инфекциясымен ауру 13,5%-ға өскенін сараптама көрсетіп отыр. АИТВ инфекциясымен ауру: 2014 жылы 100 мың адамға 24,1 оқиғаны құрады, 2015 жылы 100 мың адамға 23,4 оқиғаны құрады, 2016 жылы 100 мың адамға 27,36 оқиғаны құрады. 2017 жыл 9 айында 100 мың адамға 19,3 оқиғаны құрады. Облысында АИТВ инфекциясы өсімінің негізгі себептері - түрме саласындағы, соның ішінде жастар арасында қауіпті инъекциялық мінез-құлықтың тәжірибеде ұштастыра облысы мен есірткі өсуіне есірткіні егу таралуы, жастарға және жалпы халық арасында қауіпті жыныстық мінез-құлық тәжірибесі, болмауы жастар мен жалпы халық арасында өз денсаулығы үшін ортақ жауапкершілік.

Елдің әлеуметтік-экономиканың тұрақты дамуын қамтамасыз ету, хадықтың денсаулығын жақсарту мақсатында 2016 жылдан облыста 2016-2019 жылдарға арналған Қазақстан Республикасының «Денсаулық» денсаулық сақтау саласын дамытудың мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асырылуда.

Облыстың территориясында мыналар медициналық көмек көрсетті:

- 2014 жылы 82 медициналық ұйымдар, оның ішінде амбулаториялық-емханалық – 14, стационарлық – 49, басқалар – 19 және 35 жеке меншік медициналық ұйымдар;

- 2015 жылы 75 медициналық ұйымдар, оның ішінде амбулаториялық-емханалық – 14, стационарлық – 43, басқалар – 18 және 41 жеке меншік медициналық ұйымдар;

- 2016 жылы 73 медициналық ұйымдар (оның ішінде 2 республикаға қарайды), оның ішінде ТМҚК аясында жұмыс істейтін облыстағы 209 жеке меншік МҰ-дан 42 жеке меншік МҰ.

- 2017 жылы 72 мемлекеттік МҰ, соның ішінде 13 амбулаториялық-емханалық, 42 стационарлық, 17 басқа және 46 жеке МҰ кепілденген тегін медициналық көмек көлемінде жұмыс жасайды.

Ауылдық денсаулық сақтау 9 орталық аудандық аурухананың тұрады, оның құрамына 8 ауылдық аурухана, 71 ауылдық емдік амбулатория (АЕА), 48 ФАП және 197 медициналық пункттер кіреді.

Халыққа дәрі-дәрмек тегін қамтамасыз ету туралы телімі бөлінді:

- 2014 жылы 5 398 785 мың теңге, оның ішінде 2 008 150 мың теңге жергілікті бюджеттен және дәрі-дәрмек сатып алуға, 3 390 635 мың теңге вакциналар және иммунобиологиялық препараттарға бөлінді.

- 2015 жылы 7 749 183 мың теңге, оның ішінде 2 405 883 мың теңге жергілікті бюджеттен және дәрі-дәрмек сатып алуға, 5 343 300 мың теңге вакциналар және иммунобиологиялық препараттарға бөлінді.

- 2016 жылы 8 781 550 мың теңге, оның ішінде 2 080 437 мың теңге жергілікті бюджеттен және 4 854 649 мың теңге республикалық бюджеттен дәрі-дәрмек сатып алуға

және вакциналар мен иммунобиологиялық препараттарды сатып алуға 406 821 мың теңге жергілікті бюджеттен және 1 942 775 мың теңге республикалық бюджеттен бөлінді.

Сонымен бірге емдік дәрі-дәрмектерге қажеттілік жергілікті бюджеттен 2014 жылы - 49%, 2015 жылы - 36%, 2016 жылы - 52% қамтамасыз етуге, республикалық бюджеттен қамтамасыз ету 2014-2016 жж. 100% құрады.

Денсаулық сақтау ұйымдарының саласындағы адамдар үшін дәрі-дәрмек физикалық қол жеткізуді қамтамасыз ету мақсатында дәрілік заттардың демалыс минималды үстеме (жоқ 5% артық) отырып жүзеге 37 әлеуметтік дәріхана бар.

Мемлекеттік бюджеттен ағымдағы жылы (қатерлі ісік қоса алғанда) аурулардың ерте анықтау үшін, медициналық тексеруден өткізу үшін 2016 жылы республикалық бюджеттен 466,4 млн теңге қаржылық қолдау көрсетілсе, 2017 жылы – 427,9 млн.теңге.

Ауруларын ерте анықтау мақсатында, оның ішінде профилактикалық скринингтік медициналық тексерулерден 10 түрі жүргізіледі 6 - қатерлі ісіктерді ерте анықтау. 2015 жылдан бастап ересектер мен балалардың гепатит В және С ерте анықтау скринингі тасталды.

2014 жылы – 775 946 тексеріс, 15 846 астам ауру, 2015 жылы – 689 418 тексеріс, 19 954 астам ауру, 2016 жылы – 1 012 160 тексеріс, 42766 астам ауру анықталды.

2017 жылы 9 айда 583 070 адам қаралды, 39 394 астам ауру анықталды, барлығы диспансерлік тіркеуге алынды.

Ауыл тұрғындары және шалғай аудандарда мамандандырылған медициналық көмек көрсету үшін 4 жылжымалы медициналық комплекс (ЖМК), білікті мамандар бригадасы жұмыс істейді.

2014 жылы 72 433 адам, оның ішінде 132 елді мекен, оның ішінде 29 079 бала, 2015 жылы – 81 687 адам, 132 елді мекен, оның ішінде 31 763 бала, 2016 жылы – 163449 адам, 148 елді мекен, олардың ішінде 122 701 бала.

2017 жылы 9 айда 150 елді мекенде 65 903 адам қаралды, олардың ішінде 36 366 бала.

Ауылдық дәрігерлердің күнделікті медициналық тәжірибеге мамандандырылған көмектің қолжетімділігі қамтамасыз ету үшін кеңінен, мамандандырылған көмек көрсету үшін науқас мәліметтерді таратуға он-лайн режимінде береді 11 орталықтарының тұрады желісін, телемедицина мүмкіндігін пайдаланылады; жалпы денсаулық сақтау саласындағы ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды сатып алуға жұмсалған шығыстардың үлесі жеткілікті жоғары болды, 2014 жылы видео конференциямен байланыстың 468 сеансы және 8028 консультация, 2015 жылы – 493 сеанс, 5368 консультация, 2016 жылы сәйкесінше 378 және 6206 болды.

Үш жылда (2014-2016 жылдары) 543 жас маман жұмысқа кірісті, оның ішінде 72 ауылдық жерлерде.

2014 жылы 143 жас маман, оның ішінде 23 ауылда, 2015 жылы –146 жас маман, 21 ауылда 2016 жылы –254 жас маман, 28 ауылда 2017 жылдың 9 айында – 245 жас маман, 23 – ауылдық жерлерде.

37 мамандар резидентурада денсаулық сақтау ұйымдардың қаражаты есебінен ең танымал бағыттар бойынша білім алуды жалғастыруда.

Денсаулық сақтау саласында кадрлар жетіспеушілігі 2014 жылы – 139, 2015 жылы – 125, 2016 жылы – 114, 2017 жылы - 95 дәрігерді құрады.

Облыс бойынша дәрігерлермен қамтамасыз ету көрсеткіші 10 000 адамға шаққанда 2014 жылы – 32,9 құрады, орташа медициналық жұмысшылар – 71,9, сәйкесінше 2015 жылы – 32,9 және 73,5; 2016 жылы – 33,1 және 73,8, 2017 жылдың 9 айында – 34,2 және 76,8 құрады.

Ауылдық жерлерде жұмыс істеуге келген мамандарды шоғырландыру мақсатында, әлеуметтік қолдау шараларын көрсету.Ол - жалақысының кемінде 25% -ға ұлғайту, көтерме жәрдемақы – 700 АЕК кем емес, 1500 АЕК-ке дейін тұрғын үй алу үшін жұмсақ несиелер.

2016 жылы 19 денсаулық мамандар ұтқырлық жәрдемақы, 15 алды - тұру, 6 -пайызсыз кредиттік және олардың өмір сүру жағдайларын жақсартуға мүмкіндік алды.

01.10.2017 күні салада денсаулық сақтау саласының 28 маманы жәрдемақы, 19 – тұрғын үй, 13 адам – әлеуметтік қолдаудың басқа түрін иеленді.

Медициналық құрал-жабдықтар мен облыстың денсаулық сақтау ұйымдарының медициналық мақсаттағы бұйымдардың қамтамасыз ету (соның ішінде амортизацияға) бекітілген ең төменгі стандартының 2016 жылы 64,54%-ын құрады, бұл республикалық көрсеткіштен 6,9%-ға төмен, республика бойынша 12 орын. Медициналық және профилактикалық емдеу ұйымдарының материалдық-техникалық базасын жақсарту мақсатында қаржы лизингі пайдалана отырып қазіргі заманғы қымбат жабдықтар сатып алынды. 2016 жылы жалдау төлемдерінің өтеу үшін жергілікті бюджеттен 59,1 млн. теңге бөлінді.

2017 жылы жергілікті бюджеттен материалдық-техникалық қамтама үшін 3 302 180 мың теңге бөлінді, соның ішінде лизингке медициналық құрылғыларды алуға 679 464 мың теңге, қарызға – 598 705 мың теңге, реанимобильдерді алуға – 282 144 мың теңге, медициналық мекемелерді қамсыздандыру үшін – 1 741 867 мың теңге.

2.1.2.3.1. Денсаулық сақтауды дамытудың SWOT-сараптамасы

	Оң әсері	Теріс әсері
Ішкі орта	Күшті жақтары 1) тұрғындарға арналған жоғары технологиялық медициналық көмек түрлерінің қолжетімділігінің артуы.	Әлсіз жақтары 1) Медициналық құралдардың физикалық және моральдық тозуы 2) МТБ жабдыкталуына жеткіліксіз деңгейі 3) Дәрігерлер мен профилдік мамандардың дефициті 4) Ауылда жұмыс істеу үшін ынталандырудың төмендігі
Сыртқы орта	Мүмкіндіктер 1) 2016-2019 жылдарға арналған «Денсаулық» ҚР денсаулық сақтауды дамытудың Мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыру; 2) Жаңа технологиялар 3) Қазақстандағы ең үздік ЖОО бірі 4) Фармокология саласындағы облыстағы қазіргі заманғы талдау	Қауіптер 1) Алаңның үлкендігі, елді мекендердің алыста орналасуы 2) Кәсіпорындардағы ауыр және зиянды жағдайлар 3) Экологиялық жағдайдағы мәселелер 4) Кадр даярлаудағы деңгейдің төмендігі

2.1.2.3.2. Денсаулық сақтауды дамытудағы өзекті мәселелер

- ана мен бала денсаулығының индексінің төмендігі;
- тұрғындардың ауыруының жоғары деңгейі, әлеуметтік маңызды онкологиялық аурулармен ауру, туберкулезбен ауыру деңгейінің жоғары болуы;
- жарақат пен улану деңгейінің жоғары болуы;
- тұрғындардың денсаулық жағдайына экологиялық теріс фактордың теріс әсері;
- ауылдық жерлерде медициналық қызметкерлердің профилдік мамандардың қат болуы;
- емдеу алдын алу ұйымдарының материалдық-техникалық жабдыкталуы деңгейінің төмендігі, ауылдық жерлерде медициналық көмек көрсету сапасын төмендететін және ауруларды төмендететін қазіргі заманғы диагностикалық жабдықтардың аздығы.

2.1.2.4. Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау

Тұрғындарды әлеуметтік қорғау саласында соңғы 3 жыл бойы оң динамика сақталып отыр.

2014 жылдан 2016 жыл аралығында және 2017 жылдың тоғыз айында жұмысқа тұрғызу қызметіне 182593 адам келді (2014 ж. – 37 802 адам, 2015 ж. – 35 580 адам, 2016ж.- 63233 адам, 2017 ж. тоғыз айда – 45978 адам (өткен жылдағы осыған ұқсас мерзімде 43261 адам).

Осы мерзімде жұмысқа тұрғызылғандар саны 150258 адам болды (2014 ж. – 32 185 адам, 2015 жылы – 29 166 адам, 2016 жылы – 53160 адам, 2017 жылдың тоғыз айында – 35747 адам болды. 2014-2016 жылдары келген азаматтардан жұмысқа тұрғызылған азаматтар үлесі 83,8% құрады, ағымдағы жылдың 9 айында – 77,7% құрады.

Қоғамдық жұмысқа қатысқандар 31230 адам (2014 жылы – 8 836 адам, 2015 жылы – 8 345 адам, 2016 жылы – 8102 адам, 2017 жылдың тоғыз айында 5947 адам болды.

Оқуға жолданғандар 10924 адам (2014 .- 1 827 адам, 2015 жылы – 1 517 адам, 2016 жылы – 3211 адам, 2017 жылдағы тоғыз айда – 4369 адам).

Кесте 39.

Еңбек нарығы туралы ақпарат

Көрсеткіштер	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл 9 айында
Келушілер, адам	37802	35580	63233	45978
Жұмысқа тұрғызылды, адам	32185	29166	53160	35747
Қоғамдық жұмыстарға қатысқандар, адам	8836	8345	8102	5947
Оқуға жіберілгендер, адам	1827	1517	3211	4369

Қарағанды облысындағы үш жылдың ішінде экономикалық белсенді тұрғындар саны 22,4 мың адамға төмендеді, оның ішінде 2014 жылы – 31 мыңға төмендеді, 2015 жылы – 17,5 мың адамға артты, 2016 жылы 40 мың адамға төмендеді.

Салдарынан жалдамалы біршама үлесі негізінен қол жеткізіледі халықтың экономикалық белсенділігінің салыстырмалы жоғары деңгейі бар. Облыста экономикалық белсенді халық деңгейі 2016 жылы 64,6% құрады, ол республикалық көрсеткіштен төмен (70%-ға).

Жұмыспен қамтылғандар саны 22 мың адамға (678,4 мыңнан 656,4 мың адамға дейін) азайды. Жұмыссыздар саны 0,5 мың адамға дейін (34,7 мыңнан 34,2 мың адамға дейін) төмендеді.

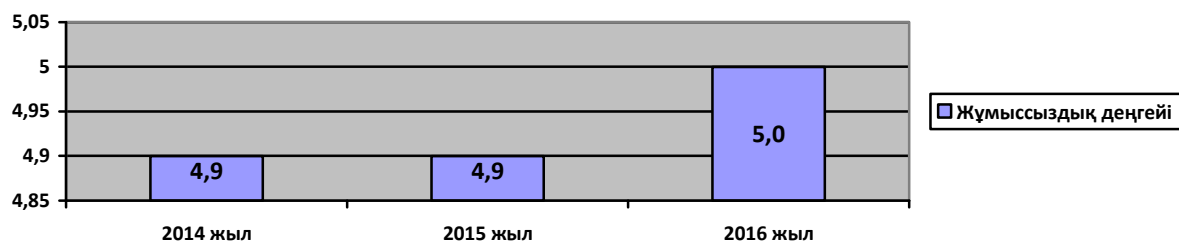
Өз бетінше жұмыспен қамтылу саны 24,7 мың адамға (97,9 мыңнан 73,2 мың адамға дейін) төмендеді.

«Жұмыспен қамту» санатына еңбек статистик Халықаралық конференция Қаулысымен 19 (2013 ж.) сәйкес еңбек қызметін қамтымайды; өз пайдалануға арналған тауарлар мен қызметтерді өндіру болып табылады. Жұмыспен қамту стандарттарын жаңа статистикалық органдардың, өзін-өзі жұмыспен қамтыған, жұмыспен қамтылған халықтың саны және еңбек күшіне төмендеуіне (экономикалық белсенді халықтың) салдарынан төмендеу енгізілуіне байланысты.

Кесте 40.

Еңбек нарығы динамикасы

Көрсеткіштер атауы	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл
Экономикалық белсенді халық, адам	713087	730595	690642
Жұмыспен қамтылған халық, адам.	678387	694548	656420
Жалдамалы жұмысшылар, адам	580463	594706	583216
Өзін-өзі жұмыспен қамтыған халық, адам	97924	99842	73204
Жұмыссыз халық, адам	34700	36047	34222

Сурет 25. Жұмыссыздық деңгейінің төмендеу динамикасы, %

Облыстың тіркелген еңбек нарығында кәсіптер мен мамандықтар бойынша еңбек сұраныс пен ұсыныстың тепе байқалады жалғасуда.

2017 жылдың 9 айы ішінде жұмыспен қамту орталықтарында 6066 жұмыссыз тіркелген, оның ішінде 3740 адам жұмысшылар, қызметкерлер 1609 адам, 717 - жұмыс істемеген еді. Қызметкерлер арасында - 347 басшылары, 1262 - сарапшылар. Облыстың жұмыс берушілерінен 3594 вакансия жарияланған болатын, оның ішінде өнеркәсіпке – 362, ауыл, орман және балық шаруашылығында – 60, транспорт және қаттау – 17, құрылыс – 110, көтерме және бөлшек сауда – 137, өмір сүру және тамақтандыру бойынша қызмет – 6, денсаулық сақтау және әлеуметтік қызмет – 128, білім беру – 400, және басқа салаларға – 2374, бұл кәсіптер мен мамандықтар бойынша еңбек сұраныс пен ұсыныстың тепе-теңдікті көрсетеді.

2014 жылдан 2016 жылға дейін және 2017 жылдың 9 айында 45354 жаңа жұмыс орны құрылды: оның ішінде 2014 жылы – 8 579 және 2 755, 2015 жылы – 6 657 және 4 093, 2016 жылы 5784 тұрақты және 6756 уақытша жұмыс орны, және 2017 жылдың 9 айында 4 899 және 5 831 сәйкесінше орындар құрылды.

Еңбек нарығында сұранысқа ие жұмыс күшінің сапасы, оның кәсібилік, кәсіби біліктілігі жоғары деңгейде жоғары талаптарға сипатталады.

Ең тапшы еңбек нарығы қызметкерлері денсаулық сақтау қызметкерлері, биологиялық және ауыл шаруашылығы ғылымдары саласындағы жоғары біліктілік деңгейі сарапшылар, білім беру, жаратылыстану ғылымдары және денсаулық білім беру саласындағы орта деңгейдегі білікті мамандар болып табылады; тау-кен, капитал, салу, монтаждау, жөндеу және құрылыс жұмыстарын жүргізетін жұмысшылар; металл өңдеу және машина жасау өнеркәсібі; операторлар, операторлар, машинистер, жинаушылар, жүргізушілер, машинистер ұялы жабдықтар.

Шетелдік жұмыс күші еңбек жөніндегі уәкілетті орган бөлген квота шегінде тартылған.

Шет елдік мамандарды тартуға 2014 жылы – 168 рұқсат, 2015 жылы – 367, 2016 жылы – 232, 2017 жылдың 1 қазанына – 88 рұқсат берілді.

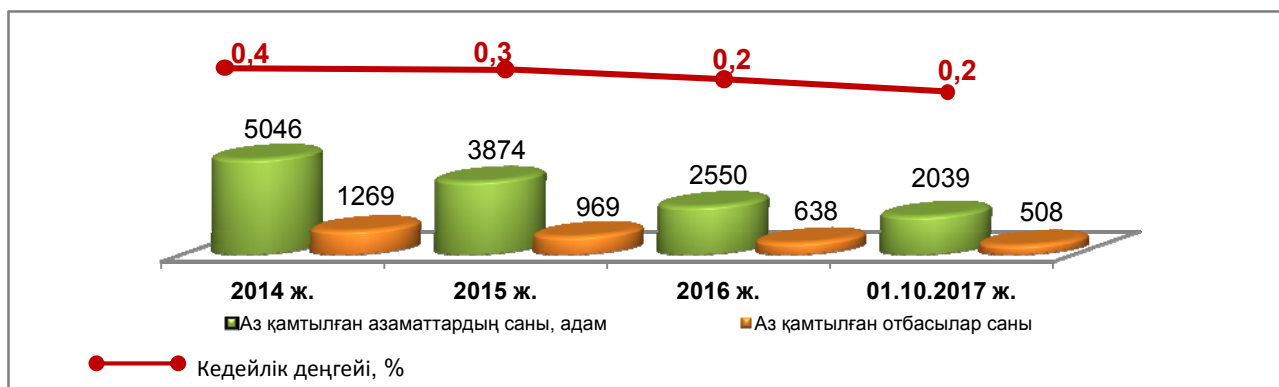
Еңбек қызметін жүзеге асыру үшін шетелдік жұмыс күшін тартуға ұйымдарда: 2014 жылы – 75 000, 2015 жылы – 150 000, 2016 жылы – 81000, 2017 жылы 1 қазанда – 62000 қазақстандық жұмысшылар жүзеге асырды.

Әлеуметтік қолдау мақсатында мемлекеттік, кәмелетке толмағандарға төленетін мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақы және тұрғын үй көмегін атаулы әлеуметтік көмек болып табылады.

2017 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша, жұмыспен қамту органдарында және әлеуметтік бағдарламаларға тіркелген 2014 жылмен салыстырғанда 2496 адамға (2014 жылы – 1269 отбасы, 5046 адам, 2015 жылы – 969 отбасы, 3874 адам) немесе 49,5% -ға төмен болып табылатын, 2550 адамнан 638 аз қамтылған отбасыларын құрады.

2017 жылдың 9 айында жұмыспен қамту органдары мен әлеуметтік бағдарламаларда 508 аз қамтылған отбасы, 2039 адам тіркелген, бұл 2016 жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 585 адамға немесе 22,3%-ға төмен (2016 жылдың 9 айында – 662 отбасы, 2624 адам).

2014 жылдан бастап 2016 жылға дейін тіркелген кедейшілік деңгейі 0,2 пайыздық тармаққа (0,4%-дан 0,2%-ға) төмендеді.

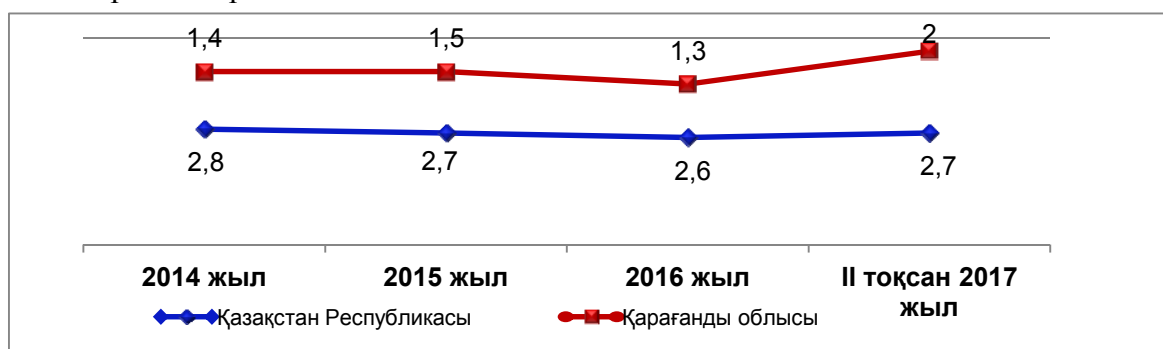

Сурет 26. Кедейшілік пен кедей халық санының тенденциялары

Кедей адамдар саны жұмыспен қамту саласында белсенді саясат туындаған азайту, еңбек нарығында ынталандыру және тарту нығайту микрокредит беру, өз ісін бастау үшін еңбекке қабілетті кедей адам, өскелең табыстар (зейнетақы мен жәрдемақы арттыру, жалақы), қаржылық көмек көрсету болып табылады, халықтың жасырын табысын анықтау.

2016 жылы ҚР ҰЭМ статистика комитетінің ресми деректеріне сәйкес, табысы күнкөріс минимумынан төмен халықтың үлесі (- 2,6% республикада) 1,3 пайыздық тармаққа ел индексі орташа деңгейінен төмен 1,3% -ды құрады.

2015 жылы 0,1 пайыздық тармаққа төмендеді, 2014 жылмен салыстырғанда бағамы, 0,1 пайыздық тармаққа артты.

Сурет 27. Күнкөріс минимумынан төмен табысы бар халықтың үлесі динамикасы, %

Іс-шаралар жоспары, 2012-2018 жылдары мүгедектердің өмір сүру сапасын қамтамасыз ету және жақсарту үшін жүзеге асырылып қолжетімді ортаны қамтамасыз етуге бағытталған, өмірлік функцияларын қалпына келтіру үшін қажетті жағдай жасау болып табылады.

2017 жылғы 1 қаңтардан жағдай жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімінің тіркелген 60,8 мың тұрды. Мүмкіндігі шектеулі адамдар, оның ішінде 4,3 мың. мүгедек балалар.

Үш жыл ішінде облыстық бюджет есебінен мүгедектерді әлеуметтік қолдауға 1150,3 млн.теңге бағытталды, соның ішінде 2014 жылы – 372,8 млн.теңге, 2015 жылы – 447,4, 2016 жылы – 330,1 млн.теңге - әлеуметтік, кәсіби және медициналық оңалту іс-шараларды өткізу үшін.

Аймақтарда облысы әлеуметтік нысандарды аттестаттау жүзеге асырылатын мүгедектігі бар адамдардың санына әкімінің Мүгедек, мемлекеттік мекемелер кеңесшісі, мүгедектердің қоғамдық ұйымдарының өкілдерінің қатысуымен сертификаттау бойынша арнайы жұмыс топтарының үшін кеңесі құрылды.

әлеуметтік және көлік инфрақұрылымын жалпы саны 1597 құрайды. 01.10.2017 жағдай бойынша 1597 нысан паспортизациядан өтті, соның ішінде бейімделуге жарамды – 1013,

олардың ішінде бейімделген – 454 нысан.

Сонымен қатар, арнайы әлеуметтік қызметтер, әлеуметтік қорғау саласындағы қол жетімді.

Бұл қызмет түрі 2568 орынға арналған медициналық-әлеуметтік мекемелердің, психоневрологиялық аурулары бар 18 жастан астам мүгедектер мен адамдармен үй қызмет жалғыз қарттар, мүгедектер, балалар әлеуметтік көмек 69 департаменттерінің, адамдар үшін әлеуметтік бейімдеу 3 орталықтарына 10 бағынады Қарағанды, Теміртау және Жезқазғанда, белгілі бір тұрғылықты жері бар.

2.1.2.4.1. Еңбекті қорғау

Ірі өнеркәсіптік аймақ ретінде, Қарағанды облысының халық саны негізінен тау-кен және металлургия, көмір және басқа да салаларда айналысады. Еңбекті қорғау, өнеркәсіптік жұмысшылардың құқығын қорғау және жұмыс өмір сапасы саласындағы ерекше назар аудару жоспарлануда.

Кезеңге арналған мемлекеттік еңбек инспекторлары 2014-2016 жыл және 2017 жылдың 9 ай, 10772 өтініштері қаралды ұйымдардың 5264 тексеру жүргізді

Кесте 41.

Қарастырылған өтініштер мен тексерулер динамикасы

2014 жыл		2015 жыл		2016 жыл		2017 жыл 9 ай	
тексеріс	өтініш	тексеріс	өтініш	тексеріс	өтініш	тексеріс	өтініш
1241	2034	1737	3283	1298	2833	1015	2622

Жұмыс берушілер және кәсіпорындар әкімшілігі тараптарына 3927 бұйрық берілді: оның ішінде еңбекке қатысы бойынша – 2235, қауіпсіздік және еңбекті қорғауға – 1619, жұмыспен қамтуға – 73. Әкімшілік жауапкершілікке 1371 заңды және лауазымды тұлға жұмылдырыды, сомасы 117,2 млн. теңгеге айыппұл салынды.

Кесте 42.

Тексерулер нәтижесінің динамикасы

Жыл	Бұйрық			Айыппұлдар саны	Айыппұл соммасы
	еңбекке қатысты	қауіпсіздік және еңбекті қорғау	жұмыспен қамту		
2014 ж	1899	838	20	540	18,1 млн.тг
2015 ж	1537	135	18	351	28,6 млн.тг
2016 ж	1168	572	28	320	43,1 млн.тг
2017 ж 9 ай	631	74	7	160	27,4 млн.тг

Жалақыны кешіктіріп төлеумен байланысты әлеуметтік шиеленістің өсуін реттеу үшін еңбек заңнамасын бұзудың алдын алу бойынша жұмыстар жүргізіледі. Жалақыны төлеуді кешіктіру бойынша орын алған жағдайлар үшін 2014-2016 жылдары және 2017 жылдың 9 айында 33 әкімшілік айыппұл (2014 – 57, 2015 – 119, 2016 – 138, 2017 жылдың 9 айында -21), 47,8 млн.теңгеге (2014 – 2,9, 2015 – 10, 2016 – 21,1, 2017 жылдың 9 айында – 13,8) салынды.

Еңбек дауларды шешудің ең маңызды тетігі жұмыс берушілер мен жұмыскерлердің арасында жасалған ұжымдық шарттар болып табылады және тараптар арасында еңбек қатынастарын реттейді.

Қазіргі уақытта облыста 19497 кәсіпорын жұмыс істейді. 2017 жылдың 9 айы нәтижесі бойынша 3568 ұжымдық шарттар бекітілді, оның ішінде ірі кәсіпорындар – 172, орта – 465, шағын – 2931. Ұжымдық қарым-қатынас жүйесімен қамтылған кәсіпорындардың үлесі, облыс

бойынша орташа жұмыс істеп тұрған кәсіпорындардың жалпы санының тек 18,3% -ды құрады.

2014-2016 жылдары және 2017 жылдың 9 айы кезеңінде өндіру көлемі бойынша облыс кәсіпорындары 922 адам жарақат алды, олардың 790 қайғылы оқиғасы болды.

Бақытсыз жағдайдан 922 жәбірленген адамнан – 139 қайтыс болды, 691 адам ауыр жарақат алды.

Кесте 43.

Саны	2014 ж.	2015 ж.	2016 ж.	2017 ж. 9 ай
Бақытсыз жағдай	232	264	171	123
Жәбірленушілер	275	294	213	140
Кісі өлімімен аяқталған	45	31	38	25
Ауыр жарақат алғандар	207	247	152	85

2014-2016 жыл және 2017 жылдың 9 ай кезеңде ең жоғары өндірістік жарақат қарқыны тау-кен металлургия өнеркәсібі кәсіпорындарында – 350 (2014 ж. – 102, 2015 ж. – 139 және 2016 ж. -49, 2017 ж. 9 ай – 60), энергетикалық өнеркәсіпте – 70 (2014 ж. – 10, 2015 ж. – 13 және 2016 ж. – 40, 2017 ж. 9 ай – 7), құрылыс саласында – 125 (2014 ж. – 53, 2015 ж. – 44 және 2016 ж. – 16, 2017 ж. 9 ай – 12), бюджеттік аясындағы ұйымдарда – 93 (2014 ж. – 29, 2015 ж. – 30 және 2016 ж. – 13, 2017 ж. 9 ай – 21) белгіленген.

Авариялар талдау авариялардың ең қауіпті түрлері болып табылады деп көрсетеді: коллапс, көшкін, құлап нысандар, материалдар, жер, олар 15,2% құрайды; жол-көлік оқиғасы - 11%; құрбандары -19% құлап; биіктігі құрбандарын құлап - 12%; объектілері және бөлшектерге -15% айналмалы, ұшатын, қозғалатындар әсер етеді.

Төмендегідей авариялардың негізгі себептері мыналар болып табылады: салдарынан жәбірленуші 37% жалпы абайсызда үшін; өйткені 47% шеккен жұмыстарды қанағаттанарлықсыз ұйымдастыру; салдарынан 4% жол қозғалысы ережелерін бұзғаны үшін; салдарынан 3% ғимараттарды, құрылыстарды, аудандардың нашар техникалық жай-күйіне; қауіпсіздік техникасы мен еңбек қорғау ережелерін бұзу - 2%.

2017 жылдың 9 айы бойынша өндірістік жарақат көпшілігі АҚ КД «АМТ» тіркелген болатын (Ленин, Абай, Костенко, Күзембаев атындағы шахталар).

Облыс кәсіпорындарында денсаулығы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін аса маңызды бағыттары, еңбек қауіпсіздігін басқару жүйесін (ЕҚБЖ), сондай-ақ еңбекті қорғау жалпы қабылданған стандарттарға, қауіпсіздік және еңбекті қорғау тікелей тік бағыныстылығына енгізу болып табылады.

2.1.2.4.2. Еңбек пен әлеуметтік қорғаудың SWOT-сараптамасы

⋮

Оң әсері

⋮

Теріс әсері

Ішкі орта	Күшті жақтары 1) аз қамтылған азаматтар санының кемуі; 2) жарақат алушылықтың төмендеуі; 3) облыстың кәсіпорындарында заманауи еңбекті қорғау басқарма жүйесі енгізу; 4) өндіріс, инфрақұрылым, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық салаларында тұрақты және уақытша жұмыс орындарын құратын жобаладың жүзеге асырылуы; 5) еңбек нарығында аясында белсенді саясат.	Әлсіз жақтары 1) еңбек нарығында сұраныс пен ұсыныстың сәйкес келмеуі; 2) бақытсыз жағдайлар түрінің қайталануы; 3) еңбектік міндеттерін орындауда жұмысшылардың өндірістік қауіпсіздік бойынша білім деңгейінің төмендігі.
	Мүмкіндіктер 1) Үш тараптық серіктестік (әкімдік, кәсіподақтар, жұмыс беруші) 2) Еңбек заңнамасын түсіндіру туралы облыстың кәсіпорындарында ақпараттық-ағартушылық, семинарлар және сабақтар; 3) 2017-2021 жылдарға арналған тиімді жұмыспен қамтылушылық пен жаппай кәсіпкерлікті дамыту Бағдарламасын жүзеге асыру; 4) аумақтық даму бағдарламаларын мемлекеттік және мемлекеттік бағдарламалар шеңберінде жобаларды іске асыру ағымдағы және күрделі жөндеуді жылы жаңадан құрылатын жұмыс орындарының кем емес 15% салу және қайта жаңғырту кезінде жаңадан құрылған жұмыс орындарының 10% кем емес бағдарламасына қатысушыларға қамтамасыз ету, аудандарда жобалар үшін жұмыспен қамту мүмкіндіктерін жұмыспен қамту орталықтары жақсарту; 5) ҰЕҰ тарту.	Қауіптер 1) Қаржы дағдарысы өндірістің қысқаруы салдары ретінде 2) Кәсіпорындардағы ауыр және зиянды жағдайлар 3) Экономикалық дағдарыстың кері әсерінен жұмыссыздық деңгейінің жоғарылауы; 4) Жұмысқа жарамды халық арасында еңбекке жарамдылығын жоғалту жағдайларының көбеюі; 5) жұмысшылардың денсаулығын өтеу үшін қосымша қаржы шығындары; 6) денсаулық сақтау және қауіпсіздік ережелерін бұзу байланысты авариялардың жоғары деңгейі.

2.1.2.4.3. Еңбек пен әлеуметтік қорғаудың өзекті мәселелері

- кәсіп пен мамандықтар бойынша жұмыс күшінің ұсынылуы мен сұранысының баланыссыздығы;
- өндірістік жарақаттанудың алдын алу үшін кәсіпорындарда жұмыс нашар ұйымдастыру.

2.1.2.5. Мәдениет

2016 жылғы мәлімет бойынша облыста Қазақстанның өнердегі өнімі, сауықтыру қызметінің және демалыстың 5,76% өндіріледі, аймақ арасында 5 орында.

2017 жылдың басына облыстағы мәдениетті ұйымдастыру желісі 656 нысанды қамтыды: 323 кітапхана, 20 мұражай, 5 театр, 2 концерттік ұйым, 271 мәдениет және құлып үйлері, 21 видеомобиль, 7 мәдениет және демалыс саябақтары, зоопарк, көрме залдары, кинотеатр, киноvideопрокат, облыстық сауықтың және халық шығармашылығының ғылыми-әдістемелік орталықтары, тариха мәдени мұраны сақтау бойынша орталықтар, «Ұлытау» мұражай-қорығы.

2014 жылы – 645 нысан (2 кітапхана және 2 клуб жабылды), 2015 жылы – 653 нысан (6 кітапхана жабылды, 13 клуб және 1 мұражай ашылды), 2016 жылы – 656 нысан (1 кітапхана жабылды, 3 клуб ашылды).

2017 жылдың 9 айында 1 клуб ашылды, 1 кітапхана және 2 клуб жабылды. Облысты мәдениет ұйымдар желісі 653 нысанды құрады: 322 кітапхана, 20 мұражай, 5 театр, 2 концерттік ұйым, 271 мәдениет және құлып үйлері, 21 видеомобиль, 7 мәдениет және демалыс саябақтары, зоопарк, көрме залдары, кинотеатр, киноvideопрокат, облыстық сауықтың және халық шығармашылығының ғылыми-әдістемелік орталықтары, тариха мәдени мұраны сақтау бойынша орталықтар.

2014-2016 жылдары 8 мың спектакль мен концерттер қойылды, 45 мыңнан артық экскурсия, лекциялар мен көрмелер өткізілді.

Кесте 44.

Мәдениетті ұйымдастыру жұмыстанының көрсеткіш динамикасы

Көрсеткіш	2014ж.	2015ж.	2016ж.	2017ж. 9ай
Экскурсиялар, лекция, көрмелер, бірлік	14286	15375	15513	11666
Мұражайға бару, мың адам	478,5	490,7	494,4	379,6
Концертер, спектакль, бірлік	2638	2869	2875	2103
Театрларға және концертке бару, мың адам	1293,7	1255,9	1622,0	984,2

2017 жылдың 9 айында Қарағанды облысында 17 мұражай, әрекет етіп отыр, оның 3 филиалы бар, онда 349184 бірлік жәдігер сақталуда, ол өткен жылдағы 2016 жылдың 3 тоқсанмен салыстырғанда 2160 артық (347024 бірлік), оның негізгі қордағылары – 255853 бірлік. Соңғы үш жылда облыс мұражайына 1463,6 мың адам келді.

Соңғы үш жылда кітапханалар желісін азайту үрдісі байқалған, мен клубтар саны «Қазақмыс Корпорациясы» тасымалданған объектілерін қабылдануына байланысты өсті. Төмендеуі нысандарын қамтамасыз ету үшін қалада қоныстанған ауылдық елді мекендерді, сондай-ақ жергілікті бюджеттерде тиісті қаражат жоқтығынан халықтың кітапханалары шығару желіге байланысты.

2016 жылы кітапханалардың кітап қоры 6,1 млн. дана болды, оның ішінде мемлекеттік тілдегі 2,1 млн. данадан артық. Жалпы алғанда 2014-2016 жылдары оқырмандардың жылдық көрсеткіштің кемуі байқалып отыр. 2016 жылы 2014 жылмен салыстырғанда 32,8% (2014 жылы кітапханалар қолданушыларының саны 549,8 мың адам болса, 2015 жылы – 156,4 мың адамға аз, 2016 жылы 24 мың. Адамға азайды және 369,4 мың адамды құрады). Оқырмандар санының кемуі және кітапханаға келушілердің кемуі облыста кітапхана қорының электрондық формадағы қызметінің артуынан болып отыр.

Кітапхана қоры 2014 жылы – 6 221,2 мың бірлік, 2015 жылы – 6 209,1 мың бірлік, 2016 жылы – 6 140,9 мың бірлік, 2017 жылдың 9 айында – 6 142,1 мың бірлік болды. Сонымен, 2014-2016жж. кітаптардың ескіруінің себебінен кітап қоры көлемінің 80,3 мың бірлікке кемігені байқалады.

Облыс кітапханаларында мәдени сауық шаралары, семинарлар, лекциялар, конференциялар және кәсіби конкурстар ұйымдастырылады, кітапхана көрмелері мен дөңгелек үстелдер ұйымдастырылады. Мәдени сауықтыру шараларының көптеген бөлігі Қазақстанның мәдениетін насихаттауға бағытталған: Тәттімбет атындағы, Ж.Елебеков атындағы және басқа да конкурстар. Жанрлық әр түрлілік, жас ерекшелігі бойынша әлеуметтік маңызды шаралар өткізу тұрғындардың әр түрлі санаттарының мәдениетке қолжетімділігін қолдауды көрсетіп отыр.

Кесте 45.

Кітапханалар жұмысының көрсеткішінің динамикасы

Көрсеткіш	2014ж.	2015ж.	2016ж.	2017ж. 9 ай.
Кітапхана пайдаланушылар, мың адам	549,8	393,4	369,4	291,9
Кітаптар қоры, мың бірлік	6221,2	6209,1	6140,9	6142,1
Кітапханаға келушілер, мың адам	4084,6	4457,6	4294,0	2696,0

2014-2016 жылдары Қарағанды қ. 80-жылдығына, Ұлы Отан соғысындағы Жеңістің 70-жылдығына, Қазақ хандығының 550 жылдығына, А. Бөкейханның 150 жылдығына арналған, сонымен қатар Қарағанды облысының Қызылорда облысындағы Мәдениет Күндері, мерекелердегі әлеуметтік маңызды шаралар әр түрлі фестивальдар, конкурстар, концерттік бағдарламалар, шығармашылық кештер табыспен өткізілді.

2017 жылы 9 айда «Жас қанат – 2017», соғыс және еңбек ардагерлерінің хор топтарының облыстық фестивальдері «Ардагерлер ән салады», мүмкіндігі шектеулі адамдарға арналған «Жан өнері», «Әсеттің шіркін әндері-ай» Әсет Найманбаевтың 150 жылдығына арналған республикалық сайыс, Қазыбек Келдібекұлының 350 жылдығына арналған іс-шаралар (республикалық айтыс, «Дала дауысы» халықаралық фестивалі, ҚР Ұлттық музейінің көрмесі), «Сарыарқа саздары» қазақ ұлттық музыкасының облыстық фестивалі, Қарағанды облысының ЭКСПО-2017 Халықаралық көрмесіндегі мәдениет күндері.

Облыс халқының мәдениет саласындағы көрсетілген қызметтер сапасымен қанағаттанушылық деңгейі 2014 жылы 76%, 2015 жылы - 77% құрады.

Ауылдағы мәдениет ұйымдары жылжымалы ұйымның дефицитін бастан кешіріп отыр (бар болғаны 21 видеомобиль), ол жекелеген аудандар мен ауылдарды мәдени қызмет көрсетумен қамтуға мүмкіндік бермейді. Жалпы алғанда аймақтағы мәдени желінің дамуында диспропорция орын алып отыр.

Мәдениет саласындағы маңызды бағыттардың бірі ол бағалы тарихи-мәдени мұраны зерттеу болып отыр. Қарағанды облысы аумағында 2700 тарихи және мәдени ескерткіш тіркелген. Оның ішінде 1538 мемлекеттің қорғауында, 22 ескерткіштің республикалық мәртебесі бар.

2014-2016 жылдары және 2017 жылдың 9 айында 27 археологиялық зерттеу, 52 тарих және мәдениет ескерткіштерін қалпына келтіру және жөндеу жұмыстары жүргізілді, оның ішінде: 2014 жылы 9 және 16 зерттеу, 2015 жылы – 7 және 16, 2016 жылы – 6 және 11 зерттеу, 2017 жылы 9 айда 5 және 9 сәйкесінше зерттеулер.

2.1.2.6.1. Мәдениеттің дамуының SWOT-сараптамасы

	Оң әсер	Теріс әсер
	Күшті жақтары	Әлсіз жақтары
Ішкі орта	1) мәдениет нысандарына бару деңгейінің артуы; 2) тұрғындардың мәдениет саласы қызметіне қанағаттануы.	1) мәдениет саласында бейімделген тұрғын жайлардың құрылыстардың көптігі .

Мүмкіндіктер	Қауіптер
1) ақпараттық коммуникациялық технологияның дамуы;	1) облыстағы мәдениет мекемесінің қаржыландыру мен жаңарту деңгейінің материалдық-техникалық базасының төмендігі;
2) Аймақта туризмнің дамуы;	2) мәдениет пен өнер қызметкерлерінің біліктілігін арттыруда қаржыландырудың аздығы, ол мәдениет саласы қызметкерлерін кәсіби дамыту деңгейін төмендетіп отыр;
3) 2017-2020 жылдарға арналған тиімді уақыт өткізу Бағдарламасы;	3) мәдени саласының инфрақұрылымын дамыту деңгейінің аздығы;
4) Аймақаралық байланысты қалыптастыру.	4) мәдениет ұйымының мамандандырылған кадрларының дефициті мәдениет қызметінің әр түрлілігін репутациясын қысқартуға алып келеді.

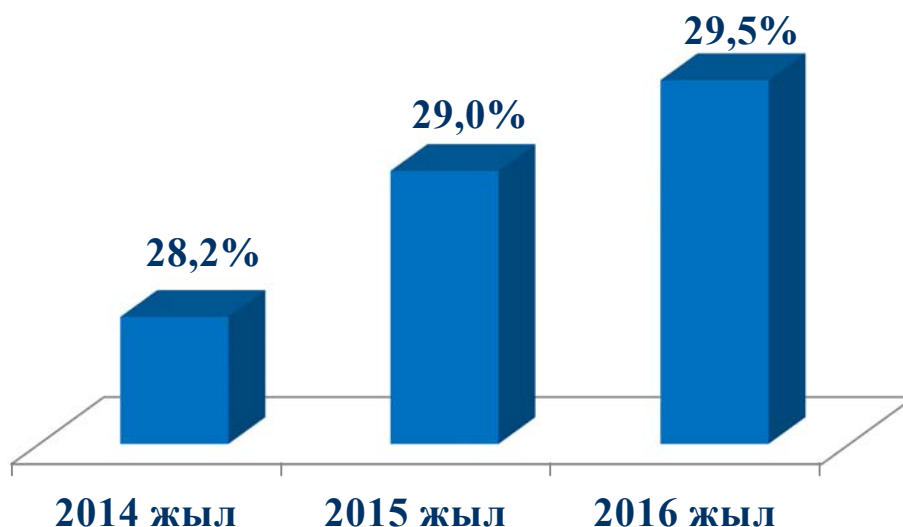
2.1.2.6.2. Мәдениетті дамытудың өзекті мәселелері

- мәдениет саласында пайдаланылатын бейімдестірілген тұрғынжайлар мен құрылыстардың санының көптігі;
- кәсіпқой кадрлардың тапшылығы және талантты жастар келуінің аз болуы;
- Облыстағы мәдениет мекемелеріндегі материалдық-техникалық базаны жаңарту мен қолдау деңгейінің төмендігі;

2.1.2.6. Дене шынықтыру және спорт

Елбасының көпшілік спортты дамыту және тұрғындарды денешынықтырумен қамту бойынша тапсырысын орындау мақсатында барлық жастағы тұрғындар мен барлық әлеуметтік топтарды ғамтыған денешынықтыру-сауықтыру және спорттық- көпшіліктік шараларды көбейту бойынша көптеген жұмыстар жүргізіліп отыр. жүйелі түрде дене шынықтыру мен спортпен айналысатындар саны артып келеді. 2014-2016 жылдары нәтижесі бойынша облыста олардың саны – 21 211 адам өсімді құрады, одан 2014 жылы – 7 686 адамға, 2015 жылы – 13 174, 2016 жылы - 8037 адамға өсті. 2017 жылы 9 айда өткен жылдың осы кезеңімен салыстырғанда 3100 адамды құрады.

Дене шынықтыру мен спортпен айналысатын азаматтардың қамтылуы облыс бойынша 0,8%-ға өсті, 2014 жылдан 2015 жылға дейін 0,5%-ға, 2015 жылдан 2016 жылға дейін 29,5%-ға, ол республика бойынша орташа көрсеткіштен 2,1%-ға жоғары (республикалық көрсеткіш – 27,4%).

Спорт дамуы көрсеткішінің динамикасы

Көрсеткіштер атауы	Өлш. бр.	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл 9 ай
Дене шынықтырумен және спортпен айналысатын адамдар саны	(адам)	387891	401065	409102	406941
Спорттық нысандар саны	(бр.)	2766	2804	2841	2858
- оның ішінде ауылдық жерлердегісі	(бр.)	1053	1076	1094	1102
Енгізілген спорттық нысандар	(бр.)	67	38	37	17
Спорт клубтарының саны	(бр.)	2315	2319	2321	2322
- онемен айналысатындар саны	(адам)	79 316	79388	79416	79430
«Қазақстан Республикасының спорт мастері»	(адам)	128	63	168	96
«Халықаралық санаттағы Қазақстан Республикасының спорт мастері»	(адам)	18	19	21	7
Қазақстан Республикасының Ұлттық құрамасының мүшелері	(адам)	1018	1064	1168	1216

Облыста культивиралық спорт түрлері спектрлері кеңейтілуде. Үш жылда: 2014-2016 жылдары культивиралық спорт түрлерінің саны 14 бірлікке өсті: 2014 жылы көрсеткіш— 82 бірлік, 2015 жылы – 95, 2016 жылы - 96 сонымен қатар олимпиадалық спорт түрлерінен 2014 жылы 38, 2015 жылы 41, 2016 жылы 41 бірлікті құрады.

Облыста спорттық жаппай шаралар өткізілді:

2014 жылы 316 782 (112,9%) адам қатысуымен 2 985 (алдыңғы жылға қарағанда 139%) спорттық іс-шаралар, соның ішінде 34443 адамды қамтыған 9 облыстық Спартакиада өткізілді.

2015 жылы 45 050 адамды қамтыған 8 облыстық Спартакиада, барлығы 348813 адамның қатысуымен (110,1%) 6089 (204% алдыңғы жылға қарағанда) спорттық іс-шаралар өткізілілді.

2016 жылы 397172 (13,9%-ға өсті) адам қатысуымен 7658 (алдыңғы жылға қарағанда 25,8%-ға өсті) спорттық іс-шаралар, соның ішінде 28943 адамды қамтыған 6 облыстық Спартакиада өткізілді

2017 жылы 9 айда 448 809 адамның қатысуымен 6782 спорттық іс-шаралар, соның ішінде 23936 адамның қатысуымен 7 Спартакиада өткізілді.

Дене шынықтырумен және спортпен айналысуға мүмкіндіктері шектелген азаматтар да қосылады. Мүгедектердің саны облыс бойынша 2017 жылдың 1 қазанындағы ақпарат бойынша 60851 адам құрайды. 2014 жылы 54876 адамнан 2581 адам спортпен айналысты, 2015 жылы 56310 адамнан 2980 спортшы, 2016 жылы 59001 адамнан 3366 спортшы болды. Қалалар мен аудандарда спорттың 25 түрі насихатталады. 2014 жылы елдің Ұлттық құрамасына 56 адам кірді, 2015 жылы 66 спортшы, 2016 жылы елдің құрамасына облыстың 66 спортшысы кірді. 2014 жылы спортшы-мүгедектер арасында облыс әкімінің сыйлықтарына облыстық Спартакиада өткізілді, оған мүмкіндігі шектеулі 170 адам қатысты. Паразиаттық ойындарда Қарағанды облысының спортшылары 2 алтын, бір күміс және үш қола медаль жеңіп алды.

2016 жылы Рио-де-Жанейро қаласында XV Паралимпиада жазғы ойындарында (Бразилия) Қарағанды облысы Наталья Звягинцев (7-ші орын) жүзу тірек-қимыл жүйесінің

зақымдануы бар спортшы ұсынылған. 2017 жылы Токиода Сурдоолимпиадалық ойындар (Жапония) 2 лицензия жеңіп алды.

2017 жылы есту мүмкіндігінен айырылған 7 қарағандылық мүгедек спортшы 2017 жылғы XXIII Сурдоолимпиялық жазғы ойындарға қатысуға жолдама жеңіп алды: олар үш түрде қатысты: жүзу, таэквондо және каратэ. Олардың үшеуі таэквондо бойынша жүлдегерлер атанды (1 орын – 1 спортшы, 3 орын – 2 спортшы).

Ұлттық спорт түрлерін дамыту жалғасып жатыр: қазақ күресі, асық ату, аламан бәйге, көкпар.

Жүйелі дене шынықтырумен және спортпен айналысатын жету үшін оң нәтижелер халықтың барлық топтарын тарту, тұрақты спорттық іс-шараларды қамтамасыз ету, сондай-ақ, жаңа спорттық нысандардың құрылысы мен спорт секцияларын ашу. 2014 жылы спорттық клубтар – 40-қа көбейді, 2015 жылы – 4, 2016 жылы – 4 секцияға көбейді.

2014 -2016 жылдар аралығында спорттық ғимараттар саны 75 бірлікке артқаны байқалады: 2766-дан 2841 бірлікке, олардың ішінде ауылдық жерде – 41 бірлікке, 1053-тен 1094 бірлікке, көп функционалды хоккей корттарын, жасанды қаптамасы бап спорттық алаңдарды орнатудың арқасында.

2014 жылы 39 көп функционалды корттар және 19 спорттық алаң орнатылды, сонымен қатар «Баскет Холл», «Aerofit Club» спорттық-емдейтін комплекстерді, «World Class» фитнес клубы, ипподром, 3 фитнес орталығы пайдалануға берілді.

2015 жылы Қарқаралы ауданы Шарықты а. «Алтай молиметалдар» ЖШС есебінен жүзуге арналған бассейн спорт кешені, Нұра ауданы Шахтер а. «Шахтерлік» ЖШС есебінен жабық жүзу бассейні, 7 спорт залы, 3 көп функционалды хоккей корты, 22 ашық спорт алаңы, 3 алаң, 1 теннис корты пайдалануға берілді. түгіскен ауылында «Қайрат», Ұлытау ауданындағы Ұлытау ауылында, Қарағанды қаласында «Өжет», Шахтинскіде «Атлет», 5 көпфункционалды хоккей корттары, 13 спорттық алаң, 15 спорттық зал.

2017 жылдың 9 айында Қарағанды қаласының Майкұдық ауданында жүзу бассейні бар дене шынықтыру-сауықтыру кешенінің құрылысы, Нұра ауданындағы Шахтерское ауылында дене шынықтыру-сауықтыру кешені, 7 көпфункционалды хоккей корты, 8 спорттық алаңдар құрылысы аяқталды.

2017 жылдың 31 қаңтарынан «Қазақстанның үшінші модернизациясы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» Қазақстан халқына Елбасының Жолдауын жүзеге асыру мақсатында мемлекеттік-жеке меншік серіктестік аясында «Қарағанды қаласында мұз айдынының құрылысы» жобасы жүзеге асырылуда, оның аяқталуы 2017 жылдың желтоқсанына жоспарланып отыр.

Абай қаласындағы жабық бассейн құрылысы жалғасуда, оның аяқталуы 2017 жылдың желтоқсанына жоспарлануда.

Облыста жоғары жетістіктер бұқаралық спорт пен спортты дамыту үшін инфрақұрылымын дамытуда. 2014-2015 жж. 48 спорт мекемелері, соның ішінде 28 ЖЖСМ, 12 СДЮШОР, облыстық мамандандырылған мектеп - А.Молдағұлова атындағы дарынды балаларға арналған мектеп-интернат, КМҚК «олимпиадалық резерв даярлау орталығы», жоғары спорт мектебі, кәсіби 5 клуб.

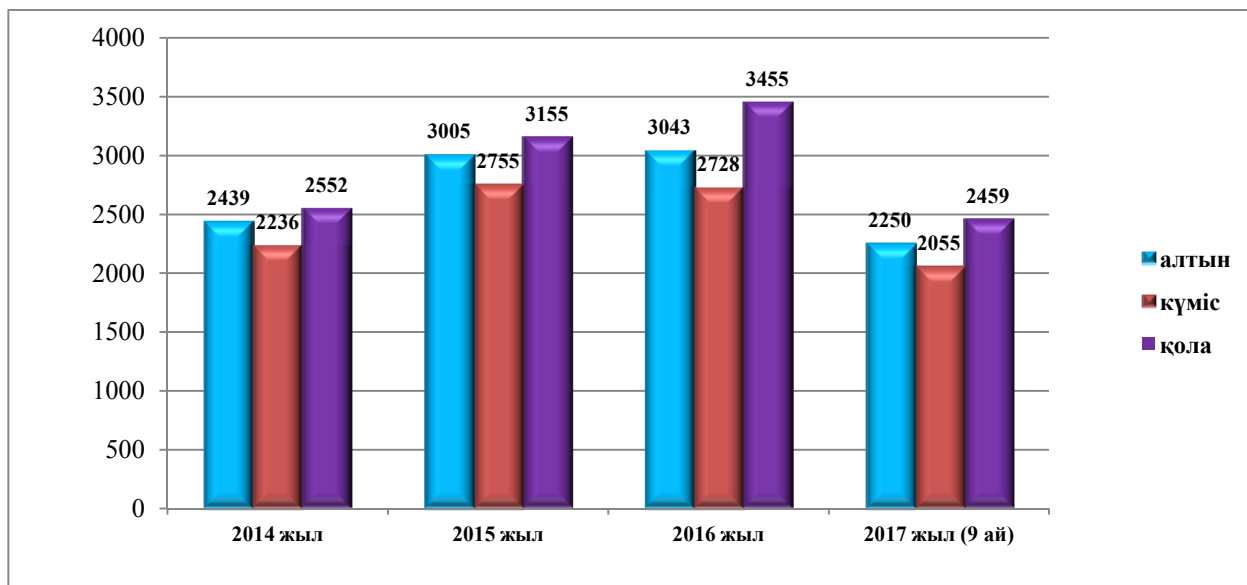
Түрлі деңгейдегі жарыстарда ең жоғары жетістіктерінің спортты насихаттау және дамыту мақсатында:

- 2014 жылы облыс спортшылары әр түрлі рангтегі 632 жарысқа қатысты, оның ішінде 92 облыстық, 380 республикалық, 160 халықаралық, оларда 50 мыңнан астам спортшы қатысты, 7227 медаль жеңді (алдыңғы жылмен салыстырғанда 4,4%-ға өсім), соның ішінде 2439 – алтын;

- 2015 жылы қатысушылар саны 33,7%-ға өсті, және облыстың 67 133 спортшысын құрады, олар әр түрлі рангтегі 766 жарысқа қатысты (21,2%-ға өсім), 8915 медаль жеңді (алдыңғы жылмен салыстырғанда 23,3%-ға өсім), соның ішінде 3005 – алтын;

- 2016 жылы қатысушылар саны 38%-ға төмендеді, облыстық спартакиадалар санының төмендеуіне байланысты және 41 598 спортшы құрады, олар әр түрлі рангтегі 751 жарысқа қатысты (2%-ға төмен), 9226 медаль (3,5%-ға өсім) жеңді, соның ішінде 3043 – алтын.

- 2017 жылдың 9 айында әр түрлі рангтегі 730 жарысқа қатысты (2016 жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 28,5%-ға өсім), олардың ішінде 94 облыстық, 413 республикалық, 223 халықаралық. Оларға 24 мыңнан астам спортшы қатысты (4,8%-ға өсім), 6764 медаль жеңді (10,2%-ға төмендеді), соның ішінде 2250 – алтын.

Сурет 29. Бәсекелестік саласындағы спортшыларының қатысу динамикасы, мың. адам

3 жылда облыс спортшыларының, Қазақстан Республикасының ұлттық құрама командаларының мүшелерінің саны 150 адамға асты: 2014 жылы – 32 адамға артты және 2015 жылы – 46 адамға артты, 2016 – 104. 2017 жылдың 1 қазанда спортсмендер саны 1216 адамды құрады.

Спортшылардың біліктілігінің өсуі туралы спорттық атақтардың берілуінен білуге болады: «ҚР спорт шебері» 2014 жылы 128 спортшыға, 2015 – 63, 2016 – 168, 2017 жылдың 9 айында – облыстың 96 спортшысына берілген, «халықаралық кластағы ҚР спорт шебері» атағы 2014 жылы облыстың 18 спортшысына, 2015 жылы – 19, 2016 жылы – 21, 2017 жылдың 9 айында – 7 спортшыға берілді.

2.1.2.6.1. Дене шынықтыру мен спортты дамытудың SWOT-сараптамасы

	Оң әсері	Теріс әсері
	Күшті жағы:	Әлсіз жақтары:
Ішкі орта	1) спорттық инфрақұрылымды дамыту және спорттық құрылыстар салу; 2) дене шынықтырумен айналысатын тұрғындар санының артуы; 3) спорттық жетістіктері жоғары білікті спортшылардың санының артуы.	1) ауылда спорттық құрылыстардың аздығы; 2) ауылдағы спорттық құрылыстарда мүліктердің аздығы; 3) біліктілігі жоғары мамандар дефициті (құрылысты пайдалану мен техникалық пайдалану бйойынша әдіскер);

Мүмкіндіктер

- 1) Бағдарламаларды жүзеге асыру: 2016-2019 жж. арналған «Денсаулық» ҚР денсаулық сақтау жүйесін дамытудың мемлекеттік бағдарламасы; Қазақстан Республикасында қызмет көрсету саласын дамыту бойынша 2020 жылдарға дейінгі Бағдарлама; «Бизнестің жол картасы 2020» ББ;
- 2) аймақаралық байланысты қалыптастыру;
- 3) кәсіпкерлік қызметтің еркіндігінің өсуі және ШОБ өкілдерінің белсенділігі.

Қауіптер

- 1) аудандық және қалалық бюджеттерден ағымдық және толықтай жөндеу жұмыстарын жүргізуге жеткіліксіз қаржыландыру;
- 2) мекеменің материалдық техникалық базасын қолдау бойынша аудандық қалалық бюджеттерден қаржыландыру деңгейінің төмендігі.

2.1.2.6.2. Дене тәрбиесі мен спорттың өзекті мәселелері

- спорттық нысандардың материалды-техникалық базамен аз қамтылуы;
- ауылдық өңірлерде спорттық құрылғылар мен нысандардың тапшылығы;
- кәсіби білікті мамандардың – ауылды өңірлерде спорт әдіскерлерінің, спорттық нысандардың техникалық эксплуатациясына жауапты мамандардың жетіспеушілігі.

2.1.2.7. Туризм

Қарағанды облысы белсенді, экологиялық, спорттық, жағажайлық, мәдени-танымдық және тарихи туризмді дамыту бойынша болашағы бар аймақ. Оған оның тиімді географиялық орналасуы арқасында маңызды көлік жолдары торабтарының өтуі, табиғат, өсімдік және жануарлар әлемінің байлығы; тендессіз тарихи-архитектуралық, мәдени ескерткіштертердің, музейлердің, ерекше қорғалатын табиғи аймақтардың, сауықтыру кешендерінің, келушілерге демалысты ұйымдастырушы нысандардың болуы мүмкіндік береді.

2014 жылы облыста республикалық салалық «ҚР туризм индустриясының басым бағыттарын дамытудың 2010-2014 жылдарға арналған бағдарламасының» жүзеге асырылуы аяқталды.

Қазір саланың дамуы ҚР Үкіметінің 30 маусым 2017 жылғы № 406 қаулысымен бекітілген ішкі туризмнің дамуына бағытталған «ҚР туризм саласын 2023 жылға дейінгі дамыту Концепциясына» негізделген.

2014 жылы қызмет көрсетілген келушілер саны 2013 жылмен салыстырғанда 21,4%-ға артып 260 918 адамды құраған, 2015 жылы 2014 жылға қарағанда 0,8% төмендеген (258 915 адам), 2016 жылы 2015 жылмен салыстырғанда 6,8% төмендеген (241 260 адам). Жалпы үш жыл ішінде (2014-2016) бұл көрсеткіш 7,5 % кеміген. 2017 жылдың қаңтар-маусым айлары аралығында 2016 жылдың осындай уақытымен салыстырғанда келушілер саны 19,3 % артқан (124 883 адам).

2016 жылы ішкі туризм бойынша қызмет көрсетілген келушілер саны 223751 адамды құрап, 2015 жылмен (243 963 адам) салыстырғанда 8,3% -ға және 2014 жылмен (243086 адам) салыстырғанда 8%-ға төмендеген. Көрсеткіштердің төмендеуі кәсіпорындардың іссапар шығындарын оңтайландыруы мен өңірдегі ауа райының маусымдық ерекшеліктеріне байланысты.

2017 жылдың қаңтар айында ішкі туризм бойынша қызмет көрсетілген келушілер саны 2016 жылдың осы уақытымен салыстырғанда 20,1 %-ға өсіп, 115 954 адамды құрады.

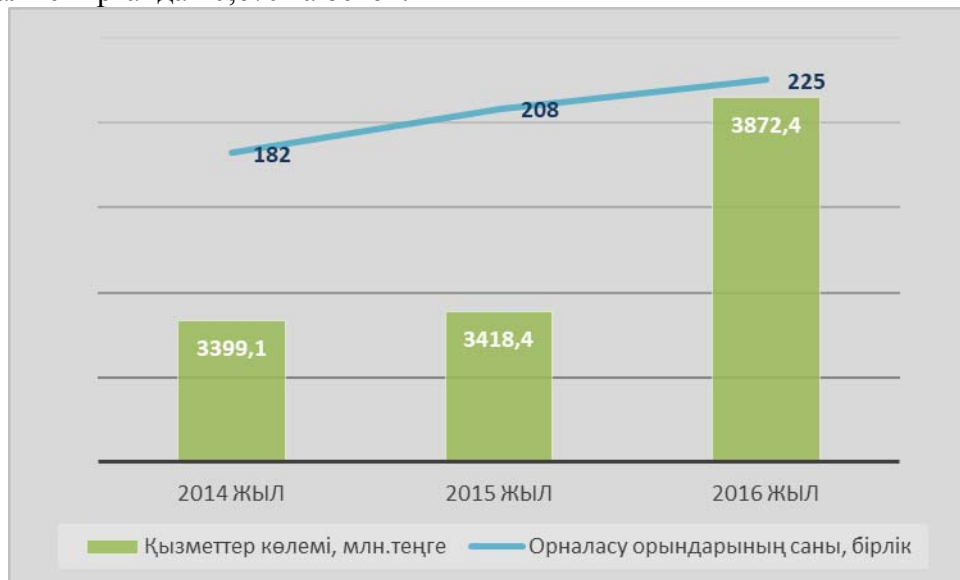
Сыртқы туризм бойынша қызмет көрсетілген келушілер саны 2016 жылы 17509 адамды құрап, 2015 жылмен(14 952 адам) салыстырғанда, 17,1 %-ға артық, ал 2014 жылмен(17 832 адам) салыстырғанда 1,8 %-ға кем болды.

2017 жылдың I жартыжылдығында сыртқы туризм бойынша қызмет көрсетілгендердің саны 2016 жылдың дәл осындай уақытымен салыстырғанда 9,9%-ға артқаны байқалады.

2014 жылы тұрғылықты мекенмен қамтамасыз ету қызметтерін 182 орын көрсеткен, ол 2013 жылмен салыстырғанда 10,3 %-ға артық. 2015 жылы мұндай орындар саны 2014 жылға қарағанда 14,3%-ға өсіп, 208 бірлікті құраған, ал 2016 жылы 2015 жылмен салыстырғанда 8,2% өсіммен 225 бірлікті құраған. Үш жыл ішінде орналастыру мекемелерінің саны 43 бірлікке немесе 23,6%-ға өскен.

2017 жылдың қаңтар-маусым айлары аралығында 2016 жылдың осындай уақытымен салыстырғанда 103,2%-ға артып 226 орын болған, оны 136 жайлылығы әр түрлі санаттағы қонақ үйлер, 8 мотель, 4 демалыс үйі, 11 пансионат, 9 балалар лагері, 3 туристік база және 55 басқа да нысандар(үйшіктер, коттеждер, тұрғынжайлар) құрайды.

2014 жылы қонақтарды орналастыру бойынша көрсетілген қызметтер көлемі 3399,1 млн.теңгеге бағаланған, бұл 2013 жылмен салыстырғанда 17,8% артық. 2015 жылы – 3418,4 млн.тг, ол 2014 жылмен салыстырғанда 0,6%-ға артық, 2016жылы – 3872,4 млн.тг, ол 2015 жылмен салыстырғанда 13,3%-ға артық. Үш жылда қызметтер көлемі 473,3 млн. теңгеге немесе 13,9%-ға өскен. 2017 жылдың I жартыжылдығында- 1870,3 млн.тг., 2016 жылдың осы кезеңімен салыстырғанда 10,6%-ға өскен.

Сурет 30. Қарағанды облысының туризм саласының даму көрсеткіштері

Орналастыру орындарының толуының орташа пайызы облыс бойынша:

-2014 жылы – 29,7 %, 2013жылмен(12,2%) салыстырғанда 17,5%-ға артық;

-2015 жылы – 26,2 %, 2014 жылдағы көрсеткіштен 3,5%-ға төмен.

-2016 жылы - 23,1 %, 2015 жылдағы көрсеткіштен 3,1%-ға төмен.

Көрсеткіштердің төмендеуіне қарамастан, ол елдің алдыңғы қатарлы туристік жерлерімен салыстырғанда жоғары: Ақмола облысы(17,4%), Алматы(22,6%), Маңғыстау(21,9%), ОҚО(21,5%).

2013 пен 2016 жылдар аралығында орналастыру орындарының толу пайызы 9,9%-ға өскен.

Бұл көрсеткіш 2017 жылдың қаңтар-маусым айлары аралығында- 22,1% құрайды, 2016 жылдың осы уақытымен салыстырғанда 1 пайыздық көрсеткішке төмен.

47-кесте.

2013-2016 жж. туризм дамуы көрсеткіштерінің динамикасы

Көрсеткіш атауы	2014ж.	2015ж.	2016 ж.	Қаңтар-маусым 2017ж.
Орналасу орындарының саны, бірлік.	182	208	225	226
Толуы, %	29,7	26,2	23,1	22,1
Орналасу орындарымен қызмет көрсетілген адамдар саны, барлығы, адам.	260918	258915	241260	124883
соның ішінде: орналасу орындарымен қызмет көрсетілген адамдар саны (резиденттер), адам.	243086	243963	223751	115954
Орналасу орындарымен қызмет көрсетілген адамдар саны (резидент еместер), адам.	17832	14952	17509	8929

Туризмнің дамуы байқалатын негізгі аймақта Қарағанды, Қарқаралы, Ұлытау, және Ақтоғай аудандары, сонымен қатар Балқаш көлі маңы болып табылады. Қарағандыда орналасу орындары мен туристік мекемелердің басым бөлігі орналасқан. Бүгінгі күні қалада әр түрлі санаттағы қонақ үйлерді салу мен қайта өңдеу бойынша бірнеше жобалар жүзеге асырылып жатыр.

Ұлытау ауданы тарихи, діни, сонымен қатар экологиялық және этно туризмге өте қолайлы.

Негізгі ресурстары – Ұлытау тауы, тарихи және мәдени ескерткіштер (ауданда 700 артық тарихи ескерткіштер бар, олардың 282-сі «Ұлытау» фонды мұражайының тарихи-мәдени картасына енгізілген: Жошы хан мазары, Алаша хан мазары, ертедегі Басқамыр қаласы және т.б.).

Қарқаралы ауданы - рекреациондық демалыс орталықтарының бірі, оның туристік инфрақұрылымын келесі нысандар құрайды : 5 қонақ үй, 4 демалыс үйі мен пансионаттар, 3 балалар лагері, 3 жалғызқабатты тұрғынжай, коттедждер, шағын үйлер, 1 туристік база.

Балқаш маңы аймағының (Балқаш қаласы, Приозерск және и Ақтоғай ауданы) Балқаш көлі, Бектауат тау жоталары, Қызылсарай секілді туристік орындары бар.

Мұнда Балқаш көлінің жағасында жағажай туризмі, сонымен қатар Ақтоғай ауданының Қызылсарай таулы-орманды оазисінде экологиялық туризм дамып келеді.

Сонымен бірге, туризм саласының жеткілікті түрде дамымауы оның мерзімдік, шектелген сипаты әсерінен байқалады.

Облыс шетелдік туристері үшін әлі де қажетті тартымдылыққа жеткен жоқ. Облыстың туризм қолжетімділігі, туристік сервис қызметінің деңгейі мен бағасы бойынша шет елдік қатарластарымен бәсекелестікте артта қалып отыр.

Туризмді дамыту үшін тиісті инфрақұрылым жеке инвестицияны тарту негізінде және «Бизнестің жол картасы - 2020» «Бизнесті дамыту мен қолдаудың бірегей бағдарламасы» аясында жүргізіледі. Аталған бағдарлама бойынша 23 жоба қолдау тапқан, оның ішінде екеуі - 2017 жылы.

Сонымен қатар, облыста көліктік инфрақұрылымды дамыту, туристердің демалыс орындарының сервис деңгейін арттыру және қарағанды облысының туристік имиджін қалыптастыру үшін, аймақтық туристік өнімді дамыту мен өзара тиімді серіктестік байланысты арттыру үшін жұмыстар жүргізіліп жатыр.

Халықаралық мамандандырылған ЭКСПО-2017 көрмесін 203093 облыс тұрғыны тамашалаған.

Халықаралық мамандандырылған ЭКСПО-2017 көрмесіне дайындық пен өткізу процесіне туристік бизнесті кіріктіру мақсатында облыстың үш туристік операторлары («NomadicTravelKazakhstan», Қарқаралы мемлекетік ұлттық табиғи паркі және «Павлин-тур») «Астана ЭКСПО-2017» Ұлттық компаниясымен серіктестік жайлы меморандумға отырып,

Астана қаласын және ЭКСПО-2017 көрмесін көруді ескере отырып Қарағанды облысы бойынша 6 туристік бағдар жасап шығарған.

ЭКСПО-2017 халықаралық көрмесі аясында Қазақстан Республикасындағы шетелдік елшілік пен дипломатиялық істер өкілдері үшін Қарағанды, Теміртау, Шахтинск(КарЛаг) туристік нысандары бойынша «Сиқырлы Сарыарқа» ақпараттық туры өткізілді.

Туристік орындар мүмкіндіктерін дамыту мен облыстың қасиетті орындарын популяризациялау мақсатында облыста жыл сайын бірқатар шаралар өткізіледі.

Осы жылы облыс туристік ұжымдарымен бірлесе отырып Қазақстанның Алматы мен Астана қалаларындағы 2 халықаралық көрмеге қатысты.

Балқаш, Приозерск қалаларының әкімдігі мен кәсіпкерлер Палатасының бірлестігімен Балқан маңы аймағының жағажайлық туризмін дамыту мақсатында туристік форумдар өткізілген.

Ұлытау ауданында «Рухани жаңғыру» бағдарламасын жүзеге асыру мен қасиетті орындарды популяризациялау мақсатында ЮНЕСКО өкілдерінің, Мәдениет және Спорт Министрлігінің, БАҚ-ның, туристік ұйымдар мен шетелдік қонақтардың қатысуымен «Ұлытау қымызы» этнофестивалі өткізілген.

Қарқаралы ауданында өте үлкен шара-Қазыбек бидің 350 жылдық мерейтойы атап өтелді.

Балалар мен жасөспірімдер туризмін дамыту мақсатында Білім беру басқармасымен біріге отырып «Менің Отаным-Қазақстан» туристік слетінің облыстық кезеңі өткізілді.

Сонымен қатар ағымдағы жылы облыстың туристік орындарын алға бастыру бойынша түрлі телебағдарламаларда, БАҚ баспалары мен электрондық мақалаларында ақпараттық жұмыстар жүргізілді.

2.1.2.7.1. Туризм дамуының SWOT-сараптамасы

	Оң әсер	Теріс әсер
Ішкі орта	Күшті жақтары:	Әлсіз жақтары:
	1) Аймақтың тиімді географиялық орналасуы, негізгі көліктік жол тораптары өтеді; 2) Табиғи ландшафттың әртүрлілігі, флора және фаунасының бай болуы мәдени-тарихи және тарихи-архитектуралық ескерткіштердің көп болуы.	1) экологиялық және ауылдық туризмді дамыту үшін ауылда білікті қызметкерлердің болмауы (гид-аудармашылар, экскурсоводтар және қызмет көрсетушілер); 2) шұғыл континенталды климат, жылдың көп уақытында суық болады, осыған байланысты кейбір туризм бағыттары үшін туризм мерзімі қысқа болып келеді. 3) Облыс аумағы кең және туристік нысандар арасы алыс, ол суық уақытта жолды қиындатады.

Мүмкіндіктер

- 1) Қолайлы экономикалық жағдай, АІӨ-нің өсімінің, пайданың, Қазақстан және дамушы сыртқы нарықтағы тұтынушылардың саяхатқа құштарлықтарының артуының күтімі;
- 2) Қазақстанда ірі оқиғалы шаралардың өткізілуі: ХМК ЭКСПО-2017, Универсиада;
- 3) ББ «Бизнестің жол картасы 2020»;
- 4) Аймақаралық байланыстың қалыптастырылуы;
- 5) Визалық режимді жеңілдету жұмыстары.

Қауіптер

- 1) әлемдік қаржылық дағдарыс әсерінен туристік ағымның төмендеуі;
- 2) төтенше оқиғалар;
- 3) сыртқы туризмге сұраныстың артуы;
- 4) облыстың туристік өнімдерімен ұқсас туристік орындардың ұсыныстарының өсуі.

2.1.2.7.2. Туризм дамуының өзекті мәселелері

- туристік инфрақұрылымның нашар дамуы;
- облыстағы экологиялық және ауылдық туризмді дамытуға шалғай аудандардағы жергілікті тұрғындар арасынан білікті кадрлардың жетіспеушілігі (гид-аудармашылар, экскурсоводтар мен қызмет көрсетуші персонал);
- туристік нысандарда көрсетілген туристік қызметтер сапасының бағасына сәйкес келмеуі;
- облыс туристік өнімнің бәсекеге қабілеттілігінің әлсіздігі және халық арасында кең таралмауы.

2.1.2.8. Үш тілді дамыту

2011-2020 жылдары Қазақстан Республикасында тілді дамыту және функцияландыру Мемлекеттік бағдарламасын (ары қарай – Бағдарлама) және «100 нақты қадам» Ұлттық жоспарын іске асыру аясында «Үш тілді біріктіру мәдени жоюасы іске асырылуда.

Мемлекеттік және азаматтық қызметкерлерге, соынмен қатар барлық қызығушы тұлғаларға қазақ және ағылшын тілдерін үйрету жұмыстары жоспар бойынша жүргізілуде. Ол үшін облыс бойынша «КазТест» стандарты бойынша сертификаттары бар оқытушылар сабақ беретін 6 тіл үйрету орталықтары мен 13 курс жұмыс жасап тұр. Оқыту 5 деңгейлік бағдарлама бойынша жүзеге асады. Барлық тіл үйрету орталықтары мультимедиялық комплекстермен, компьютерлермен, интерактивті тақталармен, «КазТест» стандарты бойынша дайындалған оқу-әдістемелік құралдармен жабдықталған.

2016-2017 жылдары «КазТест» жүйесінің талаптарын сай А1, А2, В1, В2 деңгейлері бойынша оқытудың жаңа оқу-әдістемелік комплексі жасалды.

Қазақ және ағылшын тілдерін оқушылардың сапалық және сандық құрамының мониторингі үзіксіз жүргізіліп отыр.

2014 жылы мемлекеттік тіл курстарында оқушылар саны 1488 адамды құраған. 2015 жылы бұл көрсеткіш 12,4 %-ға өскен. 2016 жылы бұл курстарға 1796 адам қатысып, 2015 жылдың сол уақытымен (1699) салыстырғанда 5,4%-ға артқан.

2017 жылдың 9 айының нәтижелері бойынша мемлекеттік тілді 1688 адам оқып шыққан.

Кесте 48.

Мемлекеттік тіл курстарын қамту

Мемлекеттік тіл курстарын қамту	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл 9 ай
	1488 адам	1699 адам	1796 адам	1688 адам

Ағылшын тілін үйрету курстарына 2014 жылы 463 адам, 2015 жылы – 586, 2016 жылы-

894 адам қатысқан.

Соңғы үш жылда(2014-2016) ағылшын тілін үйренушілер саны айтарлықтай өсті(48,2% -ға).

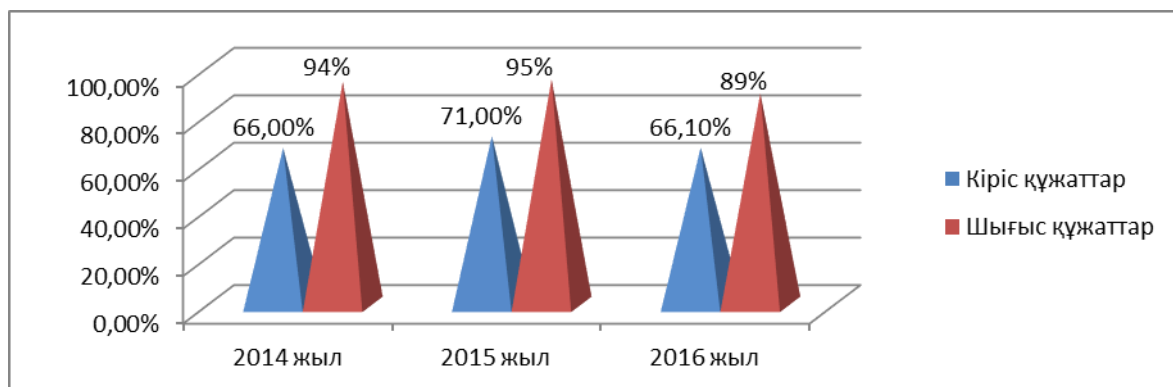
Ағымдағы жылдың 9 айында ағылшын тілін 981 адам үйреніп шыққан.

49-кесте.

Ағылшын тілі курстарын қамту

Ағылшын тіл курстарын қамту	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл 9 ай
	463 адам	586 адам	894 адам	981 адам

Басты мақсаттардың бірі- мемлекеттік органдардың мемлекеттік тілде іс жүргізуіне көшу. Бұл бағытта мемлекеттік органдардың құжат айналымындағы мемлекеттік тілдегі кіріс және шығыс корреспонденцияның мониторингі үнемі жүргізіліп отыр. Мемлекеттік тілде іс жүргізудің деңгейі 2014 жылы 94%-ды, 2015 жылы - 95%-ды, 2016 жылы- 89%-ды, 2017 жылдың 9 айында- 89,5%-ды құрады.

Сурет 31. Ис қағаздарын жүргізу мониторингі

Мемлекеттік тілде құжаттарды дайындау сапасын жақсарту мақсатында оқыту курстары, оқу-әдістемелік семинарлар мен «Үздік аудармашы», «Үздік іс жүргізуші», т.б. секілді дөңгелек үстелдер тұрақты түрде өткізіледі.

Мемлекеттің тіл саясатын одан әрі дамыту мақсатында жыл сайын облыстық комиссияның 4 отырысы өткізіледі. 2014 жылдан бері барлығы 13 отырыс өткізілген.

2013 жылы, семинар «қаржылық, экономикалық, статистикалық, бизнес және банк терминдерді қолдануға» және 80-нен астам адам қатысты «жолаушылар көлігі саласындағы мемлекеттік тілде (темір жол және көлік саласы) пайдалану». Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының оқытушылары арасында тақырыптық және әдістемелік семинар өткізді. Сондай-ақ, мамандар және аудармашылар қызметшілер үшін оқу курстарын ұйымдастырды.

Комиссия отырыстарында мекемелер басшыларының, облыстық және аудандық әкімдері орынбасарларының «ҚР Тілдер туралы Заңының» жүзеге асырылуы жайында есептемелері тыңдалады. Осакаровск, Нуринск, аудандары мен Приозерск, Сарань, Сәтбаев қалаларында мемлекеттік тіл саясатын дамыту мақсатында жұмысшы топтар ашылған.

Мемлекеттік тілді меңгеру деңгейін бағалау үшін мемлекеттік және азаматтық қызметкерді тестілеуден өткізу ұйымдастырылған.

2014 жылы ҚазТесттен өткендер саны – 2723 адам, 2015 жылы- 1667 адам, 2016 жылы- 5873 адам, 2017 жылы- 4563 адам, бар блғаны 4 жылда (2014-2017) 14 826 адам қамтылған.

50-кесте.

Қазтесттің қамтуы

Қазтестті тапсыру жылы	Барлық тапсырғандар	Диагностикалық	Сертификатталған
2014 жылы	2723	2723	-
2015 жылы	1667	1613	54
2016 жылы	6545	5485	388

2017 жылдың 9 айы	4563	4039	524
Барлығы	15498	13860	966

2014-2016 жылдардағы тестілеу нәтижелері қазақ тілін бастапқы деңгейде- 1149 адам, негізгі деңгейде - 4225 адам, орташа деңгейде - 3232 адам, ортадан жоғары деңгейде - 1436 адам, жоғары деңгейде - 221 адам меңгергендігін көрсетті.

51-кесте.

Қазтест өтушілердің деңгейлері бойынша жіктеу

Қазтестті тапсыру жылы	Барлық тапсырғандар, адам	Деңгейлер				
		Қарапайым деңгей	Негізгі деңгей	Орта деңгей	Ортадан жоғары	Жоғарғы деңгей
2014 жыл	2723	433 (15,9%)	1547 (56,8%)	649 (23,9%)	88 (3,2%)	6 (0,2%)
2015 жыл	1667	113(6,7%)	581(34,8%)	548 (32,8%)	399 (23,9%)	26 (1,5%)
2016 жыл	5873	603(10,2%)	2097(35,7%)	2035(34,6%)	949(16,1%)	183(3,2%)
Барлығы	10263	1149 (11,2%)	4225 (41,2%)	3232(31,5%)	1436 (14%)	221(2,1%)

2016 жылдан бері Қазтестті тапсыру кезінде әдістемелік көмек көрсету мақсатында дайындық курстары, мастер кластар, «Қазтестке сәйкес мемлекеттік тілді меңгеру деңгейін бағалаудың өзекті мәселелері» семинарлары, т.б. өткізіледі.

2014 жылдан бастап облыс бойынша 3 мыңнан астам іс-шаралар өткізілген.

Өзге ұлт өкілдері арасында мемлекеттік тілді насихаттау бойынша белсенді жұмыстар жүргізілуде. Әр түрлі салаларда еңбек етушілер үшін «Мемлекеттік тіл- менің болашағым» конкурсы, қазақ тілінен «Тіл- халық жаның түсінудің кілті» олимпиадасы ұйымдастырылған, жыл сайын «Абай оқулары» жарысын ұйымдастыру ғұрыпқа айналған.

Мемлекеттік тіл саясатын жүзеге асыруда атсалысып жүрген азаматтарды қолдау мақсатында облыс әкімінің «Тіл жанашыры» мадағын мерекелік табыстау рәсімі өткізіледі.

2014 жылдан бәрі облыс әкімінің марапаттауына 25 адам ие болған.

Үш тілді меңгерген жастар арасында облыстық деңгейде жыл сайын «Тіл шебері», «Тілдарын» жарыстары ұйымдастырылады.

Облыс өкілдерінің арасында үш тілде сөйлеуді насихаттау мақсатында жастар, қалалар мен аудан өкілдері, ағылшын тілі мұғалімдері мен қоғамдық қайраткерлерден тұратын спикерлер тізімі құрылған, барлық өңірлік БАҚ-да материал таратылатын медиажоспар құрылған, сонымен қатар «Үштілділік – уақыт талабы» видеобаяндар көрсетіледі. «Қазақстан-Қарағанды» («100 қадам», «Уақыт kz», «Ой талқы»), «5 канал» («Регион 09», «P.S.» бағдарламалары) телеарналарында көрнекті қоғам қайраткерлерінің қатысуымен облыс бойынша тіл саласында жүргізілетін жұмыс кеңінен талқыланады.

Үштілділік саясатын насихаттау мақсатында ақпараттық топ құрылған. 2016 жылы Шет, Осакаровка аудандарының және Қарағанды, Теміртау қалаларының жастарымен «Үштілділік саясаты – жастар үшін болашақ пен мүмкіндіктер» тақырыбы бойынша кездесулер ұйымдастырылды. Сондай жұмыс 2017 жылы Қаражал, Балхаш қалаларында, Нұра, Абай аудандарында жүргізілді.

2017 жылдан бастап «Мемлекеттік тіл – менің болашағым» атты ақпараттық-насихаттау тобы жұмыс жасайды, ол көрнекті қоғам қайраткерлері, тіл танушылар, белсенді жастар құрамымен Жаңаарқа, Абай аудандарын, Сарань, Теміртау және Қарағанды қалаларына сапар шекті.

Латын әліпбиіне ауысу мәселесін талқылау аясында өңірлерде және облыстың мемлекеттік мекемелерінде семинарлар, дөңгелек үстелдер өткізілді.

Жас жазушылар, ақындар, публицисттер, мәнерлеп оқу шеберлерін тану және қолдау мақсатымен әр түрлі конкурстар өткізіледі. Есеп беру кезеңінде Ғ.Мұстафин атындағы жас прозаиктер конкурсы, ораторлық өнер конкурсы «Таза мінсіз ақыл сөз...», «Аңыз дала – абыз дала» мүшайрасы, ақын Қасым Аманжолов құрметіне арналған «Дүниеге келер әлі талай Қасым» мушайра-конкурс, Акселеу Сейдимбеков атындағы жас ақындар мен жазушылар, публицист-шеберлердің әдеби-көркем конкурсы, Алихан Бөкейхановтың 150 жылдық

мерейтойын тойлау аясында «Тарихи кеңістіктегі тілдер дамуының өзектілігі» және Қаздауысты Қазыбек бидің туған күніне 350 жыл толуына байланысты «Ұлттық руханият және Қаздауысты Қазыбек би мұрасы» атты ғылыми-практикалық конференциялары ұйымдастырылды.

Жыл сайын Қазақстан тілдерінің күндері және славян жазуының күндері өткізіледі, оның мақсаты этникалық, тілдік және мәдени әр алуандықты тануға негізделген, қазақстандық ерекшелікті және халықның бірлігін нығайту болып табылады.

Облыста 60 этно-мәдени бірлестіктер жұмыс жасайды, олардың 24 облыстық деңгейдегі этно-мәдени бірлестіктер болып табылады. Тілдерді, мәдениеттер мен әр түрлі халықтардың салт-дәстүрі мен әдет-ғұрпын сақтау мақсатында, жыл сайын 700 мың теңге көлемінде облыс әкімінің гранты бөлінеді. Соңғы жылдары өңірлерде Тіл күндерін тойлау кезінде мәдени бірлестіктерге берілетін, қалалар мен аудандар әкімдерінің гранттары бөлінеді.

Орта білім беру мектептерінің негізінде қосымша сабақтар ретінде поляк, корей, татар тілдерін оқыту ұйымдастырылған. Жыл сайын этномәдени бірлестіктерде жұмыс жасайтын курс оқытушылары үшін «Мемлекеттік және ана тілдерді оқытудағы өзекті мәселелер» семинары өткізіледі.

2014-2017 жж. арналған жоспарлармен қарастырылған барлық іс-шаралар, халық бірлігін күшейтудің негізгі факторы ретінде мемлекеттік тілдің дамуының маңыздылығына негізделген, және азаматтардың рухани-мәдени және тілдік қажеттіліктерін толықтай қанағаттандыруға бағытталған.

БАҚ мемлекеттік тіл саясатын жүзеге асыруды және мемлекеттік тілдік дамуының өзекті мәселелері бойынша насихат жұмыстары жүргізілуде.

Облыс телеарналары 2014 жылы – 20 бағдарлама мен 4 бейнебаян, 2015 жылы – 20 бағдарлама мен 8 бейнебаян, 2016 жылы – 20 бағдарлама және 5 бейнебаян, 2017 жылы 62 бағдарлама, 37 сюжет және 3 бейнебаян ұсынылды: «Мәңгілік ел», «Кешкі ертегілер», «Тіл – тағдырым» арнайы бағдарламалары, танымдық интеллектуалдық ойындар «Жаңғырық» және «Сыр сандық».

Сонымен қатар, халықтың көпшілігін қазақ тілін үйренуге баулу үшін 2014-2015 ж.облыстық «Қазақстан-Қарағанды» телеарнасы бойынша «Тілашар» үйретуші бағдарламасы көрсетілді, 2014 жылы көрермендерге «Бірінші Қарағандылық» телеарнасы бойынша «Тілтану» бағдарламасының қазақ тілінің 34 сабағы көрсетілді.

2017 жылы «Қазақстан-Қарағанды» облыстық телеарнасы бойынша, үш тілге үйрететін «ТВ сабақ» 48 телесабақтар көрсетілді. Ағылшын тілін үйрететін 6 телесабақ «Балхаш ТВ» телеарнасы бойынша көрсетілді.

Облыстың жазба БАҚ өкілдері мемлекеттік тіл саясатын насихаттау бойынша мақалаларды тұрақты түрде жариялайды. Жазба БАҚ жарияланған материалдардың саны 2014 жылы – 300, 2015 жылы – 380, 2016 жылы – 400, 2017 жылы – 670 құрады.

2.1.2.8.1. Тілдер SWOT-сараптамасы

	Оң әсер	Теріс әсер
Ішкі орта	Күшті жақтары:	Әлсіз жақтары:
	1) түрлі іс-шаралар өткізу арқылы мемлекеттік тілді және Қазақстан халықтары тілдерін насихаттау.	1) мемлекеттік мекемелерде ісқағаздар жүргізуді мемлекеттік тілге көшіру баяу жүзеге асырылуда.

Мүмкіндіктер

- 1) қала тұрғындарының мемлекеттік тілді және ана тілдерін үйренуге мұқтаждықтары;
- 2) орта мектептер мен қаланың этномәдени бірлестіктеріндегі оқу-жаттығу орталықтарының жоғары белсенділігі;
- 3) мемлекеттік тілде білім алушы өзге ұлт балаларының санының көптігі мен жарыстарға қатысу белсенділігі;
- 4) мемлекеттік тілге деген сұраныстың арттыру.

1)

Қауіптер

- 1) жеке сектор тарапынан сұраныстың жоқтығынан мемлекеттік тілді меңгерген тұрғындар санының төмендеуі.
- 2) жарнама агенттіктері тарапынан «Қазақстан Республикасы Тілдері туралы». ҚР Заңдары талаптарының сақталмауы.

2.1.2.8.2. Тілдердің өзекті мәселелері

- қызмет көрсету саласының қызметкерлері арасында ресми функцияларды орындау үшін қажетті деңгейде мемлекеттік тілді меңгеруі жеткіліксіз мамандар емес;
- мектеп, оқыту мемлекеттік тілде бар балабақшаларға қажеттілік бар. Оқу мемлекеттік тілге арналған клубтар желісін кеңейту қажет.
- тілдерге оқыту инфрақұрылымының дамуы жеткіліксіз;
- мемлекеттік тіл аудармашылар сарапшылар құжаттарды толтыру сапасына жауапты мамандар, оның ішінде мемлекеттік тілді, жәрдемдесу мамандандырылған кадрлардың жетіспеушілігі;
- білікті мамандар тапшылығы облыстар мен қалалардың басқарма әкімдіктерде синхронды аудару айналысатын мамандардың болмауы;

2.1.2.9. Ішкі саясат

Ішкі азаматтық қоғам қолдауға бағытталған саясатты анықталған, ұлтаралық және конфессияаралық келісімі, мемлекеттілікті нығайту, әлеуметтік және саяси тұрақтылықты қамтамасыз ету және облыстың халық арасында кең қамту дамыту.

Облыста саяси партиялардың филиалдары 6, 75 этно-мәдени бірлестіктер, 1187 үкіметтік емес ұйымдар 13 бағыттары бойынша, 17 кәсіподақ ұйымдары мен 175 бұқаралық ақпарат құралдары жұмыс істейтін жұмыс істейді.

Қоғамның әлеуметтік мәселелерді шешуде азаматтық қоғам дамып келе жатқан сұраныс жыл сайын ҰЕҰ әлеуметтік маңызды жобаларды іске асыру үшін мемлекеттік тапсырысты қаржыландыру көлемін ұлғайту. Облыс бойынша барлығы 1187 ҰЕҰ, өсіп отырған саны бар: 2014 жылы - 877, 2015 жылы – 1073, 2016 жылы -1159. 2013 жылдан бастап, 2015 жылға қарай бес ұзақ мерзімді жобалар іске асырылды. 2017 жылдан бастап 7 ұзақ мерзімді жоба жүзеге асырылуда:

- «Мүгедек (спорт және мүгедек балалардың шығармашылық фестивалі) әлеуметтік оңалту жөніндегі іс-шаралар ұйымдастыру»;
- «Облыс ардагерлер ұйымдарының қолдау қызметті ұйымдастыру»;
- Гендерлік теңдік стратегиясы «(Әйелдер көшбасшылығы мектебі, саясаткер әйелдер клубы)» аясында ерлер мен әйелдер арасындағы теңдік «жобасын іске асыру»;
- «ҰЕҰ фестивалінің ұйымдастыру және өткізу (әлеуметтік жобалар байқауының жәрмеңкесі) Жылдың ең үздік ҰЕҰ ҰЕҰ конференциясы»);
- «Ақпараттық және білім беру орталығы ҰЕҰ жасау»;
- «Мерейлі отбасы» Ұлттық конкурсы аясында өңірлік іріктеу өткізу;
- «Қарағанды облысындағы ҰЕҰ қызметін қолдау және мониторингілеу бойынша арнайы сайттың жұмыс жасауы».

Ерекше көңіл ақпараттық саясатты дамытуға көңіл бөлінеді. Медиа кеңістікті облыста 193 бұқаралық ақпарат құралдары құрады (соның ішінде 147 баспа, 40 электронды БАҚ, 6 ақпараттық агенттік), 2014 жылы – 184, 2015 жылы – 182 БАҚ, 2016 жылы – 178 БАҚ, 2017 жылдың 9 айында – 175.

Негізгі бөлігі, немесе 80,3% мемлекеттік емес бұқаралық ақпарат құралдары құрайды.

Әлеуметтік зерттеулер нәтижелері көрсеткендей, әлі күнге дейін негізгі ақпарат көзі қазақстандық телевизиялық арналар болып табылады. БАҚ өкілдеріне сенім деңгейін зерттеу кезінде сұралған респонденттер көп жағдайда қазақстандық БАҚ өкілдеріне сенім артатыны анықталған (41,6%). Сұралғандардың 39,3%-ы БАҚ елдегі болып жатқан жағдайларға оң сезімдер және жағымды көзқарас қалыптастырады, отансүйгіштік сезім туындайды деп жауап берді. Жыл сайын ресей телеарналарын қарайтын тұрғындар санының азаюы байқалатыны жағымды болып табылады. Бұл жылы олардың пайызы – 6,9 құрады. 2016 жылы – 9,9 %, 2015 жылы шетел БАҚ сұралған тұрғындардың 21,4% қарады.

SWOT-анализ внутренней политики

	Оң әсер	Теріс әсер
Ішкі орта	Күшті жақтары: 1) мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс жүйесі арқылы әлеуметтік мәселелерді шешу үшін үкіметтік емес ұйымдардың белсенді қатысуы.	Әлсіз жақтары: 1) ауылдық жерде жұмыс істейтін үкіметтік емес ұйымдардың деңгейі төмен.
Сыртқы орта	Мүмкіндіктер 2) мемлекеттік әлеуметтік тапсырысты ұлғайту; 3) қиын жағдайға тап адамдардың өмір сүру сапасын жақсарту үшін негіз ретінде әлеуметтік қызметтер көрсету саласындағы үкіметтік емес ұйымдардың тарту.	Қауіптер 1) аймақтағы әлеуметтік-саяси ахуалдың асқынуы; 2) шет елдердің ақпараттық әсері.

2.1.2.9.1. Ішкі саясаттың өзекті мәселелері

- (Әсіресе ауылдық жерлерде) қоғамдық бірлестіктердің белсенділігінің төмен деңгейі. Мемлекеттік қолдау артады баламалы тетіктерін болмауына байланысты тұрақты қызметкерлер, кеңсе материалдық-техникалық базасы жоқ ҰЕҰ саны ұлғаюда;

- мемлекеттік әлеуметтік тапсырыстың дәстүрлі жүйесі ҰЕҰ институционалдық дамытуды қарастырмайды, олардың табыс көзі мемлекеттік әлеуметтік тапсырысты іске асыру болып табылады, оған ие болу жоғары бәсекелестік кесірінен қиындай түсуде.

2.1.3. Қоғамдық қауіпсіздік және құқықтық тәртіп

2.1.3.1. Қауіпсіздік пен құқықтық реттеу

Облыста қылмыстық істер жөніндегі арыздар мен хабарламаларды тіркеу мен есепке алудың толықтығы, объективті статистикалық мәліметтерге қол жеткізіп, оқиғалардың шынайы картинасын қалыптастыру бойынша қатаң әрі мақсатты жұмыстар жүргізілуде.

Барлық ішкі істер органдарында прокуратура орындарына «on-line» режимде жасалған қылмыс туралы ақпарат беру және арыздарды электронды тіркеу жүйесі енгізілген. Әрбір тіркелген арыз туралы азаматқа талон-хабарлама беріледі. Ал «Call-орталығы» арқылы Прокуратура, азаматтар өздерінің арызы шешілу жүрісі барысын бақылай аласды.

Әрбір тіркелген арыз туралы азаматқа электронды хабарлама келеді. Қылмысты тіркеуден және есепке алудан жасырып қалудың әрбір фактісі қызметтік тексерулер арқылы

анықталып, айыпталушылар жұмыстан босату немесе бас бостандығынан айыруға дейін баратын қатаң жазалауға кесіледі.

Қолданылған шаралар қылмыстар жайында хабарлар мен арыздарды қабылдау және тіркеу рәсімдері айқындығы қамтамасыз етуге ерік береді, сондай-ақ оларды шешу тиімділігін арттырады.

2014 жылы регистрация жалпы және жалпықұқықтық қылмыстарды тіркеу 18,9% (28385-тен 23014-ке) және 18,7% (28133-тен 22865-ке) қысқарған.

Кесме 52.

Тіркеу	2014ж.	+, -%	2015ж.	+, -%
Жалпы қылмыс	23014	-18,9%	29071	+26,3
Жалпықұқықтық қылмыс	22865	-18,7%		

Ішкі істер органдарымен соңғы жылдарда қолданылатын іс-шараларға және алдын алу жұмыстарының күшеюінің арқасында қылмысты тіркеудің төмендеу тенденциясы орын алған. Облыстағы нақты криминогенді жағдай бұрынғы қалыпты жағдайында.

2016 жылы облыста қылмыстық құқық бұзушылықтарды тіркеудің 7,9%-ға төмендеуі (29071-ден 26781-ге дейін) байқалған.

2017 жылдың 9 айында облыста 17837 қылмыстық құқық бұзушылықтар тіркелген, ол алдыңғы жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 16,3%-ға төмен (21319 немесе 3482-ге), олардың ішінде барлық тіркелген фактілердің 81,2%-ы орта және жеңіл деңгейдегі қылмыстар екені анықталды.

Кесме 53.

Тіркеу	2016ж.	+, -%	2017 жылдың 9 айында	+, -%
Қылмыстық құқықбұзушылық	26781	-7,9%	17837	-16,3%

Одан басқа көрсетілген 17837 фактінің 9,9% қылмыстық істер құраған (1777), жаңа заң күшіне енбей тұрып, олар әкімшілік құқықбұзушылыққа жатқызылатын.

Тіркелген қылмыстық құқықбұзушылықтардың көп бөлігі - ұрлық (11044 немесе 61,9%), алаяқтық (1384 немесе 7,7%), бұзақылық (511 немесе 2,8%) және тонау (598 және 3,3%).

2017 жылдың 9 айында қылмыстық құқық бұзушылықтарды тіркеу 16,3%-ға төмендеген (2017 жылдың 1 жартыжылдығына ол 19,4% құрады).

Ауыр қылмыстардың тіркелуі 7,4%-ға қысқарды (1481-тен 1372-ге), аса ауыр қылмыстар – 10,5 % -ға өсті (172-ден 190-ға).

Орта (15,6%-ға, 14773-тен 12470-ке) және жеңіл (21,7%-ға, 2591-ден 2028-ге) деңгейдегі құқық бұзушылықтар саны төмендеді.

Жалпыхалықтық тәртіп пен қауіпсіздіктің индикаторы саналатын қоғамдық орындардағы, көшелердегі жалпы қылмыс санының өсуі қарқыны төмендегенін түсіндіруге болады.

Сараптамада көрсетілген қылмыстардың тіркеу қарқыны 2014 жылы 1,1% (7121-дан 7046-ға дейін) төмендегенін көреміз, ал 2015ж. қорытындысы бойынша қоғамдық орындарда жасалған қылмыстар – 17,7% (7046-дан 8291-ге дейін) артқанын байқауға болады, 2016 жылы – 8,5%-ға төмендеді (8291-ден 7585-ке дейін).

2017 жалдың 9 айында қоғамдық орындардағы қылмыстық құқық бұзушылықтардың саны 19,4% (6097-тен 4912-ге) азайды.

Көшелерде орын алған қылмыстарды тіркеу жалпы алғанда 9,5% (2622-ден 2374-ге) азайды.

Қоғамдық орындарда жасалған қылмыстық құқық бұзушылықтардың динамикасы

2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жылдың 9 айында
7046	8291	7585	4912

13 стационарлық полиция посттарының жұмысы ұйымдастырылған.

Қылмыстарға «төзімділікке» қарсы күрес барысында 71952 әкімшілік құқықбұзушылық анықталған, бұл алдыңғы жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 2,8% аз (74040).

Құқық қорғау бағытындағы қоғамдық бірлестіктердің 144 нысаны (1477 адам) 70 қылмыстық іс пен 1000 әкімшілік құқықбұзушылықтарды ашқан.

2014 пен 2015 жылдары облыста тіркелген жол-көлік оқиғалары алдыңғы жылмен салыстырғанда сәйкесінше 10,3% (1034-тен 927-ге) және 6,0% (927-ден 871-ге) төмендегені байқалады. 2016 жылы ЖКА саны 8,5%-ға қысқарды (871-ден 797-ге дейін).

2017 жылдың 9 айында жол-көлік апаттарының жалпы санының 7,3%-ға төмендеуі байқалған (558-ден 517-ге дейін), қайтыс болғандар саны – 1,0%-ға (102-ден 101-ге). Жарақат алғандар 2,6%-ға (683-тен 665-ке).

Тіркелген жол-көлік оқиғалары динамикасы

2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жылдың 9 айында
-10,3%	-6,0%	-8,5%	-7,3%

2014-2015 жылдары жасөспірімдер қылмысы төмендегені байқалады. Сонымен, 2014 ж. олардың саны -0,7% (447-ден 444-ке) қысқарған. 2015 ж. тағы да -34,9% (444-тен 289-ға) төмендегені анықталды. 2016 жылдың нәтижесі бойынша жасөспірімдер жасаған қылмыстық құқық бұзушылықтар саны 5,5%-ға өскен (289-дан 305-ке).

2017 жылдың 9 айында жасөспірімдер жасаған қылмыстық құқықбұзушылық саны өткен жылдың дәл осындай уақытымен салыстырғанда 29,8% (215-ден 151-ге) төмендеді.

Жасөспірімдер жасаған қылмыстық құқықбұзушылықтар динамикасы

2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жылдың 9 айында
-0,7%	-34,9%	+5,5%	-29,8%

Бұрын қылмыс жасаған адамдардың оны қайталамауы мақсатында тұрақты түрде іс-шаралар өткізіп отырады. 2014 жылдың қорытындысы бойынша мұндай қылмыс түрін тіркеу 13,4%-ға төмендеді (676-дан 552-ге).

2015-2016 сараптама мұндай қылмыстардың өскенін көрсетті.

2015 жылы 1107 қылмыс тіркелсе (екі есе өсу), 2016 екі есе өсті (1107-ден 2823-ке).

2017 жылдың 9 айында бұрын қылмыс жасаған азаматтармен 978 қылмыстық құқық бұзушылықтар қайта жасалған, ол алдыңғы жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда (1923) 49,1%-ға төмен.

Отбасылық-тұрмыстық қатынастар саласында жасалған қылмыстар динамикасы:

2014 жылы 61 қылмыс тіркелген, 8,9%-ға өсім (2013 жылы -56);

2015 жылы бұл қылмыстар санының төмендегені байқалған 13,1%-ға (61-ден 53-ке);

2016 жылы – төмендеу – 7,5%-ға (53-тен 49-ға).

2017 жылдың 9 айында алдыңғы жылмен салыстырғанда отбасылық-тұрмыстық қатынастар саласындағы құқық бұзушылықтар тіркеуі 6,1%-ға төмендеді (33-тен 31-ге).

Қылмыс жасаған азаматтар санының динамикасы

2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	9 ай 2017 жыл
8903 адам	7812 адам	9284 адам	6508 адам

Облыста наркокәсіпкерлікке қарсы күрес шаралары атқарылып, нашақорлықтың алдын-алу, арнайы медициналық мекемелерді құру, сондай-ақ жалпыұлттық нашақорлыққа қарсы насихат жұмыстары жүргізілуде.

2017 жылдың 9 айында қылмыстық істерді қоса алғандағы анықталған наркоқылмыстар 4% (596-дан 572-ге) азайған. Есірткі заттары айналымының 156 (сәйкесінше 2016 жылғы 176-ға қарсы) фактісі, есірткіні аса ірі көлемде заңсыз сақтаған 79 (алдыңғы жылмен бірдей) факті анықталған, заңсыз 11 есірткі алқаптары анықталып (сәйкесінше 2016жылы - 9), заңсыз айналымнан 1 тонна 134 кг. 115 гр.есірткі алынып тасталған (сәйкесінше 2016 жылы – 1 тонна 588 кг. 121гр.), оның ішіндегі 6 кг. 452 гр. (2016 жыл - 26 кг. 418 гр.) героин.

Сараптама 2014-2016 жылдары есірткі тұтынушылар саны төмендегенін көрсетті. 2014 жылы есепте – 3282 адам тұрса, 2015 жылы – 2787, 2016 жылы - 2243. 2017 жылдың 9 айында есірткі тұтынушылар саны 2412-ден 2103-ке қысқарды, нашақорлардың дозаланудан қайтыс болу фактілері 7-ден 11-ге өсті.

Осы жылдың 9 айында есірткі пайдалану қауіп және есірткі қылмысын жасағаны үшін жауапкершілік туралы хабардарлықты арттыру, есірткі пайдалану және есірткі бизнесіне алдын алуға бағытталған 947 іс-шаралар жүргізілді.

2017 жылдың маусым айында «Сау ұрпақ» ОО, Қарағанды қаласының әкімшілігі, Қарағанды қаласының балалар мен жастық Сарайы өзара бірлесуімен Қарағанды қаласында Халықаралық есіркіқұмарлықпен күресу күні аясында «Адамдар, тоқтаңыздар! Балалар есірткісіз әлемді талап етеді!» деген ұранмен акция өткізілді.

2.1.3.1.1. Қауіпсіздік жағдайы мен құқықтық реттеудің SWOT-сараптамасы

	Оң әсері	Кері әсері
Ішкі орта	Күшті жақтары: 1) Құқықбұзушылықтардың алдын-алу субъектілері мен олардың өзара байланысы нақтыланған; 2) Құқықбұзушылықтардың алдын-алу мақсатында халықпен және құқық қорғау бағытында жұмыс атқаратын қоғамдық ұйымдармен байланыс формалары анықталған; 3) Жаңа бөлімше – Жергілікті полицей қызметі құрылған.	Әлсіз жақтары: 1) Тұрмыстық ішімдікке салыну мен алкоголизм, нашақорлық мәселелері шешілмеген; 2) Рецидивті қылмыстар сақталған; 3) Қасақана жасалатын мүлдітік қылмыстардың көптігі; 4) Заманауи материалды-техникалық базамен жабдықталу үшін бөлінетін қаржының аздығы;
Сыртқы орта	Мүмкіндіктер 1) Мемлекеттік қолдау 2) Құқық қорғау қызметін сапасын бағалаудың жаңа критерийлер жүйесін енгізді	Қауіптер 1) Рецидивистердің өзге діни ағымдарға мүше экстремистерге қосылып кету мүмкіндігі; 2) Интеграциялық процестер (Кедендік Одақ) мен ортақ экономикалық кеңістік жағдайында трансұлттық байланыстары бар қылмыстық топтардың әрекеттері қауіп тудырады.

2.1.3.1.2. Қауіпсіздік пен құқықтық реттеудің өзекті мәселелері

- көршілес қалаларда оперативті басқару орталықтары жоқ, тәулік бойы жұмыс істейтін стационарлық посттар жүйесі нашар дамыған;

- мүлтік қылмыстар санының көптігі сақталуда, олардың алдын-алу бойынша тиісті шаралар толық көлемде жүргізіліп отырған жоқ;
- тұрмыстық деңгейде орын алатын қылмыстардың негізгі себебі – алкогольді мөлшерінен тыс қабылдау болып отыр. Ішімдік профилактикасының жеткіліксіз деңгейде болуы медициналық айықтыру орындарының тапшылығы мен арнайы емдеу орталықтары санының аз болуымен байланысты;
- абақтыдан босаған адамдардың қоғаммен интеграциясында кедергілер туындағандықтан және әлеуметтік бейімделу (жұмысқа тұруға қатысты) нашар жүргендіктен, мұндай азаматтар арасында рецидивті қылмыстар қайталанып отыр;
- жүргізушілердің нашар тәртібі мен жүргізу сапасы себептері жол-көлік оқиғаларының жиі кездесетін болып отыр.

2.1.3.2. Төтенше жағдайлардың ауыр салдарының алдын алу, жою және салдарын кеміту

2014 жылы 76 төтенше жағдай тіркелген, 86 адам зардап шегіп, оның 78 қаза тапты; 2015 жылы 71 төтенше жағдай тіркелген, 145 адам зардап шегіп, 78 адам қаза тапты; 2016 жылы 63 төтенше жағдайда 82 адам зардап шегіп, 60 адам қаза тапты. 2017 жылдың 9 айында 67 төтенше жағдай тіркелген, 70 адам зардап шегіп, 52 адам қаза тапты.

Соңғы жылдары талдау төтенше жағдайлар мен оқиғалар санының салыстырмалы төмендегенін, зардап шеккендер мен зардап қаза тапқандар санының қысқарғанын көрсеті.

Кесте 58.

Төтенше жағдайлар мен оқиғалар динамикасы

	2014 жыл		2015 жыл		2016 жыл	
	ҚР	Қар.обл	ҚР	Қар.обл	ҚР	Қар.обл
Төтенше жағдайлар және оқиғалар саны, барлығы	17779	2094	17678	1929	16823	1823
с. қ. төтенше жағдайлар	1750	76	2780	71	2184	63
Зардап шеккендер саны, барлығы	4256	206	4105	145	3691	170
с. қ. төтенше жағдайлар	2337	108	2468	52	2357	82
Қаза тапқандар саны, барлығы	1203	78	1237	50	1196	66
с. қ. төтенше жағдайлар	1177	74	1222	49	1184	60
Материалдық залал, млн. теңге	3749,80	346,5	4126,7	197,9	3423,8	111,2
с. қ. төтенше жағдайлар	554,60	0	18,0	0	135	0

Адами және материалдық ресурстар санының одан әрі қысқаруы су тасқыны, өрт және акваторияларды бақылау қарсы қауіпсіздік инфрақұрылымын деңгейін арттыру арқылы қол жеткізуге болады.

Облыс аумағында 262 су шаруашылығы құрылыстары тіркелген, оның ішінде: 25 республикалық меншікте, 36 облыстық, 29 жеке, және 172 аймақтық меншікте. Гидротехникалық құрылыстардың көпшілігі құрал-саймандық толық зерттеуді және құрылымдарды нығайту үшін жұмыс істеуді талап етеді. Су тасқыны зиянды әсері саласында 172 ауылында 28 мыңнан астам адам тұрады.

Облыстың күрт-континенталды климаты және елді мекендердің бір-біріне айтарлықтай қашықтықта орналасуы адам өмірі мен денсаулығына қыс мезгілде төтенше жағдайлар қауіпін төндіреді. За последние 3 года зафиксированы обильные снегопады, бураны и сильные морозы. Соңғы 3 жылда мол қар, боран және қатқақ аяз тіркелген.

2014-2016 жж. және 2017 жылдың 9 айындағы Қарағанды облысындағы өрт жағдайы:

- 2014 жылы 2028 өрт тіркелген, өрттен материалдық шығындар 346 156 мың теңге құрады, 38 адам қаза тапты, 101 адам зардап шекті;

- 2015 жылы 1889 өрт тіркелген, өрттен материалдық шығындар 196 848 мың теңге құрады, 30 адам қаза тапты, 79 адам зардап шекті;

- 2016 жылы 1783 өрт тіркелген, өрттен материалдық шығындар 11120 мың теңге құрады, 37 адам қаза тапты, 79 адам зардап шекті;

- 2017 жылдың 9 айында 1407 өрт тіркелген, өрттен материалдық шығындар 56 582 мың теңге құрады, 23 адам қаза тапты, 45 адам зардап шекті;

2014-2016 жж. және 2017 жылдың 9 айындағы өрттердің себептері:

- отпен абайсыз қолдану – өрттердің жалпы санынан 46,5%;
- электр құрылғыларын монтаждау және техникалық қолдану ережелерін бұзу – өрттердің жалпы санынан 25,4%;
- пештерді орналастыру және қолдану кезінде өрт қауіпсіздігі ережелерін бұзу – өрттердің жалпы санынан 10,7%;
- әдейі өртеу – өрттердің жалпы санынан 8,1%;

Өрттер санының көп бөлігі тұрғын үй секторында орын алған - – өрттердің жалпы санынан 69,3%.

59-кесте.

Нысандар бойынша өрт санының қатынасы (оқиғалар саны)

Өрт нысандары	2014ж.	2015ж.	2016ж.	2017 ж. 9 айын.
Өндірістік бағыттағы ғимараттар	132	77	62	45
Сауда өнеркәсібі	62	75	84	56
Қоймалар	8	4	4	2
Оқу орындары	10	3	5	6
Балаларға арналған мекемелер	1	2	1	1
Мәдени орындар	4	3	2	3
Емдеу-профилактикалық орындары	6	5	11	4
Әкімшілік-қоғамдық ғимараттар	33	32	35	19
Ауылшаруашылық нысандары	4	3	6	2
Құрылыс үстіндегі ғимараттар мен құрылыс аумақтары	2	8	2	0
Тұрғын үйлер	1397	1303	1237	983
Көлік құралдары	295	277	274	196
Орман	20	20	4	16
Дала	5	29	2	26
Басқа ашық аумақтар	49	48	54	48
Барлығы	2028	1889	1783	1407

Өрттерді азайтуға арналған іс-шаралар кешені өртпен жағдайды тұрақтандыруды мақсат етеді.

Облыс көлемінде табиғи өрттерді тоқтату үшін өртке қарсы ерікті құрылымдар (ӨҚЕК) пайда болған. 2014 жылы - 773 ӨҚЕК (11877 адам), 2015 жылы - 754 ӨҚЕК (11568 адам) болған, 2016 жылы – 765 ӨҚЕК (11384 адам). ӨҚЕК күшімен тоқтау салынған табиғи өрттің пайыздық көрсеткіші 2016 жылғы жалпы сананың 73% құрады.

Қарағанды облысының аумағында 600-ден астам су нысандары, соның ішінде 107 өзен, 83 көл, 409 жасанды суқоймалар, гидротехникалық құрылғысы бар бөгеттер, олардың ішінде ең үлкендері – 5, Балхаш көлі – 18 300 ш.м., Самарканд суқоймасы – 82 ш.км, Шерубай-Нұра суқоймасы – 60 ш.км, Федоров суқоймасы – 140 000 ш.м., Кеңгір суқоймасы – 30,8 ш.м.

2014 жылы облыс бойынша 28 адам, соның ішінде 8 бала суға кетті.

2015 жылы облыс бойынша 19 адам, соның ішінде 5 бала суға кетті.
 2016 жылы облыс бойынша 19 адам, соның ішінде 10 бала суға кетті.
 2017 жылы облыс бойынша 12 адам, соның ішінде 9 бала суға кетті.

Суда орын алатын төтенше жағдайлардың негізгі себептері: құтқарушылармен қадағаланбайтын аудандардағы жоспарланбаған демалыстар, алкоголь қабылдаған күйде суға түсу, судағы қауіпсіздік ережелерін білмеу немесе сақтамау, жүзе алмау және балаларды судың жағасында ересек адамдардың қарауынсыз қалдыру.

Төтенше жағдайларды жою мақсатында шұғыл әрекет етуге 8 құтқару катері, 10 бірлік автотехника, 3 бірлік арнайы техника (қарда жүретін техника), 24 бірлік жүзу құралы, 33 гидрокостюм ылғал және құрғақ костюмдар, 37 қысылған ауасы бар аппарат, 29 радиостанция бар.

Соңғы 4 жылда облыс аумағында барлық өңірлердің 50 елді мекенін қамтыған су тасқыны жағдайлары тіркелуде (Шет, Ұлытау, Жаңаарқа, Қарқаралы, Бұхар-Жырау, Абай, Нұра, Осакаровка, Ақтоғай), Балхаш, Приозерск, Сәтпаев қалаларының аумағынан басқа өңірлердің бәрінде.

ТЖД бөлімшелері мен әкімшіліктер, жол қызметтерінің бірігуімен қар астында қалған адамдар, ауыр сырқаттанған адамдар мен техника уақытында эвакуацияланады, алыс жерлердегі ауылдарға дәрігерлер жеткізіледі. Жылдам жұмыс нәтижесі, алдымен, адам қазасын болдырмау, шаруашылық нысандардың бұзылуын, өмір қамтамасыз етуші (жылу, су, энергиямен қамтамасыз етуші) нысандарда күрделі апаттарды болдырмау болып табылады.

Облыстың қалалары мен аудандарында қар басулар мен мұздану нәтижесінде пайда болған, көліктік коммуникациядағы апаттарға, сонымен қатар, құбырлардың бұзылуының нәтижесінде орын алған төтенше жағдайларға тойтарыс берілетін, тактикалық-арнайы оқулар жүргізіледі. Оқуларда мүмкін болатын дағдарыстық жағдайлардың салдарын жою бойынша іс-әрекеттер жасалынады, соның ішінде өмірді қамтамасыз ету нысандарымен байланысты. Апаттық-құтқарушы қызметтер жаңа техникамен қамтамасыз етіледі, оны республикалық маңызы бар трассалардың ең күрделі учаскелеріне жақын орнатуға болады. Олардың өткізгіштігі жоғары, арнайы жолаушыларға арналған автономды жылу жүйесімен қамтылған және адамдарды эвакуациялау мен құтқаруда өзінің тиімділігін көрсетті.

Техногенді және табиғи сипаттағы ТЖ салдарын алдын ала болжау, ауырлығын төмендету, жедел жою үшін келесі бағыттағы іс-шаралардың орындалуын қамтамасыз ету қажет.

- Өрттерді уақытында тоқтату үшін, өртке қарсы сумен қамтамасыз ету жүйелерін уақытында жөндеу;
- Орман-далалық массивтерде, сонымен қатар өрт сөндірудің мемлекеттік мекемелері жоқ елді мекендерде өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету. Мемлекеттік өртке қарсы қызметтің бөлімшелерімен өрттерден облыс елді мекендерінің тек 25 ғана қорғалған (барлық елді мекендердің 5,6%-ы ғана);
- Өз аймағында өртке қарсы қызмет бөлімшелері жоқ елді мекендерді қорғауды қамтамасыз ету. Ең жақын МӨҚҚ бөлімшелері орналасқан жерден аталған елді мекендердің арақашықтығы (20-30 км) күштер құралдарға олардағы өрттер мен өзге төтенше жағдайларға жылдам төтеп беруге мүмкіндік бермейді;
- Табиғи өрттерді сөндіру үшін және өртке қарсы қорғалмаған елді мекендердегі өрт посттарының жанынан ерікті өртке қарсы қосымша ұйымдар құру.

2.1.3.2.1. Төтенше жағдайлардың алдын-алу, тоқтату және салдарларын жоюдың SWOT-сараптамасы

Оң әсері	Кері әсері
----------	------------

Ішкі орта	Күшті жақтары: 1) Облыста төтенше жағдайлардың саны азайып келеді; 2) Өрт кезіндегі адам өлімі көрсеткіші төмендеп келеді; 3) Облыс аумағында өртке қарсы ерікті ұйымдар құрылған;	Әлсіз жақтары: 1) 148 ауылдық өңірді қамтитын 47 қоныс орнында мемлекеттік өртке қарсы қызмет жоқ; 2) Құтқарушылардың аудандар бойынша дұрыс бөлінбеуі; 3) Химиялық зақымдану кезінде адамдарды жеке қауіпсіздік құрылғыларымен қамтамасыз ету, жинау, тарату жұмыстары жоспарланбаған; 4) Шомылуға арналған орындардың құрылуы, суда қауіпсіз демалыстар ұйымдастыру, суға түсуге тыйым салынған жерлерге арнайы белгілер орнату;
	Мүмкіндіктер 1) Мемлекеттік қолдау; 2) Азаматтық қорғау шараларын насихаттау; 3) Тұрғындарды азаматтық қорғаныс саласына оқыту.	Қауіп-қатерлер 1) Халықты сел мен су тасқындарынан қорғау ісіне жеткілікті қаржының бөлінбеуі; 2) Апаттар мен табиғи катаклизмдер.

2.1.3.2.2. Төтенше жағдайлардың алдын-алу, тоқтату және салдарын жоюдың өзекті мәселелері

- облыс аумағындағы гидротехникалық құрылыстар тозу;
- өртке қарсы инфрақұрылымның жетіспеушілігі;
- арнайы сүйреуге техниканың, қазіргі заманғы байланыс құралдарының жетіспеуі.

2.1.4. Облыстың инженерлік инфрақұрылымының дамуы

2.1.4.1. Байланыс және коммуникация

Кесте 60.

Байланыс пен коммуникацияны дамытудың негізгі көрсеткіштері

Көрсеткіштер	өлшем бірлік	2014ж.	2015ж.	2016ж.	2017ж (9 ай)
Саланың ішкі қосымша бағасы	млрд.теңге	26,1	30,1	26,3	128,4*
Ішкі қосымша бағаның ЖӨӨ-дегі үлесі	%	0,90	0,96	0,7	7,5
Пошталық және курьерлік қызметтің көлемі	млн.теңге	1 270,1	1206,4	1291,4	940,5
Пошталық және курьерлік қызметтің нақты көлемінің индексі	%	101,6	95,5	89,5	94,6
Байланыс қызметінің көлемі	млн.теңге	17 042,4	18638,8	18122,9	13368,3
Байланыс қызметі көлемінің нақты индексі	%	107,6	102,8	91,7	97,4
Тіркелген телефон желілерінің халықты қамтамасыз етуі	мың дана	366	359,2	342,9	314,2
Қала халқы	мың дана	308,5	302,5	288,3	263,9
Ауыл халқы	мың дана	57,5	56,7	54,6	50,3
Тіркелген ғаламтордың қолданушылар саны	мың дана	162,5	160	159,4	161,6
Кең жолақты ғаламтордың тіркелген қолданушылар саны	мың дана	161,9	156,6	159,1	161,4

*-деректер 2017 жылдың бірінші жартыжылдығына

Облыста ақпарат және байланыс саласының тұрақты дамуы, сондай-ақ пошталық-курьерлік қызмет көрсету көлемінің, байланыс қызметтері үлесінің артуы, ғаламтор абоненттері қатарының көбеюі дәлел бола алады.

Байланыс қызметі көлемі 2014 жылы 2013 жылмен салыстырғанда 7,6% өсуі, 2015 жылы 2014 жылмен салыстырғанда 2,8% өсуі, 2016 жылы 2015 жылмен салыстырғанда 8,6%-ға төмендеуі байқалады. 2017 жылдың 9 айында – 97,4%.

Интернет желісіне тұрақты кең жолақты қолжетімділікке ие абоненттер саны 2014 жылы 161,9 мың бірлікке өсті, 2015 жылы 156,6 мың бірлікке төмендеп, 2016 жылы бұл көрсеткіштің 2015 жылмен салыстырған 1,5%-ға өсуі байқалады. 2017 жылдың 9 айында 161,4%-ға дейін өсті.

Байланыс саласындағы қызмет көрсетудің артуы сондай-ақ кабельді жүйе, желісіз ғаламтор мен спутник және жергілікті телефон байланысы арқылы қамтамасыз етілді. Ұялы байланыстың дамуына орай қалааралық және халықаралық байланыстарға қызмет көрсету төмендегені байқалады.

Қарағанды облысында облыстың барлық ауылдық елді мекендері телефонмен толықтай қамтамасыз етілген – 419 елді мекен.

2.1.4.1.1. Халықтың сандық сауаттылығы

ҚР Статистика агенттігінің мәліметінше, 2017 жылдың 1 қаңтарындағы есеп бойынша 6-74 жас аралығындағы компьютерлік сауаты бар саналатын қолданушылардың облыстағы үлесі 74,5%.

Халықты компьютерді игерудің бастапқы дағдыларына үйрету үшін қалалар мен аудандарда жалпыға бірдей білім беру мекемелерінде оқуға арналған компьютерлік сыныптар бөлінген. Оқытудан өткен тыңдаушыларға сертификаттар табысталады. 2014-2016 жылдар аралығында 36350 адам оқытылды (2014 жылы – 21 760, 2015 жылы – 12 900, 2016 жылы – 75, 2017 жылдың 9 айында - 1615).

Сонымен қатар 2016 жылы мүмкіндігі шектеулі 45 адам «Тұрмысы төмен соқыр және нашар көретін пайдаланушылар үшін бағдарламалық қамтамасыз ету және аппараттық (компьютерлерден бастап арнайы пернетақталар, тінтуірлер немесе жылжытуларға дейін) бейімдеу. Жаһандық Ғаламтор желісінде жұмыс істеу» әдістемесіне сәйкес (бағасы 1841 мың теңгеге) 2017 жылы тағы да 45 адамды оқыту жоспарланып отыр.

Бизнестің жол картасы аясында Кәсіпкерлер палатасының бизнес-инфрақұрылым базасында қолданыстағы және жаңа кәсіпкерлерді кәсіпкерлік негіздеріне оқыту және консультация жүргізіледі. 2016 жылы «Бизнес–Кеңесші» және «Бизнес–Өсу», ШОБ топ-менеджменті, «Іскерлік байланыс» жобасы бойынша оқыту құралдарының тұрғысынан 1236 адам 2016 жылы, 2017 жылдың 9 айында –1363 адам өтті.

Сондай-ақ халықтың компьютерлік сауатын ашу Қарағанды облысының электрондық қызмет порталы (www.e-kr.gov.kz/Services/EducationVideo/) қызметі көмегімен жүзеге асырылады. Аталған қызмет түрін осы уақытқа дейін 143 мыңдай (142 929) қолданушы, 2017 жылдың 9 айында – 28 мыңнан астам (28 056) қолданушы пайдаланған.

Сурет 32. Халықты компьютерлік сауаттылыққа оқыту

2.1.4.1.2. Байланыс пен коммуникация дамуының SWOT-сараптамасы

	Оң әсері	Теріс әсері
Ішкі орта	Күшті жақтары: 1) ауылдық өңірлердің көбісі телефонмен қамтылған (100% немесе 419 АЕМ) 2) Қарағанды облысының 10 000 тұрғыны бар барлық аумақтары 100% (3G) желісімен қамтылған 3) Барлық қалалық және аудандық бөлімшелер ұжымдық спутникті телефон және электронды байланыспен қамтылған 4) Кәсіби деңгейі төмен қызметкерлердің аздығы (4,5%)	Әлсіз жақтары: 1) 500 не онан көп тұрғыны бар ауылдық өңірлер ұялы байланыспен қамтылмаған
	Мүмкіндіктер 1) Мемлекеттік қолдау 2) Өңір тұрғындарының ақпараттық технологияларды қолдануға деген қызығушылығы	Қауіптер 1) Халықта электронды мемлекеттік қызметтерге қол жеткізу мүмкіндігінің жоқтығы

2.1.4.1.3. Байланыс пен коммуникацияның өзекті мәселелері

- халық саны 500 және онан көп ауылдық өңірлер ұялы байланыспен қамтылмаған.

2.1.4.2. Жолдар

Қарағанды қаласының автокөлік жолдары қоры 12 516,4 км құрайды, соңғы 3 жылда жол жүйесінің ұзындығы өзгерген жоқ.

Жалпы қолданыстағы автокөлік жолдарының 98,2% - қалың қабатты жолдар, бұл көрсеткіш бойынша облыс республикада 2-орында. 1000 шаршы километрге жалпы пайдалануға төселген жолдардың тығыздығы өте төмен болып табылады - 20,4 км. Салыстыру үшін, Қазақстанда бұл көрсеткіш - 31,7 км, ЕО елдерінде 50-110 км-лер ауқымында, ал ТМД елдерінің көпшілігінде 23- 37 км болып табылады..

Кесте 61.

Қарағанды облысы жолдарының сипаттамасы

Атауы	Өлшем бірлігі	2016ж.
Жалпы қолданыстағы көлік жолдарының ұзындығы:	км	10 604,8
Республикалық деңгейдегі	км	2 773
Облыстық деңгейдегі	км	3 549
Аудандық деңгейдегі	км	4 282,8
Жалпы қолданыстағы қатты қабатты көлік жолдарының ұзындығы	км	10 410,8
Республикалық деңгейдегі	км	2 773
Облыстық деңгейдегі	км	3 458
Аудандық деңгейдегі	км	4 179,8
Жалпы қолданыстағы қалың қабатты автокөлік жолдарының жалпы ұзындықтағы негізгі үлесі, %	%	98,2
Жалпы қолданыстағы қалың қабатты автокөлік жолдарының 1000 ш. км қалыңдығы	%	20,4

Қарағанды облысындағы жалпы қолданыстағы автокөлік жолдарының ұзындығы 10 604,8 км, оның 74%, атап айтсақ 7831,8 км жергілікті деңгейдегі жолдар. Олардың жартысына жуығы асфальт-бетон қабатты (49%), 38% қара қиыршық тасты төсемен, 11% - ақ даңғылдар болса, тек 2% грунтты жолдар.

Өңірде соңғы 3 жылда облыстық және аудандық деңгейдегі жалпы қолданыстағы автокөлік жолдары жағдайының жақсару тенденциясы байқалады:

- 2014 жылы жақсы және қанағаттанарлық жағдайда болған - 72%: жақсы - 37%, қанағаттанарлық - 35,4%; қанағаттанарлықсыз жағдайда - 28,5%;
- 2015 жылы тиісінше -74%: 38%, 36%; 26%;
- 2016 жылы тиісінше -75%: 35%, 40%; 25%;
- 2017 жылы (9 айында) тиісінше -75,5%: 35%, 40,5%; 24,5%.

2014 жылдан 2017 жылдың 9 айы аралығында облыс бойынша 134 млрд 216 млн. теңгеге 2694 республикалық және жергілікті автокөлік жолдары жөнделген.

Кесте 62.

Жөнделген жергілікті көлік жолдары

2014	км	млн.тг.
Жөнделген жергілікті көлік жолдары, барлығы	770	31346000
Республикалық	161	15 250
<i>Облыстық</i>	<i>194</i>	<i>4 575</i>
<i>Моноқалалардың дамуына бағытталған</i>	<i>36,1</i>	<i>3 058</i>
<i>2020 Жұмыспен қамту Жол Картасы</i>	<i>219,6</i>	<i>1 882</i>
<i>аудандық</i>	<i>159,3</i>	<i>6 581</i>
2015		
Жөнделген жергілікті көлік жолдары, барлығы	502	30 900 000
Республикалық	235	20 800 000
<i>облыстық</i>	<i>163</i>	<i>4 000 000</i>
<i>моноқалалық</i>	<i>5</i>	<i>203 404</i>
<i>аудандық</i>	<i>99</i>	<i>5 896 596</i>
2016		
Жөнделген жергілікті көлік жолдары, барлығы	559	38 500 000
Республикалық	232	29 100 000
<i>Облыстық</i>	<i>172</i>	<i>2 400 000</i>
<i>2020 Жұмыспен қамту Жол Картасы</i>	<i>33,2</i>	<i>531 000</i>
<i>Аудандық</i>	<i>121,8</i>	<i>6 469 000</i>
2017 (9 айында)		
Жөнделген жергілікті көлік жолдары, барлығы	863	33 500 000
Республикалық	477	18 300 000
<i>Облыстық</i>	<i>61</i>	<i>3 500 000</i>
<i>Аудандық</i>	<i>261</i>	<i>10 000 000</i>
<i>Жергілікті елді-мекен</i>	<i>64</i>	<i>1 700 000</i>
БАРЛЫҒЫ:	2694	134 246 000

2014 жылы облыстық маңызы бар 75 км автокөлік жолдарының паспорттық тексеруі өткізілді: Ақтоғай ауданында ұзындығы 6 км құрайтын 2 жол, Бұқар-Жырау ауданында 42 км созылған 5 жол, Ұлытау ауданында бас-аяғы 27 км 4 жол. 2015 жылы – Нұра ауданында облыстық маңызы бар автокөлік жолдарының 133 км. 2016 жылы – 585 км: Бұқар-Жырау ауданының ұзындығы 359 км және Осакаров ауданының ұзындығы 226 км.

Қарағанды облысы темір жолдарының эксплуатациялық ұзындығы 1940 км құрайды және 2009 жылдан бері өзгерген жоқ.

Қарағанды облысы көлік-транзиттік әлеуетке ие. Облыс аумағы арқылы келесі жолдар өтеді:

- Петропавл – Астана – Қарағанды – Шу меридиандық темір жол көлік магистралі;
- Трансазиялық темір жол магистралінің солтүстік бөлігі;
- 6 маңызды автокөлік тораптарының бірі - Алматы – Қарағанды – Астана – Петропавл;
- Көлік-транзиттік торап саналатын ҚР-ның оңтүстік және солтүстік өңірлерін біріктіретін республикалық маңызы бар «Қызылорда-Павлодар» және «Жезқазған-Есіл-Петропавл» жолдары. Аталған жолдар Азиялық шоссе жолдарға жатады және Ресейге шығуға мүмкіндік береді.

–Одан бөлек, облыс аумағының Астана қаласына жақын орналасуы (212,7 км) өңірде сауда мен туризмді дамытуға жол ашады.

Облыстағы қалалардың әлеуметтік-экономикалық дамуының кешенді жоспарларының аясында жолдарды жөндеу мен салу бойынша бірқатар жобалар жүзеге асуда:

- Облыста «Нұрлы жол» бағдарламасы аясында ірі инфрақұрылымдық жобаларды жүзеге асыру жалғасуда, олардың ішіндегі ең маңызды «Орталық-Оңтүстік» көлік дәлізін қайта құру болып табылады. Бұл Тәуелсіз Қазақстанның автожол саласының ең ірі және ауқымды жобаларының бірі болып табылады. Қарағанды облысының аумағында құрылыс жұмыстары жалпы ұзындығы 93 км Анар-Теміртау автожолының төрт учаскесі жүзеге асырылуда 93 км жолдың 65,4 км цементбетонды, ал 27,6 км ҚТМА (қиыршық тас-мастикалық асфальт) асфальтбетонды жабынды болып табылады. Анар-Теміртау учаскесін қайта жаңарту процесінің барысында барлығы 8 көлік жол айырығы мен жол өтпесі құрылыстары қамтылған. Озерное, Молодежное, Батпак, Шокай, Ошағанды, Баймырза, Актаусская, Чкаловская 9 көпір, 8 мал өтпелері, 9 ауыл көлігі өтпелері, 1 жер асты жаяу жүргінші жолы, 113 бірлік су құбырлары.

Қазіргі таңда құрылыс жұмыстары 15,08 км ұзындықты Қарағанды-Теміртау учаскесінде жалғасуда, соның ішінде 4 көлік жол айырықтары (№1 «Теміртауское кольцо», №2 «Қар.шоссе», №3 «Дорстройматериалы» және №4 «Пришахтинск») және темір жол өтпесі. Жұмыстардың жүзеге асырылу мерзімі – 2017-2018 жж.

Сонымен қатар, ағымдағы жылда «Қарағанды қаласының Солтүстік және Шығыс айналма жолдары» 49 км ұзындықты көлік жолдарының учаскелерінің реконструкциясы бйынша келісімшарттар бекітілген. Жұмыстардың жүзеге асырылу мерзімі – 2017-2018 жж.

- 156 км ұзындықты Қарағанды-Жезқазған жолының учаскелеріне орташа жөндеу жұмыстарының жүргізілуі аяқталды, 2018 жылы «КазАвтоЖол» ҰК» АҚ Қарағанды Жезқазған көлім жолында 279 км учаскенің орташа жөндеу жұмыстарын жүргізу жоспарланып отыр.

- Ағымдық жылда облыстық және жергілікті бюджет есебінен Қарағанды, Теміртау, Жезқазған және Балхаш қалаларының көше-жолдық желісіндегі көлік жолдарының жөндеуіне 9,2 млрд.теңге бөлінді (228 км), 166 көше жөнделді. Жоғарыда аталған қалаларда мұндай кең ауқымды жұмыстардың жүргізілуі барлық жолдардың жөндеуін жүргізуге мүмкіндік берді және болашақта қазіргі заманғы технологияларды қолдана отырып жолдарды заманға сай сапамен қамтамасыз ету аясында қажетті шараларды орындау арқылы жол желілеріне үлкен қаржылардың жұмсалудың болдырмауға мүмкіндік береді.

2.1.4.2.1. Жолдар саласын дамытудың SWOT-сараптамасы

...	Оң әсері	...	Кері әсері
-----	----------	-----	------------

Ішкі орта	Күшті жақтары: 1) Жолдардың көп бөлігі қатты жабындымен апталған 2) "Астана-Алматы" трассасының құрылысы (республикалық маңызы бар жол) 3) Біліксіз жұмыскерлер үлесінің аздығы 4) Заманауи техника мен материалдардың қолданылуы.	Әлсіз жақтары: 1) Апат қаупі жоғары аумақтарға дер кезінде назар аудармау және алдын алмау. Жөндеу жұмыстарын жүргізуге және жолдарды күтіп ұстауға қажетті мамандандырылған жол құрылыс көліктік-пайдаланымдық техниканың ескіруі және жетіспеушілігі 2) Жолдар саласындағы білікті мамандардың жетіспейтіндігі байқалады.
	Мүмкіндіктер 1) Мемлекеттік бағдарламаларды жүзеге асыру 2) Жаңа технологияларды дамыту 3) Астанаға жақындық.	Қауіптер 1) Кәсіпкерлер мен кәсіпорындардың жолдарды пайдалану ережелерін бұзуы (тоннажды, габаритті, тех. сипаттамаларды т.б. асыру) 2) Шикізаттар мен материалдардың бағалары 3) Шұғыл континентальді климат 3) Жұмыс маусымдылығы 4) Көліктік іс-шаралардың негізгі жабдықтарының жаңартылу коэффициентіне қарағанда өте жоғары деңгейде ескіруі.

2.1.4.2.2. Жолды дамытудағы өзекті мәселелер

- тас жолы көпірлер мен жол өтпелерінің көлік-пайдалану жағдайына қатысты зерттеу жүргізу қажет, себебі 2010 жылдан бері жергілікті маңызы бар автомобиль жолдарындағы көпірлер мен су құбырларын зерттеу бойынша жұмыстары жүргізілген жоқ;
- апаттық көпірлер мен су құбырларын кезеңмен жөндеу қажет;
- автокөлік жолдарын жасылдандыру, орман жолақтарын механикалық өңдеу, отырғызылған өсімдіктерге күтім үшін оларды жаңарту бойынша жұмыстарды бақылау және мониторинг қажет.

2.1.4.3. Транспорт

Қарағанды облысы көлік саласының қарқынды дамуы сипатталады. Ұлттық көлемде жолаушылар тасымалының үлесі рейтингінің аймақтар 2015 жылы бірінші орынға шықты.

Кесте 63.

Көлік саласының негізгі көрсеткіштері

Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	2014ж.	2015ж.	2016 ж.	2017 ж. қаңтар-қыркүйек
Барлық көлік түрлері бойынша жүк тасымалдары	млн.тонна	719,2	709,9	726,6	561,4
Жүк айналымы	млн.ткм	10 056,5	9869,6	10344,0	7086,4
Барлық көлік түрлері бойынша жолаушылар тасымалы	млн.адам	2 428,8	2421,2	2416,9	1728,5

Барлық көлік түрлері бойынша долаушылар айналымы	млн. жолаушы- шақырым	37 029,5	36981,2	38551,2	28177,2
Жүк тасымалы тарифтерінің индексі	%	104,6	102,2	101,6	103,1
Жолаушылар көлігі қызметтерінің тариф индекстері	%	119,5	99,1	102,7	104
Темір жол	%	107,8	103,2	108	102,4
Автокөлік	%	125,2	98,1	100,5	103,8
Әуе	%	105,4	98,6	130,1	107,6

Облысында жүк тасымалдаудың негізгі көлемі автокөлікпен жүзеге асырылады, оның үлесі 92,7% -ды құрайды, ал қалған 7,3%-ы темір жол көлігімен жүк тасымалдауға және өзге көлікпен тасуға жатады.

Облыста жолаушылар мен жүктердің тасымалы 197 автобустық маршрутпен, соның ішінде 80 қала ішілік, 28 аудан ішілік, 33 қала сыртындағы, 280 елді мекен немесе елді мекендердің барлық санының 56%-ын қамтитын 56 қала аралық облыс ішілік маршруттар бойынша жүзеге асырылады.

Әуе көлігімен жүзеге асатын жолаушылар тасымалы екі облыс ішілік АҚ «Авиакомпания «Жез-Эйр» «Қарағанды-Жезқазған» авиарейсі бойынша жасалады.

Облыс территориясында су көлігі аймағында 50 бірліктен аса өзендік және 2 200 шағын кемелері тіркелген, оның ішінде өздігінен жүретіндері - 800 және өздігінен жүрмейтіндердері-400. Балқаш көлінде Республикалық қазыналық «Балқаш су жолдары кәсіпорны» кәсіпорны орналасқан. Кәсіпорынның негізгі мақсаты Балқаш көлі аймағындағы кеме жүретін су жолдарын қауіпсіз жағдайда сақтау үшін жасалатын іс шараларды жүзеге асыру болып табылады.

2020 жылға дейін инфрақұрылымды дамыту, сонымен қатар, ішкі су көліктері сферасындағы кеме қатынасын қауіпсіздендіру мақсатында Балқаш көлінде (кемелердің көп шоғырланған орнында) ұсталған, соның ішінде шағын кемелерді сақтау үшін арнайы тұрақ салу жоспарланып отыр.

2016 жыл және 2017 жылдың 9 айы кезеңінде жүк тасымалдауға ақылы қызметтер құны жанармай мен автобөлшектердің құнының өсуіне байланысты 1,5%-ға өсті.

2017 жылдың 9 айында жолаушылар көлігінің қызметтерінің құн индекстері Сәтпаев, Балхан, Жезқазған қалаларындағы қала ішілік автобустардағы бір рер жүру құнының 40 теңгеден 60 теңгеге қымбаттауы себебінен 2,7%-ға жоғарылады.

2.1.4.3.1. Көлік саласының дамуының SWOT-сараптамасы

	Оң әсері	Теріс әсері
Ішкі орта	Күшті жақтары: 1) облыс 2014 жылғы республикалық көлемдегі жолаушылар айналымының үлес салмағы бойынша рейтингінде бірінші орынға шықты; 2) біліксіз мамандар үлесінің төмен болуы.	Әлсіз жақтары: 1) Сала шағын кәсіпорындар санының көптігіне бағытталған 2) Автовокзалдар, автобекеттер мен темір жол вокзалдарының бекітілген талаптарға сай болмауы 3) Такси тұрақтары мен сервистік қызмет көрсету инфрақұрылымының дұрыс дамымауы 4) Жолаушылар көлігінің моральдық және физикалық тозуы 5) Саладағы орта және ірі кәсіпорындардың үштен бір бөлігінің шығындылығы 6) Көліктік іс-шаралардың негізгі жабдықтарының жаңартылу коэффициентіне қарағанда өте жоғары деңгейде ескіруі
Сыртқы орта	Мүмкіндіктер 1) Мемлекеттік бағдарламаларды жүзеге асыру 2) Астанаға жақындық 3) Қатты жабындымен апталған жолдар үлесінің жоғары болуы 4) «Астана-Алматы» трассасының құрылысы (республикалық маңызы бар жол)	Қауіптер 1) Әлемдегі экономикалық өсімнің бәсеңдеуі және геосаяси тұрақсыздықтың өсуі

2.1.4.3.2. Көлік саласын дамытудағы өзекті мәселелер

- қолданыстағы автовокзалдар мен автобекеттердің бекітілген талаптар мен нормаларға сай болмауы
- елді мекендерді автобус маршруттарымен қамту үлесінің жеткіліксіз деңгейде болуы
- такси тұрақтары мен сервистік қызмет көрсету инфрақұрылымының дұрыс дамымауы.

2.1.5. Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық

Тұрғын үй-коммуналдық қамтамасыз ету бойынша қызмет түрлері жақсы қарқынмен дамып келе жатқанымен, 2016 жылы коммуналды инфрақұрылымның жеткіліктілігімен және қанағаттанушылықтың тиісті деңгейімен қамтамасыз ету үшін ол қарқын әлі де төмен:

–орталықтандырылған су жүйесіне қол жетімділік деңгейі қалаларда 85,3%-ды, ауылдық жерлерде 53,6%-ды құрайды;

–қалалық тұрғын үй қорының жалпы ауданы бойынша үлес салмағының 63%-ын ыстық сумен (орташа есеппен республика бойынша 56%), 76,9%-ын орталық жылумен (орташа есеппен республика бойынша 62%), 91,7%-ын кәріз жүйесімен (орташа есеппен республика бойынша 80%), 64,4% -ын газбен (орташа есеппен республика бойынша 88%) қамтамасыз етілгендер құрайды.

–ауылдық тұрғын үй қорының жалпы ауданы бойынша үлес салмағының 87,7%-ын сумен (орташа есеппен республика бойынша 94%), 37,9%-ын кәріз жүйесімен (орташа есеппен республика бойынша 24%), 7,3%-ын орталық жылумен (орташа есеппен республика бойынша

4%), 87,8% -ын газбен (орташа есеппен республика бойынша 88%), 4,4%-ын ыстық сумен (орташа есеппен республика бойынша 2%) қамтамасыз етілгендер құрайды.

Тұрғын үй-коммуналды шаруашылықтың потенциалына, мақсаты халық үшін баспана қол жетімділігінің артуына әкелетін тұрғын үй құрылысының проблемаларының кшшендік шешімімен қамтамасыз ету болып табылатын «2020 жылға дейін өңірлерді дамыту» мемлекеттік бағдарламасы қолдау көрсетіп отыр.

2.1.5.1. Электр және жылу энергетикасы

Облыстың жылу-энергетикалық кешеніне 2411 МВт электр қуаты, 4957 Гкал жылу энергиясы орнатылған, 9 жылуэлектрстанциясынан және 3 ірі электр желілік компаниялар кіреді.

2014 жылы 13 741 млн. кВт.с. немесе 2013 жылмен салыстырғанда 2%-ға аз өндірілді, 15 435 млн. кВт.с. тұтынылды, бұл 2013 жылға қарағанда 1%-ға аз.

2015 жылы 15 000 млн. кВт.с. немесе 2014 жылдан 9,2%-ға көп өндірілді, 15 712 млн. кВт.с. тұтынылды, 2014 жылдан 1,8%-ға жоғары.

2016 жылы, “KEGOC” АҚ филиалының деректері бойынша, жеке меншік көздерден электр энергиясын алу 15 000 млн. кВт/сағ.-тан 15 173 млн.кВт/сағ.-қа өсті немесе 2015 жылмен салыстырғанда 1,2%-ға жоғары. Электр тұтыну 15 779 млн.кВт/сағ құрады, ол 2015 жылдан 0,4%-ға жоғары.

2016 жылы солтүстік энергия көздерінен энергия ағыны 0,6 млрд кВт/сағ-қа дейін қысқарды.

3 жыл ішінде электр қуатты өндіру 10,4%-ға өсті. Электр қуаты өндірісінің өсімі, облыстағы жылу-энергостанцияларындағы негізгі және қосалқы құрылғыларға жүргізілген күрделі жөндеу жұмыстары нәтижесінде болды. Облыстағы электр-тұтынудың сараптамасы, электр-тұтынудың өсімі экономиканың дамуымен байланысты екенін көрсетті. Қалыптасқан энергия тапшылығы ВЛ-220 / 500 кВ «Солтүстік - Оңтүстік» транзиттік бағыттары бойынша жүзеге асқан Қазақстанның БЭЖ-нен келген ағымдар есебінен жабылды.

Кесте 64.

«Электр қуатын, газды және суды өндіру және оларды бөлу» саласындағы маңызды өнім түрлерін өндіру динамикасы.

№ р/с	Өнім атауы	Өлшем бірлігі	Жылдар			
			2014	2015	2016	2017 ж 9 ай
1	Электр қуаты	млн. кВт.с	12 573	13 764	15 173	14 410,6
2	Жылу энергиясы	мың. Гкал.	13 847	12 924	13 518	8 216,8
3	Табиғи су	млн. т.м	437,7	438,6	318,8	342,0
4	Ішімдік су	млн. т.м	164,4	159,4	120,7	123,6

Аймақтағы энергетикалық секторының басты проблемасы болып жаңғыртуға тартылған инвестициялар деңгейін сақтау, қолданыстағы жылу- энергетикалық жабдықтар мен инженерлік коммуникацияларды қайта құру, және аумақ экономикасының түрлі салаларын одан әрі дамыту үшін ерекше маңызды генерациялық қуаттарды енгізу табылады.

Бұл сала электр қуатының тапшылығы, электр қуатының салыстырмалы түрде жоғары тарифтерімен, электр қуатының балама көздерін (күн, жел) пайдаланудың төмен үлесімен сипатталады.

Жылу желілерінің жалпы ұзындығы- 2 801.1 км, ал электр желілірінің - 27 884.4 км болып табылады. Қазандықтардың саны 57 бірлік, белгіленген қуаты 100 Гкал / сағ-қа жетеді.

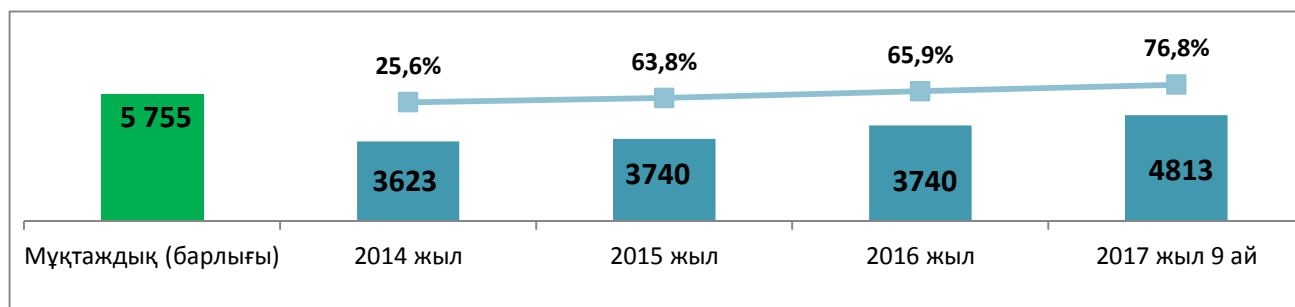
Облыс тұтынушыларын тұрақты және сапалы жылуымен қамтамасыз ету үшін, облыстың жылу желілерінде бірқатар алдыңғы қатарлы технологиялық шешімдердің, энерготіімді материалдар мен құрылғыларды қолданумен жұмыстар жүргізіліп, энергияны сақтау бойынша іс-шаралар енгізіледі:

- Қарағандыда 2013 жылы жылу құбырына М8 қайта жаңғырту басталды. Кезең 2013-2014 жж арналған Ол екі құбырлы нұсқасында желілерін 5.56 км қалпына

келтірілді. Желілерін қайта жаңарту өзінде шамадан тыс жылу жоғалту азайту арқылы ұзақ мерзімді жоғары сапалы жылыту Prishahtinska тұрғындарының мәселесін шешу үшін көмектесті.

- Саран қаласында 2012 жылдан бастап 2015 жылға дейінгі кезеңде жылу желілерінің 31,4 км салынды;
- 2015 жылы Қарағанды қаласындағы 4,129 км, жалпы ұзындығы жылу желілерінің бөлімдерін қайта жаңғырту жұмыстары жүргізілді. Қайта құру 25,68 мың Гкал жылына жылу шығындарды төмендетуге мүмкіндік береді.
- 2016 жылы Қарағанды және Сәтпаев қалаларында 3,3 км жылу желілері салынған, Қарағанлы қаласы, Саяқ ауылы, Балхаш қаласында 5,7 км жылу желілері қайта қалпына келтірілген.
- 2017 жылдың 9 айында Қарағанды қаласының Оңтүстік-шығыс ауданы, Абай қ., Пришахтинск тұрғындарының жылумен қамтамасыз етілу сапасын жақсарту үшін 6,5 км жылу желілері қайта қалпына келтірілді.

Мемлекет басшысының бұйрығына сәйкес облыста барлық үйге ортақ жылу энергиясын есептеу құралдарын орнату жұмыстары жүргізіліп жатыр: 2013 жылдан бастап 2017 жылдың 9 айына дейінгі кезеңде, облыста, 5755 үйдің қажеттілігінде, 4813 көпқабатты тұрғын үй жылу энергиясын есептеу құралдарымен жабдықталды (83,6%), соның ішінде: 2013 жылы – 1 456 құрал, немесе 25,6%; 2014 жылы – 3 623 құрал, немесе 63,8%; 2015 жылы – 3 740 құрал, немесе 65,9%, 2016 жылы – 4352 құрал (76,8%), 2017 ж.9айы – 4813 құрал (83,6%).

Сурет 33. Қарағанды облысында құрылған ортақ үйіміз жылу метр саны мен үлесі (бр.)

Жезқазған, Сәтпаев, Балхаш, Шахтинск қалаларында барлық көпқабатты тұрғын үйлер 100% жылу энергиясын ескеру құрылғыларымен қамтылған.

Аталған қалалардың жылумен қамтамасыз етуші ұйымдары 2521 құрылғыны орнатуға 1 млрд.925 млн.теңге сомаға «ТКШ даму қоры» АҚ тапсырыстар берілген. Қаржылық лизинг келісімі «Теплотранзит Қарағанды» ЖШС, «Оқжетпес» ЖШС, «АлселорМитал Теміртау» АҚ кәсіпорындармен мақұлданған.

Абай қаласы бойынша ескеру құрылғыларын орнату «Абайлық жылу жүйелері» ЖШС инвестициялық бағдарламасына қосылған.

Магистральдық темір жолға жылу энергиясын ескеру құралдарын орнату бойынша жұмыстар жалғасуда.

Жылу тасу және жылуды ескеру Ережелеріне сәйкес, жылу энергиясын ескеру құралдарын тексеру төрт жылда бір рет жүргізіледі.

2016 жылдың қазан айында «Қарағанды Жарық» ЖШС «Жарық» подстанциясының 2 кезегі пайдалануға берілді. 2017 жылы тұтынушыларды электрмен қамтамасыз етуді подстанцияға ауыстыру бойынша жұмыстар жүргізіледі, ол облыс орталығының электрмен қамтамасыз ету сенімділігін және электрмен қамтамасыз етудің таралым желілерінің өткізу мүмкіндігін көтеруге мүмкіндік береді. Бүгінде подстанцияда технологиялық процесстерді басқарудың автоматтандырылған жүйесін реттеу бойынша жұмыстар жүргізілуде (SCADA).

2017 жылға бекітілген инвестициялық бағдарламалар мен капиталдық жөндеу бағдарламалары аясында «Қарағанды Жарық» ЖШС, «Жезқазған РЭК» АҚ, «Қарағанды РЭК» АҚ энергия ұсынушы кәсіпорындармен электротехникалық нысандардың құрылысын, қайта қалпына келтірілуін, модернизациясы мен техникалық қайта жабдықталуын (электр желілерін қайта қалпы келтіру және салу, подстанциялар құрылғыларының модернизациясы, ескірген құрылғыларды ауыстыру, т.б.) (2016 жылы инвестициялар сомасы – 7,6 млрд.теңге құрады) қамтамасыз ету жоспарланып отыр.

2.1.5.2. Сумен қамтамасыз ету және су беру (қалалық және ауылдық мекендерде)

Қарағанды, Жезқазған, Приозерск қалалары және Ақтоғай ауданындағы Сарыағаш ауылында сумен жетістіру ашық қайнарлардан, суды тазалаушы құрылғылар арқылы халыққа жеткізіледі. Басқа қалаларды және ауылды мекендерді сумен қамтамасыз ету жерасты қайнар көздері арқылы жүзеге асырылады.

Облыс бойынша су тазалаушы құрылғылар Қарағанды, Жезқазған, Приозерск қалаларында және Ақтоғай ауданындағы Сарыағаш ауылында орналасқан. Тазалаушы құрылғылар физикалық жағынан да, моральдық жағынан да шаршаған. Сондықтан суды екінші рет тазалаудан өткізбек түгілі кәріз науаларын тазалай алмайды.

Облыста 19 пайдаланушы ұйымдар мен кәсіпорындар жұмыс жасайды, оның екеуі «Қарағанды су» ЖШС және Жезқазған қаласындағы «Жылумен сумен қамтамасыз ететін кәсіпорын» АҚ негізгі су каналы.

Бұдан басқа 3 коммуналды мемлекеттік кәсіпорындарда «Балқаш су» КМК, «УЖКР» КМК, «Тазасу» КМК үш жылдық инвестициялық бағдарламалар мен шекті тарифы бекітілген. Тұрғындарға судың бағасын төмендету мақсатында Қарағанды облысының сумен қамтамасыз ететін кәсіпорындар («Казводхоз» РМК бөлімшесі Сатбаев атындағы канал, Жаңаарқа ауданындағы «Тазасу» КМК, «Нұрын ауданындағы Қаратал» КМК) мемлекет бюджетінен ауыз сумен қамту қызметіне субсидия алады.

Сумен жабдықтау және су тарту бойынша қызмет ұсынатын, сонымен қатар су өткізуші желілерге қызмет көрсететін бірыңғай пайдаланушы ұйым жоқ, бір ғана өңір Қарқаралы ауданы болып табылады.

01.01.2017 жылғы нәтиже бойынша су құбыры жүйесінің жалпы ұзақтығы 7 210,9 км (қалада – 5 436,9 км, ауылда-1 834км), соның ішінде:

- 2014 жылы – 6 787 км (қалада – 5 357,8 км, ауылда – 1 429,2 км).
- 2015 жылы – 6 616,8 км (қалада – 5 442,6 км, ауылда – 1 628,3 км).
- 2016 жылы – 7270,9 км (қалада – 5436,9 км, ауылда – 1834 км).

Үш жыл бойы су құбырларының ұзындығы 483,9 км өсті, негізінен, қалалар мен аудандар әкімшіліктерінің ешкімнің қарамағында емес желілерді коммуналдық меншікке қабылдау және пайдалануға жаңа нысандар енгізу тәрізді жұмыстарының нәтижесінде, сонымен қатар, судың қолданылуы 17,4%-ға азайды, негізінен, энергия үнемдеу бағдарламаларын жүзеге асыру және приборлау мен сумен жабдықтау желілерін жаңғыртудың есебінен.

Су құбырлары жүйесі қатты тозған, тозу деңгейі 70%:

- Қарағанды, Балқаш, Саран, Теміртау, Шахтинск қалалары мен Бұқар Жырау ауданында қиын жағдайда (Тозу деңгейі 75%) байқалады.

- Жезқазған, Сатбаев қалалары, Абай, Қарқаралы, Осакаров, Ұлытау, мен Шетіс аудандарында жүйенің тозуы 50-75% құрайды.

- Қаражал, Ақтоғай, Жаңаарқалық, Нұрын аудандарында жағдай жақсырақ (тозу 30-40%).

Облыс бойынша су құбырларының тозуының төмендеуі мен ұзындығының артуы сумен қамту жүйесін дамыту жобасының жүзеге асыру аясында сала бойынша мемлекеттік бағдарлама негізінде жүзеге асырылды. «Ақ бұлақ» 2011-2020 жылдарға» бағдарламасы 5 жыл

ішінде 39 млрд. теңге бөлініп жұмсалған. Су жетістіру және су тартуға 61 объект пайдалануға берілді. 1000 км артық су құбыры 23 км кәріз жүйесі жаңартылып салынды.

Нәтижесінде орталықтандырылған су жүйесімен елді мекендерді қамту (ЕМҚ) 19 бірлікке өскен. 190 мыңнан астам тұрғын сапалы сумен қамтылды.

–2014 жылы – 21 сумен жетістіру және су тарту объектісі, оның ішінде пайдалануға 9 объект қабылданды, 199,3 км су құбыры мен канализация жүйесі жаңартудан өткізіліп салынды. 23 мыңнан аса адам сапалы сумен қамту қызметіне қол жеткізді.

–2015 жылы – 14 сумен жетістіру және су тарту объектісі, оның ішінде пайдалануға 5 объект қабылданды, 26 мыңнан аса адам сапалы сумен қамту қызметіне қол жеткізді.

–2016 жылы – 7 объект, жыл нәтижесі бойынша пайдалануға 3 объект қабылданды, 7,3 км су өткізуші желі құрылды және қайта жаңғыртылды. Қамтылған халық саны 90 мың адамнан асты.

Нәтижесінде 2017 жылдың басында орталықтандырылған сумен қамтылған 226 ЕМҚ немесе 53,7% (ҚР- 50,3%) қалада 85,3% (ҚР- 86%).

01.01.2017 жылы 226 ЕМҚ (291 659 адам.) орталықтандырылған сумен қамтылған, 187 ЕМҚ (45 473 адам.) ұңғыма мен құдық суы арқылы, 8 ЕМҚ (536 адам) әкелінген су.

Бүгінгі күні жалпы дара құрылғылармен жабдықтау қалада 66,3%, ауылда 40% құрады.

Су тасымалдау жүйесінің жалпы ұзындығы 2 526,8 км (қалада – 2 293,6 км орташа дәрежеде тозғандар 85%, ауылда– 247,4 км орташа дәрежеде тозғандар– 75% құрады). Су тарату жүйесінің 80% тозығы жеткен. 01.01.2017 жылғы статистикалық мәліметтерге сәйкес облыста 27 канализация тазалайтын құрылыс нысаны бар.

Кәріз тазарту құрылыстарын нашар жағдайда: осы жылдың басында биологиялық тазарту өңделген ағынды суларды сомасы 79 239,6 мың м³ дейін төмендеді, және барлық ағызу 69,6% -ды құрады.

Ал, 2015 жылы -. 82 772,0 мың / м³ су, 2016 жылы 78850,5 мың /м³ кәріз су болды. Жабдық физикалық түрде ескірген, бұл өткен ғасырдың 70-жылдары салынған. Тазарту құрылыстарына жүктеме жыл сайын артып келеді - оларды кеңейту және жаңғырту қажет.

2.1.5.3. Газбен жабдықтау

Қарағанды облысы тұрғындарын тұрмыстық қажеттілікте газбен жабдықтау газ реттуші қондырғылары, тұрмыстық баллондар мен автомобильдерге жанармай құю станциялары, (АЖҚС) 6 аккредиттелген газбен жабдықтаушы мекемелері арқылы жүзеге асырылады.

Облыстағы газбен қамтамасыз ету тек сұйылтылған мұнай газбен жүзеге асырылады. Сұйылтылған газдың негізгі жабдықтаушылары Павлодар, Жаңажол мұнай-химиялық зауыттары және «Тенгизшевройл» ЖШС болып табылады.

Топтық газды таратушы құрылғылар ГТҚ арқылы тұтынушыларды газбен жабдықтау Қарағанды және Теміртау қалаларында жүзеге асырылады. Қарағанды қаласындағы бұрын газбен қамтылған үйлердің жалпы санынан ыдыстағы газбен жабдықталушылық 44% құрайды (890 МТЖ) және Теміртауда – 13% (87 МТЖ).

Басқа қалалар мен елді мекендердің тұтынушылары баллондық газ және электр плиталар қолданады.

ҚР Ұлттық Экономика Министрлігінің табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау Комитетінің Департаментінің Қарағанды облысы бойынша қорытындысына сәйкес, ГТҚ арқылы газ бағасы Қарағанды қаласында – 152,00 тг/кг, Теміртау қаласында – 96,42 тг/кг.

Баллон газына орташа баға 147 тг/кг құрайды. АЖҚС орташа бағасы 68 тг/л құрайды.

Облыс бойынша соңғы 2 жылда сұйылтылған мұнай газының сатылуы 40%-ға жоғарылады (2014 жылы – 43 мың тонна, 2015 жылы – 49 мың тонна, 2016 жылы – 60 мың тонна).

2017 жылы газдың орташа айлық сатылуы 5269 тонна (2017 жылдың қантарынан қыркүйекке дейін газдың 47,4 мың тоннасы сатылған) құрайды.

Сұйылтылған мұнай газының ҚР ішкі нарығына шығу көлемі 200%-ға жоғарылады (орташа жылдық тиелім: 2014 жылы – 1362 тонна, 2016 жылы – 2958 тонна, 2017 жылы – 4089 тонна).

Газомоторлық отын қолданатын автокөлік саны 168%-ға өсті (2014 жылы – 1426 автокөлік, 2015 жылы – 1875 автокөлік, 2016 жылы – 2264 автокөлік, 2017 жылы – 5012 автокөлік). Сәйкесінше, ол өз кезегінде автогазбен жабдықтау станцияларының көбеюіне әкеп соқтырды, 2016 жылы 2014 жылмен салыстырғанда АЖҚС саны 81%-ға өсті (2014 жылы – 68 АЖҚС, 2015 жылы – 73 АЖҚС, 2016 жылы – 123 АЖҚС, 2017 жылы – 137 АЖҚС).

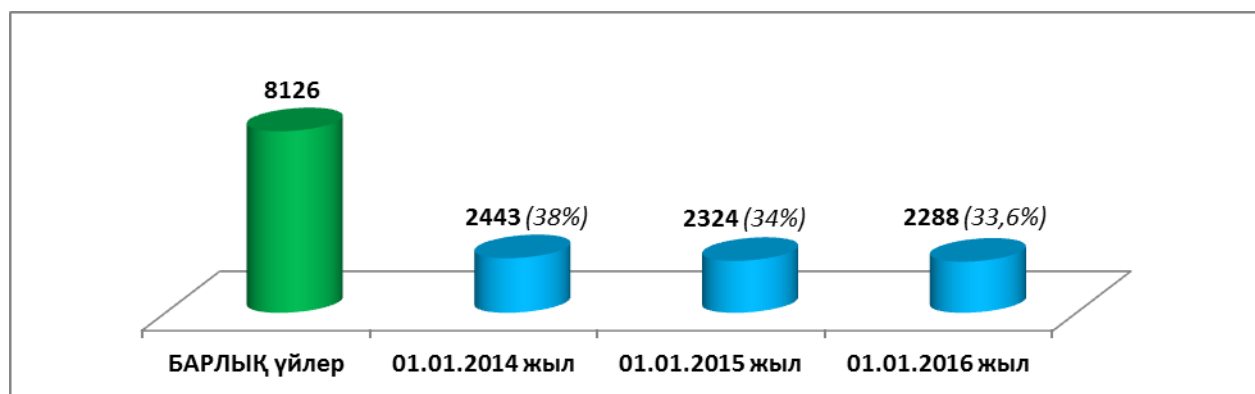
Сонымен қатар, 2016 жылдан бастап қысыммен жұмыс жасайты түтікшелерді есепке алу жұмыстары жүргізілуде. Қазірде 908 қысыммен жұмыс жасайтын түтікше тіркелген. Аталған бағыттағы жұмыстар жалғасуда.

Қазіргі таңда облыстағы газбен қамтамасыз ету бойынша жағдай тұрақты. Газ желілік ұйымдар мен газ жабдықтаушылары арасында келісімдер бар. Сұйылтылған газбен жабдықтау графикке сәйкес жүзеге асырылады.

2.1.5.4. Қалалар мен елді мекендерді абаттандыру

2.1.5.4.1. Тұрғын үй секторы

2017 жылды 1 қаңтарында Қарағанды облысының тұрғын үй қорында 107 615 тұрғын үй 27,4 млн.шаршы м. аумағын, соның ішінде 8 195 көппәтерлі тұрғын үйлер 15 789,4 тыс.шаршы м. құрады. 71,5% - қанағаттанарлық жағдайда, бұл 5864 үй (11,3 млн.шаршы м); 28,5% – жөндеу жұмыстарын қажет етеді, бұл 2 326 үй (4,5 млн.шаршы м).

Сурет 34. Қарағанды облысында жөндеуді талап ететін көпқабатты тұрғын үйлердің саны, бр.

Жаңа үйлер жыл сайын пайдалануға берілуде: 2014 жылы – 316 мың шаршы метр, 2015 жылы – 320,6 мың шаршы метр, 2016 жылы – 340,8 мың шаршы метр, ағымдағы жылдың 9 айында – 308,5 мың шаршы метр.

Көп пәтерлі үйлерді (КПҮ) басқарудың түрлі нысандарымен қамтылады, олардың ішінде: 282 - пәтер иелерінің кооперативтері (ПИК), 63 – ЖШС (оның ішінде сервистік басқару компаниясы), 1711 – ТББ (тікелей бірлескен басқару).

Әділет органдарында 2017 жылдың 1 қазаны бойынша 4 411 кондоминиум нысандары тіркелді, ол жалпы тұрғын үйлерінің санынан 53,8% құрайды.

598 тұрғын үй 1 347 лифтпен қамтылған, оның ішінде: жұмыс істейтін – 975 лифт (72,4%), жұмыс істемейтіндер – 372 (27,6%).

Тұрғын үйдің пайдалануға берілуі жағынан өсу жоспарланса, бірақ тұрғын үй құрылысында инвестициялар азайту үрдісі байқалады. Құрылыс жұмыстарының құнын арттыру, құрылыс көлемінің төмендеу үрдісі болжануда.

Тұрғын үй қорын абаттандыруда жақсы үрдіс орын алуда. Жақсару барлық позиция бойынша орын алған, соның ішінде сумен жабдықтау, су бұру, орталық ыстық сумен жабдықтау.

Күрделі жөндеу жүргізу жоспарланып отырған үйлердің тұрғындары үшін айырбас тұрғын үй қоры жоқ. Тұрғындар тұрып жатқан үйлерге күрделі жөндеу жүргізу мүмкін емес.

2.1.5.5. Тұрғын үй коммуналды шаруашылығының SWOT-анализі

	Оң әсері	Теріс әсері
Ішкі орта	Күшті жақтары: 1) жылумен қамтамасыз ететін қондырғылардың жоғары дәрежеде жабдықталуы; 2) энерготасымалдаушы кәсіпорындардың инвестициялық бағдарламаларын жүзеге асыру; 3) тұрғын үйді абаттандырудың тұрақты оң үдерісі; 4) сұйылтылған газды пайдаланудың өсуі; 5) аумақты абаттандыру нормативті құжаттарды ойластыру	Әлсіз жақтары: 1) жылу және электр қуатының тапшылығы; 2) нормативті және нормадан жоғары дәрежеде жылуды жоғалту; 3) жылу, электрожүйе және су тарату қондырғыларының тозуының жоғары деңгейі; 4) жанар жағар майдың қуат көзі ретінде кәсіпорындарда көп мөлшерде пайдалану, көптеген қазан агрегаттарының төмен ПҚК; 5) тұрғын үймен аз мөлшерде қамтамасыз етілуі. 6) баллон газдың басымдығы; 7) түбегейлі жөндеу жоспарлайтын тұрғындарға тұрғын үй айырбас қорларының жоқтығы; 8) аймақты абаттандыруды бақылаудың аздығы. Жоғарыда аталған ережелерге сай келмеген жағдайда айыппұл санкцияларын бекітетін ішкі істер органы мен санитарлық эпидемиологиялық қызметтерінің әлсіз бақылауы;
	Мүмкіндіктер 1) Жаңа технологиялар 2) Қолжетімді баспана мақсатында тұрғын үй құрылысындағы мәселелерді комплексті шешетін аймақтарды дамыту 2020 мемлекеттік бағдарламасында Тұрғын үй коммуналды шаруашылық мәселесінің қарастырылуы.	Қауіптер 1) Әлемдегі және еліміздегі экономиканың, геополитиканың тұрақсыздығы; 2) Абаттандыруға тұрғындар мен ұйымдардың әлсіз араласуы; 3) 352-ден астам адам апатты жағдайдағы үйлерде тұруына байланысты мемлекеттік тұрғынүй қорынан үй алу кезегінде тұр; 4) Инвестицияның төмендеуі.

2.1.5.6. Тұрғын үй коммуналды шаруашылығының маңызды мәселелері

- барлық салада дерлік еңбек өнімділігі, қызмет көрсету сапасының қолжетімділігі және бағасының төмендеуі байқалады;
- тозығы жеткен коммуналды жүйеге айтарлықтай инвестиция қажет;
- нормативті түрде және нормадан жоғары дәрежеде жылуды жоғалту;
- жылу, электрожүйе және су тарату қондырғыларының тозуының жоғары деңгейі.

- жанар жағармайдың қуат көзі ретінде кәсіпорындарда көп мөлшерде пайдалану, көптеген қазан агрегаттарының төмен ПҚК;
- халықтың тұрғын үймен қамтамасыз етілу деңгейінің төмендігі;
- баллон газын пайдаланудың басымдығы;
- түбегейлі жөндеу жоспарлайтын тұрғындарға тұрғын үй айырбас қорларының жоқтығы;

2.1.6. Экология және жер ресурстары

Адам болмысының табиғи факторын қорғау, жақсарту, жаңғырту, көбейту мамандандырылған қызмет негізінде құрылатын қоғамның қосалқы жүйесі ол – экологиялық сала. Экологиялық саланың басты міндеті – адамдарды, әлеуметтік топтарды табиғи ортаны сақтау және жаңғырту мақсатында біріктіру. Себебі экологиялық сала адамның өмірі мен дамуына керек басты дүние.

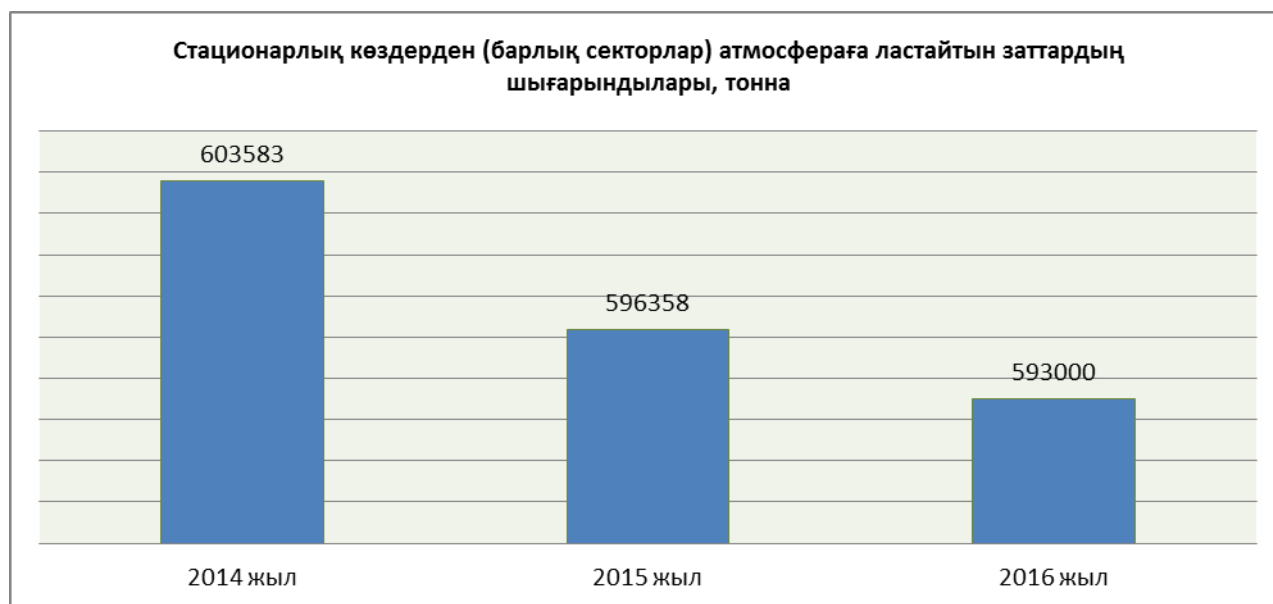
Қазақстан қазіргі таңда экологиялық маңызды көрсеткіштер бойынша қиын мәселелерге тап болды: табиғи ресурстардың және қоршаған ортаның жағдайының нашарлауы сияқты.

Қазақстан Республикасының Президентінің №577 2013 жылғы 30 мамырдағы жарлығында Қазақстан Республикасының «жасыл экономикаға» өту концепциясы қарастырылған. Аталған концепция аясында «жасыл экономика» принципін 2013-2020 жылдары Қарағанды облысында жүзеге асыру шаралары жасап шығарылды.

Қарағанды облысының аумағында көп мөлшерде ластаушы заттар мен қалдықтар шығаратын аса ірі өнеркәсіп тетіктері орналасқан.

2.1.6.1. Атмосфералық ауа

Тұрақты жағдайда ластаушы көздер шығаратын зиянды заттардың мөлшері жыл санап өсіп келеді.

Сурет 35. Тұрақты жағдайда шығарылатын ластаушы көздерінің динамикасы

2016 жылы 12 747 тұрақты ластаушы көздер атмосфераға 593,0 мың тонна зиянды заттар шығарады. Бұл 2015 жылмен салыстырғанда 0,57% артық (596,4 мың тонна).

Шығарудың көлемінің өсуі мыналарға байланысты:

- «Арселор Миттал Теміртау» АҚ Тентек шахтасында технологиялық құрылғылар мен аспирациялық жүйелерден шығатын (ДКВР20/13 №3 қазанын –КТВС -20 қазанына

- қайта жаңғырту) зиянды заттарды ұстау, жоюға арналған шаң газ тазартушы құрылғыларды қолданысқа енгізу мен қайта жаңғыртумен байланысты;
- «ТЭМК» АҚ ХМЗ №34, 35, 44,45 шаң ұстаушы құрылғыларды жөндеу;
- «Карцемент» АҚ жеңдік фильтрлерінде жөндеу жұмыстарын жүргізу;
- «Bassel Group» ЖШС-де стационарлы көздерден ластаушы заттардың шығарылуын төмендетумен байланысты іс-шаралардың орындалуы;
- «Арселор Миттал Теміртау» АҚ технологиялық транспорт Басқармасының Шахтинскідегі филиарында БЦУ-16 №1 циклонын ауыстыру;
- «Қарағанды Энергоцентр» ЖШС-де ТЭЦ-3 №2 қазан агрегатында «Вентурри» құбырларын және скрубберлерді 2 ұрпақ эмульгаторларына ауыстыру;
- «Қазахмыс Смэлтинг» ЖШС БМЗ-да жеңдік фильтрлерді өндірістік пайдалану;
- «Қазахмыс Энерджи» ЖШС ГРЭС №11 қазандарында батареялық эмульгаторларды орнату;
- «Қазахмыс Корпорациясы» ЖШС ЖОФ 1,2 аспирациялық жүйелерінде жөндеу жұмыстарын жүргізу;
- «Қазахмыс Корпорациясы» ЖШС Қарағайлы байыту фабрикасының аспирациялық жүйелерінде жөндеу мен іс-шаралар жүргізу.

2015 жылы 12759 стационарлы көздер атмосфераға 596,4 мың тонна зиянды заттарды шығарды, ол 2014 жылмен салыстырғанда (595 мың тонна) 0,24%-ға жоғары. Зиянды заттар көлемдерінің жоғарылауы Жезқазған мыс балқыту зауытының іске қосылуымен, «Қазахмыс Смэлтинг» ЖШС зиянды заттар шығарылу көлемі 15,66 мың тоннаға көбейді, «Bassel Group» ЖШС-де жылу тасығыш көлемінің жоғарылауы, қолданылатын көмірдің артуы, жаппай зиянды заттар көлемі – 2,3 мың тоннаға өсті; «Шұбаркөл көмір» АҚ зиянды заттар өсімі – 1,13 мың тонна, көмірдің өндірілуінің өсуімен байланысты.

Областың кәсіпорындарымен тұрақты ластаушы көздердің барлығынан шығатын ластаушы заттардың жалпы санының 92,1% ұсталған және жойылған. Бұл ретте облыстың әуе бассейніне күкіртті ангидрид - көлемі 249,06 мың тонна, атмосфералық ауаға шығарылған азот диоксидінің көлемі – 41,51 мың тонна, қатты бөлшектер – 118,6 мың тонна, тұншықтыратын газ – 166,04 мың тонна, өзге зиянды заттар – 17,79 мың тонна. Осы заттардың нақты шығарындысы белгіленген шекті рұқсат етілген шығарындылардан аспаған.

Шығындардың тұрақты деңгейінде 2016 жылы 2015 жылмен салыстырғанда қоршаған ортаны қорғауға арналған шығындар 28,65% азайды.

Атмосфералық ауаны қорғау үшін шығарындылар бойынша стандарттарды жаңарту және оларға өту жөніндегі іс-шаралар жүзеге асырылуда, неғұрлым айқын бақылау жүргізу үшін заңнамалық базаны жетілдіру бойынша ұсыныстар енгізілуде, кәсіпорындармен қазіргі заманғы тазарту технологияларын енгізу бойынша жұмыс жүргізілуде.

2.1.6.2. Су көздері

Табиғи ресурстарды рационалды және экологиялық қауіпсіз түрде пайдалану аймақтың ең өзекті мәселелерінің бірі.

Қарағанды облысына Нұра-Сарысу, Балқаш-Алакөл, Есіл, Ертіс және Тобыл-Торғай өзен бассейндері кіреді.

Облыс бойынша жалпы саны 864 су объектісі бар. соның ішінде 107 өзен, 88 көл, 220 гидротехникалық құрылғы, 409 жасанды тоған және гидротехникалық құрылғылары бар бөгет, су көлемі 1 млн.м3 асатын 40 суқоймасы бар. Қарағанды облысының су ресурстарының ең негізгі көзі - Нұра өзені мен Балқаш көлі.

Аймақтың басты су қолданушылары тұрғын үй-коммуналды шаруашылығы мен өнеркәсібі. Негізгі жер үсті суы сапасының сараптамасы негізгі бөлік ластанудың 3-ші класына жататынын көрсеткен (орташа ластанған). Бірақ, Шерубайнұраның суы 6-шы классқа жатады (өте қатты ластанған).

Жер беті суларының сапасы

Су көзі	Сипаты
Нұра өзені	Ластану деңгейі орташа
Қара Кеңгір өзені	Ластану деңгейі жоғары
Шерубайнұра өзені	Ластану көлемі төтенше жоғары
Кеңгірі су қоймасы	Ластану деңгейі орташа
Самарканд су қоймасы	Ластану деңгейі орташа
Ертіс Қарағанды каналы	Ластану деңгейі жоғары
Балқаш көлі	Ластану деңгейі жоғары

Адамның шаруашылық және өнеркәсіпте қодануынан қалған қалдық сулары өзендер мен жабық тоғандарға құйылып, сонда зиянды заттардың жиналауына әсер етеді. Сарқынды сулардың жыл сайынғы өсуі жағдайында нормативтік-тазартылған суды ағызу көлемі мүлтіксіз азаюда.

Ағын сулардың жағдайы

Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	2014	2015	2016	2017 (6 ай)
Жалпы ағынды су көлемі	млн. т. м	1 289,5	1 294,4	1321,7	768,9
Нормативтік тазартылған суды шығару көлемі	млн. т. м	1 289,5	1 294,4	1321,7	768,9

Су қатынасын жүйелеу, ластанудың алдын алу, судың қоқыс арқылы бітелмеуін қадағалау және жер үсті суын сарқылтып алмау мақсатында бекітілген жобаның басты негіздері бойынша суды шаруашылықта қолданудың тәртібін жүйелейтін су қорғау аумақтары және жолақтары құрылған.

Қалдық судың көлемі «Корпорация Казахмыс» ЖШС Жомарт шахта кенінің шахта су шығымын жойғаннан, «АрселорМиталл Темиртау» АҚ және «Қарағанды-Су» ЖШС (құрғақшылық 2014 жыл) өндіріс орындарының қалдық су көлемін азайтудан, «Казхром» АҚ (Тур кенінен су томендету скважиналарынан нормативті-таза су шығару және «Восточный Камыс» кенінің дренажды суын шығару көлемі кемуінен) төмендеген.

2017 жылы Жаңақала, Жастілек а., Бұхар-жырау ауд. Тоғызқұдық а. Су тоғандарының Қаражал қаласындағы Шалғын су қоймасын күрделі жөндеуге мемлекеттік сараптама алуға жобалар ұсынылған. Сонымен қатар, Топар тоғаны, Тихоновка тоған арнасы, Абай ауданындағы тоған арнасына жобалық-сметалық құжаттама жасалуда.

2017 жылдың бірінші жартыжылдығында ағынды суларды шығару 2016 жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда 768917,89 мың м³ құрады. (2016 жылдың 1 жартыжылдығында – 731 867,89 мың м³). Су бұрудың көлемінің (28552,58 мың м³) шамалы ұлғайуы тасқын сулардың үлкен көлемімен байланысты. Тиісінше ластаушы заттардың салмағы өсті.

Ластаушы заттардың салмағы да 3,5% - ға өсті және 258,0 мың тоннаны құрады (2016 ж. – 249,09 мың тонна, 2015ж. – 239,3 мың тонна, 2014 жыл. - 408,0 мың тоннаны құрады).

Жер беті суларына ағынды суды лақтыру жұмыстарын 17 су жіберу орнынан 15 кәсіпорын жібереді. Ағынды су көлемі мен оның сапасына су қоймасы мен ағынды су сапасы тәуелді болады.

Облысыта Балқаш көлі, Самарканд, Кеңгір, Шерубай-Нұра және Топар су қоймалары, Нұра өзені (Соқыр, Шерубай-Нұра ағындары), Сарысу, Қаракеңгір, Жезді болып табылады және негізгі жүктемені атқарады. Олардың су ресурстары ДК АО "АрселорМиттал Темиртау" ЖШС, "ТЭМК" ЖШС, "Қазақмыс Энерджи" және т. б. өндірістік қызмет процесінде пайдаланылады. Өндірістік қажеттілікке пайдаланылғаннан кейін су объектілеріне нормативті-таза және нормативті-тазартылған санаттар бойынша кері төгіледі.

2.1.6.3. Қалдықтар

Қалдықтарды басқару саласындағы қазіргі жағдай төмендегідей мәселелермен сипаттауға болады:

тарихи өндірістік қалдықтардың мұрасы. Өткен онжылдықта ауыр өнеркәсіптің, ауыл шаруашылығының және пайдалы қазбаны өндіргеннен көп көлемді қалдық жиналған. Оның үстіне қалдықтың көп бөлігі улы;

қалдықты жинаудың, қайта кәдеге жаратудың және өндеудің инфрақұрылысының дамуының артта қалуы;

өндіріс пен адамның өмірлік істерінен қалатын қалдықтарының жыл сайын артып отыруы.

Қарағанды облысы өте улы қалдықтарды шығаратын өндіріс орнының көптігімен белгілі. Сол себепті, осы жағдайға байланысты қалдықтарды басқару жайлы сұрақ әрдайым маңызды болмақ. Қарағанды облысының ең көп қауіпті қалдықтар шығаратын барлық бағыттардағы салаларды қамтитын ерекшелігін ескерсе қалдықтарды басқару әрқашан өзекті.

Аймақтың экологиялық проблемаларына қатты тұрмыстық қалдықтарды кәдеге жарату да жатады. 2014-2016 жылдары коммуналдық қалдықтарды жинау және тасып шығарумен айналысатын ұйымдардың саны 28 бірлік деңгейінде қалды. Олармен 1 745 мың тонна қалдықтар жиналды және шығарылды, оның көп бөлігі үй шаруашылықтарының қалдықтары. Үй шаруашылықтарының қалдықтары негізінен аралас болып табылады, құрамында бұзылатын ылғалды тамақ қалдықтары, пластмасса, металл, шыны және басқа компоненттер бар болғандықтан кәдеге жарату үшін ең қолайсыз.

Облыста жобалық қуаттылығы 20,6 млн. тонна 202 көму полигонын жұмыс істейді. Үш жылда жинақталған қалдықтар көлемі, 6,7 млн. тоннадан 7,9 млн. тоннаға дейін, немесе полигондардың жобалық қуатының 32,5% өсті. Бүгінгі күні 202 полигондардың 43 қоршаған ортаға эмиссияға рұқсаты бар, бұл олардың жалпы санынан 21,3% құрайды, 2014 жылы - 21 полигон, 2015 жылы - 45 полигон, 2016 жылы – 45 полигондар.

(Салыстыру үшін, республика бойынша қалдықтарды орналастыру орындарын барлық саны 3943, олардан тек 590 полигон немесе 15% - ғана, санитарлық талаптарға сай).

Кесте 67.

Облыстағы ҚТҚ өңдеу динамикасы

Көрсеткіш	Өлшеу бірлігі	2014 ж.	2015 ж.	2016 ж.	2017 ж. (9 ай)
ҚТҚ өндеудің үлесі	тонна	10,006	11,614	13	36,1
ҚТҚ жалпы көлемі	тонна	548,89	546,821	649,302	532

ТҚҚ қайта өңдеу үлесі облыс бойынша 2014 жылы 1,5% құрады немесе 10 мың тонна. 2015 жылы 11,1 мың тонна өңделді, қалдықтар көлемінің 2% құрайды. 2016 жылы 13 мың тонна ТҚҚ өңделіп, өңдеу үлесі 2,1% құрады. 2017 жылдың 9 айында 399 мың тонна ТҚҚ облыс бойынша, оның ішінде өңделген – 36,1 мың тонна, утилизация үлесі 9% құрады.

2014 жылы жобалық қуаты жылына 120 мың тонна "Горкомтранс" ЖШС қоқыс-сұрыптау орны іске қосылды. «ЭкоЭлемҚазақстан» ЖШС ТҚҚ бөліп жинау жүйесі ендірілуде. Теміртау, Қарағанды қалаларында ТҚҚ жинауға 1000 контейнер (пластик, әйнек, қағаз) орнатылған. 2017 жылдың 9 айында облыста 532 мың тонна ТҚҚ, оның ішінде 52,6 мың тонна сұрыпталды, жалпы көлемнің 10,5%-н құрайды.

2.1.6.4. *Топырақ және жер ресурстары*

Индустриалды даму техногенді бұзылған аумақтардың артуымен, олардың қайта қалпына келуінің азаюымен, антропогенді факторларға төзімділігімен қатар жүреді. Табиғи ландшафтқа қатты залалын тау-кен аумағындағы көмір және экономиканың металл өндірісі салалары әкеледі.

Жалпы құртылған жерлер ауданы облыстың жалпы ауданының 0,1%-н құрады. Өндіріс жұмыстары аяқталған, пайдаланылып біткен жер үлесі 2014-2015 жылдары жалпы құртылған жерлердің 23,7 пайызын құрады (2016 жылы – 10%)

Қарағанды облысының ауылшаруашылық мақсаттағы жерлері 2014 жылы 13 337,3 (31,2% аймақтың жалпы алаңынан), 2015 жылы - 14238,3 мың га (33,3% аймақтың жалпы алаңынан), 2016 жылы – 14021,5 (32,7% аймақтың жалпы алаңынан). Олардың ішінде негізгі үлесті (шамамен 86%) жайылымдар алып отыр.

Облыстың аумағы 42798,2 мың га. 2016 жылдың 1 қазанындағы ақпарат бойынша ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің ауданы - 14021,5 мың га немесе облыс аумағының 32,7% және 7337 ауыл шаруашылық тауар өндірушілерге бекітілген.

Соңғы үш жылда ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің ауданы 2323,6 мың га артты, оның ішінде 2014 жылы 2013 жылмен салыстырғанда – 738,4, 2015 жылы - 901 мың гектарға, 2016 жылы – 684,2 мың гектарға.

Елді мекендердің жерлерінің аумағы 2014 жылдан 19,7 мың гектарға үлкейді.

Кесте 68.

Областың жер қорының категория бойынша болынуы

№	Категория атауы	Өлшем бірлігі	2014 ж.	2015 ж.	2016 ж.	Өзгеруі (+.-)		
						2014 ж. 2013 жылға	2015 ж. 2014 жылға	2016 ж. 2015 жылға
1.	Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер	мың.га	13337,3	14238,3	14021,5	738,4	901	-216,8
2.	Мекендердің жерлері		3894,1	3887,2	3913,8	-8,9	-6,9	26,6
3.	Өнеркәсіптік, көлік, байланыс және басқа ауылшаруашылық мақсатындағы емес жерлер		225,8	234,6	234,9	2,9	8,8	0,3
4.	Ерекше қорғалатын табиғи аймақтардың жерлері		549,7	549,7	550,0	0	0	0,3
5.	Орман қорларының жерлері		204,6	204,3	204,3	3,7	-0,3	0
6.	Су қоры жерлері		52,4	55,6	55,6	6,7	3,2	0
7.	Босалқы жер қоры		17380,5	16474,7	16664,3	-742,8	-905,8	189,6
	Қорытынды		35644,4	35644,4	35644,4	0	0	0
	Областың аумағы		42798,2	42798,2	42798,2	0	0	0

Қордағы жерлер 2014-2016 жылдары 716,2 мың га азайды, оның ішінде: ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерге – 684,2 мың га, елді мекендердің жерлеріне – 19,7 мың га, су қорынына – 3,2 мың га және 9,1 мың га-өнеркәсіп жерлеріне ауыстыру есебінен.

Кесте 69.

Облыстың жер қорының алқаптарға болынуы

№	Категория атауы	Өлшем бірлігі	2014 ж.	2015 ж.	2016 ж.	Өзгеруі (+,-)		
						2014 ж. 2013 жылға	2015 ж. 2014 жылға	2016 ж. 2015 жылға
1.	Егістік	мың.га	1138,2	1130,1	1172,3	0,4	-8,1	42,2
2.	Көп жылдық екпелер		2,2	2,2	2,2	-0,1	0	0
3.	Тыңайма		439,9	456,9	425,3	4,7	17	10,6
4.	Шабындық		389,8	391,5	384,8	4,6	1,7	-6,7
5.	Жайылым		35434,9	35424,5	35410,2	-18,0	-10,4	-14,3
6.	Бау-бақша		8,2	7,6	7,6	0,3	-0,6	0
7.	Қызмет үлесі		0,5	0,5	0,5	0	0	0
8.	Барлығы а/ш алқаптары		37413,7	37413,3	37402,9	-8,1	-0,4	-10,4
9.	Орман алқаптары		170,8	160,5	165,2	1,1	-10,3	5,0
10.	Су астында		531,8	532,0	532,0	-1,6	0,2	0
11.	Зақымдалған жерлер		44,4	44,8	45,2	0,5	0	0,4
12.	Басқа алқаптар		4637,5	4290,9	4294,4	8,1	-346,6	3,5

Облыстың жер қорын құрамының 87,4% ауыл шаруашылығы алқаптары бар, олардың арасында жайылымдар басым (82,7%), егістік 2,4% құрайды. Егістік көлемі құрады:

- 2014 жылы – 2013 жылмен салыстырғанда 0,4 мың га көбейді және 1138,2 құрады;
- 2015 жылы – 2014 жылмен салыстырғанда 08,1 мың га азайды және 1130,1 құрады;
- 2016 жылы – 2015 жылмен салыстырғанда 42,2 мың га көбейді және 1172,3 құрады.

Ауылшаруашылық жерлерін ұтымды пайдалану сұрағы, азық-түлік қауіпсіздігі қамтамасыз ету қажеттілігіне байланысты, ерекше өзектілікке ие болады.

Облыста ауыл шаруашылығы алқаптарын ұтымды пайдалану бойынша жұмыс Жерді ұтымды пайдалану жөніндегі 2013-2015 жылдарға арналған жоспарға сәйкес жүргізілген.

Қалалар мен аудандар әкімшіліктерімен 2016-2020 жылдарға ауыл шаруашылығына арналған жерлерді айналымға енгізу Жоспары құрылған.

Аудандар мен қалалармен 2014-2016 жылдар арасында және 2017 жылдың 9 айында ауыл шаруашылығы айналымына 3022,8 мың га ауыл шаруашылығы алқаптары тартылды.

2.1.6.5. Жануарлар әлемі және биотүрлілікті сақтау

Жануарлар әлемін сақтау табиғи экожүйені сақтау іс-шаралар жүйесінің бір бөлігі деп қаралады. Жүргізіп жатқан іс-шаралар бар жануарлар түрлерін сақтауға, сондай-ақ жануарлардың табиғи кешендерге тән экологиялық негізделген сандарын сақтауға бағытталған.

Балық шаруашылық қоры жергілікті 127 су айдынын құрайды, 40 табиғатты пайдаланушыларға 63 су нысаны бекітілген, 64 су нысандары резервтік қорды құрап отыр.

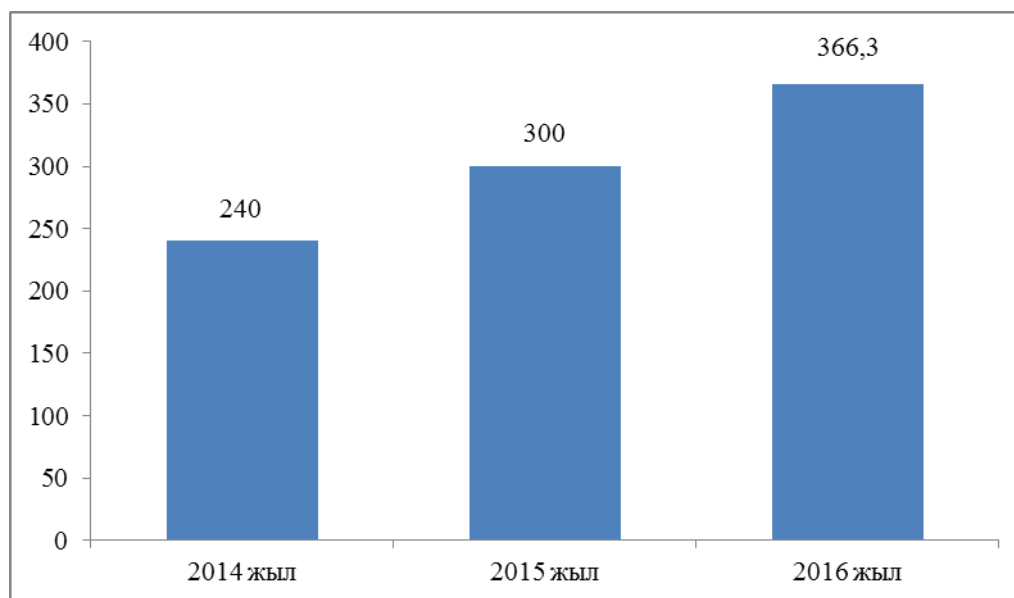
Аң аулау алқаптарының жалпы ауданы 35 млн. 356 га, оның ішінде бекітілген алқаптар 21 млн. 599 га, резервтік қор ауданы 13 млн.757 га. Облыстағы барлық аң шаруашылығы 139, бекітілгендері - 98, резервтегілері - 41.

2.1.6.6. Орман

Қарағанды облысының мемлекеттік орман қорының жалпы ауданы: 2014 жылы – 200 924 га және орманмен қамтылғаны - 92 126 га, 2015 жылы - 204 258 га және 83 386 га, 2016 жылы – 204 258 га және 83 397 тиісінше.

2016 жылы орман қорының орманмен қамтылған ауданы 83 397 га құрады, 2015 жылмен салыстырғанда 11 га өсті.

Мемлекеттік орман қорында 2014-2016 жылдар және 2017 жылдың 9 ай аралығында 1341,6 га алаңында ағаш отырғызу жүргізілді, оның ішінде 2014 жылы – 240 га және 600 мың дана екі жылдық екпе көшеттерді (шегіршін, үйеңкі) отырғызылды, өсуі 70% құрады, 2015 жылы – 300 га және 1000,2 мың дана, жерсінуді - 61%, 2016 жылды – 366,6 га және 1221,0 мың, жерсінуді – 73%, 2017 жылдың 9 айында– 435,3 га және 1451,6 мың тиісінше. 2017 жылы 2014 жылмен салыстырғанда отырғызу көлемінің өсуі 195,3 га құрайды.

Сурет 36. Ормандарды молықтыру және орман өсіру, га

Кесте 70.

Мемлекеттік орман қоры аумағында құрылған орман екпелерінің жерсінуді көрсеткіштері

Отырғызу жылы	Түрі	Отырғызу ауданы	сақталған орман дақылдраының жерсінуді %
2014	Үйеңкі, шегіршін	240	70
2015		300	61
2016		366,6	73
2017 ж.9 айы		435,3	67

2014-2016 жылдар үшін және 2017 жылдың 9 айы аралығында орман екпелеріне күтім жасау бір мәрте алаңына аударғанда 15779 га болды, оның ішінде 2014 жылы – 2740 га, 2015 жылы – 3498 га және 2016 жылы – 4289 га, 2017 жылдың 9 айы – 5252 га.

2014-2016 жылдар және 2017 жылдың 9 айында ағаш-бұта түрлерінің 6632 кг көлемінде тұқымы жиналды, оның ішінде 2014 жылы – 4125 кг, 2015 жылы – 1080,3 кг, 2016 жылы – 1250 кг, 2017 жылдың 9 айы ішінде – 1770 кг.

С 2014-2016 жылдарда базистік орман питомнигінде 4461,6 мың дана стандартты отырғызу материалы өсірілді, оның ішінде 2014 жылы – 863,5 мың дана, 2015 жылы – 1530,3 мың дана, 2016 жылы – 2067,8 мың дана. 2017 жыл үшін отырғызылу материалы саны шығуы күзгі түгендеу қорытындысы бойынша анықталады.

2014-2016 жылдары және 2017 жылдың 9 айында питомниктерде орман тұқымы 23,27 га алаңда жүргізілді, оның ішінде 2014 жылы – 9,98 га, 2015 жылы – 5,32 га, 2016 жылы – 3,97 га, 2017 жылдың 9 айында – 4 га.

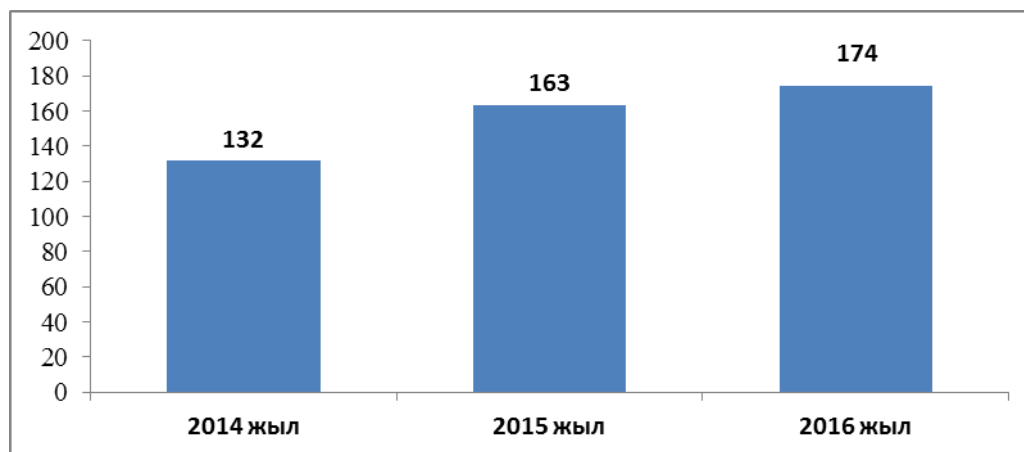
Орман өрттеріне жол бермеу мақсатында жүйелі түрде профилактикалық және өртке қарсы іс-шаралар жүргізілуде.

Минералдандырылған жолақтарға күтім жасау 19275 км көлемінде жүргізілді, оның ішінде 2014 жылы – 4730 км, 2015 жылы – 4800 км және 2016 жылы – 4850, 2017 жылдың 9 айында – 4895 км.

2014-2016 жылдары және 2017 жылдың 9 айында санитарлық және өрт қауіпсіздігі мақсатында орманды күтіп ағаш кесу 855 га/9717,2 м³ көлемінде жүргізілді, оның ішінде 2014 жылы – 202,9 га/880,8 м³, 2015 жылы – 128,8 га/1022,4 м³, 2016 жылы – 95,3 га/1967 м³ және 9 ай 2017 жылы – 428 га/2847 м³.

Өртке қарсы қауіпсіздік бойынша профилактикалық іс-шараларды жүргізуге қарамастан мемлекеттік орман қоры жерлерінде 2014 жылы 14,5 га алаңында 18 өрт оқиғасы, оның ішінде орман көмкерген 13,2 га, 2015 жылы 80,7 га алаңында 11 жағдай, оның ішінде орман көмкерген 78,7 га тіркелді. Орман өрттерінің көпшілігінің себебі, бұл далалық өрттердің орман қорының жерлеріне көшуі. 2016 жылы мемлекеттік орман қоры жерлерінде өрт тіркелмеген. 2017 жылдың 9 айында 25,26 га алаңында 13 жағдай, соның ішінде орман көмкерген – 10,67 га.

Орман шаруашылығы мекемелерінің техникамен және құрал-жабдықтармен жалпы жабдықталуы 2017 жылдың 1 қаңтарындағы тиістілік нормаларына сәйкес 85% құрады.

Сурет 37. МОҚ аумағындағы орман өрттері, га

2.1.6.7. Экология мен жер ресурстарының SWOT-сараптамасы

	Оң әсері	Теріс әсері
Ішкі орта	Күшті жақтары: 1) сұйыталған газды пайдалану; 2) өртке қарсы шаралар тиімділігінің артуы (орман өрті); 3) қоғамдық экологиялық ұйымдардың белсенділігінің жоғары болуы; 4) ауылшаруашылық жерлерін агроқұрылымдармен белсенді түрде қолдануы; 5) бос жерлердің бар болуы; 6) ауылшаруашылық жерлерін агроқұрылымдармен пайдаланудың артуы.	Әлсіз жақтары: 1) кәсіпорындардың қоршаған ортаны қорғауға жұмсалатын шығындарының кемуі; 2) ҚТҚ өңдеу бойынша зауыттың болмауы; 3) топырақты рекультивациялаудың тоқтауы; 4) ұйымдастырмаған қоқыстар лактыру орындары, полигондардың талапқа сәйкес келмеуі; 5) көптеген өндірістердің қандай көзі атмосфералық ауаға сол немесе өзге де аттарды ШМК асыра шығаратынын анықтау күрделі 6) «Дарьял-У» полигоны жағдайы шешіліп бітпей отыр; 7) Ауылшаурашылықтық жерлерді тиімді пайдаланбау; 8) Жер орналастырудан білікті мамандардың жетіспеушілігі; 9) Жер әлеуетін пайдаланудың ткімен тиімділігі.
	Мүмкіндіктер 1) жер көлемі ең үлкен облыс; 2) су ресурстарының көптігі; 3) «Жасыл экономика» Концепциясын жүзеге асыру; 4) Шаруашылық ішілік жер орналастыру жобаларын жасау; 5) жерлерді тиімді пайдалану 6) жерлерді пайдаланудың тиімділігін үшін тыңайтқыштар енгізу; 7) ауылшаруашылық өндіріс тиімділігін арттыру.	Қауіптер 1) айқынды өнеркәсіптік бағытқа байланысты қоршаған ортаға үлкен жүктеме; 2) суғаруға, сумен қамтамасыз етуге, балық шаруашылығында пайдаланылатын кейбір ірі су көздерінің ластануы; 3) аймақтағы биоәртүрлілікті сақтауға жұмсалатын шығындарды кеміту; 4) атмосфералық ауаға ластайтын заттар шығырытын тұрақты ұйымдастырылған көздердің тазарту құрылғылармен төмен жабдықталуы 5) Топырақтың тозуы.

2.1.6.8. Экологияның және жер ресурстарының өзекті мәселелері

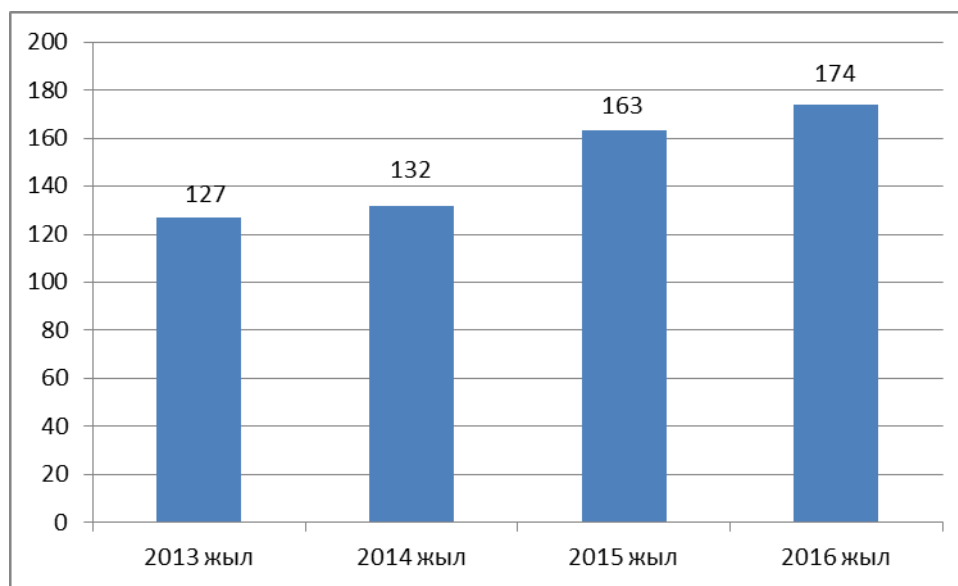
- атмосфералық ауаға ластайтын заттар шығырытын тұрақты ұйымдастырылған көздердің тазарту құрылғылармен төмен жабдықталуы;
- ұйымдастырылмаған қоқыс тастау орындары;
- тұрмыстық қалдықтарды жою;

- бірқатар көмір өндіруші кәсіпорындарды жою нәтижесінде иесіз қалған және "Қарагандаликвидшахт" РМБК рекультивациялайтын аумаққа кірмей қалған бұзылған жерлерді қалпына келтіру;
- Қарағанды қаласындағы қалдық суды тазалайтын құрылғы кешендерінің тиімсіздігі және Балқаш, Приозерск қалаларында қалдық суды тазалауға арналған құрылғының болмауы;
- облыста суарылатын ырын қолданылған жерлерді қалыпқа келтіру бойынша жұмыстардың әлсіздігі;
- жыртуға жарамды жерлерді тиімсіз қолданудың салдарынан ауыл шаруашылыққа арналған жерлерде тыңайған жерлердің көбеюі;
- ескі көп жылдық шөптерді жаңарту бойынша нашар жұмыс;
- бұзылған жерлерді рекультивациялау жұмыстарының жүргізілмеуі.

2.1.7. Мемлекеттік қызметтер

Облыстың жергілікті атқарушы органдары мемлекеттік қызметтерді ҚР Үкіметінің 2013 жылдың 18 қыркүйегінде №983 қаулысымен бекітілген Мемлекеттік қызметтер реестріне сәйкес көрсетеді. Қызмет көрсету облыстық басқармалар, қала және аудан, ауыл және ауылдық аймақ әкімшіліктері деңгейлерінде іске асады.

2014 жылы – 132, 2015 жылы – 163, 2016 жылы – 174, 2017 жылдың 9 айында 190 мемлекеттік қызмет көрсетілді.

Сурет 38. ЖАО көрсетілген мемлекеттік қызметтердің түрінің өсу динамикасы

2016 жылы облыстың жергілікті атқарушы органдарымен 5 727 504 қызмет көрсетілген. 2015 жылмен салыстырғанда көрсетілген қызметтердің саны 15% өсті (2015 жылы – 4 878 897, 2014 жылы – 4 518 277), 2017 жылдың 9 айында 3 747 592 мемлекеттік қызмет көрсетілген.

Сондай-ақ, «Азаматтарға арналған Үкімет» Мемлекеттік корпорациясы арқылы көрсетілген қызметтер қарқынды өсуде саны. 2015 жылмен салыстырғанда 7,9% өсті (2016 жылы 147629 қызмет көрсетілді, 2015 жылы – 135994 қызмет, 2014 жылы - 74 495, 2017 жылдың 9 айында 123 361 өтініш берушілер). "Азаматтарға арналған Үкімет" мемлекеттік корпорациясында мемлекеттік қызметті қалың бұқара топтарға қол жетімділікті қамтамасыз ету жөніндегі жұмыстар жүргізілуде, соның ішінде, мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін үйлеріне барып. Шалғайдағы аудандардың елді мекендерінің тұрғындары үшін облыста 7 жылжымалы бөлім жұмыс істейді.

Алынған деректерді талдау 2014 жылдан бастап 2017 жылда ең көп көрсетілген қызмет саны денсаулық сақтау және ауыл шаруашылығы саларында көрсетілген: «Дәрігердің қабылдауына жазылу», «Дәрігерді үйге шақыру», «АИВ бар болуына ерікті түрде жасырын және міндетті құпия медициналық тексеру», «Ауыл шаруашылығы жануарларын бірдейлендіруді жүргізу».

Сонымен қатар, "Электрондық үкімет" бастамаларын насихаттауға және электрондық цифрлық қолтаңба жаппай таратуды қамтамасыз етуге көп көңіл бөлінеді.

"Электрондық үкімет" порталы арқылы электрондық форматта мемлекеттік қызметтер алуға өтініш еткер азаматтардың қатары артып келеді. 2014 жылы электрондық үкімет порталы арқылы - 20 405 адам жүгінді, 2015 жылы – 37 321, 2016 жылы – 38153 адам, 2017 жылдың 9 айында 30 942 адам жүгінді.

Электрондық форматқа көшірілген мемлекеттік қызметтер саны да өсті. Егер 2014 жылы - 43, 2015 жылы – 67 болса, 2016 жылы -84, 2017 жылы -88.

Тұрақты негізде мемлекеттік қызметтер көрсету мерзімінің сақталуын бақылау жүргізіледі, мемлекеттік қызметтер көрсету сапасын ішкі бақылау жүйесін ұйымдастыру жетілдірілуде.

Мемлекеттік қызметтерді көрсету мерзімдерін бұзу айтарлықтай төмендегені байқалады. 2014 жылы мемлекеттік органдармен 733 мерзімді бұзу жол берілген, 2015 жылы – 210, 2016 жылы – 184, ағымдағы жылдың 9 айында – 76.

Көрсетілетін қызметтер сапасын жақсарту мақсатында облыс әкімінің аппаратымен жыл сайын мемлекеттік қызметтер көрсету бойынша ішкі бақылау, түсіндіру жұмыстары, семинарлар, оқыту, мемлекеттік қызметтер көрсететін мамандарға консультациялық және практикалық көмек көрсетету бойынша іс-шаралар жүргізіледі.

«Ақпараттық Қазақстан-2020» бағдарламасына сәйкес облыс аудандары мен қалаларының әкімдіктерімен жергілікті бюджеттердің қаражаты есебінен білім беру мекемелерінде электрондық қызметтерді еркін алу мүмкіндігі үшін ұйымдастырылған компьютерлік сынып базасында халықты компьютерлік сауаттылыққа оқыту жүргізіледі.

Сонымен қатар, қызметтерді алушылардың мемлекеттік қызметтерді алу тәртібі туралы хабардарлығы деңгейін арттыру бойынша жұмыс жүргізілуде, соның аясында семинар-кеңестер, "дөңгелек үстелдер", брифингтер, конференциялар және өзге де іс-шаралар өткізілді. Әзірленген медиа-жоспарға сәйкес халықты хабардар ету мақсатында қызметтерді интернет арқылы пайдалану мүмкіндігі туралы дүркін-дүркін мақалалар жарияланады.

Облыстың мемлекеттік органдарының ресми интернет-ресурстарында саласындағы тиісті нормативтік-құқықтық актілер (стандарттар, регламенттер), көрсетілетін мемлекеттік қызметтердің паспорты, оны көрсету тәртібі туралы ақпарат, шағым жасау туралы ақпарат, жергілікті атқарушы органдардың мемлекеттік қызмет көрсету бойынша жұмысы туралы есептер орналастырылған.

Соңғы 3 жылда мемлекеттік органдармен көрсетілетін мемлекеттік қызметтерге тұтынушылардың қанағаттануының жоғары деңгейі байқалады (мемлекеттік қызмет алушылармен өткізілген әлеуметтік сауалнама деректері негізінде есептеледі).

2.1.7.1. Мемлекеттік қызметтер бойынша SWOT-сараптама

	Оң әсері	Теріс әсері
Ішкі орта	Күшті жақтары: 1) Электрондық қызметтер санының өсуі 2) Мемлекеттік корпорациялар арқылы көрсетілетін қызметтер санының өсуі.	Әлсіз жақтары: 1) Мемлекеттік қызметтер көрсету бойынша нормативтік-құқықтық актілердегі қайшылықтар;

Сыртқы орға	Мүмкіндіктер	Қауіптер
	1) Мемлекеттік қызмет көрсету жүйелерінің орталық мемлекеттік органдармен интеграциясы	1) Жүйелерден мемлекеттік қызмет ала алмай қалу қаупі;

2.1.7.2. Мемлекеттік қызметтер бойынша өзекті мәселелер

- мемлекеттік қызмет көрсету бойынша нормативтік-құқықтық актілердегі қайшылық;
- электрондық үкіметінің негізгі компоненттерімен және орталық мемлекеттік органдардың ақпараттық жүйелермен сапасыз интеграция немесе орталық мемлекеттік органдардың тарапынан жергілікті атқарушы органдардың ақпараттық жүйелерін интеграциядан бас тарту;
- орталық мемлекеттік органдары бастамашылық жасаған іс-шараларды жеткіліксіз қаржыландыру (облыстық мемлекеттік ақпараттық жүйелерді электронды үкіметін негізгі компоненттерімен және орталық мемлекеттік органдардың ақпараттық жүйелермен интеграция өткізу);
- РҚ мемлекеттік органдарының Бірыңғай көліктік ортасының жұмыс істеуін қолдауды;
- мемлекеттік органдардың функцияларын автоматтандыру, оның ішінде мемлекеттік қызметтерді; жергілікті атқарушы органдардың ақпараттық жүйелерін жетілдіруді жүргізу; ақпараттық жүйелердің ақпараттық қауіпсіздік талаптарына сәйкестігіне аттестаттық тексеруді жүргізу және т. б.).

2.1.8. Мемлекеттік аппарат

2016 жылы «100 қадам» халық Жоспарын жүзеге асыру аясында «Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік қызмет туралы» Заңы қабылданды, үш қадамдық конкурстық іріктеумен мемлекеттік қызметтің карьералық моделі енгізілді. Заңның күшіне енгеннен бері мемлекеттік қызметке жаңадан келушілер саны үш есе көбейіп, ауысулар қысқарды.

Мемлекеттік қызметтен кадрлардың кетуі маңызды мәселе болып табылады. 2016 жылғы баға кадрлардың ағынының тұрақты түрде төмендеуін белгіледі. Мемлекеттік қызметкерлердің ауысуы облыста Қазақстан Республикасының Президент Әкімшілігімен бекіткен 9%-нан аспайды және 7,8% құрады (2015 ж. – 10,5%, 2014 ж. – 20,3%).

Жергілікті атқару органдары деңгейінде кадрлардың жеткіліксіздігі мәселесін ерекше атап айтқан жөн (ауыл, аудан, ауылдық округтерде).

2014-2016 жж. және 2017 ж. 9 айында жергілікті атқарушы органдардағы вакантты қызметтер саны азаймайды (2014 – 238, 2015 – 399, 2016 -361).

2.1.2.5.1. Мемлекеттік аппараттың SWOT-сараптамасы

...	Оң әсер	...	Теріс әсер
-----	----------------	-----	-------------------

Ішкі орта	Күшті жақтары 1) мемлекеттік қызмет жүйесінің меритократия, ашықтық, және транспаренттілік принциптерінің күшеюі; 2) мемлекеттік қызметтің жағымды жақтарының көбеюі; 3) мемлекеттік қызметкерлерді олардың тәжірибеге бағытталғандығына көңіл бөле отыра оқыту жүйесін дамыту; 4) әрбір мемлекеттік қызметкердің қызметінің тиімділігін бағалау жүйесі; 5) бағалау нәтижелері бойынша бонустар төленеді.	Әлсіз жақтары 2) еңбек төлемінің деңгейінің төмендігі; 3) артық жұмыстың төленбеуі.
	Мүмкіндіктер 1) мемлекеттік қызметкерлерді мезгілімен оқыту бағдарламаларының жүзеге асырылуы.	Қауіптер 5) кадрлардың жетіспеушілігі, әсіресе, ауылдық жерлерде.

2.2. Территорияның орташа шұғыл басымдылықта тұрақты әлеуметтік-экономикалық дамуының және бәсеке артықшылықтарын, негізгі мәселелерінің, тәуекелдіктерінің, ұстап тұру факторларының кешенді сипаттамасы

Осы бөлімде Қарағанды облысының дамуының негізгі мәселерін стратегиялық талдаудың әділдігі және кешенді сипаттамасын қамтамасыз ету мақсатында облыс аумағының ағымдағы жетілу деңгейін сипаттау және бағалау оның даму аспектілерін бір-бірімен өзара байланыста ұсынылған:

- осы аумақтың халығының тыныс-тіршілігінің әлеуметтік тиімділігі (халықтың сапасы);
- осы аумақтағы халықтың өмір сүру жағдайы (аймақтың жайлылығы);
- осы аумақтағы халықтың тыныс-тіршілігінің түрлері мен нәтижелері (аймақтың өнімділігі);

Қарағанды облысының дамуының әрбір тұрғыдан жеткен деңгейін басқа аймақтардың жетістіктерімен салыстыра бағалау аймақтың жағдайының жағымды және жағымсыз жақтарын, сондай-ақ олардың облыстың әлеуметтік-экономикалық және қоғамдық-саяси дамуына әсерін бағалауды құрайды.

Төменгі тұрған аспектінің қол жеткізген деңгейі жоғары тұрғанның мүмкіндіктерін анықтайды, сондықтан әрбір аспектіні жоғарыдан төмен қарай дәйекті баяндау аймақтың ағымдағы жетілу деңгейін қамтамасыз ету факторларын бағалау талдау, мәні бойынша - негізгі мәселелерді, тәуекелдерді, тежеуші факторларды, бәсекелестік артықшылықтары және тұрақты әлеуметтік-экономикалық дамуының мүмкіндіктерінің орта мерзімді басымдылықтағы кешенді сипаттамасын білдіреді.

2.2.1. Тұрғындардың өмірлік қызметінің әлеуметтік тиімділігі

Тұрақты дамудың басты ресурсы мен кепілі, мемлекеттің ұлттық, экономикалық қауіпсіздік негізі халықтың өмір сүру сапасы – аумақта тұратын адамдардың интегралдық қасиеті болып табылады. Ол халықтың тыныс-тіршілігінің әлеуметтік тиімділігінің деңгейімен анықталады.

Қарағанды облысының халқының сапасы Қазақстанның өзге өңірлерімен салыстырғанда орта деңгейге жетеді:

- үш жылдың аралығында экономикалық белсенді халықтың санының азаюына қарамастан, 2016 жылдың қорытындысы бойынша экономикалық белсенді халықтың деңгейі 64,6%, орташа республикалық мәннен 5,4% төмен, ел өңірлерінің арасында экономикалық белсенді халықтың саны бойынша Қарағанды облысы 5 орында тұр (690,6 мың адам);
- көші-қон ағындарын тарту бойынша облыс Қазақстанның басқа өңірлерінің арасында 13 орында тұр, облыс бойынша 2017 жылдың қаңтар-маусымындағы миграцияның теріс сальдосы 5514 адам құрайды

2.2.2. Осы аумақтағы халықтың өмір сүру жағдайлары

Мемлекеттің негізгі функциясы – азаматтарына өмір сүруге қолайлы жағдай жасап беру. Осы мақсатта мемлекет бірқатар міндеттер орындайды: экономикалық және әлеуметтік проблемаларды шешу, өз аумағында қорғаныс қамтамасыз ету, экономика мен қоғамның тұтастығын басқару. Сондықтан аумақты дамытудың екінші аспектісі және таңдалған халықтың сапасын анықтау факторы ретінде тұратын аумақтың жайлылығы таңдалды.

Қарағанды облысы халқының өмір сүруінің деңгейі бұл аумақта өмір сүрудің жайлылығының жеткіліксіз болуымен байланысты — 2015 жылғы мәліметтер бойынша өмір сүрудің жайлылығының алты көрсеткіштерінің біреу республиканың орташа мәндерінен төмен болып табылады:

- халықтың сатып алу қабілетінің жеткіліксіздігі байқалады – Қарағанды облысының бойынша халқтың табысының өсу қарқыны ТБИ бойынша 0,93 - республикалық орташа көрсеткішке сәйкес келеді;
- Қарағанды облысының аудандары бойынша халықтың табыс мөлшерлері арасында теңсіздіктер байқалады: 18 ауданның 6-ауданында еңбекақы мөлшері өсуі инфляциядан төмен; 3 ауданда еңбекақының өсу қарқыны инфляциядан 5% асады;
- туу кезінде күтілетін өмір сүру ұзақтығы 70,9 (2016 жыл) 70,1 жыл (2014 жыл) қарағанда, соңғы үш жылда 1,1%-ға өсті, бірақ республикалық орташа көрсеткішке қарағанда 1,53 %-ға төмен, әлемнің бәсекеге қабілеттілік рейтингінде алғашқы 30 елдегі бұл көрсеткіш орташа 78 жасқа жетеді. Мектепке дейінгі ұйымдардағы 100 орынға көрсеткіш 106,7 бала. 7-17 жас арасындағыларды жалпы орта біліммен қамту 93,7%
- халықты баспанамен қамтамасыз ету республикалық орташа көрсеткіштен жоғары (22,7 шаршы м/адам 21 шаршы м/адам салыстырғанда), алайда, БҰҰ әлеуметтік стандарттарына сәйкес жан басына шаққандағы 30 шаршы метр құрауы тиіс;
- аймақтағы қоғамдық-саяси ахуал жалпы алғанда тұрақты, бірақ бірқатар кәсіпорындардың берешектігіне және банкроттығына, жасырын жұмыссыздықпен (бірқатар кәсіпорындардың толық емес жұмыс уақыты режиміне көшуі) байланысты бар жергілікті әлеуетті шиеленіс ошақтары бар;
- өзге аймақтарда салыстырғанда тұлғаның үйлесімді дамуы үшін өте қолайлы жағдай жасалған: мәдениет қанағаттану республиканың орташа көрсеткіштеріне (100 адамнан 76 қанағаттандырылды, 100 адамнан 72 адаммен салыстырғанда) қарағанда 6 %-ға жоғары. Мәдениет мекемелерінің материалдық-техникалық базасын қолдау мен жаңартуды қаржыландыру төмен деңгейіне қарамастан мәдениет объектілеріне адамдардың бару деңгейі өсуде. Жүйелі түрде дене шынықтыру және спортпен айналысатын барлық жастағы халықтың қамтылуы орташа республикалық мәннен 3% жоғары (29% қарағанда 26%). Жүйелі түрде дене шынықтыру және спортпен айналысумен қамтуда оң нәтижелерді халықтың барлық топтарын тарта отырып өткізілетін спорттық-бұқаралық іс-шаралар бойынша береді.

2.2.3. Қарағанды облысында өзің- өзі жеткіліктілігі мен қызмет өнімділігі

Осы аумақта тұрудың шарттардың қалыптастыратын халықтың тыныс-тіршілігі орташа өнімділікті және өсу динамикасы оң, бірақ елдің басқа өңірлермен салыстырғанда кішкене арта қалды:

- еліміздің жалпы ішкі өніміндегі өңірлердің меншікті салмағы бойынша Қарағанды облысы динамикасы тұрақты өсуде, үлес салмағы 2014 жылы 7,3%-дан 2015 жылдағы 7,6%-ға дейін, ал 2016 жылы 7,9% құрады және Алматы, Астана қалалары және Атырау облысынан кейін 4-ші орынға ие. Жалпы өңірлік жалпы өнім көлемінің өсімі 2014-2016жж. 7,59% құрады және 3712055,9 млн. теңге деңгейін қамтамасыз етті;
- 2016 жылдың қорытындысы бойынша халықтың орташа жан басына шаққандағы жалпы өңірлік өнім деңгейі бойынша облыс Қазақстанның өңірлері арасында 6 орында және 2683 мың тг құрайды.
- 2016 жылы республикалық бюджеттен трансфертің деңгейі РБ барлық трансферттерің 7,03% тең. Бұл көрсеткіш бойынша облыс елдің өңірлері арасында 6- орында.

2.2.3.1. Өндірістік қызмет

Қарағанды облысының халқының өндірістік қызметі осы аумақта тарихи дамыған тау-кен металлургиясы және көмір өндіруші кәсіпорындармен тығыз байланысты. Әртүрлі шикізаттың, сумен жабдықтау және электр энергиясы көздерінің, ауыл шаруашылығы өнімдерін өңдеу саласында өндірістік қуаттардың болғандығынан облыста энергетика, химия өнеркәсібі, тамақ өнеркәсібі кәсіпорындары жұмыс істейді. Мемлекеттік индустриалдық-инновациялық даму бағдарламасымен үлкен әлеуетке ие машина жасау, металл өңдеу және

құрылыс индустриясы саласындағы даму белсенді қолдау тауып отыр. Өңірдің ЖІӨ жоғары үлес салмағы және еліміз бойынша халықтың жан басына шаққандағы ЖІӨ орташа деңгейі төмендігі табиғи ресурстарға байлығы, бірақ түпкі өнімнің бәсекеге қабілеттігі әлі де жеткіліксіз дамуы туралы куәландырады.

Өндірістің ЖӨӨ құрылымындағы үлесі – 45,2%.

Облыстың экономиканың басты қозғаушы күші Қазақстанның өңдеу өнеркәсібінің өнімінің 19% шығаратын өңдеу өнеркәсібі болып табылады - өңірлер арасында 1 орын. Қарағанды облысы өңдеуші өнеркәсібінің құрылымында металлургия өнеркәсібі 73,1% құрайды, сусындар өндірісін қоса алғанда тамақ өнімдерін өндіріс – 7,4%, машина жасау – 7,9%.

Қарағанды өнеркәсібінің Қазақстанның ішкі тұтытудағы төмен, бірте-бірте төмендеп келе жатқан шығару үлесі тұтыну және инвестициялық сұраныстың негізгі сегменттерінде импорттың үстемдігі туралы куәландырады.

2.2.3.2. Денсаулық сақтау және қоршаған ортаны қорғау

2016 жылғы деректерге сәйкес, Қарағанды облысында республикадағы денсаулық сақтау мен елдің әлеуметтік барлық қызмет шараларының 7,74% іске асады. Бұл аймақтар арасында - 4 орын.

2016 жылы қол жеткізілген төмендеудегі оң үрдісіне қарамастан, өлім-жітімнің жалпы көрсеткіші облыс бойынша 100 мың халыққа 9,91 құрады, бұл республикалық деңгейден 34,5% - ға артық (Қазақстан Республикасында 7,37).

- облыста ҚАЗЖҰ өлімі үш жылда тұрақсыз, 2014-2016 жж. Аралығында көрсеткіш 3,9%-ға өсті. 2014 жылы өлім көрсеткіші 4,7%-ға төмендеді, 2015 жылы 16,7%-ға өсті (өлім себептерін қайта кодтау кесірінен), 2016 жылы 10,9% төмендеп, 100 мың халыққа 327,73 құрады, жалпы алғанда республикалық деңгейден 83,2% - ға асты (Қазақстан Республикасындағы -178,92), республика бойынша 16 орын.
- Ісік ауруларынан өлім тенденциясы да тұрақсыз; 2014-2016 жж. – 8,2%-ға төмендеді, соның ішінде 2014 жылы – 13,5%, 2016 жылы – 10,6%. 2016 жылы ісік ауруларымен ауырудың өсуіне байланысты өлім көрсеткіші 2,7% өскені тіркелді, 100 мың халық санына 100,96 құрады, ол республикалық деңгейден 14,5%-ға жоғары, республика бойынша рейтингте 11 орын;
- Туберкулезден өлім көрсеткіші (2014-2016 жж.) соңғы үш жылда 19,7%-ға төмендеді, соның ішінде 2014 ж. – 7,5%, 2015 ж. – 5,8%, 2016 ж. – 14,8%, және 100 мың халық санына 6,9 құрады, ол республикалық көрсеткіштен 102,9%-ға жоғары, республика бойынша 16-орын;
- Ана өлім-жітімі саны 2014-2016 жж.үш жылда 4,3% жоғарылады, бірақ көрсеткіштің өзгеру тенденциясы тұрақсыз. 2014 жылы – 3,9 есе өсті, 2015 жылы – 1,8 есе, 2016 жылы 1,7 есе төмен түсті. Ана өлім-жітімінің негізгі себептері – жүктілікпен, босанумен, одан кейінгі кезеңмен байланыссыз, соматикалық аурулар. 2016 жылы ана өлім-жітімінің көрсеткіші облыс бойынша 100 мың тірі туғандарға шаққанда 16,8 болды, ол республикалық көрсеткіштен 1,3 есе жоғары, республика бойынша рейтингте – 12-орын.

Денсаулық сақтау нәтижелілігі көрсеткіштерінің динамикасы бойынша медицина жұмсап отырған күш-жігерді халықтың денсаулығына қолайсыз қоршаған ортаның жағымсыз факторларының әсерімен салыстыруға келмейтіні көрініп тұр:

- атмосфераға ластаушы заттарды шығару соңғы үш жылда төмендеді: 2016 жылы көрсеткіш 593,0 мың тонна құрады, ол 2014 жылмен салыстырғанда 1,75%-ға төмен.
- жер үсті суларының сапасын гидрохимиялық көрсеткіштер бойынша бақылау нәтижесі бойынша "өте-жоғары ластану" сыныбы су объектілеріне (Шерубайнұра өзені), "жоғары ластану деңгейі" (р. Кара-Кенгир, Ертіс-Қарағанды каналы, Балқаш көлі),

"орташа ластану деңгейі" (Самарқанд су қоймасы, Кеңгір су қоймасы, Нура өзені) жатқызылған, барлық су көздері Қарағанды облысының аумағында орналасқан:

- қолайсыз факторларының өсуі кезінде қоршаған ортаны қорғау белсенділігінің төмендеуі осы аумақта тұруға қолайлы жағдай жасау проблемасын ушықтырып отыр;
- сарқынды сулардың тазалау өтпеген үлесі өсуде, сонымен қатар, ластаушы заттардың салмағы өсіп келеді;
- зиянкестерімен күресу үшін топыраққа енгізілетін пестицидтер мен олардың көлемі (аудан бірлігіне енгізілетін пестицидтердің саны, кг/га) бұлжымай өсуде; бұзылған жерлерді қалпына келтіруге бағытталған рекультивация және оларды ауыл шаруашылығы айналымына қайтару соңғы жылдары тоқтап қалды;
- 2016 жылы зиянды заттардың 764,1 мың тоннасы жойылды, 2014 жылда салыстырмалы түрде – 1086,5 мың тонна.

2.2.3.3. Білім беру

2016 жылғы деректер бойынша Қазақстан Республикасының білім беру ұйымдары қызметтің негізгі түрі бойынша көрсетілген қызметтердің көлемі 106 501,8 млн. теңге құрады, оның 84,2% бюджет есебінен, 13,9% - халықтан алынған қаражат есебінен, 1,9% - кәсіпорындардың қаржысы есебінен. Осы қызметті білім беру қызметтерінің 6,23% құрайды (өңірлер арасында 5 орын).

Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарын бітірген түлектердің оқу бітіргеннен кейін бір жыл ішінде жұмысқа орналасқандарының үлесі республикалық көрсеткіштен 10,6%-ға жоғары (ҚР – 68,0%).

Жалпы алғанда, көрсеткіштер Қарағанды облысы білім беру ұйымдарының кәсіби бағдарлау бойынша және адам капиталының бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етуде қызметінің жақсы деңгейін көрсетті.

2.2.3.4. Тұрғын үй-коммуналдық қамтамасыз ету

Тұрғын үй-коммуналдық қызмет көрсетумен қамтамасыз ету қарқынды дамып келеді - орташа есеппен барлық көрсеткіш бойынша өсуі байқалады, бірақ коммуналдық инфрақұрылыммен жеткілікті қамтамасыз ету және қанағаттандырылған деңгейі төмен :

- орталықтандырылған сумен жабдықталған тұрғын-үй қорының жалпы ауданының үлес салмағы қалаларда 63,3 %, ауылдық жерлерде -4,6% құрады;
- қалалық тұрғын үй фондының жалпы үлесі: ыстық сумен қамтамасыз етілген -98,4% (республикада орта есеппен 99,7%), орталық жылытумен қамтамасыз етілген -77,3% (республикада орта есеппен 62,3%), кәрізбен қамтамасыз етілген-92,6% (республикада орта есеппен 84,8%), газбен қамтамасыз етілген - 64,9 % (республикада орта есеппен 83,3%);
- ауылдық тұрғын үй фондының жалпы үлесі: сумен қамтамасыз етілген -92,9 % (республикада орта есеппен 96,3%), орталық жылытумен қамтамасыз етілген -7,4% (республикада орта есеппен 3,2%), кәрізбен қамтамасыз етілген-44,1% (республикада орта есеппен 32,0%), газбен қамтамасыз етілген – 88,3 % (республикада орта есеппен 97,4%).

Су құбырлары желілеріндегі апаттар саны, 2014 жылы – 696, 2015 жылы – 549 және кәріз желілерінде 2014 жылы – 114, 2015 жылы – 51, 2016 – 53.

Тұтастай алғанда, су құбырлары және кәріз желілерінде авариялардың саны жыл сайын төмендеуде, соңғы үш жылда 66,0%-ға азайды.

2.2.3.5. Мемлекеттілікті және ұлт бірлігін, сонымен қатар ішкі саяси тұрақтылықты бекіту бойынша қызмет.

Қызметтің өнімділігі азаматтық қоғам мен мемлекеттің қарым-қатынасына оң баға берген тұрғындардың үлесі бойынша анықталады.

2.2.3.6. Мәдениет және спорт

2016 жыл мәліметіне сәйкес облыста Қазақстанның өнер өнімдерінің, ойын-сауық қызметінің және дем алудың 5,76% жүзеге асады. Қазақстанның барлық аймақтары арасында - 5 орын.

Аймақтағы мәдени қызметтердің өнімділігі орта республикалық көрсеткіштен орта есеппен 42% асады, оның ішінде мәдени іс-шараларды ұйымдастыру жұмыстары- соңғы 5 жылда келушілердің орта есебі 19% өскен және 2016 жылы олардың саны 1000 адамға шаққанда 1812,9 –ті құрады.

Мәдени-тарихи орындарға баруды арттыру ақпараттық-коммуникациялық, тұрғын үй-коммуналдық және көлік инфрақұрылымын жай-күйімен тығыз байланысты.

Облыста жүйелі түрде дене шынықтырумен және спортпен айналысатын адамдардың санының өсуі байқалуда, соның ішінде мүмкіндігі шектеулі адамдар. Азаматтарды қамту облыс бойынша 1,3% өсті, 2014 жылдан 2016 жылға 29,5% дейін, орташа республикалық көрсеткіштен 2,1% артық (республикалық көрсеткіш – 27,4%). Дене шынықтыру және спортпен айналысумен қамту бойынша оң нәтижелерді жүйелі түрде халықтың барлық жіктерін тарта отырып өткізілетін спорттық-бұқаралық іс-шаралар, сондай-ақ жаңа спорт ғимараттары мен спорттық секциялар ашу береді.

2.2.4. Қарағанды облысы әлеуетінің қалыпқа келуі мен дамуы

Өндіріс шотындағы жалпы қосылған құнның 2014 жылдан 2016 жылға дейін 42,0% өсті:

- металлургия өнеркәсібінде еңбек өнімділігінің өсуі ел бойынша осы көрсеткіштің өсімінен 0,5%-ға жоғары;
- 2016 жылдың қорытындысы бойынша Қарағанды облысы негізгі капиталға инвестиция бойынша 10 орында, 2014 жылдан 2016 жылға дейін бұл көрсеткіштің деңгейі 22,9% төмендеп 317 572 млн. теңге құрады.

2.2.5. Территорияның орташа шұғыл басымдылықта тұрақты әлеуметтік-экономикалық дамуы мүмкіндіктері

Аймақты дамытудың негізгі бағыты көмір және өңдеу өндірістерін, түсті және қара металлургия өнеркәсібін дамыту болып табылады. Өндіріс салаларының басты міндеті қосылған құнын арттыру мақсатында жаңа инновациялық және бәскеге қабілетті өнеркәсібін құру болу керек. Сонымен бірге индустриалдық саясат индустрияландыру кезеңінде пайда болатын экология мәселелерін шешу керек.

Аймақта карбонаттық шикізаттың құрылыс тастарының шығатын жерінің болуы өзіндік мұқтаждықтарды қанағаттандырып, басқа өнімдерге және шет елге экспортқа шығаруға мүмкіндік беруге қабілетті құрылыс материалдар өнеркәсібін дамытуға мүмкіндік береді.

Қарағанды облысының орнықтылығын экономикалық бәсекелеске қабілетті маманданғандығын дамыту керек.

Өнеркәсіптің қайта өңдеу секторларының инновациялық үлкен әлеуеті, тау-кен-металлургиялық және көмір өндіруші өндірістердің жоғары концентрациясы бар елдің ірі әртараптандырылған индустриялық орталықтың бәсекелестігінің артықшылығын дамуын, қамтамасыз етеді:

- дәстүрлі өнеркәсіптерді қалпына келтіру;
- озық және ерекше технологиямен жұмыс жасайтын жаңа жоғары өндірістік кәсіпорындар құру, қолданыстағы кәсіпорындарды жаңаландыру;

–отандық ғылыми әзірлемеліктерге іріктемелі қолдау беру болып табылады.

Дәстүрлі өндірісті қалпына келтіру:

–металлургия - қосынды құны бар өнімді өндіру, шикізатты кешенді пайдалануды арттыру және өндіріс қалдықтарын қайта өңдеу, өндіріс барысын экологояландыру және ақпараттандыру. Metallургияны дамыту өнімді сатылас әртараптандыруға және келешекте қайта өндіруді іске асыруға орта және кіші бизнестің кәсіпорындарына негізделген.

–машина жасау және металл өңдеу әлеуетін қалпына келтіру. Тау-кен өндірісіне қажетті жабдықтарды (таушахта және газ-мұнай жабдықтар, жер үстіндегі құралдар, әуе және су көлігі, олардың бөлшектері мен қажетті заттары, машиналар, жабдықтар мен механизмдер, электротехникалық жабдықтар, космос саласындағы жабдықтар) өндіруді ұйымдастыру.

–электр қозғалтқыштарын, электр жабдықтарын, басқару жүйелерін, компьютерлер өндіру. Құрылыс арматураларын, рельстер, әртүрлі диаметрлі және түрлі тағайынды құбырлар, түсті металлургия мен мыс сымдарын өндіруді өрістету.

–химия өндірісі. Ең келешегі мықты жұқа органикалық синтез бен полимерлер химиясы, тұрмыстық және өндірістік химия, экокхимия, резинатехникалық және полимерлік бұйымдарды өндіру химиясы болып табылады.

–құрылыс материалдар өнеркәсібі – цемент және оның бұйымдарын, темір бетон құрылымын, кірпіш, керамикалық қабырғалы панельдер, отқа төзімді керамикалық бұйымдар өндіру болып табылады.

Қолданыстағы кәсіпорындарды жаңаландыру, үдемелі және мықты технологиясы бар саладағы жаңа жоғары өнім беретін кәсіпорындарды құру:

–тау-кен өнеркәсібі пайдалы қазбаларды табатын геологиялық барлау жұмыстарын ұйымдастыруға, қолданыстағы кәсіпорындарда өндіріс және қайта өңдеу жұмыстарының көлемін арттыруға және жаңа өнімдер түрі мен жаңа өндірістерді құруға бағытталған;

- Көмірді терең өңдеу мен көмір химиясы бағытында көмір өнеркәсібінде технологиялық өндірістер құру;

– химиялық өндіріске, мотор отыны мен тұрмыстық газдың шикізатын, дәстүрлі емес экологиялық таза энергиятасушыны пайдалану мақсатында көмір метан өңдеу технологиясын құру.

– метан табу және өндеуді өндірісте меңгеру;

Отандық ғылыми әзірлемеліктерге іріктемелі қолдау беру дегеніміз:

– барлау бойынша, көмір қыртысында метан қорын есептеу және бағалаудың әдістерін әзірлеу бойынша ғылыми және геологиялық барлау жұмыстарын жүргізу;

– аймақта технопарк пен инновация орталығын, жоғары технологиялық өнеркәсіпті дамыту.

Қарағанды облысы мал шаруашылығын дамыту үшін айтарлықтай әлеуетке ие.

Агроөндірістік кешенінде сектордың бәсекеге қабілеттілігін көтеру болашақта шаруашылықты кеңейту және техникалық жетілдіру, өнім өндірісін кеңейту, аймақтағы ірі кәсіпорындар қолдауымен қосымша шаруа арқылы жүзеге асады:

– Қазақстанда ет пен құсқа қажеттілігін игеру мүмкіндігін пайдалану керек;

– мал шаруашылығы өндірісін қайта жаңғырту үшін ет комбинаттарын жетілдіру керек;

– құс шаруашылығын қайта дамыту үшін құс фабрикаларын қайта жаңғырту және бойлер фабрикасын құруды қажет етеді;

– сақталып тұрған өсімдік шаруашылығын пайдалану керекпіз, мұнда өсімдікті егудің заманауи технологиясын, өнімді өсіруді 1,5-ке дейін қамтамасыз ететін ылғалды сақтайтын технологиясын қолдану маңызды болады;

– аймақтың континенттік ауа райы болғанда жыл бойы көкөністермен қамту үшін жылыжайлардың үлкен пайдасы бар;

- балық шаруашылығын қалпына келтіру керек, мұнда балық аулаудың оны ұқсату көлемін, балық ұнын өндіруді ескеру керек.

Рекреационды әлеуеті жоғары ерекше нысандар мен зоналардың аясында (табиғи парктер – Қарқаралы, Бұйратау, табиғи қорықтар, Балхаш көлі) және сәулет-тарихи ескерткіштер мен мұражайларды қолданып экотуризмді дамыту қажет.

Қарағанды облысының тұрақты дамуы үшін оның әлеуметтік-экономикалық әлеуетін қолдану қажет: 1. Экономикалық өсу орталықтары облыс аудандарының ағымдық мамандандырылған бағытына негізделуі қажет; 2. Халықты орналастыру тез дамып жатқан қаламен байланысты болуы мүмкін – Қарағанды (2020 жылға қарай болжаммен 496,4 мың адам – Қарағанды облысының барлық халқының санының үштен бірінен көп – 2020 жылда 1383,5 мың адам күтіледі).

Туристтік және рекреациялық инфрақұрылымды дамытуды жылдамдату халықтың тиімді орналасуын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Облыстың тұрақты дамуының негізгі шарттарының бірі әлеуметтік және инженерлік-көліктік инфрақұрылым, экологиялық жағдай болып табылады. Бұл дегеніміз:

- Әрбір елді мекенде мектепке дейінгі білім беру қызметін көрсету үшін жағдай жасау;
- Материалдық-техникалық базаны күшейтіп, жалпы білім беру мектептерін күрделі жөндеу;
- Білім алуға тиімді жағдай жасау: ыстық тамақтану, машинамен жеткізу, мед.қызмет;
- Алыс елді мекендер үшін қозғалмалы дәріханалық пункттер ашу, льготтық негізде мұқтаж жандарды амбулаториялық деңгейде дәрілік препараттармен қамтамасыз ету, онкопатологияны ерте анықтау;
- Ана мен бала өлімі деңгейін төмендету үшін халықаралық бағдарламаларды енгізуді жалғастыру;
- Өңірдің халқының жұмыспен қамтылуының тиімділігін көтеру бойынша, жұмыссыздықты төмендету, жұмыс күшінің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін көтеру, еңбек саласында әлеуметтік кепілдіктер қамтамасыз ету, мед.сақтандыру, кәсіптік білім алу, басқа да бірқатар әлеуметтік стандарттар мен нормативтер алу бойынша іс-шаралар құру;
- А класындағы Астана-Қарағанды тәрізді автокөлік жолдары негізінде транспорттық коридорларды жалғастыру;
- Табиғатты қолданушы кәсіпорындардың ластаушы заттарды шығаруды төмендететін технологияларды қолдануы.

Қазақстан Республикасы Үкіметі мен Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің 2016-2018 жылдарға арналған экономикалық және әлеуметтік тұрақтылығын қамтамасыз ету бойынша дағдарысқа қарсы іс-қимыл жоспарын іске асыру үшін облыста 2016-2018 жылдарға арналған мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобаларын іске асыру жөніндегі Жол картасы әзірленді және бекітілді (облыс әкімінің 31.03.2016 ж. №41 р өкімі).

Елді мекеннің өмір сүру деңгейін көтеру үшін жағдай жасау керек, ол өнеркәсіптерде және қызмет өндірісінде жұмыс орындарын құрумен байланысты. Көлік және көтерме-бөлшектеп сату, қайта өңдеу салаларын дамыту халықтың жұмысқа тартылуын арттыруға ықпал етеді.

Жаңа жұмыс орындарын құру және бәсекелік басымдығын арттыру бойынша іс-шаралар халықтың жан басына ЖӨӨ өсуіне ықпалын тигізеді.

2.2.6. Қарағанды облысының дамуын SWOT-талдау

ХАЛЫҚ САПАСЫ		
Күшті жақтары		Әлсіз тұстары
- ЭБХ-тың кқп болуы		Орташа АДИ Теріс Көші-қон айырмасы
Мүмкіндіктері		Қауіпі:
- Урбанизацияның жоғары деңгейі		Табиғи өсім төмендеуі Халық тығыздығының төмендеуі
ӨМІР СҮРУ ҮНГЕАЙЛЫЛЫҒЫ		
Мықты тұстары		Әлсіз тұстары
- Халықтың тұрғын үймен жоғары қамтамасыз етілуі. Орта республикалық көрсеткішке қарағанда аймақта тұрғын үймен қамтамасыз етілу жақсырақ - Жалпы алғанда тұрақты әлеуметтік-саяси жағдай - Мәдениетпен қанағаттанудың жоғары деңгейі - Физкультура мен спортпен айналысатын барлық жастағы халықты қамтудың жоғары деңгейі		- Тұрмыстық табыста сатып алушылық қасиеттерінің жеткіліксіз болуы - Туылу кезінде өмір сүру ұзақтығының төмен көрсеткіші - Мектепке дейінгі ұйымдарда орын жеткіліксіздігі
Мүмкіндіктері		Қауіпі
- БҰҰ-ның әлеуметтік стандарттары бойынша, бір тұрғынға 30 шаршы метр келуі керек. - Қазақстан бағдар алып отырған бәсекеге қабілетті мемлекеттер деңгейі бойынша үй сатып алу үшін 5,5 жыл керек		- Аумақтағы сирек экономикалық тығыздық. - Үштен бірден аса бөлігінің Қарағанды қаласында тұру - Астана қаласына жақындығы - Бірқатар кәсіпорындардың қарызға батуы мен тақырға отыруы - Жасырын жұмыссыздық - (бірқатар кәсіпорындардың толық емес жұмыс күніне өтуі)
ӨМІР СҮРУДІҢ ӨЗІНДІК ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІ МЕН ӨНІМДІЛІГІ		
Мықты тұстары		Әлсіз тұстары
- Қарағанды облысы мемлекеттің ірі өнекәсіп орталығы болып табылады және ұзақ уақыт бойы ЖӨӨ көрсеткіші бойынша алдыңғы төрттікте келе жатыр - Макроэкономикалық көрсеткіштің тұрақтылығы		- Орыс және қытайлық бәсекелестерге қарағанда қазақстандық өнімдердің бәсекелестік қабілетінің төмен болуы - Аймақтың жалпы экспорттық көлемінен шикізаттық емес тауарларының экспорттық үлесінің төмендеуі
Мүмкіндіктері		Қауіпі
ӘЛЕУЕТТІ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ МЕН ДАМУ		- Әлемдегі жалпы экономикалық құлдырау және геополитикалық тұрақсыздықтың өсуі - Металға бағалар мен әлемдік сұраныстың төмендеуі - Қазақстанның ішкі нарығында Ресей мен Қытайдан келетін импорттың өсуі - ҚХР метал өнімдерін өндіруде өзінің әл-қуатын белсенді түрде кеңейтіп жатыр және дайын метал өнімдерін емес қазақстандық кендерді пайдаланып жатыр
Мықты тұстары	Әлсіз тұстары	
- ЖКҚ-ның өсуі - Металлургиялық өндірісте өнімділіктің өсуі - ЖӨӨ-нің энергия сыйымдылығының төмендеуі - Облыста инновациялық дамуға арналған инфраструктура құрылды - Экономикалық және саяси тұрақтылықты сақтап тұратын қолайлы бизнес-климат - Аймақта табиғи және минералды ресурстардың бай қорының бар болуы инвестициялық тартымдылығының жоғары деңгейде екенін көрсетеді - МЖК механизмдері бойынша жобалар дауын жүзеге асыру	- Жан басына шаққандағы негізгі капиталға инвестициялардың өсу қарқыны азайды - Облыстың кәсіпорындарындағы инновациялық өнімдердің көлемі азаяды - Облыс ЖӨӨ-сіне қатты әсер ететін (27,2%) өңдеу өнеркәсібіндегі еңбек өнімділігі қысқарады - Ресурстардың тапшылығына алып келетін шикізат базасының сарқылуы мен жаңа кен орындарының тапшылығы; - Металлургиялық өндірісте тұру мен бұзылуға әкелетін негізгі құралдардың тозу дәрежесінің жоғарылығы (аймақтың өнеркәсібінің 68,3% өңдеуші)яғни, ескіру және өнімнің техникалық және экономикалық эффективтілігінің төмен болуы.	
Мүмкіндіктері	Қауіпі	
- Аймақаралық қарым-қатынастарды құру - «Инвестор-2020» бағдарлама төңірегіндегі мемлекеттік қолдау - Ехро 2017 - Мемлекеттік қолдау бағдарламаларын жүзеге асыру	- Шетелдік инвестициялар кетуі - Әлемдік экономикада экономикалық өсімнің төмендеуі - Қазақстан аймақтарының бір қалыпта дамымауы	

2.2.7. Қарағанды облысының әлеуетін дамытудағы өзекті мәселелер

Өнеркәсіп

- негізгі қорларды жаңартуда баяу қарқынды жұмыс;
- жеңіл өнеркәсіп кәсіпорындарының орташа жылдық жұмыс жүктемесінің қуаты төмен - 18-35 %;
- шағын жеке шаруашылықтардың көбінде өз жерлерін тиісті техникалық жабдықтарымен қамтамасыз ету үшін мүмкіндік болмайды;
- механикаландыру құралдарының тозуы.

Денсаулық сақтау

- медициналық жұмыскерлердің тапшылығы, әсіресе ауылдық жерлерде;
- денсаулық сақтау мекемелерінде материалды-техникалық қамтамасыз етудің деңгейі төмен, әсіресе ауылдық жерлерде;

Қоршаған ортаны қорғау

- Атмосфераға қалдық шығаратын ұйымдасқан тұрақты көздердің тазалайтын құрылғылармен төмен қамтылмауы;
- Ұйымдастырылмаған қалдықтар тастау орындары.

Білім беру

- баларды мектепке дейін толық қамту жоқ, бала бақшаларда орын жетіспеушілігі;
- көптілді білім беру жүзеге асыру үшін пән мұғалімдерінің, үштілді оқу - әдістемелік құралдардың тапшылығы;
- мектептерде үш ауысымда оқыту;
- апатты жағдайдағы мектептер болуы.

ТКШ

- барлық дерлік салаларында еңбек өнімділігін төмендігінің, сапаның, көрсетілетін қызметтердің қолжетімділігі мен құнының мәселелері байқалады;
- коммуналдық желілердің тозуын төмендетуге елеулі инвестициялар талап етіледі;
- қуат бірлік өндіруге отынның үлкен санын тұтыну, көптеген қазандық агрегаттар ПЭК-нің төмендігі;
- халықтың тұрғын үймен төмен қамтамасыз етілуі;
- баллонды газды пайдалану басымдылығы;
- күрделі жөндеу жүргізуге жоспарланып отырған тұрғын үйлердің тұрғындары үшін айырбас қорының болмауы.

Мәдениет, спорт, туризм

- мәдениет саласында қолданылатын үй-жайлар мен құрылғылардың бейімделгендігінің үлкен үлесі;
- кәсіби кадрлардың тапшылығы және талантты жастардың төмен ағыны;
- спорт объектілерін материалдық-техникалық базасын әлсіз жарақтандыру;
- ауылдық жерлерде спорттық құрылғылардың, спорттық құрал-жабдықтардың жетіспеушілігі;
- ауылдық жерлерде спорт жөніндегі әдіскерлер білікті мамандардың, спорттық ғимараттарды техникалық пайдалану мамандардың тапшылығы;
- туризм инфрақұрылымын жеткіліксіз дамыту;
- облыста экологиялық және ауылдық туризмді дамыту үшін шалғай аудандарда жергілікті тұрғындар арасынан білікті қызмет көрсетуші персонал тапшылығы (гид-аудармашылар, экскурсоводтар және қызмет көрсететін персонал);
- туристік өнім және туристік нысандардағы сервистік қызмет көрсету жоғары құны, төмен сапасы;
- Өнімнің туристік өнімінің әлсіз танылуы және бәсекеге қабілеттілігі.

2.2.8. Экономикалық өсудің басымдылық нүктелері

Экономикалық өсудің нүктелері қысқаша сипаты және басымдылығы

	Тұрғындар саны (адам)	Бәсекестік арттықшылықтары	Даму басымдықтары
Барлығы	1 380 766		
«Екінші деңгейдегі» қалалар (облыс орталығы)			
Қарағанды	500 251 Қарағанды қаласының көші-қонның оң сальдосы сақталады және жыл сайын өсуде, 2017 жылдың 8 айы бойынша қорытыны 606 адам	1) Қатты пайдалы қазбалар қорларының болуы өнеркәсіпті айтарлықтай дамыту үшін негізін құрайды. 2) Қазақстанның орталық бөлігінде және еуразия құрлығының ортасында орналасуы Ірі сату нарықтарына жақын орналасуы - (Ресей, Қытай). 3) Металлургия-металл өңдеу саласында экономикалық әлеует және фармацевтикалық және химиялық өнімдер өндірісінде инновациялық әлеуеті 4) Айтарлықтай транзиттік әлеуетке ие. 5) Жоғары кәсіпкерлік белсенділік 6) Еңбек ресурстарының жоғары біліктілік деңгейі,	1) Кеден одағы мен Орталық Азия нарықтарында экономикалық орнығу 2) инженерлік және әлеуметтік инфрақұрылымды тиімді дамыту; 3) тиімді қала құрылыстық жоспарлау. Қаланы қарқынды дамып келе жатқан салалардың жаңа тауарлар мен қызметтер өндіретін кәсіпорындары орналасқан инновация және прогресс көзі ретінде қалыптастыру Сауда және қызмет көрсету саласында жаңа объектілерді ашу бөлшек тауар айналымының көлемі арттырады.
«Үшінші деңгейдегі» қалалар (моноқалалар, кіші қалалар)			
Абай	28 304	Бәсекелестік артықшылы қаланың облыстық орталығы Қарағанды қаласынан 30 км, Қарабас темір жол станциясынан 7 км орналасуы. Сондай-ақ, республикалық маңыздағы "Қызылорда – Павлодар" автомобиль жолы өтеді. Кенттің қолайлы орналасуы өткізу нарықтарына көліктік жетімділігіне, дамыған логистикалық жүйе болуына ықпал етеді Минералдық-шикізат тас көмір қорлары. "Абай" шахтасының тас көмір қоры есептік мәліметтер бойынша	Абай қаласы орта әлеуметті қалаға жатады. Қаланың даму басымдылығы "Арселор Миттал Темиртау" УД АҚ тау-кен өнеркәсібінің дамуымен байланысты ("Восточная" ЦОФ қала құраушы кәсіпорынның жаңғырту) өңдеуші өнеркәсіп "Волынка" ЖШС өндірісін ашу (шұжық цехының құрылысы), шағын және орта бизнесті дамыту

		кем дегенде 40 - 50 жыл	
Балқаш	78 611	Балқаш қаласы республикалық көліктік инфрақұрылым орталығында орналасқан - республикалық маңызы бар "Алматы-Екатеринбург" жолы, "Алматы-Екатеринбург-Москва" теміржолы. "Астана-Үрімші" бағытындағы халықаралық теміржол жұмыс істейді, "Балқаш-Қарағанды" авиарейстерді жүйелі жүзеге асырылады. Қолайлы геоэкономикалық жағдайы бар. Шикізат базасын түсті металдар кендерін қоры құрайды. Балқаш алаңындағы Коунрад, Саяк-1, Тастау кеніштерінің кеннің барлық сорттарының баланстық қорлары 212,3 млн. тонна құрайды, қорымен қамтамасыз етілуі 17 жыл. Аймақта бірегей табиғи су - Балқаш көлі.	2019 жылы өнімділігі жылына 9 мың тонна қорғасын, инвестиция көлемі 740 млн. теңге болатын, 100 жаңа жұмыс орынды "зәкірлік" жоба "Балқаш Полиметалл" ЖШС қорғасын өндіру полиметаллургиялық зауыты іске қосылады деп күтілуде. Екінші "зәкірлік" жоба құрамында мыс бар шлактарды қайта өңдеутін байыту фабрикасының және қуаты жылына 3 мың тонна катодты мыс шығаратын гидрометаллургиялық цехының "PROFILEX" ЖШС құрылысы. Инвестициялар – 3,3 млрд. теңге, жұмыс орнының саны – 120. Жобаның жүзеге асырылу мерзімі – 2020 жыл.
Жезқазған	91 034	«Жезказган-Саксаульская» темір жолы бар (517 км). Жылына 4 млн.тонн жүк, күніне 300 жолаушы тасымалдау жүзеге асырылады	Қаланың даму басымдылығы "Қазақмыс Корпорациясы" ЖШС кәсіпорының дамуымен байланысты, оның үлесі өнеркәсіптік өндірістің жалпы көлемінің 89,3% құрайды. Өнеркәсіптік кәсіпорындар саны - 12 бірлік ("Қазақмыс Смэлтинг" ЖШС, Жезқазған мыс қорыту зауыты, "Қазақмыс Энерджи" ЖШС, "ЖезРЭК" АҚ, "Ютария LTD" ЖШС, ЖШС "Сүт Жағасы", "Қазтехфильтр" ЖШС, АҚ "Хлебопродукты" ақ, "ПТВС" АҚ, "Жезқазғансирекмет" РМК, ЖШС "Құсты" ЖШС, "BAYAN"). Қарағанды облысының 2015-2019 жылдарға арналған "Кәсіпкерлікті қолдау" картасына "Жалтырбулак"

			АҚ: "Жалтырбулак кенінің алтыны бар кендерін қайта өңдеу үшін үймелеп шаймалау қондырғылары және өндірістік модулі кешенін салу" жобасы енгізілген, жобаның құны 3,4 млрд. теңге, 150 жұмыс орындарын құру, жобалық қуаты: жылына 500 мыңнан 1 млн. тонна дейін кенді қайта өңдеу.
Қаражал	18 333	Шикізат базасының және тау-кен өндіру кешені үшін ілеспе өндірістер бар болуы.	Қаланаң даму басылымдықтары кен базасының дамуымен байланысты: - ЖШС "Karazhal Operating" - "Бестөбе" кенің әзірлеу, жобалық қуаттылығы жылына 200 мың тонна барит кендері; - "Жәйрем КБК" АҚ - "Үшқатын-3" кенішін әзірлеу, жобалық қуаты 5 млн. тонна полиметалл; - "Сарыарқа-IRON" ЖШС - "Үлкен Кытай" кенішін әзірлеу, жобалық қуаты 1,5 млн. тонна темір-мырыш кендері.
Саран	52 048	Бәсекелестік артықшылықтары Қарағанды-Темиртау-Саран қалалық агломерацияда геоэкономикалық жағдайы (бірыңғай экономикалық кеңістік, еңбек ресурстары, көлік магистралдар).	Қаланың даму басымдықтары өңдеу өнеркәсібінің жоғары үлесімен (83,8%), «Sunpaper» ЖШС бәсекеге қабілетті орта және шағын кәсіпорындардың болуымен, қолда бар кәсіпкерлік әлеуетпен және оны одан әрі дамыту үшін келесі жобалардың жүзеге асырылуымен байланысты: - «Ірі панельді үй салу элементтерімен темір бетон бұйымдарын жасау бойынша зауыт құрылысы» «ККК Бетон» ЖШС – жоба қуаты – жылына 187,2 мың тонна, инвестициялар көлемі – 1,3 млрд.теңге. - «Арнайы мақсаттағы тоқыма өндірісі» «Геополимер» ЖШС – жоба қуаты 15,0 мың тонна жылына, инвестиция көлемі – 1,3 млрд.теңге.
Сатпаев	69 544	Бәсекелестік артықшылықтар Сәтбаев қаласының Жезқазған қаласының мен Ұлытау ауданының ықпал ету	Қаланы одан әрі дамыту мақсатында жаңа Жыланды кенішінің іске қосылады деп күтілуде, Жаман-Айбат-2 кенішін белсенді пайдалану

		аймағында орналасқаны, тау-кен кешені үшін ілеспе өндіру өндірістердің, туристік әлеуеттің болуы. "Жезқазған-Бейнеу" темір жолы аймақтың артықшылығы болып табылады	басталады, Сарыоба кенішінде өндіру кен жалғасады, оның қоры 40 жылға жетеді. №3 байыту фабрикасының жаңында Жыланды кенішінің тотыққан кенін шаймалау әдіспен катодты мысқа қайта өңдеу зауыттың құрылысы жоспарлануда. Қуаттылығы 846 мың тонна кен және 500 тонна катодты мыс. Зауытты салу кезінде 260 жұмыс орны құрылады, ал пайдалануға берілгеннен кейін - 122 жұмыс орны.
Теміртау	185 660	Бәсекелестік артықшылықтар өндірістік құрылым пен аутсорсингті оңтайландыру құрылыс пен өнеркәсіптегі шағын кәсіпорындарды жедел дамыту үшін алғышарттар жасайды. Бұған ғылыми және шығармашылық әлеуеттің жоғары концентрациясы, инновациялық дамуға, әртүрлі мамандықтар үшін көптеген жас маман дайындауға алғышарттар бар, сондай-ақ қайта даярлау және қызметкерлердің біліктілігін арттыру үшін. Теміртауда, Қарағанды мемлекеттік индустриялық университеті жұмыс істейді, сондай-ақ әртүрлі салалар үшін мамандар дайындайды оқу орындар.	Серіктестік Бағдарламасы аясында қала құраушы "АрселорМиттал Теміртау" АҚ кәсіпорындамен орта және шағын бизнестің 15 кәсіпорындарымен келісім жасалды. Жаңа қосалқы және қызмет көрсету өндірістерін орналастыру бойынша жұмыстар жүргізілуде, кәсіпорындармен ұзақ мерзімді шарттар жасалды: - «Бета Интер Темиртау» ЖШС – 300 млн.теңгеге металл сынақтарын қайта өңдеу; - «Водоканалстрой» ЖШС – 30 млн.теңгеге мин.мақта; - «Темиртау Цвет Мет» ЖШС – 300 млн.теңгеге екіншілік алюминий; - «ТЭМК» АҚ – әктас, ферросиликомарганец 7000 млн.теңгеге; - "CENTRAL ASIA CEMENT" АҚ – 70 млн.теңгеге цемент; - «Темиртау Казмеханомонтаж» ЖШС – 100 млн.теңгеге металл конструкциялары; - «Лира» ЖШС – 400 млн.теңгеге сомаға металлургия өндірісінің қалдықтарын өңдеу; - «Леспромтара» ЖШС – 900 млн.теңгеге ағаштан реквизиттер; «Ақбұлақ БОВ» ЖШС – 400

		млн.теңгеге қаптау және тиеу; - «Практика – Т» ЖШС – 200 млн.теңгеге сызулар бойынша бөлшектер; - «Мицар 73» ЖШС – 2900 млн.теңгеге металл өндірісінің қалдықтарын қайта өңдеу; - «Инкар -1» ЖШС – 240 млн.теңгеге роликтер, сызбалар бойынша бөлшектер; -«ҚұрылысМет» ЖШС – 8000 млн.теңге металл конструкциялары; - TOO "TEMIRTAU ASSOCIATES ANDANCILLARIES" – 900 млн.теңгеге арнайы киім; - «Импульс» ЖШС – 150 млн.теңгеге әктас. Ұлттық холдингтер қала шаруашылық тарына тапсырыстар беруде: - "Водоканалстрой" ЖШС - жылылықты өткізбейтін материалдар, минералды мақтатан тақталар синтетикалық байланыстырушен, өнімді "Бәйтерек"ҰБХ кәсіпорын үшін жеткізіледі; - "Корпорация КазЭнергоМаш" ЖШС - энергетикалық құрал-жабдықтар, "Самұрық-Энерго" АҚ, "KEGOC" АҚ ынтымақтастық; - "КазАрматура" ЖШС - энергетикалық және мұнай-газ секторы үшін құбыр арматура, мұнай және газ өндіру, тасымалдау үшін жабдықтар, "Қазатомпром"АҚ бөлімшелеріне жеткізу. Даму басымдықтары әр түрлі салаларда инновациялық кәсіпорындардың қалыптасуымен, қала экономикасына технологиялық процестің арттумен байланысты. Бұған машина жасау өнімдеріне әлеуетті тапсырыс берушілердің экономикалық
--	--	--

			жағдайының жақсаруы себепші болады, – тау-кен-металлургия кешенінің, ауыл шаруашылығының, көліктің. Кәсіпорындармен бәсекеге қабілетті ассортименті шығаруға және бір-бірімен және ірі өндірістік кәсіпорындармен тиімді кооперация жасауға бағдарланған қазіргі заманғы технологиялық шешімдер негізінде өндірістік циклді жаңғырту жүргізіледі.
Шахтинск	57 146	Бәсекелестік артықшылықтар тау-кен өндіру өнеркәсібінің өндірістерінің бар болуында.	Қаланың даму басымдықтары тау-кен өнеркәсібінің одан әрі дамуымен байланысты ("Сарыарқа ӘКК "ҰК" АҚ бірлесіп "TS – 1205" ЖШС В. И. Ленин атындағы шахта учаскесінде Д6 қабаттан тас көмірді желдету қабатынан жоғарыдан ашық тәсілмен өндіру жобасын жүзеге асыру арқылы"). Сонымен қатар, синтетикалық түйіршіктелген жуғыш құралдарды өндіретін "Монета Дитерджентс" ЖШС оңалту жолымен химия саласының кәсіпорынының қызметін қайта бастау жоспарланған, сондай-ақ ауыл шаруашылығының "GoGreen" ЖШС кәсіпорының (финдік технология бойынша салат өнімдерін өсіру). Шағын және орта бизнесті дамыту, қала құраушы кәсіпорындардан дотациялық тәуелділіктен шығу мақсатында ("АрселорМиттал Теміртау" АҚ шахталары).
Приозерск	13236	Бәсекелестік артықшылықтар Приозерск қаласының Балқаш көлінің жағасында орналасуы, "Балқаш" емдеу-сауықтыру кешенінің (2015 жыл) бары, бұл туристік кластерді дамытуға мүмкіндік береді, тау-кен өңдеу.	Қаланың даму басымдықтары "Балқаш" емдеу-сауықтыру кешенінің дамуымен байланысты, Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігінің әскери контингенттің кеңейтумен, (авиациялық эскадрилья, әскери колледжі), филиал ЖШС "Ер-Тай" (жаңа кен орындарын игеру) дамуымен, туризм мен спорттың қысқы түрлерін дамыту.
Қарқаралы	8 199	«Қарағанда-Аягөз-Бугаз» республикалық маңыздағы трассаның болуы.	Перспективы для развития города как туристического центра. Возможность развития субъектов

		Қарқаралы қаласының аумағы мемлекеттік ұлттық табиғи паркімен шектеседі. Бәсекелестік артықшылық жергілікті емдік балшықты пайдалумен туризмді және санаториялық-курорттық базасын дамытуға ресурстардың болуы, сондай-ақ Қарқаралыда колледждің болуы туризм саласында білім беру кластерін жасау үшін мүмкіндік туғызады.	малого бизнеса для обслуживания туристов и гостей города.
Ауылдық аумақтар			
Ауылдар мен кенттер	277 400	Ауылдық аумақтарды дамыту мәселелерін шешу мемлекеттік және үкіметтік бағдарламаларда, облыстың даму бағдарламасында қарастырылған.	Ауылдық аумақтарды дамыту мынадай бағыттар бойынша жүзеге асырылады: 1) аудан орталықтары мен тірек АЕМ-ді дамыту; 2) ауылдық округтердің, ауылдар мен кенттердің орталықтарын дамыту; 3) басқа да жоғары және орташа әлеуетті АЕМ дамыту; 4) ауылдық жерлердің кадрлық әлеуетін арттыру; 5) жергілікті өзін өзі басқаруды дамыту.

Экономикалық өсу нүктелерін дамытудың негізгі мақсаты қалалар мен ауылдық елді мекендердің әлеуметтік-экономикалық дамуы бойынша жағдай жасау, дамуда жоғары әлеуеті бар ауылдық елді мекендердің санын ұлғайту болып табылады.

Мақсатқа қол жеткізу үшін өнеркәсіп және ауыл шаруашылығын, әлеуметтік және инженерлік инфрақұрылымды, көліктік қол жетімділік дамыту және мемлекеттік және коммерциялық қызмет көрсету орталықтарын құру бойынша іс-шаралар қарастырылған.

Экономикалық өсу, экономиканың дамуына инвестициялау көлемін ұлғайту бойынша мүмкіндіктерді талдау бойынша жұмыс жүргізілуде.

3. НЕГІЗГІ БАҒЫТ, МАҚСАТТАР, НЫСАНАЛЫ ИНДИКАТОРЛАР МЕН ОЛАРҒА ЖЕТУ ЖОЛДАРЫ

1-бағыт. Экономика

Өңірлік макроэкономика

Мақсат 1.1: Өңір экономикасының тұрақты дамуы

№ р/с	Нысаналы индикаторлар	Қайнар көздер	2015г. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Жалпы өңірлік өнімнің нақты көлемінің индексі, %	Ресми статисти-калық деректер	102,7	101,3	101,8	102,3	103,4	103,7	ЭҚБ
2	Халықтың жан басына шаққандағы жалпы өңірлік өнім	Ресми статисти-калық деректер	2248,9	2385,4	2565,1	2715,0	2879,7	3045,2	ЭҚБ
3	Жергілікті бюджетке салықтық және салықтық емес түсімдердің қарқыны, %	ҚР Қаржы ми-нінің ведомств-олық есептілі-гі	106,4	103,3	101,8	104,2	103,1	103,1	ЭҚБ

Жету жолдары:

1) өңдеу өнеркәсібін одан әрі дамыту (металлургия, тамақ өнімін өндіру; химиялық өндіріс, құрылыс материалдарын өндіру, машинажасау, жеңіл өнеркәсіп, фармацевтикалық өндіріс);

2) кәсіпорынның инновациялық белсенділігін әрі қарай ынталандыру себебі бәсекелестіктің қатаң жағдайында және сыртқы ортаның өзгермелігінде олар тек қана жаңа тауар мен қызметті жүзеге асыру мен оны енгізу оны жасау арқылы ғана жұмыс атқара алады;

3) сервистік экономиканы дамыту: көтерме және бөлшек сауда көлемін арттыру, инфрақұрылымды дамыту, атап айтқанда туристік;

4) еңбек өнімділігін арттыруды ынталандыру және тұрғындардың еңбектеп қамтылу деңгейін арттыру;

5) азаматтардың еңбек, жұмыспен қамтылу, көші-қон және әлеуметтік қамтамасыз етілу салаларындағы конституциялық кепілдіктері мен құқықтарын қамтамасыз ету бойынша қызмет сапасын арттыру;

6) табиғи монополияны реттеу қызмет сапасын арттыру және бәсекелестікті қамтамасыз ету; тамақ өнімі бағасының тұрақтылығын қамтамасыз ету, ішкі нарықты өзімізде өндірілетін тауарлармен толықтыру; әлеуметтік маңызды өнімдердің бөлшек сауда бағасының шекті мүмкіндіктері көлемін мемлекеттік бақылау;

7) тұрғынжай коммуналдық қызметтің сенімділігі мен сапасын тұрғындардың қанағаттанушылық деңгейіне дейін жеткізу;

8) жеке салық базасын дамыту, жергілікті бюджетті құрудың жеке көздерін нығайту, жергілікті салықтар жүктемесін өзгерту бойынша ұсыныстар енгізу; аймақты қолдау бойынша трансферттер алу және муниципалдық облигациялар эмиссиясы.

Өнеркәсіп

Мақсат 1.2: Өндіруші өнеркәсіптің әртараптандырылуы және бәсекеге қабілеттілігі

№ р/с	Нысаналы индикаторлар	Ақпа рат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Өңдеу өнеркәсібіндегі өнім шығарудың нақты көлемінің индексі, %	Ресми статисти калық деректер	110,6	101,3	101,5	102,3	104,1	104,9	ӨИИДБ
1.1	Жеңіл өнеркәсіптің НКИ-і, %		118,8	93,2	101,2	102,0	101,8	102,0	ӨИИДБ
1.2	Химиялық өнеркәсіптің шығаратын тауарлар НКИ-і, %		111,9	93	100,8	101,0	102,0	102,0	ӨИИДБ
1.3	Резина және пластмассалық тауарлар НКИ-і, %		141,9	94,1	102,0	102,5	101,2	102,3	ӨИИДБ
1.4	Негізгі фармацевтикалық тауарлар өндірудің НКИ-і, %		126,4	102,7	102,0	101,0	101,5	102,1	ӨИИДБ
1.5	Металл емес минералды тауарлар НКИ-і %		97,7	95	101,9	102,1	102,5	103,0	ӨИИДБ
1.6	Металлургиялық өнеркәсіптің НКИ-і, %		121,2	100,3	101,0	102,7	105,0	105,8	ӨИИДБ
1.7	Қара металлургия өнеркәсібінің тауарлар НКИ-і, %		99,9	101,1	101,8	102,0	110,4	110,4	ӨИИДБ
1.8	Өте құнды және түсті металдардың НКИ-і %		146,6	101,0	101,5	101,2	102,0	101,2	ӨИИДБ
1.9	Машина жасау өндірісінің тауарларының НКИ-і, %		107,2	130,0	102,3	102,1	102,4	103,3	ӨИИДБ
2	Тау бұрғылау мен карьераларды жасауға қажетті тауарларды шығару, %	Ресми статис тикал ық дерект ер	98,3	102,7	103,5	103,7	103,8	103,8	ӨИИДБ
2.1	Метал кенінен өңдеу НКИ-і, %	Ресми статис тикал ық дерект ер	100,0	101,5	101,2	100,6	100,7	101,0	ӨИИДБ
2.2	Темір кенінің өндірісінің НКИ-і, %	Ресми статис тикал ық дерект ер	79,0	101,5	101,5	101,3	101,4	100,8	ӨИИДБ
2.3	Түсті металдарды өңдеудің НКИ-і, %	Ресми статис тикал ық дерект ер	102,8	101,2	101,8	100,3	100,5	100,6	ӨИИДБ

3	Өңдеу өнеркәсібіндегі еңбек өнімділігі, АҚШ мың доллары/адамға	«ИИД МБ көрсеткіштері» статистикалық бюллетені	84,0	78,5	82,8	85,3	89,6	96,6	ӨИИДБ
3.1	Алдыңғы жылға қарағандағы өңдеу өнеркәсібіндегі еңбек өнімділігінің таза өсімі, %		100,0	109,2	101,1	101,5	101,7	102,0	ӨИИДБ
3.2	2015 жылға қарағандағы өңдеу өнеркәсібіндегі еңбек өнімділігінің таза өсімі, %		100,0	129,4	100,1	100,2	100,2	100,2	ӨИИДБ
3.3	2015 жылға қарағандағы жеңіл өнеркәсіптегі еңбек өнімділігінің өсімі, %		100,0	100,5	101,9	102,0	102,4	102,4	ӨИИДБ
3.4	2015 жылға қарағандағы химия саласындағы еңбек өнімділігінің өсімі, %		100,0	70,6	102,1	102,5	102,7	103,0	ӨИИДБ
3.5	2015 жылға қарағандағы фармацевтика саласындағы еңбек өнімділігінің өсімі, %		100,0	109,6	103,7	103,7	104,0	104,5	ӨИИДБ
3.6	2015 жылға қарағандағы өзге металл емес минералдық өнім өндіруде еңбек өнімділігінің өсімі, %		100,0	138,7	102,1	102,6	103,1	103,7	ӨИИДБ
3.7	2015 жылға қарағандағы металлургия саласындағы еңбек өнімділігінің өсімі, %		92,3	115,6	101,3	103,4	107,5	107,5	ӨИИДБ
3.8	2015 жылға қарағандағы машина жасау саласындағы еңбек өнімділігінің өсімі, %		100,0	115,6	99,3	102,7	110,4	110,5	ӨИИДБ
4	Өңір экспортының жалпы көлеміндегі шикізат емес тауарлардың көлемін экспорттау үлесі, %	Ресми статистикалық деректер негізінде ЖАО есептері	88,1	68,3	70,2	71,4	73,6	75,1	ӨИИДБ
4.1	Алдыңғы жылмен салыстырғанда өңдеу өнеркәсібі экспортының көлемі,%		100,0	115,4	110,2	103,7	105,0	105,7	ӨИИДБ
4.2	2015 жылмен салыстырғанда өңдеу өнеркәсібі экспортының көлемі,%		100,0	92,1	100,0	130,0	105,0	105,0	ӨИИДБ
4.3	2015 жылмен салыстырғанда кара металлургия экспортының көлемінің өсу қарқыны,%		100,0	98,2	105,0	105,2	105,5	105,9	ӨИИДБ

4.4	2015 жылмен салыстырғанда түсті металлургия экспортының көлемінің өсу қарқыны, %		95,4	100,9	101,0	101,0	101,5	101,5	ӨИИДБ
4.5	2015 жылмен салыстырғанда өзге металл емес минералды өнім экспортының көлемінің өсу қарқыны, %		100,0	100,9	101,5	101,8	102,5	102,8	ӨИИДБ
5	Шығарылған электр энергиясының жалпы көлемінде қайта толықатын энергия көздерінен алынған электроэнергия үлесі, %	ҚР ЭМ ВЕ	0,008	0,03	0,44	0,44	0,44	0,44	ӨИИДБ

Жету жолдары:

- 1) өндірістің басымдықты секторларындағы инвестициялық жобаларды жүзеге асыру;
- 2) өңдеу өндірісіндегі технология трансферті\инновациялық технологияны енгізу;
- 3) өңдеу өндірісіндегі өндірістің энергиясыйымдылығын оңтайландыру;
- 4) отын энергетикалық, жаңартылатын ресурстар және әдеттегі қоршаған ортаны ластанушы энергияның баламалық көздерін пайдалану үлесін арттыру;
- 5) энергия қорғау принциптерін насихаттау (энергияны тиімді және ұқсатып пайдалану);
- 6) энергия қорғау саясатын жүзеге асыру бойынша аймақтық қоғамдық штаб құру;
- 7) жергілікті құрамның өсуін қамтамасыз ету.

Агроөнеркәсіптік кешен

Мақсат 1.3: Агроөнеркәсіптік кешенінде бәсекелестікті арттыру үшін жағдай жасау

№ р/с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Мерзімі бұзылып берілген субсидиялар үлесінің төмендеуі, %	ҚР АШМ ведомств олық есептілі гі	0	0	0	0	0	0	АШБ
2	Ауыл шаруашылығының негізгі капиталына тартылған инвестициялардың нақты көлемінің индексі -і, %	Ресми статистик алық деректер	55,6	108	106	107	108	109	АШБ
3	Тамақ өнімдері өндірісінің негізгі	Ресми статистик алық	117,4	103	104	104	105	106	АШБ

	капиталына тартылған нақты көлемінің индексі, %	деректер							
4	Ұйымдастырылған шаруашылықтардағы ірі қара мүйізді және ұсақ қара мүйізді малбасының үлесі, %	ҚР АШМ ведомств олық есептілігі							
4.1	ірі қара мал		49,0	48,8	50,2	51,4	52,4	53,7	АШБ
4.2	ұсақ мал		61,6	67,8	69,8	71,1	73,2	73,3	АШБ
5	Тұқымды өзгерістерге қатысатын ірі қара мүйізді және ұсақ қара мүйізді мал үлесі, %	ҚР АШМ ведомств олық есептілігі							
5.1	ірі қара мал		33,9	37,3	42,1	48	54,3	59,7	АШБ
5.2	ұсақ мал		19,1	20,2	23,2	26,7	31,5	36,2	АШБ

Жету жолдары:

- 1) Мемлекетік бағдарламаларды жүзеге асыру («2017-2021 жылдарға арналған агроөнеркәсіптік кешенді дамыту бағдарламасы», "Тиімді жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамыту бағдарламасы», т.б.), олар бірінші кезекте ауыл шаруашылығында ірі және орта кәсіпкерлікті ұйымдастырып одан әрі дамытуға мүмкіндік береді;
- 2) Шағын кәсіпорын қызметтерін (бір аймақтағыларды) жаңа технологияларды енгізуге, ақпараттық қамтамасыз етуге, құралдарды жеткізуге, сыртқы нарыққа шығуға біріктіру;
- 3) Аулада өнім шығаратын шаруашылықтарды кәсіпкерлікті тіркеуге тарту. Шаруашылықтарды нығайту мен өнім сапасын арттырудағы алға жылжулар;
- 4) Ауыл шаруашылық өнімінің сапасын және тәуелсіздігін қамтамасыз ету үшін нормативтік және заңнамалық базаларды жетілдіру.

Шағын және орта бизнес, сауда

Мақсат 1.4: Дербес сауданың тұрақты экономикалық өсіміне қолайлы жағдай жасау

№ р/с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Бөлшек сауданың нақты көлемінің индексі, %	Ресми статистикалық деректер	99,0	98,5	100,3	101,0	102,0	103,0	КБ
2	Сауда алаңы 2000 шаршы метрден кем емес сауда объектілерінің санын ұлғайту, «Бөлшек сауда» қызметі түрімен, бірл.	Ресми статистикалық деректер	6	3	3	3	4	5	КБ

Жету жолдары:

- 1) ШОБ өкілдерін «Бизнестің жол картасы – 2020» бағдарламасы аясында қолдау, сонымен қатар, кәсіпкерлерді қолдауға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларды таныстыру шараларын ұйымдастыру;
- 2) Қазіргі заманғы форматтағы сауда нысандарын салудағы мемлекеттік қолдау шараларын жүргізу. Жаңа сауда нысандарын ашу.

Мақсат 1.5: Аймақта шағын және орта бизнесті дамыту үшін ыңғайлы бизнес-орта

№ р/с	Нысаналы индикатор	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Тіркелген жалпы көлемдегі шағын және орта кәсіпкерліктің қолданыстағы субъектілерінің үлесі, %	Ресми статистикалық деректер	85,5	86,1	86,9	87,8	88,9	90,1	КБ
2	ЖӨӨ ШОБ үлесі, %	Ресми статистикалық деректер	12,7	12,1	12,2	12,4	12,6	12,9	КБ

Жету жолдары:

- 1) ШОБ өкілдерін «Бизнестің жол картасы – 2020», «2017-2021 жылдарға тиімді жұмыспен қамту мен жаппай кәсіпкерлікті дамыту» бағдарламалары аясында қолдау, «Қарағанды облысында 2017-2019 жж.бизнес жүргізу мен жаппай, соның ішінде жанұялық кәсіпкерлікті дамытуға жағдайды жақсарту бойынша толық жоспар» шараларын, сонымен қатар кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау құралдарын түсіндіру бойынша іс-шаралар жүргізу.
- 2) ШОБ саласын құқықтық реттеуді жетілдіру, әкімшілік кедергілерді азайту;
- 3) Бизнес ортаны жақсарту үшін процедура мен мерзімді қысқарту бойынша үкіметке қарауға ұсыныстар енгізілді;
- 4) 2015-2019 жылға арналған ИИДМБ бағдарламасы аясында кәсіпкерліктің картасын іске асыру;

Өңіраралық ынтымақтастық**Мақсат 1.6: Басқа аймақтармен аймақаралық байланыстарды нығайту**

№ р/с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Басқа өңірлерге жөнелтілген өндірілген өнім көлемі (жұмыскерлер саны 50 адамнан астам өнеркәсіптік кәсіпорындар бойынша), млрд. теңге.	Ресми статистикалық деректер	280	300	320	410	420	430	ӨИИДБ

2	Резиденттерден сатып алынған тауарлардың жалпы қарағанда басқа өңірлерде сатып алынған тауарлардың үлес салмағы (жұмыскерлер саны 50 адамнан астам көтерме кәсіпорындар бойынша), %	Ресми статистик алық деректер негізінде ЖАО есептері	55,8	56,0	57,0	75	80	85	ӨИИДБ
---	---	--	------	------	------	----	----	----	-------

Жету жолдары:

- 1) ірі тауар өндіруші және үлкен кәсіпорындар арасында тауарлар мен қызметтердің қамтамасыз ету жөнінде «Екіжақты серіктестік» Меморандумын жыл сайын бекіту;
- 2) тауарлар, жұмыс пен қызметтер қамтамасыз ету жөніндегі отандық тауар өндірушілермен ұзақмерзімді келісімге отыру;
- 3) Республикалық көрмелер мен жәрмеңкелер ұйымдастыру (көбіне ауылшаруашылық), сонымен қатар, өзге өңірдің осындай іс-шараларына қатысу.

Инновациялар мен инвестициялар

Мақсат 1.7: Инвесторлар үшін тартымды жағдай жасау және инновацияны дамыту

№ р/ с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Халықтың жан басына шаққандағы негізгі капиталға инвестициялардың өсу қарқыны, %	Ресми статистик алық деректер негізінде ЖАО есептері	100,0	100,0	104,7	104,5	134,7	139,6	ӨИИДБ
2	Халықтың жан басына шаққандағы негізгі капиталға мөна және шағын қаларда инвестициялардың өсу қарқыны, %	ЖАО деректер	2124 230	2472 283	2 592 402	2 651 005	2772509	29276 58	ЭҚБ, ӨИИДБ
2.1	моноқалаларда (тенге)		1 735930	2100 722	2 172 673	2 189 913	2271808	23853 49	
2.2	шағын қалаларда (тенге)		388 300	371 561	419 729	461 092	500 701	542 309	
3	Негізгі капиталға инвестициялардың жалпы көлеміндегі	Ресми статистик алық	34,1	40,6	41,4	42,6	44,1	45,2	ӨИИДБ

	сыртқы инвестициялардың үлесі, %	деректер							
4	Өңдеу өнеркәсібіне салынған инвестициялардың көлемі, млрд. теңге	Ресми статистик алық деректер	99,1	68,0	68,0	70,0	73,5	78,7	ӨИИДБ
5	Жұмыс істеп тұрған кәсіпорындардың ішіндегі инновациялық белсенді кәсіпорындардың үлесі, %	Ресми статистик алық деректер	9,2	12,0	13,2	15,7	18,0	20,0	ӨИИДБ
6	Жалпы өңірлік өнімнің жалпы көлеміндегі инновациялық өнімнің үлесін ұлғайту, %	Ресми статистик алық деректер негізінде ЖАО есептері	0,6	1,9	2,4	3,3	4,7	5,6	ӨИИДБ
7	Шикізаттық емес секторының негізгі капиталына салынған инвестицияның 2015 жылға өсуі (мемлекеттік бюджеттен инвестицияларды қоспағанда)	Ресми статистик алық деректер негізінде ЖАО есептері	100,0	101,0	102,1	105,3	107,6	109,0	ӨИИДБ

Жету жолдары:

- 1) Қарағанды технопаркінде іске асырылатын «Сарыарқа» АЭА жобаларды іске қосумен жалғасады;
- 2) Жұмыс істеп тұрған кәсіпорындардың базасында ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды жүргізу;
- 3) Инвесторларды тарту үшін іс-шаралар өткізу;
- 4) жоғары технологиялық инновациялық жобаларды іске асыру.

Мемлекеттік-жеке меншік әріптестік

Мақсат 1.8: Мемлекеттік-жеке әріптестік тетіктері арқылы инвестициялар тарту

№ р/с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Санының артуы МЖС жобаларын оң қорытынды алған әзірленген құжаттамалар бойынша және олар бойынша конкурс туралы	ВЕ ЖАО	-	-	5	5	5	5	ЭҚБ

	хабарландыру								
--	--------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Жету жолдары:

- 1) орнықты облыстың әлеуметтік-экономикалық дамуын қамтамасыз ету мақсатында мемлекеттік әріптес пен жекеше әріптестің өзара тиімді қарымқатынасына жағдай жасау;
- 2) мемлекеттік әріптес пен жекеше әріптестің ресурстарын біріктіру арқылы облыс экономикасына инфрақұрылым мен тіршілікті қамтамасыз ету жүйелерін дамыту үшін инвестициялар тарту;
- 3) мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобалары шеңберінде өндіретін және көрсететін тауарлардың, жұмыстардың және қызметтердің қолжетімділік деңгейін және сапасын арттыру;
- 4) "Қазақстан Республикасының "Мемлекеттік-жекешелік әріптестік туралы" Заңына сәйкес мемлекеттік-жекешелік әріптестікке қатысудың жаңа нысандарын қолдану және тарату;
- 5) облыстық басқармалардың, қалалық және аудандық әкімдіктердің, квазимемлекеттік сектор субъектілері мамандары үшін мемлекеттік-жекешелік әріптестік саласында оқыту семинарларын өткізу;
- 6) ықтимал жекеше әріптестерді мемлекеттік-жекешелік әріптестік мәселелері бойынша ақпараттандыру бойынша кең көлемдегі жұмыстар жүргізу.

2-бағыт. Әлеуметтік сала

Білім

Мақсат 2.1: Білім беру қызметтерінің жоғары бәсекеге қабілеттілігін жақсарту

№ р/ с	Нысаналы индикаторлар	Ақпара т көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Жаратылыстану-математика пәндері бойынша мектеп бітірушілердің арасында білім беру бағдарламаларын табысты (өте жақсы /жақсы) меңгерген оқушылардың үлесі, %	ҚР БҒМ әкімшілік деректер	63,2	62,7	63,2	63,8	64,0	64,0	ББ
2	Балаларды (3-6 жас) мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамту, %	ҚР БҒМ әкімшілік деректер	97,5	98	98,5	99,6	100	100	ББ
2.1	оның ішінде жеке меншік мектепке дейінгі ұйымдар желілерін дамыту есебінен, %		5,4	7,6	8,1	8,4	8,7	9	ББ
3	Мүмкіндіктері шектеулі балалардың жалпы санының ішінде балалардың инклюзивтік біліммен қамтылуы, %	ҚР БҒМ әкімшілік деректер	48,6	48,7	49,0	49,3	49,5	50	ББ
4	Мемлекеттік тапсырыс бойынша техникалық және кәсіптік білім беретін оқу орындары түлектері мен оқуды аяқтағаннан	ҚР БҒМ Әкімшілік деректер	77,6	77,0	77,4	77,8	78,0	78,2	ББ

	кейінгі бірінші жылы жұмысқа орналастырылғандарының үлесі, %								
5	(14-24 жас) жастардың техникалық және кәсіптік біліммен қамтылу үлесі (14-24 жыл), %	ҚР БҒМ ведомстволық есептілігі	18,8	18,3	18,4	18,5	18,6	18,7	ББ
6	Жұмыс істеп тұрған авариялық және үш ауысымдық мектептер саны, бірлік	ҚР БҒМ Әкімшілік деректер	4	5	4	3	0	0	ББ
7	Мемлекеттік желілер нормативіне сәйкес жалпы орта білім беру ұйымдарының жұмыс істеуін қамтамасыз ету, %	ЖАО ведомстволық есептері	98,0	99,8	99,8	100	100	100	ББ

Жету жолдары:

1) Бірыңғай жеткілікті ресурстық базаны қамтамасыз ету: компьютер, оқулық, кең жолақты ғаламтор, жаңа модификацияға ие кабинеттер (химия, физика, биология, мультимедиялық кабинеттері), қазіргі заманғы сандық білім ресурстары.

2) Инновациялық жобаларды енгізу және жалғастыру: НЗМ тәжірибесін тарату, үштілде білім алуды дамытудың жол картасы, электронды мектеп журналы;

3) Ауылдық аз комплектілі мектептер мәселелерін шешу үшін ресурстық орталықтар санын арттыру;

4) білім алуда ерекше қажеттілікке мұқтаж балалар үшін кедергісіз орта жағдайларын құру бойынша «Инклюзивті балабақша», «Инклюзивті мектеп», «Инклюзивті колледж» модельдерін құру бойынша тәжірибені жалғастыру;

5) мектепке дейінгі ұйымдарды дамыту, соның ішінде қысқа уақыттық мини-орталықтарды толық жұмыс күніне ауыстыру; мектепке дейінгі ұйымдар инфрақұрылымының дамуына жеке меншік инвестицияларды тарту бойынша жұмыстарды жалғастыру;

6) дуальды білім беру жүйесін ендіруші колледждер санын арттыру;

7) қолданбалы бакалавриат, модульдік-компетенттік әдіс бағдарламаларын енгізу;

8) Біліктілікті арттыру курстарын жүргізу; тәжірибемен алмасу үшін оқытушылар арасында дөңгелек үстелдер өткізу; менеджмент саласында біліктілікті арттыру үшін 10 күндік курстарды ұйымдастыру; педагог-пәндік мұғалімлер үшін жазғы және күзгі мектептер ұйымдастыру;

9) Үздіксіз профбағыттау білімін беруде мектеп, колледж, және жұмыс берушілермен әлеуметтік серіктестік негізінде профбағыттау жұмыстары моделін енгізу;

10) Кәсіби білім беру мазмұнын мен технологиялары, түрлері, білім беру әдістерін жетілдіру, соның ішінде, ең жақсы әлемдік тәжірибелерді қолдану, ақпараттық қоғамға ауысу шарттарын ескере отырып, оқу орындарының оқу бағдарламаларын жаңарту;

11) Жаңа мектептер салу, соның ішінде апаттық және үш ауысымдағы мектептер мәселелерін шешу;

12) білім беру нысандарына күрделі жөндеу жүргізу, материалдық техникалық базаны жаңарту, мектептер мен мектепке дейінгі мекемелерді кластардың коридорлар мен асхананы, сатыны лифт пен пандуспен жабдықтау; мектептегі дәретханаларды жабдықтау, арнайы жиһаз қою, парталар мен вертикализаторлар қою, киім ілгіште орын дайындау.

Мақсат 2.2: Жастардың аймақтың әлеуметтік-экономикалық дамуына қатысуын қамтамасыз ету

№ р/ с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	15-28 жастағы жастардың жалпы санындағы NEETүлесі, % (NEET – ағыл. Not in Education, Employment or Training), %	Ресми статистик алық деректер	12,7	11,1	11,0	10,9	10,8	10,2	ЖСБ
2	Мемлекеттік жастар саясатын іске асыруда 14-29 жастағы тұрғындардың қанағаттанушылық деңгейі, %	ҚР БҒМ және ЖАО әлеуметта нушылық зерттеу қорытын дылары	76,6	77,0	77,5	78,0	78,5	79,0	ЖСБ

Жету жолдары:

- 1) NEET санатындағы жастарды белсенді жастар тобына шақыру;
- 2) NEET санатындағы жастарды мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс аясында жасалатын іс-шаралар мен жобаларға белсене қатысуға шақыру;
- 3) Маргиналды жастар саласындағы жұмыс істеу үшін жобалар әзірлеу.
- 4) Жастарды жұмыспен қамту бойынша мемлекеттік бағдарламаларды түсіндіру үшін іс-шаралар мен бос орындар жәрмеңкесін өткізу.

Денсаулық сақтау

Мақсат 2.3: Денсаулық сақтау жүйесін дамыту және тұрғындардың денсаулығын арттыру

№ р/ с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Туған кездегі болжанған өмір сүру ұзақтығы, жас	Ресми статистик алық деректер	70,77	71,1	71,3	70,41	70,43	70,46	ДСБ
2	100 мың тірі туылғандарға шаққандағы аналар	ҚР ДСӘДМ ведомств	28,6	15,0	14,5	13,2	13,5	13,0	ДСБ

	өлім-жітімін төмендету, %	олық есептілігі							
3	1000 тірі туылғандарға шаққандағы балалар өлім-жітімін төмендету, %	Ресми статистик алық деректер негізінде ЖАО есептері	8,7	8,4	8,3	8,08	8,1	8,0	ДСБ
4	100 мың тұрғынға шаққандағы жаңадан пайда болған қатерлі ісік аурулардан болатын өлім-жітімді төмендету, %	Ресми статистик алық деректер негізінде ЖАО есептері	98,3	97,6	97,0	96,5	96,0	95,5	ДСБ
5	15-49 жас ерекшелігі тобындағы адамның иммун тапшылығы вирусының таралуы, 0,2-0,6 % шегінде	ҚР ДСӘДМ ведомств олық есептілігі	0,33	0,5	0,63	0,78	0,98	1,2	ДСБ
6	10 мың адамға шаққандағы дәрігерлер саны	ҚР ДСӘДМ ведомств олық есептілігі	32,9	32,9	32,9	32,9	32,8	33,2	ДСБ
7	10 мың адамға шаққандағы мед. қызметкерлер саны	ҚР ДСӘДМ ведомств олық есептілігі	73,5	72,0	71,9	71,9	71,9	72,5	ДСБ
8	Құрылымында емдеу-диагностикалық процесс / көлемі жоғары мамандандырылған медициналық көмек аурухана инновациялық технологияларды енгізілуі, %	ҚР ДСӘДМ ведомств олық есептілігі	2,6	2,7	2,8	2,9	3,0	3,1	ДСБ

Жету жолдары:

- 1) Ерте диагностикалау, алдын алу шараларын, мамандандырылған медициналық көмек көрсетуге, жаңа технологияларды (жоғары мамандандырылған медициналық көмек) одан әрі енгізу, дәлелді медицинаға негізделген диагностикалау және емдеу стандарттары

- арқылы өлім-жітім азайту (ана , бала және осы салаға тән аурулар). Салауатты өмір салтын қалыптастыру, өз денсаулығы үшін азаматтардың бірлескен жауапкершілігі ;
- 2) Су, ауа мен топырақтың ластаушы заттардың құқықтық рұқсат етілген деңгейін қамтамасыз ету.
 - 3) Мемлекеттік -жеке меншік әріптестік тетігін пайдалану, оның ішінде тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі шеңберінде медициналық көмектің, қамтамасыз ету үшін жеке секторды белсенді тарту .
 - 4) Лизинг механизмін пайдалана отырып, оның ішінде денсаулық сақтау ұйымдарының медициналық жабдықтармен жарақтандыру. Халықаралық стандарттарға сай науқастарды диагностикалау мен емдеу инновациялық технологияларды енгізу.
 - 5) Медициналық қызметтердің сапасын көтеру -мақсатында Ведомстволық тұрғын үй, балабақшаларда орын, сыйақы беру, тұрғын үй жұмсақ несиелер ұсынуды қамтамасыз ететін, жалақыны көтеру: әсіресе әлеуметтік жәрдемақыны кеңейту арқылы ауылдық жерлерде жұмыс істеу үшін, шоғырландыру үшін берілетін мотивация болады мамандарды дамытады.
 - 6) Медицина қызметкерлерінің кәсіби деңгейін арттыру. Қашықтан оқыту, қысқа курстар, семинарлар және басқа да каскадты әдістер - одан әрі оқуға түрлі формалары мен әдістерін әзірленетін болады. Диагностикалық және емдік процестерге жаңа инновациялық технологияларды енгізу, оқыту.
 - 7) Кардиохирургияға (ашық жүрекке, ірі тамырлар, стенттер, ангиопластика, т.б.) травматология мен ортопедия (тамырларды эндопротездеу, артроскопиялық және т.б.) нейрохирургиядағы (жаңа нейронавигатор мен жаңа операциялық микроскоптар), хирургия мен гинекологиядағы енгізілген жоғары технологияларды одан сайын жетілдіру.
 - 8) Міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыруды енгізу.

Мақсат 2.4: Есірткіге қарсы иммунитетті нығайту

№ р/ с	Нысаналы индикаторлар	Ақпара т көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Есірткі пайдаланушылар зиянды тұтынуды және есірткі тәуелділікті құрады ретінде тіркелген адамдардың санын азайту, % (өткен жылға)	ПД есебі	15,6	13,4	0,2	0,2	0,2	0,2	ПД
2	Нашақорлықтың және мінез-құлық ауруларының профилактикасы жөніндегі бағдарламаларды іске асыратын жалпы білім беру мекемелерінің	ПД есебі	-	70	80	90	100	100	ПД

	үлесі, мектеп санынан, %								
--	--------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Жету жолдары:

- 1) Есірткіні қолданушыларға СӨС насихаттау үшін іс-шаралар, басқа да мемлекеттік органдардың, үкіметтік емес ұйымдармен бірлескен жұмыс жүргізу.
- 2) Салауатты өмір салтын қалыптастыру, өз денсаулығы үшін азаматтардың бірлескен жауапкершілігін ояту.

Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау

Мақсат 2.5: Азаматтарды әлеуметтік қорғаудың тиімді жүйесі

№ р/с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Жұмыссыздық деңгейі, %	Ресми статистик алық дерек тер	4,9	4,9	5,1	5,1	5,1	5,1	ЖҚҮӘБ Б
1.1	Жастар арасындағы жұмыссыздық деңгейі, %	Ресми статистик алық дерек тер	5,1	5,1	5,1	5,1	5,0	5,0	ЖҚҮӘБ Б
1.2	Әйелдер арасындағы жұмыссыздық деңгейі, %	Ресми статистик алық дерек тер	6,4	6,4	6,4	6,4	6,0	6,0	ЖҚҮӘБ Б
3	Жұмысқа орналастыру мәселелер бойынша жүгінген адамдардың ішінен жұмысқа орналастырыл ғандардың үлесі, %	ҚР ДСӘДМ ведомств олық есепті лігі	80	80	80	80	80	80	ЖҚҮӘБ Б
4	Жүгінген нысаналы топтардың ішінен тұрақты жұмысқа орналасқандардың үлесі, %	ҚР ДСӘДМ ведомств олық есепті лігі	75,5	75,5	76	76,5	77	77,5	ЖҚҮӘБ Б
4.1	Жұмысқа орналасуына көмек көрсету үшін өтініш берген еңбек жасындағы мүгедектер саны, адам		594	480	485	490	495	495	ЖҚҮӘБ Б
5	Өндірістегі жарақат (1000 адамға шаққандағы жазатайым жағдайлардың жиілігі)	ҚР ДСӘДМ ведомств олық есепті лігі	0,54	0,74	0,73	0,72	0,71	0,70	ЕИБ

5.1	Еңбек заңнамасын бұзушылықтардың үлесі, Бұзушылықтардың жалпы санындағы %-ы	ҚР ДСӘДМ ведомств олық есептілігі	98,8	98,9	98,9	99	99,1	99,2	ЕИБ
6	Заңды тұлғалар тартатын шетелдік жұмыскүшінің құрамындағы білікті мамандардың үлес салмағы (шетелдік жұмыскүшін тартуға арналған квота бойынша), %	ҚР ДСӘДМ ведомств олық есептілігі	61	70	70	70	70	70	ЖҚҮӘБ Б
7	Атаулы әлеуметтік көмек алушылар ішіндегі еңбекке жарамды адамдардың үлесі, %	ҚР ДСӘДМ ведомств олық есептілігі	30,0	28,9	27,8	-	-	-	ЖҚҮӘБ Б
8	Арнайы әлеуметтік қызметтерді көрсете отырып қамтылған адамдардың үлес салмағы (оларды алуға мұқтаж адамдардың жалпы санының ішінде), %	ЖАО мәліметтері бойынша ҚР ДСӘДМ есептері	93	95	96	97,5	99	100	ЖҚҮӘБ Б
9	Жеке сектор субъектілері (оның ішінде, үкіметтік емес ұйымдар) ұсынатын арнайы әлеуметтік көрсетілетін қызметтермен қамтылған адамдардың үлесі, %	ЖАО мәліметтері бойынша ҚР ДСӘДМ есептері	6,3	6,4	6,8	7,2	7,6	8,0	ЖҚҮӘБ Б
10	Күнкөріс минимумынан төмен табысы алатын халықтың үлесі, %	Ресми статистикалық деректер	1,5	1,3	1,2	1,1	1,0	1,0	ЖҚҮӘБ Б
11	ШАҚ алатын жұмыссыздар және өзін-өзі қамтығандардың жалпы санынан, жұмыспен қамтуға көмектесудің белсенді формаларына	ҚР ДСӘДМ ведомств олық есептілігі	-	-	-	95,5	96,0	97,0	ЖҚҮӘБ Б

	тартылған, ШАҚ алушылар үлесі**, %								
--	------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Жету жолдары:

- 1) Жұмыссыздар мен аз қамтылған халықты 2017-2021 жж. арналған жұмыспен тиімді қамту және жаппай кәсіпкерлікті дамыту Бағдарламасының белсенді жақтарына тарту;
- 2) өзін-өзі жұмыспен қамтыған, жұмыссыз және табысы аз халықты жұмыспен қамтуға көмектесу, оқыту, аз қамтылған азаматтарды кейін тұрақты жұмыс орындарына жұмысқа тұрғызумен әлеуметтік жұмыс орындарына бағыттау, ауылда кәсіпкерліктің дамуына (соның ішінде жастардың) жәрдемдесу, бос орындар жәрменкелерін ұйымдастыру, еңбек ресурстарының мобильділігін жоғарылату; қоғамдық жұмыстар ұйымдастыру;
- 3) халықтың ең осал топтарын әлеуметтік қолдау бойынша жұмысты жалғастыру;
- 4) мүмкіндігі шектеулі адамдарға қызмет көрсетуге жартылай стационар шарттарында үкіметтік емес ұйымдар тартылатын болады. мүмкіндігі шектеулі балаларға күндіз болатын бөлімшелерде қызмет көрсету, сонымен қатар әлеуметтік әл-ауқат қорларымен бірлесіп мүгедек балалар мен олардың тәрбиеленетін жанұяларына қызмет көрсету бойынша жұмыстар жалғасады;
- 5) стационарларда, жартылай стационарларда және үйде қызмет көрсетудегі жаңа стандарттарды енгізу жалғасады, ол көрсетілетін қызметтер сапасын жоғарылатуға мүмкіндік береді;
- 6) еңбек жағдайлары бойынша өндірістік нысандарды уақытында және сапалы сертификаттау;
- 7) еңбекті қорғау және қауіпсіздікті қамтамасыз етуге жауапты, басшылар мен тұлғалардың еңбек қауіпсіздігін мен қорғау туралы білімдерін тексеру, оқыту мен нұсқаулық өткізуді мерзімді ұйымдастыру;
- 8) жұмысшыларға қажетті санитарлық-гигиеналық жағдайлар құру, арнайы киім мен аяқ киімдер беру мен оларды жөндеу.

Ауылдық аумақты дамыту

Мақсат 2.6: Ауыл өмірін қамтамасыз етуде қолайлы жағдай жасау, Экономикалық өсім орталықтарын дамыту

№ р/с	Нысаналы индикатор	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	АЕМ негізгі тұрғындар санының артуы	РСД	53,9	53,5	54,5	55,6	56,6	57,3	ЭҚБ

Жету жолдары:

- 1) Мамандарды ауылдық жерлерге тарту (бірінші кезекте жастарды), кадр дефицитін кеміту үшін;
- 2) Аумақтың инфрақұрылымын дамыту (атап айтқанда облыстық маңызы бар жолдарды жақсарту және азаматтарды автокөлік қатынастарымен толық қамтамасыз ету);
- 3) Тұрғын-үй-коммуналдық шаруашылықты дамыту (су, жылу, электрмен қамтамасыз ету нысандары);
- 4) Мемлекеттік және коммерциялық қызмет көрсету орталықтарын құру және дамыту;

- 5) Ауылды кәсіпкерлікті қолдау, жұмыспен қамту және басқа да қолданыстағы бағдарламалармен толықтай ақпараттандыру.

Мәдениет

Мақсат 2.7: Мәдени кеңістікті құру

№ р/с	Нысаналы индикатор	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	1000 адамға шаққандағы мәдениет ұйымдарына келушілердің(келу) орташа саны:								ММҚБ
1.1	кітапханаға келушілер	Ресми статистик алық деректер	284,8	284,9	285,0	285,1	285,2	285,3	ММҚБ
1.2	театрға келушілер		198,6	198,7	198,8	198,9	199,0	199,1	ММҚБ
1.3	мұражайларға келушілер		390,2	390,3	390,4	390,5	390,6	390,7	ММҚБ
1.4	концерттік ұйымдарға келушілер		710,5	710,6	710,7	710,7	710,8	710,9	ММҚБ

Жету жолдары:

- 1) Тиімді инфрақұрылым құру, барлық қалалар, аудандық орталықтар, облыстың ірі ауылдарында мәдениетті ұйымдастырудың мемлекеттік желісін біртекті дамыту;
- 2) Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды дамыту: а) сыртқы аймақтарда (саяхат көрмелер және т.б. әуесқой топтар, уақытша көрмелер ұйымдастыру, концерттер) түрінде жылжымалы шаралардың үлесін арттыру; б) жылжымалы мәдени мекемелердің (видеомобилді) санының өсімі.
- 3) Рухани және мәдени мұрасы мен өнер кіріспе, мәдени-көпшілік, ойын-сауық және басқа да іс-қоғамдастықтың қатысу мәдени ұйымдарда маркетинг және өнер басқармасының әкімшілік қызметкерлерінің тиімді қызмет істеуіне ықпал ететін болады.

Дене шынықтыру және спорт

Мақсат 2.8: Дене шынықтыру мен жалпылық спортты дамыту

№ р/с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Дене шынықтырумен және спортпен шұғылданатын азаматтарды қамту, %	ҚР МСМ ведомств олық есептілігі	29,0	29,5	30	30,1	30,3	30,5	ДШСБ
2	Балалар мен жас өспірімдер жалпы санына қатысты 7 пен 18 жас аралығында балалар -жас өспірімдер спорт мектептерінде және спорт клубында дене шынықтырумен	ҚР МСМ ведомств олық есептілігі	14,5	14,8	14,9	15,0	15,1	15,2	ДШСБ

	және спортпен шұғылданатын балалар мен жас өспірімдерді қамту, %								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Жету жолдары:

- 1) көпфункционалды соттардың орнату; Спорт нысандарының құрылысын аяқтау, жалпы білім беретін мектептердің оқушыларымен сыныптан тыс секциялық жұмысын жандандыру;
- 2) түрлі деңгейдегі орта мектептер мен мүмкіндігі шектеулі адамдардың студенттерімен секциялық жұмыстар ұлттық және халықаралық спорттық іс-шаралар кезінде облыстық құрама командаларының мүшелерін қатысуын спорттық іс-шаралар, спорттық жарыстар өткізу.

Туризм

Мақсат 2.9: Қарағанды облысында туристік саланы дамыту

№ р/ с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Өткен жылмен салыстырғанда ішкі туризм бойынша орналастыру орындары мен қызмет көрсетілген келушілер санының өсуі (резиденттер), %	Ресми статистик алық деректер негізінде ЖАО есептері	0,4	0,5	2,0	1,0	2,0	2,0	КБ
2	Өткен жылмен салыстырғанда сырттан келу туризмі бойынша орналастыру орындары мен қызмет көрсетілген келушілер санының өсуі (резиденттер емес), %	Ресми статистик алық деректер негізінде ЖАО есептері	-16,1	3,5	5,5	1,0	2,0	2,0	КБ
3	Өткен жылмен салыстырғанда ұсынылған төсек-тәулік санының өсуі, %	Ресми статистик алық деректер негізінде ЖАО есептері	-3,9	0,5	2,5	1,0	2,0	2,0	КБ

Жету жолдары:

- 1) «Жол картасы-2020» мемлекеттік бағдарламасы аясында және инвестициялар негізінде туризм инфрақұрылымын құру және реконструкциялау жобаларын жасау және т.б. (Қонақ үй кешендері, тұрақтары, қонақ үйлер.)
- 2) Ұлттық бұқаралық ақпарат құралдары мен туроператорлар өкілдері үшін ақпараттық турлар өткізу, ұлттық және халықаралық туристік іс-шараларға, туристік көрмелерге,

жәрменкелерге және нарықтарда белсенді қатысу арқылы, соның ішінде, жарнамалық және ақпараттық материалдардың мәселені брендинг ауданның көрнекті бренд имиджін дамыту бағытталатын жұмыстарды жалғастыру.

Үш тілді дамыту

Мақсат 2.10: Өңірде үш тілді дамыту

№ р/с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Мемлекеттік тілді меңгерген ересек тұрғындардың үлесі, %	ЖАО ведомстволық есептері	72	74	76	79	82	85	ТДЖБ
2	Ағылшын тілді меңгерген ересек тұрғындардың үлесі, %	ЖАО ведомстволық есептері	5	6	9	12	15	18	ТДЖБ
3	Үш тілді (мемлекеттік, орыс және ағылшын) меңгерген ересек тұрғындардың үлесі, %	ЖАО ведомстволық есептері	4	4,5	6	8	10	12	ТДЖБ

Жету жолдары:

- 1) Мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдарда тіл заңнамасының сақталуын бақылау;
- 2) Мемлекеттік қызметкерлер мен азаматтардың басқа категориясын мемлекеттік және ағылшын тілдеріне үйрету бойынша оқу ұйымдастыру жұмыстарын жетілдіру;
- 3) Тілге үйрету курстары мен орталықтарының оқытушыларына арналған оқытушы курстар өткізу;
- 4) Облыс аймағындағы тілдік жағдайды зерттеу бойынша әр түрлі топтар арасында әлеуметтік зерттеулер ұйымдастыру (жылына кем дегенде 1 әлеуметтік зерттеу);
- 5) Мемлекеттік тіл білімінің деңгейін анықтау үшін «Қазтест» жүйесі бойынша тест өткізу;
- 6) Оқуға ниет білдірген азаматтарды мемлекеттік және ағылшын тілдерін оқыту;
- 7) «Қазтест» жүйесінің стандарты бойынша «Сарыарқа» оқу-әдістемелік кешенін құру (B1, B2, C1 деңгейлері үшін оқу-әдістемелік кешен және A1, A2 деңгейлері үшін аудиодиск);
- 8) БАҚ-та мемлекеттік тілдегі танымдық және оқыту бағдарламаларын арттыру.

3-бағыт. Қоғамдық қауіпсіздік және құқықтық тәртіп

Мақсат 3.1: Ұлттық тұтастықты қамтамасыз ету және қазақстандық отансүйгіштікті нығайту

№ р/с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
----------	--------------------------	--------------------	------------------	--------	--------	--------	--------	--------	------------------

1	Азаматтық қоғам мен мемлекеттің қарым-қатынасын бағалайды оң бағалайтын халықтың үлесі, %	ҚР БҒМ әлеуметтік зерттеулерін ің нәтижелері	78,0	78,5	79,0	79,5	79,5	79,5	ІСБ
---	---	--	------	------	------	------	------	------	-----

Жету жолдары:

- 1) Қазақстанның даму стратегиясы мен басымдықтарды түсіндіру -мақсатында дөңгелек үстелдер семинар-тренингтер өткізу, облыс әкімінің қатысуымен облыстық Ассамблеясының жыл сайынғы сессиясы, әлеуметтік-саяси ахуалдың әлеуметтік зерттеу және мониторинг түсіндіру және насихаттау, сондай-ақ, Қазақстан халқына Елбасының Жолдауын басымдықтарын насихаттау мен ағартушылық қызметін жүргізу, саяси партиялардың облыстық филиалдары басшыларымен «дөңгелек үстелдер» өткізу, этносаралық келісімді сақтау, әлеуметтік жобалар мен үкіметтік емес ұйымдардың қызметтерімен қоғамдық қанағаттану мониторингін жүзеге асыру, ҰЕҰ қызметін жандандыру жөніндегі іс-шаралар жүйесін дамыту жөніндегі ұлттық-мәдени орталықтар құру.

Мақсат 3.2: Тұрғындардың өмір сүру қауіпсіздігін қамтамасыз етуі

№ р/с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	100 зардап шеккен адамға шаққандағы жол-көлік оқиғаларынан қайтыс болғандар санын төмендету, %	ҚР БП ҚСАЕК ведомств олық есептілігі	13,6	16	15,5	15	14,5	14	ПД
2	Көшелерде жасалған қылмыстардың үлес салмағы, %	ҚР БП ҚСАЕК ведомств олық есептілігі	13,9	25,4	25,2	25	24,8	24,6	ПД
3	Жас өспірімдер жасаған қылмыстардың үлес салмағы, %	ҚР БП ҚСАЕК ведомств олық есептілігі	3,1	5,1	5	4,9	4,8	4,7	ПД
4	Бұрын қылмыс жасаған адамдардың жасаған қылмыстарының үлес салмағы, %	ҚР БП ҚСАЕК ведомств олық есептілігі	6,5	15	14,9	14,8	14,7	14,6	ПД
5	Отбасылық-тұрмыстық қарым-қатынаста жасалған қылмыстың үлес салмағы, %	ҚР БП ҚСАЕК ведомств олық есептілігі	0,17	0,23	0,22	0,2	0,18	0,17	ПД

		гі							
6	Мүліктік қылмыстардың үлесі, %	ҚР БП ҚСАЕК ведомств олық есептілігі	77,2	81	81	81	81	81	ПД
7	Есірткі саудасы саласындағы құқық бұзушылықтар үшін әкімшілік жауапкершілікке тартылды адамдар санының артуы, дана	ҚР БП ҚСАЕК ведомств олық есептілігі	32	44	45	46	47	48	ПД
8	Есірткі саудасындағы қылмыстық құқық бұзушылықтар үшін қылмыстық жауапкершілікке тартылған адамдар санын артуы, ед.	ҚР БП ҚСАЕК ведомств олық есептілігі	456	326	331	333	335	337	ПД
9	Тартып алынған есірткі құралы саны	ҚР БП ҚСАЕК ведомств олық есептілігі	439,0	1588000	440,0	450,0	455,0	460,0	ПД
9.1	Оның ішінде героин, кг		34,0	26,0	28,0	29,0	30,5	31,0	ПД
10	Есірткі сатумен байланысты қылмыстар үлесі, есірткі қылмысының жалпы санынан, %	ҚР БП ҚСАЕК ведомств олық есептілігі	66,0	65,4	65,5	66,0	66,5	67,0	ПД

Жету жолдары:

- 1) жол желісіндегі жол қозғалысы қауіпсіздігін арттыру мен қоғамдық көліктердегі қауіпсіздікті насихаттау.
- 2) Қазіргі заманғы жабдықпен, бақылау инспекторлары, бағдаршам, жол қозғалысы детекторлар, қосымша ілеспе жарық және дыбыс құрылғыларымен қамтамасыз ету. Орталық бақылау нүктелері, бағдарламалық қамтамасыз ету, байланыс желілерін құру.
- 3) Қоғамдық тәртіп пен қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін қоғамдық жұмыспен шұғылданушыларды көптеп жұмысқа тарту.
- 4) Кәмелетке толмағандар арасындағы қылмысты алдын алу іс-шаралар кешенін қамтамасыз етеді:
- 5) Қылмыстың қайталануына жол бермеу жөніндегі іс-шаралар ұйымдастырылып, жұмыспен қамту, түрмеден оралған адамдардың қоғамға оралуы көмек көрсетіліп, тұрғын үймен қамтамасыз етуге бағытталатын болады. Жұмыстың көпшілігі бас бостандығынан айыру орындарынан босатылған адамдар үшін дағдарыс орталығының әлеуметтік қызметкерлері мен мамандары бірге құқық қорғау органдары қызметкерлері жұмысқа мұқтаждарға квотамен қамтамасыз етіп, қайта даярлау және жаңа кәсіптер оқыту тетігі арқылы жұмыспен қамсыздандырады.

- 6) Мас күйде жасалған құқықбұзушылықтарды талдау жұмыс тиімділігін арттыру жөнінде шаралар әзірлеу үшін, қылмыстың алдын алу жөніндегі ведомствоаралық комиссияның отырысында қаралады. Жұмысты ары қарай тұрмыстық деңгейдегі зорлық-зомбылықты зерттеумен жалғастырады. Бұл шараларға білім ошақтары мен психологтарды, сонымен қатар, ҮЕҰ-дарды да тартылатын болады. Қызметтер арасындағы осындай отбасылар туралы ақпарат алмасуды, полицияға және Әйелдерді зорлық-зомбылықтан кәмелетке толмағандардың істері қорғау жөнінде құзырлы органдарға қамтамасыз етеді.
- 7) Есірткінің заңсыз айналымына қатысы бар тұлғаларды әшкерелеуге бағытталған іздеу операцияларын жүргізу арқылы заңсыз есірткі саудасы мен айналымына қарсы күресу, сонымен қатар, күрделі ауқымды шараларды өткізу.

Мақсат 3.3: Техногендік апат, табиғат апаттары болған жағдайда қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету

№ р/с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Төтенше жағдайларға қарсы іс-қимыл инфрақұрылымының қамтамасыз етілу деңгейі, %	ЖАО ведомствол ық есептері	22,5	22,5	24,0	25,5	25,5	27,1	ТЖД

Жету жолдары:

- 1) ГПҚ бөлімшелерін кеңейту. Жедел қызметті қазіргі заманғы байланы және техника құралдарымен қамтамасыз ету;
- 2) өртке қарсы, сумен қамтамасыз ету жүйелерін ақытылы жөндеу, өртті шұғыл өшіру үшін;
- 3) табиғи ауылдағы жерлердегі өрттен қорғалмаған, аумақтарда өртті сөндіру үшін қосымша өртке қарсы ерікті фирмалар құру

4-бағыт. Инфрақұрылым

Байланыс және коммуникация

Мақсат 4.1: Байланыс пен коммуникацияны дамыту

№ р/с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	100 тұрғынға телефон байланысының тіркелген желісінің тығыздығы, дана	Ресми статистикалық деректер	30,8	30,8	30,6	30,4	30,2	30,2	ЖКАЖБ
2	Интернетті	Ресми	68,4	68,4	68,4	68,6	68,8	70	ЖКАЖБ

	пайдаланушылардың үлесі, %	статистикалық деректер							
3	Халықтың цифрлық сауаттылығының деңгейі, %	Ресми статистикалық деректер	67,8	69	72	76	80	80	ЖКАЖБ

Жету жолдары:

- 1) Елді-мекендерді көң ғаламторға қосу
- 2) Байланыс құралдары қызметі тарифін төмендету.
- 3) Жаңа технологияларды дамыту. Барлық аудан орталықтарында байланысты төртінші сатысы 4G ендіру;
- 4) компьютерлік сынып базасында жергілікті бюджеттердің қаражаты есебінен компьютерлік (сандық) сауаттылық Облыстың аудандары мен қалаларының халқына тренинг өткізіледі.
- 5) Электронды мемлекеттік қызмет туралы қолданушылардың хабардарлығын арттыруды қамтамасыз ету.

Құрылыс

Мақсат 4.2: Әлеуметтік инфрақұрылыстарындағы тұрғын үй қолжетімділігін қамтамасыз ету мақсатында құрылысты дамыту

№ р/с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Құрылыс жұмыстарының нақты көлемінің индексі, %	Ресми статистикалық деректер	69,9	101,9	101,0	101,0	101,5	101,7	ҚБ
2	Пайдалануға берілген тұрғын үйлердің жалпы ауданы, мың кв м.	Ресми статистикалық деректер	320,6	300,7	340	365,9	414,5	420,0	ҚБ
3	Әлеуметтік, көліктік инфрақұрылымның паспортталған объектілерінің жалпы санының ішіндегі мүгедектер үшін қолжетімділікпен қамтамасыз етілген әлеуметтік инфрақұрылым объектілерінің үлесі, %	ҚР ДСӘДМ есептері	44,4	50	70	80	90	100	ҚБ

Жету жолдары:

- 1) «2020 жылға дейінгі аймақтық даму», «Нұрлы жол» инфрақұрылымды дамыту бағдарламасы бойынша тұрғын үй салу

- 2) Тұрғын аудандардың инженерлік-коммуникациялық объектілер, өнеркәсіптік және коммерциялық аудандары, туристік нысандар салу
- 3) «Нұрлы жол» бағдарламасының «Қолжетімді тұрғын үй» бағытында аймақтық даму бағдарламасын іске асыру шеңберінде несиеге, жеңілдікке және жалға берілетін тұрғын үй құрылысы
- 4) Жеке тұрғын үй құрылысының дамуын ынталандыру және қолдау білдіру.
- 5) Пандуспен, тұтқалар мен, лифтімен, көтергішпен жабдықталған әлеуметтік инфрақұрылым нысандарын арттыру, санитарлық тұрмыстық жайларды қайта жабдықтау

Жолдар мен көлік

Мақсат 4.3: Сапалы жол желісін дамыту

№ р/с	Нысаналы индикатор	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Жақсы және қанағаттанарлық жағдайдағы облыстық және аудандық маңызы бар автомобиль жолдарының үлесі, %	ҚР ИДМ Автожолдар комитетінің ведомстволық есептілігі	74,0	75,0	75,5	76,0	76,5	77,0	ЖКАЖ Б

Жету жолдары:

- 1) Қолданыстағы жол мәртебесі және мониторинг кешенді бағалауды жүргізу және құрылыс және жөндеу автожол жобасын аяқтау. Жолдар мен жобалардың жай-күйін жедел мониторинг жүргізу үшін қазіргі заманғы технологияларды енгізу.
- 2) 2020 жылға дейінгі Қазақстан Республикасының көлік жүйесінің инфрақұрылымын дамыту және мемлекеттік бағдарламасы аясында ықпалдастыру, жолдарды салу мен жөндеу жөніндегі жобаларды іске асыру.

Мақсат 4.4: Қоғамдық жолаушылар көлігіне қолжетімділік

№ р/с	Нысаналы индикатор	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Жолаушылар автокөлігі қатынасымен қамтылмаған елді мекендер үлесі, %	ҚР ИДМ Көлік комитетінің ведомстволық есептілігі	45,0	43,9	30	20	10	0	ЖКАЖ Б

Жету жолдары:

- 1) автокөлікпен қамтылмаған елді мекендерде жолаушылар ағыны мен қажеттіліктері талдау.
- 2) Көлік инфрақұрылымын дамыту жөніндегі мемлекеттік бағдарламаны жүзеге асыру:
 - Автожолдарды жөндеу
 - Автовокзалдар салу және күрделі жөндеу
 - Тұрақты маршруттардың ашылуы
 - Паркті жаңарту

Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығы

Мақсат 4.5: Тұрғындарды сапалы коммуналдық қызметпен және тұрғын үй қауіпсіздігімен қамтамасыз ету

№ р/с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Қалаларда орталықтандырылған қолжетімділік:	ҚР ҰЭМ ҚТКІШ жЖРБК ведомст волық есептілі гі	-	-	-	-	-	-	ЭТКШБ
1.1	Сумен жабдықтау, %		85,0	85,3	87	92	97	100	ЭТКШБ
1.2	Су бұрумен жабдықтау, %		58,0	66	73	70,0	73	80	ЭТКШБ
2	Ауылдық елді мекендерде орталықтандырылған қолжетімділік:	ҚР ҰЭМ ҚТКІШ жЖРБК ведомст волық есептілі гі	-	-	-	-	-	-	ЭТКШБ
2.1	Сумен жабдықтау, %		53,0	53,4	54,87	58	62	70	ЭТКШБ
2.2	Су бұрумен жабдықтау, %		-	4,5	8,66	9	13	15	ЭТКШБ
3	Жалпы ұзақтықтан жаңғыртылған желілердің үлесі:	ҚР ҰЭМ ҚТКІШ жЖРБК ведомст волық есептілі гі							ЭТКШБ
3.1	Жылумен жабдықтау, %		0,15	0,99	0,035	-	*	*	ЭТКШБ
3.2	Газбен жабдықтау, %		-	-	-	-	-	-	ЭТКШБ
3.3	Электрмен жабдықтау, %		0,6	0,07	0,16	0,29	0,25	0,29	ЭТКШБ
3.4	Сумен қамту, %		0,7	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	ЭТКШБ
3.5	Су жабдықтау, %		0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	ЭТКШБ
4	Жалпы ұзақтықтан жаңғыртылған желілердің мона және шағын қалалардың үлесі:	ҚР ҰЭМ ҚТКІШ жЖРБК ведомст волық есептілі гі							ЭТКШБ , ЭҚБ
4.1	Жылумен жабдықтау, %		0,8	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	
4.1.1	монақалалар		0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
4.1.2	шағын қалаларда		0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
4.2	Газбен жабдықтау, %:		0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

4.2.1	монақалалар		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
4.2.2	шағын қалаларда		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
4.3	Электрмен жабдықтау, %		0,4	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	
4.3.1	монақалалар		0,40	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	
4.3.2	шағын қалаларда		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
4.4	Сумен қамту, %		0,4	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	
4.4.1	монақалалар		0,38	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	
4.4.2	шағын қалаларда		0,01	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
4.5	Су жабдықтау, %		0,1	0,07	0,05	0,07	0,07	0,07	
4.5.1	монақалалар		0,07	0,02	0,03	0,05	0,05	0,05	
4.5.2	шағын қалаларда		0,01	0,05	0,02	0,02	0,02	0,02	
5	Күрделі жөндеуді талап ететін кондоминиум объектілерінің үлесін төмендету, %	ҚР ҰЭМ ҚТКШІ ЖЖРБК ведомстволық есептілігі	33,6	28,6	26,6	22,6	19,6	18,6	ЭТКШБ

* ҚР бюджет Бюджет кодексіне сәйкес үш жылдық кезеңі

Жету жолдары:

- 1) Коммуналды желілерді жаңарту
- 2) Жаңарту қажет желілердің санын азайту
- 3) Толық биологиялық тазарту арқылы ағынды суларды тазарту
- 4) Күрделі жөндеуді талап ететін кондоминиум нысандарының үлесін азайту үшін мынадай шаралар жүзеге асырылатын болады: Кондоминиум пәні меншік жалпы капиталдың иелерінің азаматтық-құқықтық сана деңгейін арттыру, тұрғын үй-коммуналдық қызмет көрсету саласындағы қолданыстағы заңнаманы түсіндіру жөнінде шаралар қабылдау; ұйымдастыруды жақсарту, көппәтерлі тұрғын үйлерді жөндеу иесінің рөлін арттыру;
- 5) Тұрғын үй көмегін, жинақтаушы жүйесі, кондоминиум күрделі жөндеуге кредит беру туралы өтініш тетіктерін қарау;
- 6) Мерзімді мониторинг арқылы кондоминиум объектілерінің техникалық жағдайын бақылау
- 7) Апатты жағдайдағы үйлерді сыру.

5-бағыт. Экология және жер ресурстары

Мақсат 5.1: Экологиялық қауіпсіздікпен қамтамасыз ету және қоршаған ортаны қорғау

№ р/ с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Ластаушы заттардың нормативті көлемі, млн. тонн:	ҚР Энергети камині ведомств олық есептілі гі	-	-	-	-	-	-	ТРТПБ
1.1	-атмосфераға шығарындылар		0,595	0,585	0,585	0,585	0,585	0,585	ТРТПБ
1.2	- су объектілеріне төгінділер		0,517	0,517	0,517	0,517	0,517	0,517	ТРТПБ
2	Экологиялық және санитариялық қағидалар талаптарына сәйкес келетін тұрмыстық қатты қалдықтарды орналастыру объектілерінің үлесі (орналастыру орындарының жалпы санынан), %	ЖАО ведомств олық есептері	24,0	25	27,5	30	40	50	ТРТПБ
3	Пайда болған тұрмыстық қатты қалдықтарды кәдеге жарату үлесі, %	ЖАО ведомств олық есептері	1,8	2,1	3	5	9	10	ТРТПБ
4	Облыстардың, республикалық маңызы бар маңызы бар қалалардың, астананың халқын қалдықтарды жинау және тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтермен қамту, %	ЖАО ведомств олық есептері	70,0	73	75	80	85	90	ТРТПБ

Жету жолдары:

- 1) Ауаға лас қалдықты шығарудың алдын алу бойынша шараларды қамтамасыз етуге бағытталған инвестициялар ауаны өзгеруін, судың былғануын және радиациялық жағдайды арттырушы кәсіпорындар саны, қатты тұрмыстық қалдықты басқару секторын басқару және модернизациялау;
- 2) Тәуелсіз аккредиттелген зертханалар кәсіпорындарына жүйелі түрде өндірістік мониторинг жүргізу;
- 3) ҚТҚ орналастыру нысанларын инспекциялау;
- 4) ҚТҚ орналастыру шаралыран қадағалау бойынша ұсыныстар беру

Мақсат 5.2: Жерді, суды, орманды және жануарлар әлемін тиімді пайдалану

№ р/ с	Нысаналы индикаторлар	Ақпарат көздері	2015ж (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
--------------	--------------------------	--------------------	-----------------	--------	--------	--------	--------	--------	------------------

1	Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жердің ауыл шаруашылығы айналымына тартылған үлесін ұлғайту, %	ЖАО ведомств олық есептері	7,8	2,9	2,1	2,1	2,1	2,1	ЖҚБ
2	Жыртылған жер құрамындағы ауыспалы егіс үлесі (ауыспалы егіс алқабы),%	ЖАО ведомств олық есептері	2,9	25,1	27,1	27,1	27,1	27,1	АШБ
3	Табиғи жайылымдық жерлердің құрамындағы жайылымдық ауыспалы егістің үлесі (азықтық ауыспалы егіс),%	ЖАО ведомств олық есептері	1,4	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	АШБ
4	Жергілікті атқарушы органдардың қарамағында орналасқан мемлекеттік орман қоры ауданында І орман өртінің орташа ауданы, %	ҚР АШМ ведомств олық есептілігі	7,3	7,3	7,0	6,5	6,0	5,5	ТРТПБ
5	Жергілікті атқарушы органдардың қарамағында орналасқан мемлекеттік орман қоры аумағында орманмен жабылған алқап ауданы, мың. га	ҚР АШМ ведомств олық есептілігі	83,386	83,386	83,406	83,429	83,455	83,484	ТРТПБ
6	Су шаруашылығының (су шаруашылығының объектілері) және гидромелиоративті жүйелермен жабдықтардың негізгі капиталына мемлекеттік емес инвестициялардың нақты көлемі индексі, %*	ҚР АШМ ведомств олық есептілігі	-	-	-	-	-	-	ТРТПБ
7	Орман шаруашылығының негізгі капиталына инвестициялардың нақты көлемі индексі, %*	ҚР АШМ ведомств олық есептілігі	-	-	-	-	-	-	ТРТПБ
8	Ағаш егу шаруашылығы плантациясының негізгі капиталына мемлекеттік емес инвестициялардың	ҚР АШМ ведомств олық есептілігі	-	-	-	-	-	-	ТРТПБ

	нақты көлемі индексі, %*	гі							
9	Жануарлар дүниесін қайта өндірудің негізгі капиталына тартылған мемлекеттік емес инвестициялардың нақты көлемінің индексі, %*	ҚР АШМ ведомств олық есептілігі	-	-	-	-	-	-	ТРТПБ

* Мақсатты мәндер индикаторы ҚР АШМ есептеу әдістерін дамыту және үйлестіру кейін нақтыланатын болады

Жету жолдары:

- 1) сұранысқа ие жерлерді, су және орман ресурстарын, жануарлар әлемін түгендеу және анықтау;
- 2) жерлерді, су және орман ресурстарын, жануарлар әлемінің жағдайын және қолданылуын мониторингілеу;
- 3) жер мен өзге табиғи ресурстарды саналы қолдану мен қорғауға инвестициялар тарту;
- 4) орман қорғауға бағытталған іс-шаралар ұйымдастыру;
- 5) ауыл шаруашылыққа арналған жерлердің қолданылуына қолдау көрсету, қолданылмайтын жыртуға арналған жерлерді бақылау, тартып алу және мемлекеттік меншікке қайтарылған жыртуға арналған жерлерді облыстың агро ұйымдарының арасында қайта бөлу;
- 6) ауыл шаруашылық жерлерінің аймағын орналастыру, ұтымды пайдалану;
- 7) механизация құралдарын қолдана отырып, ауыспалы егіс шараларын құру;
- 8) өсімдік өсіру саласында шаруашылықтары ірілендіру, ол ғылымға бағытталған ауыспалы егісті ұстануға, қазіргі заманғы технологияларды кеңінен қолдануға мүмкіндік береді;
- 9) жайылым алқаптарын ұзақ қолдану мақсатымен жайылым ауысымын ұстану;
- 10) жайылым алқаптарының өнімділігін арттыру.

6-бағыт. Мемлекеттік қызметтер

Мақсат 6.1: Мемлекеттік қызметтің кәсіби жүйесін қалыптастыру

№ р/с	Нысаналы индикатор	Ақпарат көздері	2015ж. (факт)	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	Жауап. орынд.
1	Мемлекеттік қызметкерлердің жиі ауысымы (мемлекеттік қызметтен кету), %	ЖАО ВЭ	10,2	7,8	6,2	6,1	6,1	6,0	ОӘА

Жету жолдары:

- 1) бонустық жүйе енгізу;
- 2) кадрлар ағымы деңгейіне мониторинг жүргізу;
- 3) өңірдің кадрлық тұрақтылығын қамтамасыз етуге арналған іс-шаралар жоспарын құру;
- 4) персонал біліктілігін арттыру әдістерін жетілдіру, арнайы семинарлар өту арқылы басшылардың басқару біліктіліктерін арттыру (соның ішінде төменгі буынды да);
- 5) мемлекеттік органның жұмыс процесін басқару тиімділігін жоғарылату, тиімсіз жиналыстар санын қысқарту, қағаз құжат алмасуды қысқарту.

4. ҚАЖЕТТІ РЕСУРСТАР

млн. теңге

№	Мақсаттың атауы	2016ж.	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020 ж.
1	1.1 Аймақтағы экономиканы тұрақты дамыту	-	-	-	-	-
2	1.2. Өңдеу өндірісін ынталандыру және бәсекелестікті арттыру	3441,4	32820,6	438610,5	76824,2	5800,0
3	1.3. Агроөндірістік кешеннің бәсекелестігін арттыру үшін жағдай жасау	12068,2	15467,3	21213,3	24457,4	26059,1
4	1.4. Аймақта ішкі сауданы дамыту үшін қолайлы жағдай тудыру	-	-	-	-	-
5	1.5. Аймақта шағын және орта бизнесті дамыту үшін қолайла жағдай жасау	1915,2	1644	1644	1644	1644
6	1.6. Басқа да аймақтармен аймақ аралық байланыстар құру	-	-	-	-	-
7	1.7. Инвесторларға қолдайлы жағдай тудыру және инновацияны дамыту	-	-	-	-	-
8	1.8. Мемлекеттік-жеке меншік серіктестік механизмдері арқылы инвестицияларды тарту	-	-	-	-	-
9	2.1. Білім беру сапасын және қолжетімділігін арттыру	15877,9	8486,5	9063,2	8303,2	8303,2
10	2.2. Жастардың аймақтағы әлеуметтік-экономикалық дамуға қатысуын арттыру	24,5	32,5	32,5	36,5	38
11	2.3. Денсаулықсақтау жүйесін дамыту тұрғындардың жағдайын жақсарту	40768,4	41168,6	41559,3	41559,3	41559,3
12	2.4. Есіркеге қарсы иммунитетті нығайту	-	-	-	-	-
13	2.5. Азаматтарды жұмыспен қамтуды және әлеуметтік жүйені жақсыртуды арттыру	892,9	908,4	2085	914,9	914,9
14	2.6. Ауылда өмір сүру жағдайын арттыру	-	-	-	-	-
15	2.7. Мәдени кеңістікті арттыру	232,1	232,1	232,1	464,4	2070,8
16	2.8. Дене шынықтыру мен көпшіліктік спортты дамыту	2904,9	2904,9	2904,9	2904,9	2904,9
17	2.9. Қарағанды облысының туристік саласын дамыту	6,1	6,1	6,1	6,1	6,1
18	2.10. Аймақта үштілілділікті дамыту	42,6	60,2	50,1	52,6	57,9
19	3.1. Ұлт бірлігін қамтамасыз ету	563,1	670,1	734,8	770,1	797,2

	және қазақстандық отансүйгіштікті нығайту					
20	3.2. Тұрғындардың өмір сүру жағдайын қауапсіздігін арттыру	52,6	166,0	-	-	-
21	3.3. Техногендік апат, табиғи апат жағдайында қоғамдық қауіпсіздікті арттыру	-	100,45	-	-	-
22	4.1. Байланыс пен коммуникацияны арттыру	-	-	-	-	-
23	4.2. Тұрғын үйге қолжетімділікті арттыру мақсатында және әлеуметтік инфрақұрылымға қолжетімділікті арттыру мақсатында құрылысты дамыту	13260,8	32 025,3	11 500	12 302	1500
24	4.3. Сапалы жол желісін қамтамасыз ету	7 613,9	14 225,3	11 040,8	9 655,0	9 982,7
25	4.4. Қоғамдық көліктің қолжетімділігін қамтамасыз ету	1 147,8	1 463,4	1 767,0	1 855,4	1 920,3
26	4.5. Тұрғындарды сапалы коммуналдық қызметпен және тұрғын үй қауіпсіздігімен қамтамасыз ету	2945,9	3006,3	3936,9	41,6	49,3
27	5.1. Экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету және қоршаған ортаны қорғау	-	-	-	-	-
28	5.2. Жер, су, орман және жануарлар әлемін тиімді пайдалану	348,2	338,2	338,2	338,2	338,2
29	6.1. Мемлекеттік қызметтің кәсіби жүйесін қалыптастыру	-	-	-	-	-

Пайдаланылған қысқартулар тізімі

ICAO англ. International Civil Aviation Organization–ААХҰ – Азаматтық авиацияның халықаралық ұйымы

NEET англ. Not in Education, Employment, or Training – Жұмыс істемейтіндер, оқымайтындар және жұмыс іздеуге тырыспайтындар

R&D англ. Research and Development – Ғылыми зерттеу және тәжірибелік –конструкторлық талдаулар

SWOT Strengths (күшті жақтары), Weaknesses (әлсіз жақтары), Opportunities (мүмкіндіктер) және Threats (қауіптер)

ААЖ Автоматтандырылған ақпараттық жүйе

АБЖ Автоматтандырылған бақылау жүйесі

АГС Автомобилдік газберу станциялары

АГС Автомобилдік газберу станциялары

АЕМ Ауылдық елді мекен

АЖП Автоматтандырылған жылу пункті

АИБ Адамның имунотапшылығы вирусы

АҚ Азаматтық қорғаныс

АҚ Акционерлік қоғам

АҚШ Америка құрама штаттары

АМСК Алғашқы медициналық-санитарлық көмек

АӨК Агроөндірістік кешені

АШ Ауыл шаруашылығы

АШБ Ауыл шаруашылығы басқармасы

ӘД Әкімшілік деректер

ӘКК Әлеуметтік кәсіпкерлік корпорация

ӘЛ Әуе линиясы

БАҚ Бұқаралық ақпарат құралдары

БАЖ Басқарудың автоматтандырылған жүйесі

ББ Білім басқармасы

ББ БЖК-2020 "Бизнестің жол картасы - 2020" Бірыңғай бағдарламасы

БЖСМ Балалар мен жасөспірімдердің спорттық мектебі

БЖТ Біріктірілген жылдық табыс

БЖЭО Балқаш жылуэлектрорталығы

БМДМ Балаларға арналған мектепке дейінгі мекемелер

БТ Бекет

БҰҰ Біріккен ұлттар ұйымы

БСҰ Бүкіләлемдік сауда ұйымы

БЭЖ Бірыңғай энергетикалық жүйе

ВЕ Ведомстволық есеп

ҒТК Ғылым-техникалық кеңес

ДДҚ Дыбыстау-дабыл қондырғысы

ДСБ Денсаулық сақтау басқармасы

ДСК Денешынықтыру-сауықтыру кешені

ДСҰ Дүниежүзілік сауда ұйымы

ДШСБ Дене шынықтыру және спорт басқармасы

ЕИБ Еңбек инспекциясы басқармасы

ЕО Еуро одақ

ЕӨКҚ Ерікті өртке қарсы құрылымдар

ЕҚАБЖ Электрондық құжат айналысының бірігей жүйесі

ЕТД Ежелгі темір дәуірі

ЕФАО	UEFA - Union of European Football Associations Еуропалық футбол ассоциациясы
одағы	
ЕЭА	Еркін экономикалық аумақ
ЖААШ	Жедел алдын алу шаралары
ЖАӨ	Жалпы аймақтық өнім
ЖАО	Жергілікті атқарушы органы
ЖБО	Жедел басқару орталығы
ЖБ	Жергілікті бюджет
ЖСБ	Жастар саясаты мәселелері жөніндегі басқармасы
ЖСҚ	Жылу сорғы қондырғылары
ЖЭО	Жылуэлектрорталық
ЖҚБ	Жер қатынастары басқармасы
ЖҚЕ	Жол қозғалысы ережесі
ЖКО	Жол-көлік оқиғасы
ЖКАЖБ	Жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бақармасы
ЖҚҮӘББ	Жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдармалар басқармасы
ЖӨӨ	Жалпы өңірлік өнім
ЖҚК	Жалпы қосылған құн
ЖСҚ	Жобалық-сметалық құжат
ЖӨӨ	Жалпы өңірлік өнім
ЖШС	Жауапкершілігі шектеулі серіктестік
ИИДМБ	Индустриалдық инновациялық дамудың мемлекеттік бағдарламасы
КБ	Кәсіпкерлік басқармасы
КТҮ	Көппәтерлі тұрғын үйлер
ҚАЖА	Қан айналысы жүйесінің аурулары
ҚБ	Құрылыс басқармасы
ҚИЖТМ	Қазақстанның индустрия және жаңа технологиялар министрлігі
ҚҚА	Қарағанды қалалық агломерация
ҚР ЕК	Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі
ҚР ИДМ	Қазақстан Республикасының Инвестиция және даму министрлігі
ҚР МСМ	Қазақстан Республикасының мәдениет және спорт министрлігі
ҚМКК	Қазыналық мемлекеттік коммуналдық кәсіпорын
ҚММ	Қазыналық мемлекеттік мекеме
ҚР	Қазақстан Республикасы
ҚР АШМ	Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылық министрлігі
ҚР ББМ	Қазақстан Республикасының білім беру министрлігі
ҚР БПҚСАЕАК	Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының Құқықтық статистика және арнайы есепке алу бойынша Комитеті
ҚРДӘДМ	Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі
ҚР ҰЭМ	Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі
ҚРҰЭМҚІ, ТКШЖРК	Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің құрылыс істері, тұрғынжай-коммуналдық шаруашылық және жер ресурстарын басқару бойынша Комитеті
ҚР ЭМ	Қазақстан Республикасының энергетика министрлігі
ҚТЖ ҰК	Қазақстан Темір Жолы Ұлттық компаниясы
ҚХР	Қытай халықтық республикасы
МӘДК	Мемлекеттік әлеуметтік дербес көмек
МАЭ	Мемлекеттік аудандық электростанция
МҚІБСЖҚ ҚРА	Мемлекеттік қызмет істері бойынша және сыбайлас жемқорлыққа қарсы Қазақстан Республикасының Агенттігі
ММҚБ	Мәдениет, мұрағаттар және құжаттама басқармасы
МО	Мемлекеттік органдардың интернет порталы

МТБ	Материалдық -техникалық база
МЖЭ	Мемлекеттік жеке меншік серіктестік
МҰ	Мемлекеттік ұйым
НКИ	Нақты көлем индексі
ОӘА	Облыс әкімінің аппараты
ОСМ	Облыстық спорт мектебі
ОРМБЖМ	Олимпиада резервінің мамандандырылған балалар-жасөспірімдер мектебі
ӨИИДБ	Өнеркәсіп және индустриялық-инновациялық даму басқармасы
ӨҚМҚ	Өртке қарсы мемлекеттік қызмет
ПӘК	Пайдалы әрекет коэффициенті
ПИК	Пәтер иелері кооперативі
ПМПК	Психолого-медико-педагогикалық кеңестер
РМК	Республикалық мемлекеттік кәсіпорын
РММК	Республикалық мемлекеттік мамандандырылған кәсіпорын
РЛС	Радиолакациялық станция
РСД	Ресми статистикалық деректер
СБ	Статистикалық бюллетень
ССҚ	Сигналдық-сөйлеу құрылғысы
СҚО	Студенттік құрылыс отрядтары
ТДЖБ	Тілдерді дамыту жөніндегі басқармасы
ТЖД	Төтенше жағдайлар департаменті
ТМО	Тәуелсіз мемлекеттер одағы
ТӨЗ	Таукен өндіріс зауыты
ТКБ	Техникалық және кәсіби білім
ТББ	Тікелей бірлескен басқару
ТБИ	Тұтынушылар бағасының индексі
ТҚҚ	Тұрмыстық қатты қалдықтар
ТжКББ	Техникалық және кәсіби білім беру
ТДҰА	Технологиялық дамыту бойынша Ұлттық агенттік
ТЖ	Төтенше жағдайлар
ТЖД	Төтенше жағдайлар бойынша Департамент
ТКШ	Тұрғынжай-коммуналдық шаруашылық
ТҚКО	Тұрғындарға қызмет көрсету орталығы
ТЭДЖ	Тұрақты энергетикалық даму бойынша жоспар
ТЭН	Техникалық-экономикалық негіздеме
ТРҚ	Топтық резервуарлық қондырғылар
ТРТПБ	Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы
ТҰК	Трансұлттық компания
ҰЕҰ	Үкіметтік емес ұйымдар
ҰЭМТМРБҚҚД	Ұлттық экономика министрлігінің табиғи монополияларды реттеу бойынша және бәсекелестікті қорғау бойынша Комитетінің Департаменті
ХК	Халақаралық көрме
ХҚКО	Халыққа қызмет көрсету орталықтары
ШҚ	Шаруа (фермер) қожалығы
ШҚК	Шартталған қаржылай көмек
ШОБ	Шағын және орта бизнес
ШО	Шағын орталық
ШОК	Шағын және орта кәсіпкерлік
ІБ	Ішкі істер бөлімі
ІД	Ішкі істер департаменті
ІМ	Ішкі істер министрлігі
ІҚМ	Ірі қара мал

ІІД	Ішкі істер департаменті
ІСБ	Ішкі саясат басқармасы
ЭБЕФФЖ	Электрэнергиясын бақылау мен есепке алудың автоматандырылған жүйесі
ЭКСПО	Халықаралық көрме
ЭҚБ	Экономика және қаржы басқармасы
ЭТКШБ	Энергетика және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық басқармасы